

Vergaderjaar 2007–2008

31 200 XI

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (XI) en van de begrotingsstaat van het Waddenfonds voor het jaar 2008

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

Inhoudsopgave

	Pag.		Pag.
A.		ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET BEGROTINGSWETSVORSTEL	
	2	Artikel 7. Versterken van het (inter)nationale milieubeleid	83
B.		BEGROTINGSTOELICHTING	
1.		Leeswijzer	
	3	2.3. Artikel 9. Handhaving en toezicht	98
	3	De niet-beleidsartikelen	109
	3	Artikel 91. Algemeen	109
	3	Artikel 92. Nominaal en onvoorzien	120
2.		Het beleid	
2.1.	6	3. Verdiepingshoofdstuk	121
2.2.	6		
	28	4. Conversietabel	135
	28		
	28	5. Begroting van de Nederlandse Emissieautoriteit	147
	35		
	35	6. Begroting van het Waddenfonds	151
	45		
	45	Bijlage 1. ZBO's en RWT's	158
	55	Bijlage 2. Overzichtsconstructie Milieu	160
	55	Bijlage 3. Nalevingsstrategie VROM-Inspectie	165
	67	Bijlage 4. Moties en Toezeggingen	172
	67	Bijlage 5. Lijst van afkortingen	206
	67	Bijlage 6. Trefwoordenregister	208
	74		
	74		

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET BEGROTINGS- WETSVORSTEL

Wetsartikel 1 (begrotingsstaat ministerie)

De begrotingsstaten die onderdeel uitmaken van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om de begrotingsstaat van het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (XI) voor het jaar 2008 vast te stellen.

Alle voor dit jaar vastgestelde begrotingswetten te zamen vormen de Rijksbegroting voor het jaar 2008. Een toelichting bij de Rijksbegroting als geheel is opgenomen in de Miljoenennota 2008.

Met de vaststelling van dit wetsartikel worden de uitgaven, verplichtingen en de ontvangsten voor het jaar 2008 vastgesteld. De in de begroting opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zogenaamde begrotingstoelichting).

Wetsartikel 2 (begrotingsstaat baten-lastendienst)

Met de vaststelling van dit wetsartikel worden de baten en lasten en de kapitaaluitgaven en -ontvangsten van de baten-lastendienst «Nederlandse Emissieautoriteit» voor het jaar 2008 vastgesteld. De in die begroting opgenomen begrotingsartikelen worden toegelicht in onderdeel B (Begrotingstoelichting) van deze memorie van toelichting en wel in de paragraaf inzake de diensten die een baten-lastenstelsel voeren.

Wetsartikel 3 (begrotingsstaat van het Waddenfonds)

De begrotingsstaten die onderdeel uitmaken van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om de begrotingsstaat van het Waddenfonds voor het jaar 2008 vast te stellen.

Alle voor dit jaar vastgestelde begrotingswetten te zamen vormen de Rijksbegroting voor het jaar 2008. Een toelichting bij de Rijksbegroting als geheel is opgenomen in de Miljoenennota 2008.

Met de vaststelling van dit wetsartikel worden de uitgaven, verplichtingen en de ontvangsten voor het jaar 2008 vastgesteld. De in de begroting opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zogenaamde begrotingstoelichting).

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
J. M. Cramer

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1. LEESWIJZER

Bij de samenstelling van dit kabinet is er behalve sprake van de begroting van VROM, ook sprake van de programma begroting voor Wonen, Wijken en Integratie (WWI). Vanaf 2008 worden daarom twee begrotingen gepresenteerd.

Om van de «oude» naar «nieuwe» artikelstructuur te komen is een conversietabel gemaakt op instrumentniveau. Deze tabel maakt inzichtelijk waar instrumenten van de begroting 2007 heen zijn verplaatst in de ontwerpbegroting 2008. Deze tabel is opgenomen in hoofdstuk vier.

De memorie van toelichting van de VROM-begroting (XI) is opgebouwd uit de volgende onderdelen en is terug te vinden in de hoofdstukken:

- 2.1. De beleidsagenda
 - 2.2. De beleidsartikelen
 - 2.3. De niet-beleidsartikelen
 3. Verdiepingshoofdstuk
 4. Conversietabel
 5. Begroting van de Nederlandse Emissieautoriteit
 6. Begroting van het Waddenfonds
- Bijlage 1. ZBO's en RWT's
Bijlage 2. Overzichtsconstructie Milieu
Bijlage 3. Nalevingsstrategie VROM-Inspectie
Bijlage 4. Moties en toezeggingen
Bijlage 5. Lijst van afkortingen
Bijlage 6. Trefwoordenregister

De (niet)beleidsartikelen van de programmabegroting van WWI kennen alleen de component programmageld. De apparaatsuitgaven worden geraamd op de VROM-begroting op het niet-beleidsartikel «Algemeen». Op dat artikel is inzichtelijk hoe de totale apparaatsinzet voor de beleidsdiensten wordt toegerekend aan de desbetreffende beleidsartikelen.

De beleidsagenda voor de VROM-begroting

In het verlengde van het Coalitieakkoord en het beleidsprogramma van het kabinet, is de beleidsagenda van VROM ingedeeld in de volgende prioriteiten:

- Duurzame ruimtelijke inrichting Nederland;
- Klimaat & Energie: Schoon & Zuinig;
- Markten voor duurzame producten;
- Burgers in een gezonde en veilige leefomgeving;
- Proactief opereren in een internationale arena;
- Minder regeldruk.

Iedere prioriteit wordt gevolgd door de belangrijkste prestaties voor 2008. De beleidsagenda wordt afgesloten met een overzichtstabel met daarin de belangrijkste beleidsmatige mutaties en bijbehorende toelichting. Deze tabel geeft de aansluiting weer tussen de vorige begroting en de nu voorliggende ontwerpbegroting.

De (beleids)artikelen

De begroting bestaat uit 9 artikelen waarvan 2 artikelen op het terrein van Ruimte, 5 artikelen op het terrein van Milieu en 2 brede artikelen op de terreinen externe veiligheid en handhaving. Daarnaast zijn er twee niet-beleidsartikelen te weten artikel 91 «Algemeen» en artikel 92 «Nominaal en onvoorzien». Op artikel 91 «Algemeen» worden behalve de apparaatsuitgaven voor de WWI-begroting ook de apparaatsuitgaven voor Ruimte en Milieu en de Gemeenschappelijke Dienst inzichtelijk gemaakt. De Gemeenschappelijke Dienst werkt voor heel VROM. Ten slotte staan op dit artikel ook uitgaven geraamd van een aantal instrumenten die niet een beleidsmatig doel hebben, passend bij een van de beleidsartikelen. «Nominaal en onvoorzien» is louter een administratief artikel waarop zaken worden geparkeerd die nog niet direct verdeeld kunnen worden over de andere artikelen.

In de beleidsartikelen komt het beleid voor de komende jaren aan bod. Elk artikel start met een omschrijving van de algemene beleidsdoelstelling. Hierbij wordt in algemene vorm consequent ingegaan op: omschrijving, verantwoordelijkheid, externe factoren en meetbare gegevens. Daarna volgt de tabel «budgettaire gevolgen van beleid». Deze tabel geeft meer financieel inzicht op het gebied van begrotingsstanden. In de tabel is een cijfermatige uitsplitsing gemaakt van de «programmageden». Dit artikelonderdeel «programma» wordt vervolgens weer opgedeeld naar de diverse operationele doelen die weer zijn opgebouwd uit (financiële) beleidsinstrumenten. Het cijfermatige gedeelte wordt afgesloten met een overzicht van de budgetflexibiliteit van het desbetreffende artikel. Dit geeft inzicht in het nog te beïnvloeden deel van de uitgavenraming.

De algemene beleidsdoelstelling van een artikel wordt geconcretiseerd en geoperationaliseerd bij de beschrijving van de operationele doelen. Elk operationeel doel wordt consequent ingegaan op: motivering, instrumenten en meetbare gegevens. Ieder artikel wordt afgesloten met een overzicht van geplande beleidsonderzoeken.

Het is in deze begroting nog niet mogelijk gebleken om ieder beleidsartikel te beleggen met meetbare effect- of prestatiegegevens. Het betreft doelstellingen die een ruimte planhorizon kennen, doelstellingen die met name betrekking hebben op instrumentele dan wel coördinerende verantwoordelijkheden dan wel doelstellingen die nog nader moeten worden uitgewerkt. In onderstaande tabel is aangegeven voor welke operationele doelstelling het nog niet mogelijk is gebleken om meetbare effect- of prestatiegegevens op te nemen:

Artikel	Operationele doelstelling	Motivering
1	1. Ruimtelijk instrumentarium ontwikkelen en beheren	Het gaat bij deze doelstelling om het stimuleren, coördineren en faciliteren van andere overheden, waarvoor het niet zinvol is om prestatie-indicatoren te ontwikkelen. Het effect komt waar mogelijk tot uitdrukking in andere operationele doelstellingen (2.1 en 2.2)
5	4. Geïntegreerd milieubeleid voor andere overheden	Het gaat bij deze doelstelling om het stimuleren en faciliteren van andere overheden, waarvoor het niet zinvol is om prestatie-indicatoren te ontwikkelen. Het effect zal tot uitdrukking komen in andere operationele doelstellingen (5.1 en 5.2)
7	1. Strategieontwikkeling en adequaat generiek instrumentarium	Het gaat bij deze doelstelling om het ontwikkelen van beleid om burgers, bedrijven en overheden te stimuleren om milieuvriendelijker te opereren en het stimuleren van gebruik en productie van duurzame goederen. Daarnaast vinden op dit OD strategische en beleidsonderbouwende onderzoeken plaats. Het is niet zinvol daarvoor prestatie-indicatoren te ontwikkelen
7	2. Internationaal milieubeleid	De effecten van het coördineren van milieubeleid laat zich niet afdoende in kwalitatieve of kwantitatieve termen formuleren.

De Baten-lastendiensten en Fondsen

Tegelijkertijd met de VROM-begroting wordt ook de begroting van de Nederlandse Emissieautoriteit (NEa) gepresenteerd en de begroting van het Waddenfonds.

Verdiepingshoofdstuk

In het verdiepingshoofdstuk zijn de mutaties in de volgorde van de begrotingsartikelen van de begrotingsstaat opgenomen. Technische mutaties dan wel beleidsmatig niet relevante mutaties worden slechts cijfermatig gepresenteerd. Alleen indien er sprake is van een grote omvang worden ook technische mutaties nader toegelicht. De beleidsmatig relevante mutaties worden nader omschreven in de toelichting waarbij het bijbehorende mutatiebedrag wordt genoemd. Een beleidsmatige mutatie is het gevolg van gevoerd beleid en is dus te beïnvloeden (bijvoorbeeld beleidsintensivering en -extensivering, beleidswijzigingen met financiële gevolgen, afwijkingen uit hoofde van behoorlijk bestuur).

2. HET BELEID

2.1. De beleidsagenda

Inleiding: Duurzame ontwikkeling is van ons allemaal

In het coalitieakkoord en in het beleidsprogramma heeft het kabinet de ambitie neergezet om de duurzame ontwikkeling van het overheidsbeleid in de volle breedte te verbeteren. Het kabinet wil concrete stappen zetten naar een duurzame samenleving en kiest daarom voor een pragmatische aanpak met zichtbare resultaten. Hierbij moet ook de samenhang en verbinding in het beleid, tussen verschillende doelstellingen en tussen de pijlers worden geborgd. Dit moet voorkomen dat ontwikkelingen elkaar in de weg zitten; dit is vooral een opgave voor het interne werkproces bij het Rijk. Hoe richten we ons werk in gericht op samenhang, wat vraagt dat van de medewerkers en leiding? Hoe koppelen we onze beleidsdoelstellingen aan onze eigen bedrijfsvoering: ofwel, doen we zelf wat we anderen willen laten doen? In 2008 formuleert dit kabinet met welke doelstellingen uit het beleidsprogramma het zinvol is de duurzaamheidsafwegingen expliciet te maken en het zinvol is de samenhang expliciet te maken en formuleert de indicatoren waarmee prestaties in beeld worden gebracht. Ook zal een onafhankelijke externe monitoring worden opgezet om de ontwikkelingen in beeld te brengen. Het kabinet zal de dialoog met de samenleving op dit onderwerp in 2008 nader vormgeven.

Behalve deze verankering van duurzaamheid in het beleid zal ook de bedrijfsvoering van de overheid zelf duurzamer worden. Het gaat hierbij niet alleen om concrete doelen en prestaties op het terrein van duurzaam inkopen, maar bijvoorbeeld ook om energiebesparing, duurzaam bouwen en inrichten van overheidsgebouwen, structureel mobiliteitsbeleid van werknemers en een evenwichtig personeelsbeleid gericht op diversiteit, antidiscriminatie en het voorkomen van uitsluiting op de arbeidsmarkt.

In het perspectief van het streven naar een duurzame ontwikkeling van de leefomgeving, zoals in pijler drie van het beleidsprogramma is geschetst, zal de Minister van VROM samen met andere ministers, andere overheden, bedrijven en instellingen de volgende beleidsprioriteiten uitvoeren:

1. *Duurzame ruimtelijke inrichting van Nederland*. Het adagium «centraal wat moet» in het kader van de Nota Ruimte wordt nader ingevuld door:
 - a. Het tegengaan van de verrommeling van het landschap.
 - b. Het realiseren van een klimaatbestendige inrichting van Nederland.
2. *Klimaat & Energie: Schoon & Zuinig*. Een pakket aan maatregelen op het terrein van klimaat en energie gericht op «meters maken», «meters voorbereiden» en verdergaande innovaties wordt doorgevoerd. Op basis van de bevindingen in het «peiljaar» 2010 zal het kabinet besluiten over de precieze inzet en vormgeving van een tweede golf aan maatregelen.
3. *Markten voor duurzame producten*. Markten voor duurzame producten worden ontwikkeld langs de weg van de inkoopmacht van de overheid en belastingprijkkels om bedrijven te prikkelen nieuwe duurzame producten en technieken te ontwikkelen.
4. *Burgers in een gezonde en veilige leefomgeving*. Een impuls wordt gegeven aan een gezonde en veilige leefomgeving voor burgers door

met prioriteit te werken aan verbetering van de luchtkwaliteit en vermindering van geluidsoverlast en bodemsanering.

5. *Proactief opereren in de internationale arena.* Nederland kan effectiever opereren in de internationale arena en de Minister van VROM zal hier op een actieve en constructieve manier aan bijdragen, waarbij zij zich in het bijzonder inzet voor een effectiever Europees en mondiaal milieubeleid, op het verbeteren van de internationale naleving van milieuregelgeving en op het versterken van de inzet op biodiversiteit en klimaat.
6. *Minder regeldruk.* In het licht van het kabinetsstreven om de regeldruk voor burgers en bedrijven te verminderen, draagt de Minister van VROM zorg voor een pakket maatregelen om de regeldruk verder te verminderen, onder andere door regelgeving, uitvoering, naleving en toezicht integraal te benaderen. Behalve het verminderen van regeldruk en toezichtslasten zal zij daarom ook aandacht vragen voor een kwaliteitsverbetering van toezicht en professionalisering van de uitvoering bij medeoverheden. Kortom: slimmere regels, betere uitvoering en minder lasten.

1. Duurzame ruimtelijke inrichting: Mooi Nederland

Het kabinet bevordert met kracht de duurzame ruimtelijke inrichting van Nederland voor de functies wonen en werken, een vitaal platteland en leven met water en duurzame energie met het oog op een veranderend klimaat. In het coalitieakkoord is signaleerd dat, gegeven de aard van een aantal problemen, op onderdelen de Rijksregie en betrokkenheid bij de ruimtelijke inrichting van Nederland versterkt moet worden («centraal wat moet»). Het gaat hierbij om het aanscherpen van afspraken met andere overheden, het verhelderen van de beleidskaders zoals ten aanzien van bedrijventerreinen, het selectief verbeteren van instrumentarium en het versterken van een stimulerend kwaliteitsbeleid. Hierbij past een selectief maar effectief toezicht op de ruimtelijke plannen van andere overheden.

Prioriteit wordt hierbij gegeven aan:

- *Het tegengaan van de verrommeling van het landschap*
Nederland wordt voller. De bouw van woningen en bedrijventerreinen gaat gestaag door. De congestie neemt toe en de milieukwaliteit staat in toenemende mate onder druk. De groene ruimte rond de steden neemt snel af. Deze ontwikkelingen hebben bijgedragen en dragen bij aan een breed gedeeld gevoel van verrommeling van Nederland. Op welke manieren is deze verrommeling een halt toe te roepen? In de eerste plaats door het bestaande bebouwde gebied beter te benutten, waardoor de noodzaak afneemt om open ruimte te gebruiken voor bebouwing. In de tweede plaats zal het moeilijker worden gemaakt om in de open ruimte te bouwen. Bundelingsdoelstellingen uit de Nota Ruimte blijven actueel. In de derde plaats kan verrommeling worden verminderd door het bevorderen van meer samenhang in de ruimtelijke besluitvorming, in de vorm van meer gelijktijdige besluitvorming over onderdelen van de fysieke ruimte, en meer gezamenlijke visievorming door de betrokken partijen. Tenslotte is in de ruimtelijke ordening meer aandacht nodig voor de kwaliteit van het ruimtelijk ontwerp én de waarborging hiervan in de uitvoeringspraktijk. Passende regimes voor bufferzones, nationale landschappen en snelwegpanorama's worden (door)ontwikkeld.
- *Het realiseren van een klimaatbestendige inrichting van Nederland*
Bij de keuze voor locaties voor en inrichting van wonen of bedrijventerreinen moet nadrukkelijk rekening worden gehouden met het

veranderende klimaat. Versterking van de groene en blauwe dooradering in steden en dorpen hoort hierbij.

Deze ambities, relevant voor de uitvoering van het Nota Ruimtebeleid, pakt de Minister van VROM in 2008 op door:

- Stimuleren van duurzaam en efficiënt ruimtegebruik voor werken en wonen
- Behouden en versterken openheid van het landschap
- Verhogen van kwaliteit in ruimtelijke planvorming
- Realiseren complexe ruimtelijke opgaven
- Opstellen langetermijn visie Randstad
- Een klimaatbestendige inrichting van Nederland

Stimuleren van duurzaam en efficiënt ruimtegebruik voor werken en wonen

Het verstedelijkingsbeleid heeft als doel om op duurzame wijze voldoende ruimte te bieden voor de ontwikkeling van de door burgers en bedrijven gevraagde woonmilieus, voorzieningen en bedrijventerreinen. Hiervoor zijn voldoende, tijdig beschikbare bouwlocaties nodig. VROM streeft ernaar dat het bestaand bebouwd gebied optimaal wordt benut en dat waar nieuwe uitleg noodzakelijk is wordt voldaan aan de uitgangspunten bundeling, betere balans rood-groen, tijdige ontsluiting, klimaatbestendig, regionaal afgestemd en met oog voor sociale diversiteit.

Om te voldoen aan de woningbehoefte moeten jaarlijks 80 tot 100 000 nieuwe woningen worden gerealiseerd. Van deze woningen moeten jaarlijks, vanaf 2008 en tot in elk geval 2020, tussen de 25% en 40% van de uitbreiding van de woningvoorraad in (dus exclusief sloop-nieuwbouw) binnen het bestaand bebouwd gebied worden gerealiseerd. Tegelijkertijd wil het kabinet de groeiende mismatch aanpakken tussen de gevraagde en aangeboden woonmilieus om onze internationale concurrentiepositie – met name van de Randstad – te verbeteren. Het tekort aan met name de groenstedelijke en centrumstedelijke woonmilieus moet aanzienlijk worden verkleind. De minister van VROM wil dit op duurzame wijze doen. Uit de monitor Nota Ruimte is gebleken dat de groenontwikkeling in en rond de steden achterblijft.

Het komend jaar zal worden ingezet op het in 2009 tot stand brengen van verstedelijkingsafspraken. Daarbij wordt een relatie gelegd met het Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport (MIRT). Het gaat daarbij specifiek om gebieden waar de verstedelijkingsopgave complex en omvangrijk zijn. De afspraken worden gemaakt met betreffende regio's en gaan over verstedelijking na 2010. In het bijzonder gaan deze afspraken over:

- het concretiseren van de toepassing van de criteria voor duurzame verstedelijking;
- nadere uitwerking samen met de regio van de in de Nota Ruimte aangegeven zoekgebieden verstedelijking 2010–2020 (w.o. Almere, Zuidplaspolder);
- en het bieden van voldoende ruimte voor wonen (130% overcapaciteit in ruimtelijke plannen om uitval te compenseren, binnenstedelijk en in uitleg).

Daar waar de Minister van WWI verantwoordelijk is voor de woningbouw-opgave zal de Minister van VROM in aanvulling daarop inzetten op de realisatie van voldoende passende ruimte voor bedrijvigheid en woningbouw, versterking van duurzaamheid op het gebied van energiebesparing,

kwaliteit van de ruimte en inspelen op demografische ontwikkelingen. De Minister van VROM zal dit met provincies en gemeenten uitwerken in de realisering van klimaatvriendelijke wijken.

Behalve voor woningbouw is er ook aandacht nodig voor bedrijventerreinen. Het kabinet wil voldoende ruimte bieden aan de functie «werken», maar wel op slimme en zuinige manier. Recente cijfers tonen aan dat gemiddeld 1000 ha nieuw bedrijventerrein wordt aangelegd en 300 ha geherstructureerd wordt per jaar. Van de bestaande bedrijventerreinen (bruto 31 000 ha) toe is aan herstructurering. Daarvan wordt momenteel 10% geherstructureerd. De doorlooptijd van herstructurering is echter (te) lang. De ambitie is het bestaande bebouwde gebied beter te benutten door het aantal hectares waarvan de herstructurering wordt voltooid, vanaf 2008 te verhogen zodat vanaf 2010 jaarlijks minimaal 1000 à 1500 ha wordt opgeleverd. De aantasting van open ruimte door aanleg van nieuwe bedrijventerreinen kan worden verminderd door een versterkte regie op en meer regionale afstemming over de aanleg van nieuwe bedrijventerreinen, het leggen van de relatie met herstructurering en meer nadruk op kwaliteit van deze nieuwe bedrijventerreinen.

In 2008 zal de Minister van VROM de volgende acties ondernemen om duurzaam en efficiënt ruimtegebruik voor wonen en werken te stimuleren:

- De SER-ladder, die aangeeft welke stappen worden ondernomen bij de planning van bedrijventerreinen (herstructureren – intensiveren – nieuwe uitleg), wordt uitgewerkt en gebruik daarvan door provincies, regio's en gemeenten toegepast. De werkwijze is dat de ruimtebehoefte wordt bepaald en de nut-en-noodzaakdiscussie wordt gevoerd, vervolgens de volgorde van de SER-ladder wordt toegepast en op regionaal niveau wordt verankerd.
- Het (financieel) instrumentarium wordt ontwikkeld waarmee de relatie tussen oude en nieuwe bedrijventerreinen op regionaal niveau beter kan worden gelegd (verevening).
- Herstructurering wordt aantrekkelijker gemaakt door knelpunten in (bijvoorbeeld fiscale) regelgeving waar mogelijk weg te nemen, door stimuleringsmaatregelen en door versterking van kennis en ervaring.
- Kwaliteit van bedrijventerreinen wordt bevorderd door bij aanleg en herstructurering de duurzame inrichting en het beheer zodanig te regelen dat snelle veroudering wordt voorkomen (onder andere door middel van pilots voor 500 ha bedrijventerreinen uit de Nota Ruimte met een ontwerpogave voor kwaliteit). Voorkomen is beter dan genezen.
- Het project «binnenstedelijk bouwen» verschaft in 2008 ten behoeve van de verstedelijkingsafspraken in 2009 inzicht in de werking van het Rijksinstrumenten bij locatiekeuzen en -ontwikkeling en in woningbouwcapaciteit in het bestaand bebouwd gebied 2010–2020. Daarnaast biedt dit project een praktisch toepasbare methode voor een regionale MKBA verstedelijking, waardoor de kwaliteit in ruimtelijke planvorming kan worden verbeterd.
- Met marktpartijen afspraken maken over binnenstedelijk bouwen die betrekking hebben op financiering, programmering en toepassing van instrumenten.

Behouden en versterken openheid van het landschap

Om de openheid van het landschap te versterken zal de Minister van VROM de planologische randvoorwaarden voor landschappen van nationaal belang aanscherpen (in casus de Rijksbufferzones en nationale landschappen). Het tegengaan van verrommeling vraagt niet alleen om

het beperken van ongerichte ruimtelijke ontwikkelingen die ten koste gaan van openheid, maar ook om het stimuleren van ruimtelijke functies die bijdragen aan de openheid van het groene landelijke gebied in en rondom verstedelijkte regio's.

Wat wil de Minister van VROM bereiken?

1. In het bijzonder in Nationale Landschappen en Rijksbufferzones is de openheid als kernkwaliteit toegenomen (visueel-landschappelijk en niet verstedelijkt) en in 2008 is de bestaande verhouding tussen bebouwing binnen steden en dorpen (ca. 76%) en in het landelijk gebied (ca. 24%) onveranderd gebleven.
2. Voor alle Rijksbufferzones en Nationale Landschappen zijn goed toepasbare ruimtelijke kwaliteitskaders beschikbaar. Regels voor het bouwen in deze gebieden zijn planologisch vastgelegd (2008), en over doorwerking zijn afspraken gemaakt met de andere overheden.
3. Besluitvorming tot stand brengen over het Rijksinstrumentarium voor saneren ongewenste bebouwing en bestemmingen (in 2008) én er is vergevorderde besluitvorming over het saneren van 100 ha¹ ongewenste (bestemming voor) bebouwing/glas.

De Minister van VROM wil in 2008 een start maken met het bereiken van deze doelen door:

- een besluit te nemen over de mogelijke uitbreiding van het aantal en de omvang van de Rijksbufferzones en een passend planologisch regime voor bouwen in Rijksbufferzones uit te werken.
- een pakket concrete voorstellen voor te bereiden om de sanering van ongewenste bestemmingen aan te pakken, met inbegrip van financieringsconstructies
- het planologisch regime voor bouwen in Nationale Landschappen verder te ontwikkelen en hiermee de doorwerking van het kwaliteitskader voor Nationale Landschappen naar ruimtelijke plannen van provincies en gemeenten te borgen.
- in vervolg op de structuurvisie snelwegpanorama's wijst het kabinet 10 snelwegpanorama's binnen de Ruimtelijke Hoofdstructuur aan, waarvoor het kabinet zich resultaatverantwoordelijk stelt en een planologisch instrumentarium zal ontwikkelen en benutten. Hiermee worden belangrijke snelwegpanorama's veiliggesteld.

Kwaliteit in ruimtelijke planvorming

In de ruimtelijke ordening gaat het vaak om aantallen, bijvoorbeeld woningen, of hectares bijvoorbeeld bedrijventerreinen en natuurgebieden. Duidelijker wordt dat meer aandacht nodig is voor de kwaliteit van het ruimtelijk ontwerp én voor het waarborgen hiervan in de uitvoeringspraktijk. Het kabinet wil dat in 2011 burgers tevredener zijn met hun woon- en leefomgeving. Het gaat om functionaliteit en goede vormgeving van – ook stedelijke – landschappen, recreatief groen, tijdige aansluiting van nieuwe stedelijke locaties op openbaar vervoer, inpassing van woon- en bedrijfslocaties en aandacht voor de milieukwaliteit. Omdat ruimtelijke kwaliteit zich niet in absolute grootheden laat vastleggen, maar van gebied tot gebied steeds opnieuw benoemd moet worden, is de borging ervan in ruimtelijke planvormingsprocessen van cruciaal belang. Er bestaat een nadrukkelijke samenhang met het programma burgers in een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving. Duurzaamheid is tegelijk ook het aangrijpingspunt om milieukwaliteiten tot stand te brengen en te versterken.

- In 2008 wordt door VROM en OCW in samenspraak met LNV, VenW, BuZa, EZ en Defensie een visie uitgebracht op het ruimtelijke

¹ Ca. 10% van het verspreid glas in Bufferzones, Nationale landschappen en natuurgebieden.

kwaliteitsbeleid en ruimtelijk ontwerp. Het doel is op alle schaal-niveaus de ontwerp kwaliteit te versterken.

- Er wordt in 2008 door VROM een stimuleringsprogramma ruimtelijke kwaliteit ontwikkeld en ingevoerd ter verbetering van de kwaliteit en ruimtelijke inpassing van herstructurering van bedrijventerreinen, uitleglocaties voor wonen en werken, rood voor groen, ruimte voor ruimte, sanering ongewenste bebouwing, klimaatbestendige inrichting en energievoorziening.
- Met ingang van 2008 wordt in overleg met het College van Rijksadviseurs de inzet van kwaliteitsteams door provincies in de verschillende fasen van plan- en uitvoeringsprocessen van ruimtelijke projecten gestimuleerd.

Realiseren van complexe ruimtelijke projecten

Er zijn in de komende decennia grote ruimtelijke investeringen van overheid en private partijen voorzien, zoals ingrepen aan kust en rivierengebied vanwege klimaatadaptatie, versterking van de openheid van het landschap en duurzame verstedelijking (wonen en werken waaronder binnenstedelijke transformatie). Het kabinet streeft naar versterking van de samenhang en kwaliteit in de besluitvorming over deze opgaven en investeringen zodat zowel nu als in de toekomst wordt gezorgd voor een hoge kwaliteit van de leefomgeving en efficiënt gebruik van de ruimte. Dat gebeurt in samenspraak met alle relevante partijen (overheden, marktpartijen en maatschappelijke organisaties). De investeringsprojecten hangen onder meer samen met een aantal te nemen vervolgbesluiten over de verstedelijking zoals aangekondigd in de Noordvleugelbrief en de Zuidvleugelbrief (2006). Deze besluiten zijn opgenomen in het Urgentieprogramma Randstad waarover in dat kader bestuurlijke «contracten» worden afgesloten. Het kabinet heeft middelen beschikbaar (Nota Ruimte budget) om, in aanvulling op sectorale budgetten, complexe integrale gebiedsontwikkelingsopgaven van nationale betekenis te ondersteunen. Het is de uitdaging om met deze projecten de prioriteiten uit het beleidsprogramma (klimaat, herstructurering etc) concreet en innovatief inhoud te geven.

De Minister van VROM heeft mede namens de bewindslieden van EZ, LNV en VenW in juli 2007 kenbaar gemaakt welke projecten voor een bijdrage uit het Nota Ruimte budget in aanmerking komen.

In 2008:

1. Worden de in 2007 afgesloten bestuurlijke contracten (UPR) voor vijf complexe projecten uitgevoerd conform planning.
2. Wordt een besluit genomen over de Rijksbijdrage aan de zogenaamde versnellingsprojecten in het kader van het NR budget (IJ-oever, greenports, Klavertje 4 bij Venlo).
3. Wordt voor de helft van de geselecteerde projecten in het kader van het NR budget een maatschappelijke kosten baten analyse afgerond en van een toetsing door de planbureaus voorzien.
4. Wordt een verbeterde MKBA-systematiek voor integrale gebiedsopgaven op basis van studieresultaat van planbureaus in gebruik genomen. Diverse onderdelen binnen integrale gebiedsopgaven komen in een maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) immers vaak onvoldoende uit de verf. Dit is voornamelijk het gevolg van het onvoldoende beschikbaar zijn van geschikte referentieonderzoeken en ter discussie staande kengetallen.

Integrale langetermijnvisie Randstad 2040

De beperkte ruimte in de Randstad vraagt voor de lange termijn om slimme en duurzame combinaties van wonen, werken, groen, recreatie en verkeer. Welvaart en groei moeten worden verenigd met sociale, culturele en ecologische behoeften van de huidige en toekomstige bewoners. De Randstad heeft potenties om uit te groeien tot een duurzame en concurrerende Europese topregio. Hiertoe zal het kabinet in het voorjaar van 2008 een integrale langetermijnvisie voor de Randstad in 2040 uitbrengen, als onderdeel van het Urgentieprogramma Randstad (UPR) en in aansluiting op de Nota Ruimte. De basis voor de op te stellen langetermijnvisie vormt de Startnotitie Randstad 2040 die op 22 juni 2007 door het kabinet is vastgesteld. Met de visie wordt in beeld gebracht hoe het kabinet anticipeert op langetermijnopgaven voor de Randstad.

Om tot de integrale langetermijnvisie voor de Randstad in 2040 te komen, worden de volgende acties en activiteiten uitgevoerd.

- *Dialoog*: de Minister van VROM zal een dialoog organiseren. De dialoog is gericht op het verkrijgen van draagvlak bij de diverse stakeholders.
- *Verdieping*: voor een betere onderbouwing van de te maken keuzen zullen samen met o.a. de planbureaus studies worden gestart. Hierbij wordt gedacht aan studies naar knelpunten tussen verschillende ruimtevrage functies en langetermijnontwikkelingen (ex-ante toets), naar milieueffecten of een toekomstverkenning van de ontwikkeling van de landbouw.
- *Ruimtelijke ontwikkelingsbeelden*: de te maken keuzen monden uit in een ruimtelijk ontwikkelingsperspectief voor de Randstad. Dit wordt uitgewerkt in ruimtelijke ontwikkelingsbeelden voor (delen van) de Randstad (bijvoorbeeld de kustzone, grote rivieren en het Groene Hart) of voor specifieke onderwerpen (bijvoorbeeld een robuuste groen-blauwe structuur voor de Randstad).
- *Vernieuwende allianties en ideeën voor de uitvoering* van het lange termijnperspectief zijn noodzakelijk. Samen met stakeholders zal inzicht moeten worden verkregen in relevante interventies en mogelijke knelpunten.
- *Verzamelen overige bouwstenen*: aangesloten wordt bij andere relevante projecten en programma's van Rijk en regio, zoals de langetermijnverkenning Schiphol en de op te stellen watervisie.

Klimaatbestendige inrichting

Het klimaat zal de komende eeuwen ingrijpend veranderen. De toenevende kans op extreme weersomstandigheden kunnen leiden tot verschillende vormen van overlast. In de fysieke leefomgeving stelt klimaatverandering ons voor een complex vraagstuk. Het tijdig en offensief aanpakken van de verwachte problemen als gevolg van de klimaatverandering, stelt ons in staat nieuwe kansen te benutten. Daarbij kunnen we ook voorkomen dat besluiten worden genomen die later voor hoge aanpassingskosten zorgen. We zullen moeten leren omgaan met onzekerheden.

Het kabinet stelt zich ten doel om te komen tot een klimaatbestendige inrichting van Nederland, waarbij risicobeheersing en het herstel van natuurlijke processen bodem, water en groen/natuur – een meer sturende rol krijgen voor de ruimtelijke inrichting. Uiterlijk in 2015 moet dit in alle ruimtelijke plannen zijn verankerd. Herijking van het ruimtelijk beleid en aanpassing wet- en regelgeving zal uiterlijk in 2011 zijn voltooid.

Deze doelstelling wordt langs drie lijnen uitgewerkt:

- Het is van belang bestaande inzichten bij het maken van actuele ruimtelijke afwegingen toe te passen, onder andere bij een aantal grootschalige verstedelijkingslocaties (zoals Haarlemmermeer, Almere, Stadshavens en Zuidplaspolder).
- Met de andere overheden zullen afspraken gemaakt worden over een klimaatbestendige ruimtelijke inrichting. Daarbij zal gebruik gemaakt worden van de begin 2008 vast te stellen Nationale Adaptatiestrategie (ARK) en de reactie op de motie Bochove/Depla inzake klimaatbestendige inrichting.
- Het verder uitbouwen van en delen van kennis over klimaatverandering en de gevolgen voor de ruimtelijke inrichting; lange termijn verkenningen en herziening van wet- en regelgeving dragen bij aan steviger verankeren van het klimaatbestendig denken en handelen.

Om bovenstaande te bereiken zullen in 2008 de volgende acties worden uitgevoerd:

- Opstellen en coördineren van de uitvoering van de nationale adaptatiestrategie en -agenda. De Nationale Agenda zal in de vorm van een bestuurlijke intentieverklaring of bestuursovereenkomst worden opgesteld.
- Opstellen van een afwegingskader voor locatiekeuze en -inrichting van grootschalige projecten, gebiedsontwikkelingen en investeringsprogramma's.
- Uitvoering Kennis voor Klimaat: een praktijkgericht onderzoeksprogramma voor een klimaatbestendige inrichting van Nederland op te zetten door de departementen van VROM, LNV en VenW, een aantal kennisinstituten en regionale partijen. Interactie tussen wetenschap en concrete regionale projecten denken en doen – staat daarbij centraal.
- Uitvoering van pilots «Ruimtelijk Ontwerpen met Water» en «Klimaatbuffers»
- Opstellen van uitgangspunten voor een klimaatbestendige ontwikkeling, op basis van een lange termijn onderzoek naar de kwetsbaarheid van de Ruimtelijke Hoofdstructuur («systeemanalyse»).

2. Klimaat en Energie: Schoon & Zuinig

Het klimaat verandert en vereist een mondiale en nationale aanpak. Het Rijksbrede werkprogramma «Klimaat & Energie: Schoon & Zuinig» richt zich op wat Nederland gaat doen. Het kabinet wil grote stappen zetten om een van de schoonste en efficiëntste energievoorzieningen in Europa te creëren in 2020. Dit vereist een forse trendbreuk in ons denken en doen. In het coalitieakkoord en het beleidsprogramma kiest het kabinet voor de volgende doelstellingen:

- Het aandeel hernieuwbare energiebronnen gaat van 2 à 3% nu naar 20% in 2020;
- Het energiebesparingspercentage gaat na verloop van tijd van 1% naar 2% per jaar;
- Een reductie van de uitstoot van broeikasgassen van 30% in 2020 ten opzichte van 1990. De broeikasgassen omvatten zowel CO₂ die bij de verbranding van fossiele brandstoffen vrijkomt, alsook de overige broeikasgassen, zoals lachgas en methaan.

De doelen komen in zicht door via de volgende drie «golven» maatregelen te treffen:

- «Meters maken» door het hele pakket aan maatregelen dat nu al «op de plank» ligt in te voeren.

- «Meters voorbereiden» door versneld te werken aan opties die over enkele jaren voluit kunnen worden ingezet, maar die nog wel enige ontwikkel- en aanlooptijd nodig hebben. In een aantal gevallen is het mogelijk nodig om specifieke beleidsinstrumenten te ontwikkelen, bestaande instrumenten aan te passen en/of barrières te slechten.
- Verdergaande innovaties door het uitvoeren van een innovatieagenda voor de middellange en lange termijn, onder meer via het versterkt doorzetten van de Energietransitie als permanente bron van innovaties uit de samenleving.

De bereidheid van de bedrijven, andere overheden en burgers om tot concrete acties en innovaties te komen, is groot. Omdat de overheid de klimaatproblematiek allesbehalve alleen kan oplossen, is dit zeer bemoedigend. Dit geeft het kabinet de gelegenheid ontwikkelingen te stimuleren, te ondersteunen en barrières weg te nemen. Als resultaat van de 100-dagen dialoog sluit het kabinet in 2007 een Duurzaamheidsakkoord met ondernemend Nederland. In 2008 zal dit leiden tot nadere afspraken met alle (deel)sectoren. Ook sluit het kabinet in oktober 2007 een Bestuursakkoord met de VNG en later ook met het IPO waarin afspraken worden gemaakt over de acties die op lokaal en regionaal niveau worden uitgevoerd.

Jaarlijks rapporteert het kabinet over de voortgang van het project. Op basis van de verrichte prestaties en de te verwachten verdere ontwikkeling tot 2020 wordt in 2010 bepaald of Nederland op koers ligt. Indien nodig worden dan extra maatregelen doorgevoerd.

Sectorale ambities en maatregelen

Gebouwde omgeving

De ambitie van het kabinet voor de bebouwde omgeving (woningen en utiliteitsbouw) is 6 tot 11 Mton CO₂-emissiereductie in 2020 ten opzichte van ongewijzigd beleid. Het beleid richt zich op grootschalige toepassing van energiebesparende maatregelen. Voor de gebouwde omgeving wordt voor de periode tot en met 2011 € 121 mln extra beschikbaar gesteld, onder andere voor uitvoering van het publiek-private actieplan «Meer met minder». In 2011 zijn 500 000 gebouwen 20% tot 30% energiezuiniger. Er wordt in 2008 een energielabel voor gebouwen ingevoerd dat meteen al verplicht is voor woningeigenaren die hun huis verkopen dan wel verhuren. Verder maakt het kabinet afspraken met de woningbouwcorporaties over verbetering van de energieprestatie van sociale huurwoningen. Ook komt er een innovatieprogramma voor de nieuwbouw en renovatie van bestaande bouw. Ten slotte worden bestaande normen voor gebouwen, zoals de EPC, en normen voor huishoudelijke apparaten aangescherpt.

Energie- en industriesectoren

De ambitie voor de energie- en industriesectoren is 53 tot 61 Mton CO₂-emissiereductie in 2020 ten opzichte van ongewijzigd beleid. Het accent ligt op emissiehandel met als doelstelling 30% CO₂-emissiereductie in 2020 ten opzichte van 1990. Nederland zet in op een verbeterd Europees emissiehandelssysteem, meer harmonisatie en het zo veel mogelijk veilen van emissierechten.

De *overheid* maakt afspraken met exploitanten van nieuwe kolencentrales voor een inspanningsverplichting in aanvulling op het ETS. Vanaf 2015 dient zeer substantieel CO₂ gereduceerd te zijn in het centrale bestand van de betreffende exploitant. Deze afspraken moeten het kabinet de

zekerheid geven dat de noodzakelijke reducties worden gehaald. De investeerders moeten aantonen hoe zij die reducties substantieel realiseren. Via het sluiten van convenanten worden afspraken gemaakt over het afvangen en opslaan van CO₂ in de bodem. Schone fossiele brandstoffen kunnen zodoende als overgangstechnologie naar een duurzame energievoorziening worden ingezet. Ook zetten ze in op extra bijstook van biomassa of zelfs het vervroegd sluiten van oude weinig efficiënte kolencentrales die tot het eigen productiepark behoren. Nieuwe kolencentrales moeten nu al capture ready worden gebouwd.

Samen met de sector worden twee grote CCS-demo's voorbereid in het kader van het EU-programma. Nederland zal financiële ondersteuning vanuit Brussel bepleiten. In de komende jaren wordt bekeken op welke wijze de grote demo's het beste kunnen worden gerealiseerd. Nederland bepleit binnen de EU een verplichtstelling van CCS voor nieuwe kolencentrales op het moment dat het als stand der techniek kan worden beschouwd.

Het verhogen van het aandeel aan hernieuwbare energie zal in de komende 4 jaar vooral van windenergie op land moeten komen. Om de doelen in zicht te houden, is het bijvoorbeeld nodig om de komende jaren voor 2000 MW (ca. 2,6 Mton CO₂-emissiereductie) te committeren voor wind op land uit de nieuwe Stimulering Duurzame Energieproductie (SDE). Dat is meer dan een verdubbeling ten opzichte van de 1 500 MW die er nu al staat. Hiertoe ontwikkelt de Minister een plan in samenwerking met andere overheden op de (on)mogelijkheden van de plaatsing van zeer grote windturbines in specifieke landschappen. Daarnaast is de ambitie om te bezien welke mogelijkheden er zijn en welke voorwaarden er geschapen kunnen worden voor windenergie op zee.

Om ruimte te vinden voor windenergie zet de Minister van VROM de volgende acties in gang in 2008:

1. De belemmeringen, kansen en consequenties in kaart brengen ten aanzien van het (kunnen) plaatsen van de nieuwe windturbines.
2. Eind 2007 verkennen en in 2008 implementeren van de Landelijke Uitwerking Ruimte voor Windenergie (= nationaal plan), waarin is aangegeven welk gebieden niet geschikt zijn voor zeer grote windturbines omdat die het landschap te sterk aantasten (vrijwaringsgebieden), respectievelijk welke gebieden een landschap hebben dat geschikt is voor grootschalige plaatsing van grote windturbines (concentratiegebieden). Tevens omvat het een verkenning van windenergie op zee. Bedoeling is om het plan («kaartbeeld») bestuurlijk vast te stellen en vervolgens ter kennisname aan de Tweede Kamer te sturen.

Voor alle industriële sectoren zal door middel van innovatieagenda's worden geanalyseerd hoe tot 50% energiebesparing in de keten in 2030 kan worden gerealiseerd. Daar wordt nu al een start mee gemaakt. In 2008 wordt voor 10 industriële sectoren gestart met het maken van concrete, ambitieuze energie-efficiencyafspraken om te komen tot 50% energiebesparing in 2030. De chemische industrie zet bijvoorbeeld in op industriële biotechnologie, katalyse, materialen en procestechnologie. De papierindustrie heeft als doel om het energiegebruik in de gehele papierketen in 2020 met 50% te verminderen door onder meer in te zetten op energie-neutraal papier (vergroten van de inzet van reststroom en andere potentiële energiebronnen op het eigen bedrijfsterrein).

Ook wordt de bestaande milieuwetgeving beter gehandhaafd, zoals het

doorvoeren van een besparingsoptie wanneer de terugverdientijd korter is dan vijf jaar. De lopende MJA-2-afspraken worden voor de periode na 2012 geïntensiveerd.

Verkeer en vervoer

De ambitie voor de sector verkeer en vervoer is 13 tot 17 Mton CO₂-emissiereductie in 2020 ten opzichte van ongewijzigd beleid. Centraal staat de introductie en opschaling van zuinigere auto's via het aanscherpen van normen, financiële prikkels, vergroeningsmaatregelen in het belastingplan van 2008, verplichting voor biobrandstoffen en innovatie. Nederland zet bij personenauto's in op een Europese normering van 120/130 gr CO₂/km per 2012, 100 gr CO₂/km in 2016 en 80 gr CO₂/km in 2020. Er komt een eerlijkere en naar tijd, plaats en milieukenmerken gedifferentieerde kilometerprijs. Het kabinet onderzoekt of het mogelijk is om in Europa in te zetten op een hoger verplicht percentage biobrandstoffen van 20%, uiteraard dienen deze wel te voldoen aan duurzaamheidscriteria. Ook gaat in 2008 het innovatieprogramma «De auto van de toekomst gaat rijden» van start, waarbij Nederland zich neerzet als proeftuin en markt voor duurzame mobiliteit. «De auto van de toekomst» en «innovatieve biobrandstoffen» zijn interdepartementale programma's die door het ministerie van VenW getrokken worden.

Land- en tuinbouw

De ambitie voor de land- en glastuinbouwsector is 1 tot 2 Mton CO₂-emissiereductie in 2020 ten opzichte van ongewijzigd beleid. In de glastuinbouw staat centraal het doorzetten van de ontwikkeling naar een energieneutrale glastuinbouw en onder optimale condities zelfs de energieleverende kas. In 2008 komt additioneel geld beschikbaar voor de bouw van (semi-)gesloten kassen. Ook voor de overige broeikasgassen, zoals lachgas (N₂O) en methaan (CH₄), is het de ambitie te komen tot een verdere reductie. Het kabinet zet in op (co-)verginging van mest, verandering in veevoeding, emissiereducerende huisvesting en precisielandbouw.

Instrumenten

Welke instrumenten de Rijksoverheid in zal zetten, hangt af van de verschillende doelen. Mogelijk moeten er ook nieuwe beleidsinstrumenten worden ingezet als het «peiljaar» 2010 daartoe aanleiding geeft. De belangrijkste instrumenten zijn de volgende:

1. *Emissiehandel* maakt het beprijsen van CO₂ mogelijk. Het Europese Systeem van Emissiehandel is de hoeksteen van Schoon & Zuinig. De Europese Commissie zal in 2008 een voorstel doen tot herziening van het Europese emissiehandelssysteem.
2. *Normen* fungeren als minimumeisen en gefaseerde normstelling kan innovaties uitlokken. In verband met de regels rond de interne markt kunnen maatregelen als efficiëncynormen voor apparaten alleen in Europees verband worden genomen.
3. *Innovatie* leidt tot kostenverlaging van nieuwe technologieën, het versterkt de concurrentiekracht van bedrijven en kan helpen op kosteneffectieve wijze de doelen zoals de gewenste CO₂-reductie te behalen.
4. *Tijdelijk stimuleren* versnelt de marktintroductie en uitrol van nu nog onrendabele technieken. Hiertoe treedt bijvoorbeeld in 2008 de Stimuleringsregeling Duurzame Energieproductie (SDE) als opvolger van de MEP (Milieukwaliteit elektriciteitsproductie) in werking (zie begroting van Economische Zaken).

5. *De overheid geeft het goede voorbeeld* door als «launching customer» innovatieve maatregelen op het gebied van gebouwde omgeving en mobiliteit versneld toe te passen.
6. *Internationale klimaat- en energiediplomatie* speelt een cruciale rol bij het beïnvloeden van de internationale beleidsarena. Instrumenten als emissiehandel en normering worden voor een groot deel in Europees verband vastgesteld.

3. Markten voor duurzame producten

Langs twee wegen wil de Minister van VROM bereiken dat meer duurzame producten op de markt komen:

1. De overheid zal via belastingmaatregelen een prijsverschil tussen een aantal gewone en duurzame producten opheffen of verkleinen. Dit werkt ook als een rechtstreekse prikkel voor bedrijven om nieuwe duurzame producten en technieken te ontwikkelen. In het belastingplan 2008 zullen de vliegticketbelasting, de milieudifferentiatie van de BPM, de taakstellende verhoging van de belasting op milieuvriendelijke energie en brandstof en de verpakkingenbelasting ingevoerd worden. In 2008 zal het kabinet met het oog op het belastingplan 2009 en daarna een aanvullend, substantieel pakket vergroeningsmaatregelen voorstellen.
2. De Rijksoverheid heeft als doel om uiterlijk in 2010 voor 100% duurzaam in te kopen. Najaar 2007 worden in een bestuursakkoord afspraken gemaakt met provincies, gemeenten en waterschappen over het traject waarlangs ook de overige overheden volledig duurzaam zullen gaan inkopen. In 2008 zal overleg worden gevoerd met aan de overheid gelieerde organisaties en met het bedrijfsleven over hun ambities ten aanzien van duurzaam inkopen. Met deze gezamenlijke marktmacht beoogt het kabinet het bedrijfsleven te stimuleren tot de productie van duurzamere en betaalbare producten. In 2008 zal tussentijds de voortgang van het proces worden gemonitord.

Om vast te stellen wat onder «duurzaam inkopen» wordt verstaan, stellen we voor 40 productgroepen in 2007 duurzaamheidscriteria op. Voorbeelden van productgroepen zijn dienstauto's, catering, grond-, weg- en waterbouw, gas en elektra en kantoorartikelen. In 2008 wordt een start gemaakt met de implementatie van deze productgroepen. In 2008 stellen we naar verwachting nog voor ruim 40 extra productgroepen duurzaamheidscriteria op. Dit kabinet kiest er voor om de criteria zo ambitieus mogelijk te stellen voor zover dat financieel en juridisch mogelijk is. Als een overheid besluit om in een bepaald geval de duurzaamheidscriteria niet toe te passen, moet zij dat kunnen verantwoorden.

4. Burgers in een gezonde en veilige leefomgeving

De Minister van VROM stelt zich ten doel het realiseren van een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving voor burgers. Het gaat daarbij om schone lucht, een bodemgesteldheid die in overeenstemming is met het gebruik, beheersbare risico's op het gebied van externe veiligheid, schoon en beschikbaar grond- en oppervlaktewater en aanvaardbare geluidsniveaus. De afgelopen jaren zijn veel activiteiten op dit vlak opgepakt en zullen de komende periode nog verder worden uitgewerkt. Deze kabinetsperiode zal het accent komen te liggen op de verbetering van de lucht- en geluidskwaliteit en aanpak van de bodemsanering, omdat daar in Nederland nog sprake is van situaties waarin de (wettelijke) normen worden overschreden.

Luchtkwaliteit

Te hoge concentraties fijnstof zijn schadelijk voor de gezondheid en vormen belangrijke beperkingen voor nieuwe bouwactiviteiten, indien die leiden tot een verslechtering van de luchtkwaliteit. De beleidsinzet is sinds enkele jaren versneld om deze ongewenste situatie te keren. Het kabinet bouwt hierop voort door met een omvangrijk pakket aan maatregelen tijdig aan de binnenkort herziene Europese richtlijn te kunnen voldoen. De herziene richtlijn geeft de mogelijkheid om de normen enkele jaren later te bereiken, mits lidstaten kunnen aantonen dat de grenswaarden dan overal bereikt zijn. Om de luchtkwaliteit te verbeteren zal de Minister van VROM in 2008 de volgende acties ondernemen:

- In 2008 zal het kabinet het Nationale Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) vaststellen en dit voorleggen aan de EU om dit uitstel in 2009 te verkrijgen. Het NSL bevat alle nationale en regionale maatregelen die nodig zijn om de overschrijdingen te compenseren zodat er overal en tijdig aan de Europese luchtkwaliteitseisen (2010 voor fijnstof en 2015 voor NO₂) zal worden voldaan.
- Generieke maatregelen treffen, die zich voor een belangrijk deel richten op het stimuleren van de toepassing van roetfilters voor diverse voertuigtypen.
- Lokale maatregelen stimuleren, die uiteen lopen van schermen langs snelwegen tot milieuzones in de grotere steden in ons land.
- Via de fiscale vergroening van de mobiliteitsbelastingen, zoals verhoging dieselaccijns, differentiatie van autobelastingen naar vervuilende uitstoot, wordt de luchtkwaliteit nog verder verbeterd. Daarnaast wordt aan de verbetering van de luchtkwaliteit een extra impuls gegeven door lokale overheden de mogelijkheid te geven de parkeertarieven te differentiëren naar vervuilende uitstoot.

Geluid

Door het toegenomen verkeer is op een aantal plekken in ons land de geluidhinder, soms fors, toegenomen. De huidige wetgeving biedt daar tegen onvoldoende bescherming voor burgers. Om de geluidskwaliteit te verbeteren zal de Minister van VROM in 2008 de volgende acties ondernemen:

- In 2008 zal een wijziging van de Wet geluidhinder voor de Rijksinfrastructuur bij de Tweede Kamer worden ingediend. In dit wetsvoorstel zal met behulp van het instrument van de geluidsproductieplafonds de handhaving van de vastgestelde geluidsniveaus worden verbeterd, waarmee de rechtszekerheid in de richting van burgers zal worden hersteld. Daarbij zal ook een vereenvoudigingsslag van de normstelling worden doorgevoerd.
- Voorts zullen de doelstellingen op het gebied van geluid worden herijkt en verder in de tijd doorgetrokken, zodat de sturende werking ervan verbeterd wordt.
- In het kader van de modernisering van de APK wordt bezien of de APK kan worden uitgebreid met een controle op de geluidemissies van voertuigen. Het gaat hier bijvoorbeeld om een check op de aanwezigheid van illegale, lawaaiige uitlaatsystemen bij auto's, brommers en motoren.
- In de EU wordt ingezet op aanscherping van de geluidsnorm voor bandenlawaai met 3db(A). In de tussentijd wordt de promotie van de aanschaf van stille banden voortgezet als onderdeel van Het Nieuwe Rijden.
- In toenemende mate worden bij de aanleg en onderhoud van Rijkswegen toepassing gegeven aan (zeer) stille wegdekken.
- Voor het spoorverkeer wordt een systeem van naar geluid gedifferen-

tieerde gebruiksvergoedingen vastgesteld ten einde de inzet van meer dan 7db(A) stillere treinen te bevorderen. Verder wordt het gebruik van raildempers als reductiemaatregel erkend.

- Op sommige plekken is sanering de enige optie. Voor het urgente deel van de sanering is de uitvoering gericht op afronding in 2023. Met de introductie van de gewijzigde Wet geluidhinder zullen alle woningen met een toegenomen belasting van 5 db(A) eveneens voor sanering in aanmerking komen.
- Er wordt een beslissing genomen over de vraag of en, zo ja, hoe de saneringsoperaties voor de Rijksinfrastructuur van VROM en VenW kunnen worden samengevoegd.

Bodemsanering

Op veel plaatsen in ons land voldoet de bodemkwaliteit niet aan de eisen die het huidige of toekomstig gewenste gebruik daaraan stelt. In die situaties zijn maatregelen nodig om de kwaliteit te verbeteren of tenminste de risico's van aanwezige verontreiniging te beheersen. Omdat de maatregelen om de bodemkwaliteit te verbeteren kostbaar zijn, vindt sanering zo veel mogelijk plaats in combinatie met herstructurering. Om de bodemkwaliteit te verbeteren zal de Minister van VROM in 2008 de volgende acties ondernemen:

- In 2008 maakt de Minister, op basis van de inventarisatie door provincies en gemeenten van locaties met bodemverontreiniging, waar met het oog op gezondheidsrisico's maatregelen genomen moeten worden, afspraken met de provincies en gemeenten over welke maatregelen zullen worden getroffen. In 2010 moeten tenminste de risicobeheersende maatregelen getroffen zijn.
- In 2008 maakt de Minister afspraken met de provincies en gemeenten over de inventarisatie van alle locaties met bodemverontreiniging waar niet aanvaardbare risico's voor ecosystemen of voor verspreiding van verontreiniging aanwezig zijn. In 2015 zullen ook daar waar nodig risicobeheersende maatregelen genomen zijn.

Bij het maken van de afspraken hanteert de Minister de volgende uitgangspunten:

- Ten aanzien van het nemen van definitieve maatregelen (daadwerkelijk saneren) ligt tot 2015 de prioriteit bij situaties waar sprake is van gezondheidsrisico's en bij herstructurering binnen stedelijk gebied.
- De aanpak van bodemverontreiniging wordt zo veel mogelijk gecombineerd met andere werkzaamheden in het kader van de verbetering van de leefomgeving.

5. Proactief opereren in de internationale arena

In het coalitieakkoord heeft het kabinet uitgesproken dat Nederland een meer actieve en constructieve internationale positie kiest, en voor grensoverschrijdende milieu- en energieproblemen meer Europese samenwerking na wil streven.

Hoewel Nederland absoluut gezien niet tot de grootste vervuilende landen behoort, is de Nederlandse mondiale voetafdruk (qua CO₂-uitstoot, gebruik van natuurlijke hulpbronnen en ruimte in het buitenland) behoorlijk. Nederland voelt zich hiervoor verantwoordelijk en wil daarom efficiënter met energie, natuurlijke hulpbronnen en ruimte omgaan. In de strijd tegen mondiale milieuproblemen, zoals klimaatverandering en biodiversiteitsverlies, wil Nederland een voortrekkersrol spelen.

De internationale milieubeleidsagenda van het kabinet heeft drie centrale thema's:

- verbetering proces richting Europa;
- verbetering internationale naleving en handhaving van regels;
- versterkte inzet op biodiversiteit en klimaat.

Daarbij kunnen de eerste twee punten als dwarsdoorsnijdend en generiek worden gezien.

Verbetering van het proces richting Europa vergt het actief van de Minister van VROM samen met de andere betrokken ministeries inzetten in EU-kader op bindende afspraken op het gebied van vervoeremissies, energiebesparing en duurzame energie en het nemen van initiatieven voor enkele nieuwe EU-dossiers die Nederland verder helpen, zoals aanpak van de emissies van de scheepvaart. Daarnaast zal het kabinet actief blijven inzetten op:

- slim reserveren (bijvoorbeeld multifunctioneel) van ruimte voor natuur en biodiversiteit;
- de aanpassing aan klimaatverandering;
- vergroten van het Europese budget voor natuur en milieu;
- het vergroenen van het Europees landbouwbeleid vooral tijdens de Review van de Financiële Perspectieven (2008–2009);
- het operationaliseren van duurzaamheid bij Europese budgetten voor bijvoorbeeld infrastructuur.

Gemaakte internationale afspraken moeten door alle landen worden nagekomen. Alleen dan bereiken we de doelen en ontstaat er een gelijk speelveld voor het bedrijfsleven. Nederland zal zich meer inzetten op de wijze waarop de naleving van de internationale milieuovereenkomsten, inclusief de EU-milieuregelgeving, verbeterd kan worden. Gecoördineerde handhavingsacties in de EU zullen worden gestimuleerd.

In breder internationaal verband zal Nederland actief bijdragen aan het tot stand komen van nieuwe ambitieuze internationale klimaatdoelstellingen voor na 2012 en zich actief inzetten voor het keren van het biodiversiteitsverlies. Nederland zal bijdragen aan het versterken van het internationale institutionele bouwwerk voor de aanpak van milieuproblemen, waaronder versterking van UNEP en het opzetten van een wetenschappelijk panel inzake natuurlijke hulpbronnen en biodiversiteit. De ministers van VROM en OS zullen in 2008 actief lobbyen om meer internationale consensus over duurzaamheidscriteria voor prioritaire productketens te bereiken. VROM concentreert zich hierbij op hout en biomassa voor energie-doeleinden. Beoogd wordt partnerschappen met het bedrijfsleven en NGO's af te sluiten om prioritaire productketens te verduurzamen. In een aantal landen, waaronder Indonesië, Mozambique en Mali, zal Nederland demonstratieprojecten opzetten voor verduurzaming van biomassa-productie voor energiedoelstellingen.

De inzet van Nederland is dat tijdens de VN-klimaatconferentie in december 2007 de onderhandelingen worden gestart met als doel een in 2009 vast te stellen pakket van effectieve en breed gedragen internationale klimaatafspraken. Nederland zal actief aan dit intensieve onderhandelingsproces deelnemen, zowel in de feitelijke onderhandelingen als in het meer informele circuit. Kern van de onderhandelingsinzet is dat de EU zich wil verbinden tot een reductie van 30% van de broeikasgas-emissies tegen 2020 ten opzichte van 1990, op voorwaarde dat andere ontwikkelde landen zich tot vergelijkbare emissiereducties verbinden en economisch meer gevorderde ontwikkelingslanden ook een bijdrage

leveren. Tegelijkertijd zal in EU-verband, in vervolg op de afspraken die in de Voorjaarsraad van 2007 zijn gemaakt met betrekking tot de emissie-reductie inspanningen van de EU, verder gewerkt worden aan de ontwikkeling van het Europese energie en klimaatpakket. De Europese Commissie zal hier voor eind 2007 met een reeks van voorstellen komen.

Alhoewel veel winst te behalen valt met harmonisatie van milieubeleid, vereist de specifieke Nederlandse situatie soms ook flexibiliteit. Soms omdat de specifieke kenmerken van ons land strengere maatregelen dan voor de EU gemiddeld noodzakelijk maken (bijvoorbeeld bij roetfilters op dieselauto's om luchtkwaliteitsdoelen te halen). Het kan ook betekenen dat – vanwege bijvoorbeeld ruimtelijke overwegingen – op een generieke Europese norm voor de Nederlandse situatie binnen het Europese kader een uitzonderings- of overgangsmaatregel zou moeten gelden (zoals die bijvoorbeeld voor de luchtkwaliteitseis NO_x wenselijk is).

6. Minder regeldruk

VROM zet in op minder, maar tegelijkertijd effectievere regels. Daarvoor zijn de laatste jaren al veel maatregelen genomen, zoals het schrappen van overbodige wetten en regels, het samenvoegen van meerdere wetten tot één omgevingsvergunning (WABO), en de omzetting van milieuvergunningen in algemene regels. De naleving van de regels wordt gericht gehandhaafd. De Minister van VROM gaat door met deze verbeteringen.

In 2008 wordt een nieuwe impuls gegeven aan het verminderen van de VROM-regeldruk. Het opstellen van nieuwe regels en het doorlichten van bestaande regelgeving gebeurt op basis van vertrouwen in de eigen verantwoordelijkheid van burgers en bedrijven voor de naleving van de regels. Tegelijkertijd zal de overheid wel streng en effectief optreden als blijkt dat de regels niet worden nageleefd. Het draagvlak voor een dergelijke werkwijze staat of valt bij de professionaliteit van de vergunningverleners en toezichthouders, op Rijks-, provinciaal en gemeentelijk niveau. Daarom worden regeldruk, administratieve lasten en de kwaliteit van vergunningverlening en toezicht in samenhangend aangepakt. Het doel: een slimmer, slanker en effectiever systeem waardoor burgers en bedrijven met een minimale regeldruk en toezichtslast regels naleven. Het programma «slimmere regels, betere uitvoering, minder lasten» kent dan ook de volgende onderdelen:

- *De Cosmetics Voorbij*: slimmere regels met een nieuwe doorlichting van regelgeving;
- *Kwaliteitsimpuls vergunningverlening en toezicht*: betere uitvoering door medeoverheden te helpen bij een kwaliteitsverbetering van vergunningverlening en toezicht;
- *Minder toezichtslasten*: effectiever en efficiënter toezicht op burgers en bedrijven door samenwerking, selectiviteit, risicobenadering en doorpakken waar nodig.

Het programma vormt de uitwerking van het in juli aan de Tweede Kamer aangeboden plan van aanpak regeldruk bedrijven dat onder meer tot doel heeft regeldruk en daar aan gekoppelde de administratieve lasten, bestuurlijke lasten en toezichtslasten te verminderen.

De Cosmetics Voorbij

In dit project wordt ervan uitgegaan dat het niet meer genoeg is bestaande wet- en regelgeving te veranderen om de gevoelde regeldruk en de administratieve lasten te verminderen. Er wordt daarom fundamenteel gekeken naar noodzaak en vormgeving van overheidsingrijpen op

bepaalde beleidsterreinen, om te kunnen vaststellen of een vermindering dan wel andere inrichting van de overheidsinterventie op het desbetreffende beleidsterrein mogelijk en zinvol is. Het jaar 2007 wordt gebruikt om twee afgebakende domeinen door te lichten. In 2008 wordt een verder aantal nader te bepalen beleidsterreinen doorgelicht, om in beeld te brengen waar vermindering van de regeldruk en administratieve lasten nog meer mogelijk is. Deze acties dragen bij aan de realisatie van de kabinetsdoelstelling om de administratieve lasten met 25% te verminderen.

Kwaliteitsimpuls vergunningverlening en toezicht

Dit project is eind 2006 gestart en heeft inmiddels een praktische maatlat opgeleverd, die gebruikt gaat worden om per gemeente en provincie de minimaal benodigde schaalgrootte van de uitvoeringsorganisatie te bepalen. De maatlat wordt momenteel in een beperkt aantal gemeenten en provincies getest, waarna hij medio 2008 aan alle instanties beschikbaar wordt gesteld. Met VNG en IPO is overeengekomen dat de toepassing van de maatlat niet vrijblijvend is, en dat zij daarom zullen bevorderen dat alle gemeenten en provincies het instrument ter hand nemen. Concreet betekent dit dat in 2008 voor iedere uitvoeringsorganisatie de kritische massa wordt bepaald en dat noodzakelijke organisatorische verbeteringen worden geïnventariseerd. Doelstelling is dat binnen deze kabinetsperiode de organisaties die zijn belast met vergunningverlening en toezicht, over voldoende kritische massa beschikken om hun taken op een adequate wijze uit te voeren. Regionale bundeling van expertise wordt overwogen.

Vermindering toezichtslasten

De Minister van VROM zal de Kamer voor het einde van 2007 een strategische uitvoeringsnotitie handhaving aanbieden. Deze notitie beschrijft, aan de hand van facts en figures, de stand van zaken in het toezicht. Op basis van een risicoanalyse wordt aangegeven hoe de VROM-Inspectie haar prioriteiten stelt in de VROM-Nalevingsstrategie. De notitie geeft in haar toekomstperspectief ook het instrumentarium en de mogelijkheden die de VROM-Inspectie heeft om verbeteringen in de handhaving te realiseren. Daarbij wordt geprobeerd de uitvoering en handhaving meer te bundelen, zodat de noodzakelijke professionalisering robuust en effectief kan plaatsvinden. Dit zal tevens leiden tot een vermindering van het interbestuurlijk toezicht.

Bij het thematisch toezicht op medeoverheden, en het toezicht op bedrijven, staan selectiviteit en vertrouwen centraal. Om de toezichtslast te beperken en de kwaliteit van het toezicht te vergroten (Eenduidig Toezicht), werken de toezichthouders van de verschillende inspectiediensten veel samen. De VROM-Inspectie maakt daarbij zoveel mogelijk gebruik van bestaande informatiebronnen. Waar mogelijk zullen doelgroepen van toezicht worden ingedeeld in enerzijds nalevingsgezinde bedrijven en instellingen, en anderzijds overtreders («free riders») die op een andere manier onderzocht worden. Hierdoor komt de toezichtslast vooral bij overtreders te liggen.

Doelstellingen beleidsprogramma 2007–2011

Pijler 1: Een actieve internationale en Europese rol		
	<i>Doelstelling</i>	<i>Beleids- artikel</i>
8	Actief bijdragen aan het tot stand komen van nieuwe ambitieuze internationale klimaatdoelstellingen voor na 2012	3
<i>Project</i>	De Millennium Ontwikkelingsdoelen Dichterbij	7
Pijler 2: Een innovatieve, concurrerende en ondernemende economie		
	<i>Doelstelling</i>	<i>Beleids- artikel</i>
16	Minder regels, minder instrumenten, minder loketten	7, 9
<i>Project</i>	Urgentieprogramma Randstad	2
Pijler 3: Een duurzame leefomgeving		
	<i>Doelstelling</i>	<i>Beleids- artikel</i>
21	De overheid wil uiterlijk in 2010 duurzaamheid als zwaarwegend criterium meenemen in al haar aankopen	7
22	Het stimuleren van duurzame consumptie en productie	3, 4, 5, 6, 7
23	Het bevorderen van een tijdig en op de vraag afgestemd aanbod van ruimte voor kwalitatief goed ingepaste bedrijfslocaties en 80 000 tot 100 000 nieuwe woningen per jaar	2
24	In 2011 moeten Nederlanders meer tevreden zijn over het landschap, zijn groene gebieden gerealiseerd, is het platteland vitaler en dynamischer en wordt geïnvesteerd in natuurgebieden	2
26	Klimaatbestendige inrichting van Nederland waarbij water een meer bepalende factor is bij ruimtelijke afwegingen, inclusief locatiekeuzes. Meer ruimte voor herstel van natuurlijke processen (bodem, water en natuur)	8
27	Duurzaam waterbeleid als schakel tussen ecologie en economie. Nederland (weer) aan de internationale top van innovatieve deltatechnologie	4
29	Het realiseren van een beperkt aantal complexe, samenhangende ruimtelijke opgaven van nationale betekenis	1, 2
<i>Werk- programma</i>	Schoon & Zuinig: Zorgen van vandaag – kansen voor morgen	3
Pijler 5: Veiligheid, stabiliteit en respect		
	<i>Doelstelling</i>	<i>Beleids- artikel</i>
63	Veiligheidsregio's zijn georganiseerd en de rampenbestrijding voldoet eind 2009 aan de basisvereisten	8, 9
Pijler 6: Overheid en dienstbare publieke sector		
	<i>Doelstelling</i>	<i>Beleids- artikel</i>
69	Het oplossen van de 10 meest gevoelde knelpunten bij administratieve lasten	7, 9

Toelichting:

In de bovenstaande tabel staat weergegeven in welke beleidsartikelen van de VROM-begroting de doelstellingen uit het beleidsprogramma terugkomen.

Verdeling van middelen uit het Coalitieakkoord (bedragen in € 1 000)

Omschrijving	2008	2009	2010	2011	2012	Categorie
Pijler 2, Weerstandsverhoging onderzoeksinstellingen (CBRN)	300	600	600	600	600	AP
Pijler 2, Kennis voor klimaat	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	FES
Pijler 3, Water en kust: waterkwaliteit/Kennis voor klimaat	7 000	7 000	7 000	7 000	7 000	FES
Pijler 3, Projecten Schoon & Zuinig: overig	2 000	14 500	14 000	6 500		Definitief
Pijler 5, CBRN Security	1 900					Definitief

Toelichting:

Definitief: deze bedragen zijn definitief toegekend.

AP: aanvullende post, deze bedragen zijn wel toegewezen aan de Minister van VROM, maar zullen jaarlijks bij Kaderbrief/Voorjaarsnota per tranche beschikbaar worden gesteld.

FES: Fonds Economische Structuurversterking, deze middelen worden verdeeld via de reguliere FES-procedure, besluitvorming zal plaatsvinden in de periode augustus tot en met september 2007.

De uitgaven- en lastenveloppen uit het Coalitieakkoord zijn voor de gehele kabinetsperiode verdeeld over de ministers. De bedragen voor 2008, inclusief de meerjarige doorwerkingen, zijn overgeboekt naar de departementale begrotingen. De resterende bedragen voor 2009 en verder blijven conform de afspraak uit het Coalitieakkoord per departement gereserveerd op de aanvullende post van het Rijk. Deze bedragen worden jaarlijks bij Voorjaarsnota per tranche beschikbaar gesteld.

Op enkele terreinen loopt de besluitvorming via een apart traject. In afwachting van deze besluitvorming blijven de desbetreffende bedragen ook op de aanvullende post van het Rijk staan. De toedeling naar de departementale begrotingen gebeurt na besluitvorming in de Minister-raad over de aanwending van deze bedragen.

Een deel van de enveloppen wordt verdeeld via het FES. Voor dit deel is de FES-procedure van toepassing. Voor een voortvarende uitvoering van het beleidsprogramma vindt een toetsing van de daarin beschreven programma's op programmaniveau plaats. Voorzover ten behoeve van de voorgestelde verdeling de FES-wet moet worden aangepast, zal dit zo spoedig mogelijk gebeuren. Om te voorkomen dat de voorziene uitgaven uit het FES in 2008 worden belemmerd omdat de aangepaste FES-wet nog niet is goedgekeurd door het Parlement, zullen in de begroting van het FES voor 2008 de noodzakelijke wetsaanpassingen al worden opgenomen.

De FES-bedragen voor de jaren 2012 en verder zijn voorlopig. Eventueel kan de aangekondigde aanpassing van de voedings- en uitgavensystematiek van het FES leiden tot een herziening van de bedragen, die via het FES lopen. De intensiveringsenveloppen uit het Coalitieakkoord zijn echter structureel. Dit betekent dat de bedragen die nu voor 2012 zijn opgenomen, ook daadwerkelijk voor deze terreinen beschikbaar zijn.

Belangrijkste beleidsmatige uitgavenmutaties ten opzichte van de ontwerpbegroting 2007 (bedragen in € 1 000)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	art.nr
Stand Ontwerpbegroting 2007 (Geconverteerd naar XI)	1 225 005	971 928	880 016	897 219	867 300	0	
Mutaties 1e suppletore begroting 2007:							
1 Overdracht dossier Klimaat voor Ruimte	8 457	7 000	7 041				1 en 3
2 Hervreiding budgetten industrielaawai	10 212						5
3 FES-middelen luchtkwaliteit verkeer	33 319						5
4 Bijdrage in de kosten zwerfafval	5 220	1 463	3 210	1 023			6
5 RIVM	11 196	1 808	508				7
6 Overige mutaties	124 077	65 316	19 463	- 3 573	18 480	24 992	diversen
Nieuwe mutaties:							
7 Het Waddenfonds		33 878					2
8 FES-middelen t.b.v. project CO ₂ -opslag	250	250	2 500	6 000	6 000	6 000	3
9 Nettering specifieke uitkeringen naar Gemeentefonds en Provinciefonds		- 7 634	- 7 686	- 9 089	- 10 623	- 10 623	4
10 FES-bijdrage 2e tranche t.b.v. het project luchtkwaliteit		40 000	40 000	40 000	30 000		5
11 FES-middelen t.b.v. subsidie Euro-5 motoren		25 000	26 000				5
12 Kasschuif m.b.t. uitvoering verkeersmaatregelen FES		34 900	- 14 000	- 20 900			5
13 Zwerfafval		115 000	115 000	115 000	115 000	115 000	6
14 Voorlopige invulling Rijksbrede taakstelling apparaat		- 5 687	- 11 377	- 22 752	- 45 504	- 45 504	91
<i>Enveloppen uit Coalitieakkoord</i>							
15 Schoon en Zuinig		2 000	14 500	14 000	6 500		3
16 FES Kennis voor Klimaat		10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	8
17 Uit pijler 5 t.b.v. CBRN		1 900					9
18 Overige mutaties	22 416	5 002	- 650	- 22 821	- 15 411	845 881	diverse
Stand ontwerpbegroting 2008	1 440 152	1 302 124	1 118 403	1 037 985	1 015 620	979 624	

Belangrijkste beleidsmatige ontvangstenmutaties ten opzichte van de ontwerpbegroting 2007 (bedragen in € 1 000)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	art.nr
Stand Ontwerpbegroting 2007 (Geconverteerd naar XI)	409 953	197 381	107 563	73 679	51 979	0	
Mutaties 1e suppletore begroting 2007:							
19 NSP Breda, Rotterdam, Utrecht, Den Haag	64 057	9 532	6 811	- 9 100			2
20 BIRK	24 104	42 852	191	250	- 524	500	2
21 Hervreiding budgetten industrie-lawaai	10 212						5
22 FES middelen Luchtkwaliteit verkeer	33 319						5
23 Overige mutaties	27 132	8 696	5 812	1 398	1 398	1 398	diverse
Nieuwe mutaties:							
24 Van EZ middelen t.b.v. project CO ₂ -opslag	250	250	2 500	6 000	6 000	6 000	3
25 FES-bijdrage 2e tranche t.b.v. het project luchtkwaliteit		40 000	40 000	40 000	30 000		5
26 FES-middelen t.b.v. subsidie Euro-5 motoren		25 000	26 000				5
27 Kasschuif m.b.t. uitvoering verkeersmaatregelen FES		34 900	- 14 000	- 20 900			5
<i>Enveloppen uit Coalitieakkoord</i>							
28 FES Kennis voor Klimaat		10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	8
29 Overige mutaties	9 883	4 000	5 164			32 581	diversen
Stand ontwerpbegroting 2008	578 910	372 611	190 041	101 926	99 451	50 479	

Toelichting mutaties:

De mutaties 1e suppletore begroting 2007 zijn toegelicht in de 1e suppletore wet 2007 (Kamerstukken II, 2006–2007, 31 061 XI, nr. 2).

Nieuwe mutaties:

Ad 7) Omdat de vergunningen voor de gaswinning definitief verkend zijn, is er een meerjarige reeks van € 33,878 mln opgenomen om het Waddenfonds tot en met 2026 te kunnen voeden. Dit geld wordt in het Waddenfonds gestort.

Ad 8) Deze mutatie betreft een opboeking van € 60 mln die uit het Fonds Economische Structuurversterking (FES) beschikbaar is gesteld voor het project «Europese aanbestedingsregeling CO₂-opslag», als onderdeel van de in totaal € 250 mln die uit het FES bestemd is voor duurzaamheid. De genoemde € 60 mln is bedoeld voor het stimuleren (via een Europese aanbestedingstender) van projecten die voor een periode van 10 jaar naar verwachting 0,4 Mton CO₂ per jaar aan ondergrondse opslag zullen opleveren. Gelet op de lange looptijd betreft de mutatie dan ook de periode 2007 tot en met 2019, waarbij de opboeking na 2012 als volgt is: in 2013 tot en met 2018 een bedrag van € 6 mln per jaar en in 2019 een bedrag van € 3 mln.

Ad 9) In 2003 is het BTW-compensatiefonds ingevoerd waardoor gemeenten en provincies de door hun betaalde BTW kunnen declareren bij het BTW-compensatiefonds (BCF). Het kabinet heeft besloten ook de

bestaande specifieke uitkeringen netto te gaan verstrekken. Het kabinet, de VNG en het IPO zijn overeengekomen dat de nettering van de specifieke uitkeringen volledig wordt gecompenseerd. Dienovereenkomstig zijn enkele specifieke uitkeringen op de VROM en WWI begrotingen verlaagd.

Ad 10) Vanuit het FES wordt voor de jaren 2008 tot en met 2011 € 150 mln beschikbaar gesteld voor het treffen van lokale maatregelen ter verbetering van de luchtkwaliteit. Deze maatregelen worden getroffen om de gezondheidsrisico's te verkleinen.

In 2006 en 2007 is de eerste tranche van € 90 mln ter beschikking gesteld voor lokale maatregelen.

Ad 11) Deze reeks betreft de opboeking van de resterende € 51 mln bestemd voor de stimulering van Euro-5 motoren. Dit liep aanvankelijk via het fiscale traject van de MIA-regeling, maar is eind 2006 omgezet in een VROM-subsidieregeling.

Ad 12) Deze kasschuif van 2009/2010 naar 2008 van € 34,9 mln vloeit voort uit de ramingsbijstelling van de in de diverse jaren benodigde FES-middelen voor het totaal van de diverse subsidieregelingen in het kader van de verkeersmaatregelen luchtkwaliteit.

Ad 13) In 2008 wordt de verpakkingenbelasting ingevoerd. Daarvan zal € 115 mln via de VROM-begroting aan een nog op te richten Afvalfonds worden toegevoegd.

Ad 14) In het Coalitieakkoord is een Rijksbrede personele taakstelling opgelegd. Later zal deze reeks worden ingevuld op specifieke apparaatsinstrumenten.

Ad 15) Binnen het werkprogramma Schoon & Zuinig is budget uit de aanvullende post aan de VROM-begroting toegevoegd. In het bestuursakkoord nieuwe stijl (BANS) hebben het Rijk, IPO en VNG afgesproken dat provincies en gemeenten zich meer gaan inzetten voor de reductie van broeikasgassen. Ook zal het kabinet zich inspannen om burgers en consumenten te betrekken bij het breken van de doelstellingen van Schoon & Zuinig.

Ad 16) De mutatie betreft de toevoeging van FES-middelen voor Kennis voor Klimaat, een programma dat zich richt op onderzoek voor het klimaatbestendig maken van Nederland. € 3 mln per jaar komt uit pijler 2 (een innovatieve, concurrerende en ondernemende economie) van het Coalitieakkoord, € 7 mln per jaar uit pijler 3 (duurzame leefomgeving).

Ad 17) Uit pijler 5 (veiligheid, stabiliteit en respect) is € 1,9 mln toegekend voor maatregelen ten behoeve van CBRN (chemische, biologische, radiologische of nucleaire)-security.

Ad 24 t/m 28) Zie de toelichting bij de uitgaven hierboven.

2.2. De beleidsartikelen

Artikel 1. Optimaliseren van de ruimtelijke afweging

1.1. Algemene beleidsdoelstelling

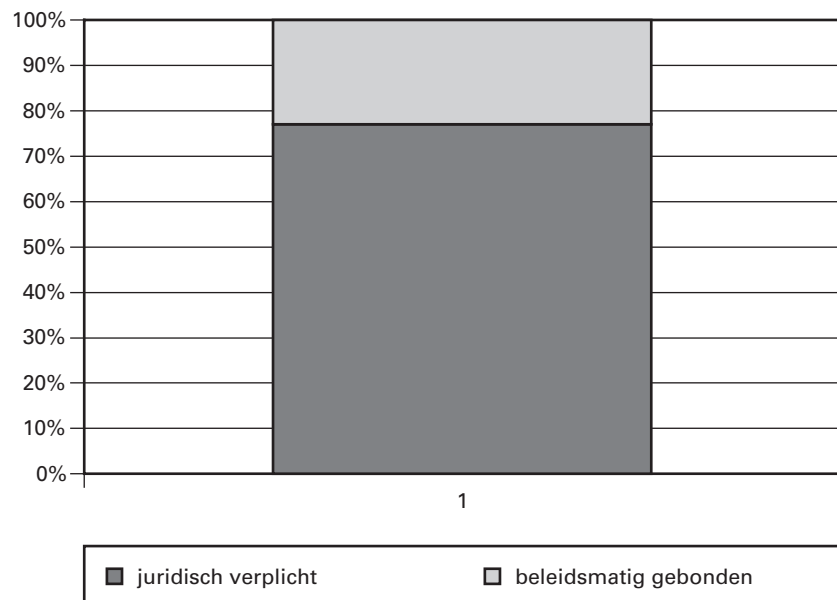
1.1.1. De ruimtelijke afweging organiseren door het beheren en ontwikkelen van het ruimtelijke instrumentarium

Motivering	<p>Het gaat om het zodanig beheren en ontwikkelen van ruimtelijke instrumenten dat andere overheden kunnen bijdragen aan het versterken en duurzaam ontwikkelen van de economische, ecologische en sociaal-culturele waarden van de ruimte in Nederland.</p> <p>Zie ook de Nota Ruimte deel 4 Tekst na parlementaire behandeling (Kamerstukken II, 2004–2005, 29 435 XI, nr. 153), De uitvoeringsagenda Nota Ruimte (Kamerstukken II, 2003–2004, 29 435 XI, nr. 3) en de Uitvoeringsagenda 2006 (Kamerstukken II, 2006–2007, 29 435 XI, nr. 174).</p>
Verantwoordelijkheid	<p>De Minister van VROM is verantwoordelijk voor:</p> <ul style="list-style-type: none">● De uitwerking van het Nota Ruimte concept «centraal wat moet»;● De ruimtelijke uitwerking van de pijler «duurzame leefomgeving» uit het Beleidsprogramma;● Het stellen van nationale kaders en regels en het doorvertalen van relevante Europese beleidskaders;● Beïnvloeden van de ruimtelijke impact van de Europese regelgeving;● De coördinatie van de uitvoering van het ruimtelijk beleid;● Doorwerking van het Rijksbeleid in decentraal beleid;● Afstemming van het Nederlandse ruimtelijk beleid op dat van de buurlanden.
Externe factoren	<p>Het behalen van deze doelstelling hangt af van de mate waarin andere overheden in staat zijn hun ruimtelijke afweging op een ordentelijke manier te maken. Het nationaal ruimtelijk beleid en de Europese relevante kaders zijn hierbij afgestemd.</p>
Meetbare gegevens	<p>Behalen van deze doelstelling heeft als effect dat ruimtelijke afwegingen integraal en gecoördineerd plaatsvinden, zowel verticaal (tussen bestuurslagen) als horizontaal (tussen departementen).</p>

Tabel 1.1. Budgettaire gevolgen van beleid

Artikel 1. Optimalisering van de ruimtelijke afweging							
x € 1 000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Verplichtingen:	8 488	9 268	11 224	7 279	5 312	4 117	2 667
Uitgaven:	14 706	25 362	21 817	16 659	5 109	4 673	9 966
Waarvan juridisch verplicht			16 740	12 787			
Programma:	14 706	25 362	21 817	16 659	5 109	4 673	9 966
Ruimtelijk instrumentarium ontwikkelen en beheren:	14 706	25 362	21 817	16 659	5 109	4 673	9 966
FES projecten	5 807	14 681	13 026	10 045			
Monitoring Nota Ruimte	931	1 152	1 347	1 176	1 199	1 423	1 423
Subsidies algemeen	1 326	1 097	769	460	460	597	460
Overige instrumenten algemeen	4 263	6 467	3 161	2 936	1 431	268	585
Interreg	2 379	1 965	3 514	2 042	2 019	2 385	7 498
Ontvangsten:	5 855	15 785	13 000	10 033			

Grafiek 1.1. budgetflex in % per operationeel doel in het begrotingsjaar 2008

Toelichting

De juridische verplichting bestaat in hoofdzaak uit de (FES) projecten Habiforum (circa € 6 mln) en Ruimte voor Klimaat (circa € 7 mln). Daarnaast is ook het kasbedrag voor Interreg (€ 3,5 mln) volledig verplicht.

1.2. Operationele doelstelling

1.2.1. Ruimtelijk instrumentarium ontwikkelen en beheren

Het gaat om het bereiken van een goed ruimtelijk systeem door middel van samenhangende besluitvorming.

Motivering

- Om ruimtelijk relevante wet- en regelgeving te onderhouden;
- Om ruimtelijke afwegingsprocessen te coördineren en optimaliseren;
- Om decentrale overheden in staat te stellen hun ruimtelijke beleid uit te voeren;
- Om het Nederlandse belang in te brengen in Europese kaders die van invloed zijn op de ruimtelijke afweging.

Instrumenten

De belangrijkste instrumenten zijn:

Wet- en regelgeving

a. Wet op de ruimtelijke ordening (WRO)

De Wro bepaalt hoe ruimtelijke plannen van Rijk, provincies en gemeenten tot stand komen en gewijzigd worden alsook de taken van de overheid en de rechten en plichten van burgers, bedrijven en instellingen.

Invoeringswet Wro: het in werking laten treden van het besluit op de ruimtelijke ordening.

b. Wet grondexploitatie

Doelstelling van de wet is een goede regeling voor kostenverhaal en enkele locatie-eisen bij particuliere projectontwikkeling.

c. Wet voorkeursrecht gemeenten

Met de wet wordt een vereenvoudiging beoogd van de wetgeving rond grondverwerving door gemeenten en het toekennen van bevoegdheden aan provincie en Rijk.

Kaderstelling

d. Structuurvisies en AMvB's

Het beoordelen van provinciale structuurvisies en/of het uitbrengen van Rijksstructuurvisies en AMvB's (concrete structuurvisies zijn vermeld in begrotingsartikelen 2 en/of 8)

Financieel

e. Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport (MIRT)

VROM draagt bij aan het gezamenlijk met VenW uit te brengen Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) inclusief integrale gebiedsontwikkeling, afstemming van spelregels en werkwijzen (budgetafstemming).

f. Fonds Economische Structuurversterking

Via de Interdepartementale Commissie Economische Structuurversterking/Kennisinfrastructuur (ICES/KIS) wordt (ook) ingezet op het verkrijgen van voldoende wetenschappelijke output in het kader van vernieuwend ruimtegebruik en het opzetten van uitvoeringsgerichte proeftuinen met synergie gericht op een duurzame ruimtelijke kwaliteit.

g. Europese subsidieprogramma INTERREG

Met INTERREG wordt beoogd de deelname van Nederlandse organisaties aan Europese samenwerkingsprojecten onder het Europese subsidieprogramma INTERREG te stimuleren. Hiertoe wordt de Projectstimuleringsregeling (PSR) ingezet om projecten te stimuleren

een INTERREG-aanvraag in te dienen en vindt cofinanciering plaats van INTERREG-projecten (A, B en C) die direct uitvoering geven aan de Nota Ruimte.

Bestuurlijk

h. Gemeenschappelijk ontwikkelingsbedrijf (GOB)

Het GOB werkt namens het Rijk aan gebiedsontwikkelingsprojecten waar meerdere departementen vanuit verschillende invalshoeken bij betrokken zijn. Het GOB beoogt sneller, beter of goedkoper Rijksdoelen te realiseren in concreet benoemde gebiedsontwikkelingsprojecten. VROM voert het secretariaat en financiert waar nodig de planvoorbereidingskosten voor GOB-projecten en het materieel beheer van gronden.

Communicatie

i. Digitale Uitwisseling in Ruimtelijke Processen (DURP)

Op 1 juli 2008 treedt de nieuwe Wro in werking. Vanaf dat moment moeten ruimtelijke plannen digitaal worden gemaakt, gebruikt in ruimtelijke processen en procedures en ter beschikking worden gesteld aan een ieder volgens bepaalde afspraken en standaarden. Het digitale plan is vanaf dan het authentieke ruimtelijke plan. DURP is verantwoordelijk voor het opstellen en implementeren van deze standaarden en afspraken, beschreven in het pakket standaarden 2008 dat wordt ontwikkeld.

Daarnaast wordt een internetportaal (RO-online) ontwikkeld waar deze plannen aan burgers en bedrijven en professionals worden aangeboden. De eerste versie wordt op 1 januari 2008 opgeleverd. De tweede versie moet op 1 juli 2008 actief zijn. Zowel het pakket standaarden als RO-online moeten vanaf 1 januari 2008 beheerd gaan worden.

j. Europese samenwerking

VROM ziet toe op de ruimtelijke impact van voorgenomen Europese initiatieven en richtlijnen. Daarnaast draagt VROM bij aan het selecteren uit Europese beleidskaders van relevante kernthema's, (bijvoorbeeld mobiliteit, klimaatbeleid en energie) en stimuleert in Eurodelta-verband grensoverschrijdende samenwerking met Vlaanderen en Nordrhein-Westfalen.

k. Uitvoeringsagenda Nota Ruimte

De uitvoeringsagenda Nota Ruimte beschrijft op hoofdlijnen de doelstellingen van ruimtelijk beleid, de verantwoordelijkheden van het Rijk, de rolverdeling binnen het Rijk en tussen Rijk en decentrale overheden, de concrete acties en de financiële inzet.

l. Onderzoek

m. Ruimteforum

Ruimteforum is een interactief online communicatie-instrument dat de Minister van VROM inzet ter ondersteuning van de RO-professional bij de uitvoering van het ruimtelijk beleid uit de Nota Ruimte; het programma «Mooi Nederland» in het bijzonder.

Tabel 1.2. Prestatie-indicatoren (de letters verwijzen naar de opsomming hierboven)

Prestatie-indicator	Basiswaarde	Peildatum	Streefsw. 1	Periode	Streefsw. 2	Periode
a. Invoeringswet Wro (incl. eerste deel vereenvoudiging Wet voorkeursrecht gemeenten) naar Eerste Kamer			Invoeringswet Wro in Staatsblad	1-3-2008		
a. Operationeel maken RO-online			Gereed	1-7-2008		
a.+ b. Invoeringsbegeleiding Wro en Grondexploitatiewet			Rijk, provincies en gemeenten zijn voorbereid	1-7-2008		
b. Opstarten programma «inzet instrumentarium grondbeleid in de praktijk»			Start programma	1-1-2009		
c. Zenden van 2e deel vereenvoudiging Wet voorkeursrecht gemeenten naar de Eerste Kamer			Gereed	1-7-2008		
e. Opstellen van een MIRT-projectenboek			MIRT projectenboek 2009 gereed en verzonden aan Kamer	1-9-2008		
e. Maken van bestuurlijke afspraken tussen Rijk en regio over de aanwending van de MIRT-gelden			Afspraken MIRT 2009 gemaakt en gemeld aan Kamer	1-12-2008		
e. Opstellen spelregelkader MIRT			Onderzoek spelregelkader gereed	1-7-2008	Spelregelkader verwerkt in MIRT 2009	1-9-2008
g. GOB projecten	Vorbereiding besluitvorming van 5 projecten	1-1-2008	Ministeriële bekrachtiging van projectbesluiten	2008–2009		
g. Afronding businesscase voor Marinevlieggkamp Valkenburg (GOB-project) ten behoeve van Rijksbesluitvorming			Gereed	1-1-2009		

Tabel 1.2. Prestatie-indicatoren (de letters verwijzen naar de opsomming hierboven)

Prestatie-indicator	Basiswaarde	Peildatum	Streefsw. 1	Periode	Streefsw. 2	Periode
h. INTERREG III en IV						
1. In uitvoering komen van INTERREG IV projecten binnen B en C met Nederlandse deelname			50	2008	200	2013
2. Deelname van Nederland in INTERREG IV B en C.			Een van de grootste deelnemers	2013		
3. In uitvoering komen van INTERREG-projecten die uitvoering geven aan NR			10	2008	50	2013
4. Afronden 157 INTERREG IIIB/C-projecten met NL deelname			Projecten afgerond en resultaten gereed	Medio 2009		
5. Communicatie over «lessons learnt» lopende programma's en opstarten nieuwe programma's			«Lessons learnt» en toekomst informatie gereed	2008		
i. Uitbrengen, implementeren en in beheer nemen van pakket standaarden DURP			Overheden kunnen digitale plannen maken, gebruiken en beschikbaar stellen op basis van het pakket standaarden 2008	1-7-2008		
i. Operationeel maken, ondersteuning bieden bij implementatie en in beheer nemen van RO-online			Operationeel zijn RO-online (2e versie)	1-7-2008		
i. De standaarden voor digitale plannen worden nader beschreven in een ministeriële Regeling voor digitale plannen			ministeriële Regeling voor digitale plannen gereed	eerste kwartaal 2008		
j. Zenden van rapportage over ruimtelijke impact voorgenomen Europese initiatieven en richtlijnen aan Tweede Kamer en Eerste kamer			Gereed	1-1-2009		

Tabel 1.2. Prestatie-indicatoren (de letters verwijzen naar de opsomming hierboven)

Prestatie-indicator	Basiswaarde	Peildatum	Streefw. 1	Periode	Streefw. 2	Periode
j. Afspraken over grensoverschrijdende samenwerking Vlaanderen/Nordrhein Westfalen	Start inventarisatie potentiële samenwerkingsprojecten	1-1-2008	Resultaten gereed	1-1-2009		
j. Selectie van Europese beleidsthema's uit mobiliteit, klimaatbeleid en energie t.b.v. het benutten van kansen om ruimtelijke doelen dichterbij te brengen	Analyse gezamenlijke beleidsactiviteiten uit gekozen thema	1-1-2008	Inventarisatie en selectie prioritaire beleidsactiviteiten			
k. Uitbrengen Uitvoeringsagenda 2008 Nota Ruimte aan de Tweede Kamer			Gereed	1-1-2009		
l. Doorwerking Verkenning Ruimtelijke Opgaven 2020–2040	Start analyse strategische institutionele vraagstukken	1-1-2008	Resultaten gereed	1-1-2009		
l. Analyse rol en positie planbureaus en adviesraden	Analyse bevoegdheden en samenwerking van planbureaus en adviesraden	1-1-2008	Resultaten gereed	1-1-2009		
m. Ruimteforum, Inzet interactieve website ter ondersteuning bij uitvoering RO-beleid	– 400 sessies (bezoekers) per dag – tevredenheid website van 58%	1-1-2008	– 600 sessies (bezoekers) per dag – tevredenheid website van 70%	1-1-2009		

1.3. Overzicht beleidsonderzoeken

Tabel 1.3. Overzicht onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid

Soort onderzoek	Onderwerp onderzoek	Alg.doel/ Op.doel	A. Start B. Afgerond
Effecten onderzoek ex post Monitor Nota Ruimte (voorheen <i>Monitoren doelbereiking</i>)	– 1e vervolgmeting	OD 1.2.1.	A. 2007 B. 2008
Overig evaluatie-onderzoek:			
– evaluatie werkwijze preventief toezicht	– werkwijze preventief toezicht	OD 1.2.1.	A. 2007 B. 2008
– evaluatie doorwerking ruimtelijk beleid	– Nader in te vullen	OD 1.2.1.	A. 2007 B. 2007
– evaluatie grondbeleidinstrumentarium	– Nader in te vullen	OD 1.2.1	A. 2008

Artikel 2. Gebiedsontwikkeling en realisatie Nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur

2.1. Algemene beleidsdoelstelling

2.1.1. Gebiedsontwikkeling stimuleren en de Nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur realiseren

Motivering	<p>Door middel van het realiseren van de Nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur dient de internationale concurrentiepositie te worden versterkt, krachtige steden en een vitaal platteland te worden bevorderd en (inter)nationale ruimtelijke waarden te worden geborgd en ontwikkeld. Zie ook de Nota Ruimte deel 4 Tekst na parlementaire behandeling (Kamerstukken II, 2004–2005, 29 435 XI, nr. 153), de Uitvoeringsagenda Nota Ruimte (Kamerstukken II, 2003–2004, 29 435 XI, nr. 3) en de Uitvoeringsagenda 2006 (Kamerstukken II, 2006–2007, 29 435 XI, nr. 174).</p>
Verantwoordelijkheid	<p>Ter zake is de Minister van VROM verantwoordelijk voor de ruimtelijke aspecten van de uitvoering van het Rijksbeleid met betrekking tot:</p> <ul style="list-style-type: none">• Het stellen van nationale kaders en regels en het doorvertalen van relevante Europese beleidskaders;• Verstedelijking, stedelijke netwerken en centrumvorming (Nieuwe Sleutel Projecten);• Landschappelijke ontwikkeling (onder andere nationale landschappen en Rijksbufferzones);• Rivieren, grote wateren en kust (zie ook artikel 8);• Rijksinfrastructuur.
Externe factoren	<p>Het behalen van deze doelstelling hangt mede af van de mate waarin de andere overheden en marktpartijen komen tot gedragen uitvoeringsplannen.</p>
Meetbare gegevens	<p>Het behalen van de Ruimtelijke Hoofdstructuur Nationale doelstelling heeft als effect dat de nationale stedelijke netwerken, Rijksbufferzones, en nationale landschappen als onderdelen van de Nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur worden gerealiseerd. VROM wil dat ter zake de volgende effecten worden bereikt:</p> <ul style="list-style-type: none">• Minimaal gelijk blijven van het aandeel van de woningvoorraad in bundelingsgebieden (54% van de woningvoorraad in 2004);• Minimaal gelijk blijven van het aandeel werkzame personen in bundelingsgebieden (58% van de werkzame personen in 2004 binnen de bundelingsgebieden);• 25 tot 40% van alle nieuwe woningen dient binnen bestaand bebouwd gebied te worden gerealiseerd;• 130% overcapaciteit voor wonen in ruimtelijke plannen;• Haven- en industriegebied dat geherstructureerd moet worden, wordt verhoogd tot minimaal 1000 tot 1500 hectare per jaar vanaf 2010.• In 2008 is het aandeel van bebouwing in het landelijk gebied niet toegenomen (in 2007: 24%)• De beschikbaarheid van mogelijkheden om te kunnen wandelen en fietsen binnen 5 kilometer van de woning voor de vijftig grootste gemeenten is ten opzichte van 2004 toegenomen;• De beschikbaarheid openbaar groen binnen 500 meter van de woning per woning (m² per woning) in de vijftig grootste gemeenten is tenminste gelijk gebleven;• Een toename van de intensiteit van het gebruik in de centra van de

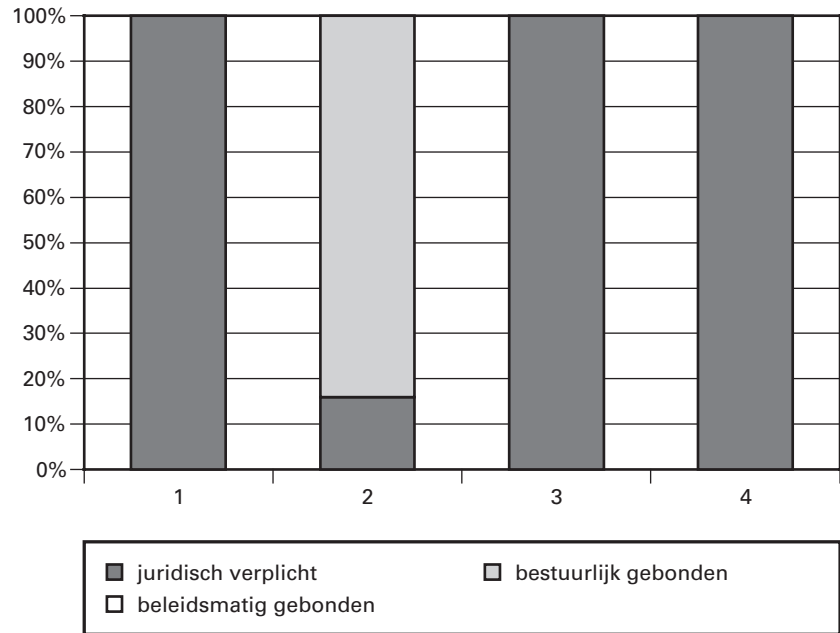
Nationale Sleutel Projecten (NSP) en intercityknooppunten (intensiteitsindex in 2002 op waarden 25 respectievelijk 15);

- De ontwikkeling van het areaal aan rode gebieden (woon- en werkgebieden, infrastructuur en glastuinbouw) in nationale landschappen zoveel mogelijk beperken. Het «ja, mits»-principe dat hiervoor thans geldt, zal worden heroverwogen;
- Een toename van het aantal woningen in nationale landschappen voor ten hoogste de eigen bevolkingsgroei (migratiesaldo nul). De indicator is in ontwikkeling en komt in 2008 beschikbaar;
- De panorama's op het landschap vanaf de hoofdinfrastructuur blijven behouden (indicator in ontwikkeling, 2008 beschikbaar);
- Het areaal of oppervlaktepercentage van kernkwaliteiten in de nationale landschappen blijft tenminste gelijk (indicator in ontwikkeling, 2008 beschikbaar);
- 100 hectare ongewenste (bestemming voor) bebouwing/ glas is gesaneerd;
- Meer inwoners van nationale landschappen zijn tevreden over het landschap, meer Nederlanders zijn tevreden over het landschap. (Een uitgebreide beschrijving van bovenstaande indicatoren staat op www.monitornotarumte.nl.)

Tabel 2.1. Budgettaire gevolgen van beleid

Artikel 2. Gebiedsontwikkeling en realisatie Nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur							
x € 1 000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Verplichtingen:	174 735	92 050	46 226	44 525	44 492	42 363	42 452
Uitgaven:	52 462	356 683	194 104	83 138	56 676	62 183	42 462
Waarvan juridisch verplicht			149 965	39 387	13 361	20 130	500
Programma:	52 462	356 683	194 104	83 138	56 676	62 183	42 462
Stedelijke gebieden van nationaal belang verder ontwikkelen:							
FES BIRK	50 151	313 865	151 077	40 177	13 718	21 350	1 629
FES nieuwe sleutelprojecten	21 223	52 193	100 609	8 912	9 437	20 130	500
Onderzoek stedelijk gebied	22 300	245 774	35 332	21 111	1 800		
Subsidies stedelijk gebied	169	129	100	100	100	100	100
Overige instrumenten stedelijk gebied	5 120	11 176	14 024	9 363	1 692	434	343
	1 339	4 593	1 012	691	689	686	686
Landelijke gebieden van nationaal belang verder ontwikkelen:							
Subsidies landelijk gebied	2 311	42 818	43 027	42 961	42 958	40 833	40 833
Overige instrumenten landelijk gebied	86	513	522	76	75	75	75
Bufferzones	845	392	402	412	411	411	411
Belvedere	1 380	5 907	6 099	6 470	6 470	6 469	6 469
Het Waddenfonds		2 128	2 126	2 125	2 124		
		33 878	33 878	33 878	33 878	33 878	33 878
Ontvangsten:	43 007	302 667	138 141	31 187	11 836	20 728	2 406

Grafiek 2.1. budgetflex in % per operationeel doel in het begrotingsjaar 2008

Operationeel doel:

1. Stedelijke gebieden van nationaal belang verder ontwikkelen
2. Bufferzones
3. Belvedere
4. Waddenfonds

Toelichting:

De juridische verplichtingen voor de FES projecten BIRK (€ 100,6 mln) en Nieuwe sleutelprojecten (€ 35,3 mln) vormen samen met de aanvullende BIRK projecten op subsidies stedelijk gebied (€ 14 mln) het totaal van € 150 mln.

De bufferzonereeks (€ 6,1 mln in 2008) is volledig bestuurlijk verplicht aan de provincies in het kader van ILG. Jaarlijks wordt de reeks Belvedere (€ 2,1 mln in 2008) overgeheveld naar OCW als gevolg van bestuurlijke afspraken. Het volledige bedrag voor de Waddenfonds (€ 33,9 mln) wordt 20 jaar lang overgeboekt naar de Waddenbegroting.

2.2. Operationele doelstelling

2.2.1. Stedelijk gebied van nationaal belang verder ontwikkelen

Motivering

Bij het verder ontwikkelen van stedelijk gebied van nationaal belang gaat om het verbeteren van de leefbaarheid in de steden en de sociaal-economische positie van steden, het versterken van de kracht en diversiteit van de belangrijkste economische kerngebieden, het versterken van bereikbare en toegankelijke recreatievoorzieningen in en rond de steden, het versterken van nationale stedelijke netwerken.

De belangrijkste instrumenten zijn:

Bestuurlijk

- a. Programma Mooi Nederland
Dit programma beoogt een nieuwe stimulans te geven voor «slim» en kwalitatief hoogwaardig ruimtegebruik voor wonen en werken in binnenstedelijk gebied, alsmede behoud en versterking van ruimtelijke kwaliteit van het (open) landschap.
- b. Urgentieprogramma Randstad (UPR)
Het uitvoeren van die projecten die in het kader van het Urgentieprogramma Randstad onder de verantwoordelijkheid van de Minister van VROM zijn gebracht, hetzij als UPR-project, hetzij als kandidaat UPR-project. Ook het programma Zuidvleugel is onderdeel van het UPR.
- c. Visie Randstad 2040
Het Kabinet heeft gelijktijdig met het Urgentieprogramma Randstad de Startnotitie Randstad 2040 (R2040) vastgesteld. Op basis daarvan zal het kabinet een dialoog vormgeven met decentrale overheden, private partijen, maatschappelijke organisaties en burgers. Aansluitend daarop zal het Kabinet, als onderdeel van het UPR, in 2008 een lange-termijn-visie op de Randstad opstellen.
- d. Nationale stedelijke netwerken
Het Rijk geeft gerichte ondersteuning door middel van kennis en geld (NR-budget) aan de nationale stedelijke netwerken en stedelijke centra.
- e. Kabinetsstandpunt Schiphol
Het actieprogramma uit het «kabinetsstandpunt 2006» wordt uitgevoerd en hetgeen is vastgelegd in het nieuwe regeerakkoord met betrekking tot de ruimtelijke en milieu-aspecten.

Financieel

- f. FES-budget Uitvoering Nota Ruimte;
Het bijdragen aan integrale gebiedsontwikkeling binnen de Ruimtelijke Hoofdstructuur vanuit het budget uitvoering NR van € 1 mld (2007–2014). Voor de uitvoering van de Nota Ruimte is een budget van € 1 mld beschikbaar ten behoeve van complexe integrale gebiedsontwikkelingsprojecten van nationaal belang. Daarbij is een impuls vanuit het Nota Ruimte-budget gewenst om het gebied op een hoger plan te brengen. De bijdragen van het Rijk zullen met name worden gekoppeld aan de doelstellingen van «Mooi Nederland» en aan de doelstellingen van het Urgentieprogramma Randstad. In 2006 en 2007 zijn in totaal 22 projecten toegelaten tot de verkenningsfase in de procedure NR-budget.
- g. Subsidies Nieuwe Sleutelprojecten (NSP);
NSP wordt ingezet ter ontwikkeling en versterking van 6 centra in nationale stedelijke netwerken door (her)ontwikkeling van HSL-stations en omgeving.
- h. Subsidie Budget Investerings Ruimtelijke Kwaliteit (BIRK)
BIRK wordt ingezet ter ontwikkeling en versterking van centra in nationale stedelijke en nationale landschappen door subsidiëring van projecten die kwaliteit toevoegen aan het gebied.

Wet- en regelgeving

- i. Tracéwet
In het kader van de Tracéwet neemt VROM als mede bevoegd gezag besluiten over de aanleg en ruimtelijke inpassing van infrastructuur en de milieurandvoorwaarden.

Tabel 2.2. Prestatie-indicatoren (de letters verwijzen naar de opsomming hierboven)

Prestatie-indicator	Basiswaarde	Peildatum	Streefw. 1	Periode	Streefw. 2	Periode
a. Uitvoeren voorbeeldprojecten grondbeleid waaronder herstructurering bedrijventerreinen			5 projecten opgestart	1-1-2009		
a. Onderzoek naar financiering herstructurering bedrijventerreinen			Onderzoek afgerond	1-1-2009		
a. Maken van afspraken met decentrale overheden over gebruik van SER-ladder			Afspraken gemaakt	1-1-2009		
a. Opstellen handreiking voor regionale MKBA verstedelijking			Handreiking aan Tweede Kamer verzonden	1-1-2009		
a. Brief aan Tweede Kamer over nieuwe woningbehoeftecijfers (Primos) inclusief migratiesaldo 0 in nationale landschappen			Gereed	1-6-2008		
a. Maken van afspraken met marktpartijen over financiering, programmering en toepassing van instrumenten in relatie tot binnenstedelijk bouwen			Afspraken gemaakt	1-9-2009		
b. Urgentieprogramma Randstad (UPR)						
1. Uitvoeren van projecten waar VROM verantwoordelijkheid heeft	5 projecten onder verantwoordelijkheid VROM; waarvan 1 UPR-project en 4 kandidaat UPR-projecten	1-1-2008	Kandidaat UPR-projecten worden UPR-projecten. Haarlemmermeer Zuidplaspolder Oude Rijnzone Schaa sprong Almere Stadshavens	1-1-2009 1-1-2009 1-1-2010 1-1-2011 1-1-2011		
2. Besluitvorming Hoekse Waard	Uitkomsten alternatieven onderzoek en gebiedsvisie gereed	1-3-2008	Besluitvorming gewenste inrichting + locatie	1-4-2008	Informereren Tweede Kamer	1-5-2008
c. Opstellen lange termijn visie Randstad			Gereed	1-1-2009		

Tabel 2.2. Prestatie-indicatoren (de letters verwijzen naar de opsomming hierboven)

Prestatie-indicator	Basiswaarde	Peildatum	Streefw. 1	Periode	Streefw. 2	Periode
c. Formuleren Rijksvisie op stedelijke netwerken buiten Randstad			Brief aan TK en EK (motie Lemstra)	1-1-2009		
d. Herijken en zo nodig vernieuwen van de afspraken met de 5 stedelijke netwerken buiten Randstad			Gereed	1-6-2008		
e. Kabinetsstandpunt Schiphol						
1. Besluitvorming over maatregelen voor de korte en middellange termijn (2025) om de milieucapaciteit van Schiphol optimaal te kunnen benutten, in relatie tot de integrale ruimtelijke opgaven van de regio			Besluitvorming korte termijn afgerond	1-1-2009	Besluitvorming middellange termijn	1-1-2009
2. Besluitvorming over de lange termijnstrategie voor het nationale luchthavensysteem i.c. de ontwikkeling van de fysieke capaciteit, in relatie tot de integrale ruimtelijke opgave van de regio			Voorbereiding afgerond en besluitvormingstraject aangevangen	1-1-2009	Gereed	1-1-2010
f. Uitvoering Nota Ruimte; Selectie van projecten die in aanmerking komen voor € 250 mln die versneld kan worden ingezet in 2007–2010.	22 projecten in verkenningfase NR budget.	1-1-2008	– Besluitvorming over toelating van projecten naar volgende fase (versnelling) – Opstellen MKBA's voor projecten; opstellen business cases voor projecten	1-1-2009		
f. Vaststelling van de definitieve Rijksbijdrage aan de volgende 4 zogeheten versnellingsprojecten: Eindhoven A2, Noordelijke IJ-oever (Amsterdam), Klavertje 4 (Venlo greenport), en Greenports, op basis van business cases/projectexploitaties			Beschikkingen gereed	1-1-2009		
g. Oprichting Onderneming Zuidas			Bestuurlijke goedkeuring prospectus	1-3-2008	Geslaagde veiling aandelen	1-7-2008

Tabel 2.2. Prestatie-indicatoren (de letters verwijzen naar de opsomming hierboven)

Prestatie-indicator	Basiswaarde	Peildatum	Streefw. 1	Periode	Streefw. 2	Periode
i. Besluiten Tracéwet (TW) lange procedure 5 besluiten voor majeure, ruimtelijk ingrijpende projecten: A4 Delft-Schiedam, corridor Schiphol Amsterdam–Almere–Lelystad (weg en OV), A13–A16, RW31 Leeuwarden en A15–A12			Vorbereiding besluiten	1-4-2008	Gereed	1-1-2009
i. Besluiten TW verkorte procedure – 20 besluiten over reguliere projecten Rijksinfrastructuur			Eerste 10 besluiten TW verkort	1-1-2009		

2.2.2. Landelijk gebied van nationaal belang verder ontwikkelen

Motivering

Om de openheid van het landschap te versterken zullen de planologische randvoorwaarden voor landschappen van nationaal belang moeten worden aangescherpt (in casus de Rijksbufferzones en nationale landschappen). Het tegengaan van verrommeling vraagt niet alleen om het beperken van ongerichte ruimtelijke ontwikkelingen die ten koste gaan van openheid, maar ook om het stimuleren van ruimtelijke functies die bijdragen aan de openheid van het groene landelijke gebied in en rondom verstedelijkte regio's.

Instrumenten

De belangrijkste instrumenten zijn:
Bestuurlijk

- a. Programma Mooi Nederland.
Dit programma beoogt het tegengaan van «verrommeling» van het landschap en het bevorderen van intensief ruimtegebruik voor wonen en werken in binnenstedelijk gebied.

Wet- en regelgeving

- b. Wet grondexploitatie;
Door de Wet grondexploitatie kan de balans tussen rood en groen/blauw worden behouden en versterkt.

Financieel

- c. Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG)
Het Investeringsbudget Landelijk Gebied wordt ingezet ter verbetering van de kwaliteit van het landelijk gebied.
- d. Budget Investerings Ruimtelijke Kwaliteit (BIRK)
Met BIRK wordt beoogd samenhangende oplossingen te laten aansluiten voor functiecombinaties met water, ecologische waarden te versterken, recreatiemogelijkheden voor stedelingen bij de structuurdragers in het gebied te laten toenemen, zodanig dat gebiedseigen kenmerken worden behouden en deze meer identiteit worden gegeven.
- e. Bufferzones
Door het aankopen van gronden in de bufferzones wordt de recreatieve functie van Rijksbufferzones versterkt. In de bestuursovereen-

komsten 2007–2013 (ILG) zijn met de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht afspraken gemaakt over de oppervlakten te verwerven gronden ten behoeve van de Rijksdoelen ecologische hoofdstructuur en recreatie om de stad alsmede over het door het Rijk daarvoor aan de provincie ter beschikking gestelde budget.

- f. Belvedere
Belvedere wordt ingezet ter versterking van bijzondere cultuurhistorische waarden.
- g. Kwaliteitsatlas
Met financiële ondersteuning door VROM laat de Stuurgroep Groene Hart een Kwaliteitsatlas Groene Hart ontwikkelen in de vorm van een website. Via de website kunnen partijen uit het gebied kennis en ervaring delen over kwaliteit, elkaar aanspreken op afgesproken kwaliteiten en spiegelen aan elkaars ambities. Neveneffecten zijn verbeterde beeldvorming en bekendheid van het Groene Hart en het zichtbaar maken van verborgen kwaliteiten en een bredere bekendheid van het gebied het Groene Hart.

Kaderstelling

- h. Actieprogramma Ruimte en Cultuur (ARC)
Met het Actieprogramma Ruimte en Cultuur wil het Rijk (OCW, VROM, LNV, VenW, BuZa, EZ en Defensie) anderen verleiden om tot een hogere architectonische en cultuurhistorische kwaliteit van stedelijke en landelijke gebieden te komen. Stimuleringsmaatregelen, kennisontwikkeling, investeringsbudgetten en betere toepassing van wettelijke instrumenten, zoals Welstand en de Wet op de architectentitel dragen daaraan bij.
- i. Ecologische Hoofdstructuur
Met de ecologische hoofdstructuur wordt beoogd een samenhangend geheel van natuurgebieden te ontwikkelen en vast te leggen in ruimtelijke plannen.
- j. Nationale Landschappen
Nationale landschappen zijn gebieden met internationaal zeldzame of unieke en nationaal kenmerken. De daar aanwezige landschapskwaliteiten en in samenhang daarmee bijzondere natuurlijke en recreatieve kwaliteiten moeten worden behouden en ontwikkeld. Ongewenste bedrijfsactiviteiten (waaronder glastuinbouw) zullen hier bij voorrang worden gesaneerd. Daarbij wordt de optie van een saneringsfonds verkend.

Meetbare gegevens

Tabel 2.3. Prestatie-indicatoren (de letters verwijzen naar de opsomming hierboven)

Prestatie-indicator	Basiswaarde	Peildatum	Streefw. 1	Periode	Streefw. 2	Periode
a. Uitvoeren afspraken met andere overheden windenergie			Gereed	1-1-2009		
a. Afspraken over verstedelijking 2011–2014 met lagere overheden			Gereed	1-1-2010		
a. Stimuleren planologisch kader buitengebied			Stimuleringsprogramma gestart	1-1-2009		

Tabel 2.3. Prestatie-indicatoren (de letters verwijzen naar de opsomming hierboven)

Prestatie-indicator	Basiswaarde	Peildatum	Streefsw. 1	Periode	Streefsw. 2	Periode
a. Inzet kwaliteitsteams			Inzet gestart	1-1-2009		
a. Uitvoeren vervolg Structuurvisie «Panorama's en de snelwegzone»			Instrumentarium gereed	1-1-2009		
a. Te zamen met OCW uitbrengen van een visie op ruimtelijk kwaliteitsbeleid en ruimtelijk ontwerp			Visie uitgebracht	medio 2008		
e. Opstellen plan van aanpak transformatie bufferzones			Gereed	1-1-2014		
e. Grondaankopen in bufferzone			Overeenkomstig de afspraken in het ILG			
e. Uitvoeren afspraken groene partners (G31 en Rijk)			Gereed	1-1-2009		
e. Groene verbindingen versneld realiseren			In 2015 heeft Nederland voldaan aan Europese verplichtingen voor Natura 2000	1-1-2016		
g. Rijksprogramma Groene Hart – Uitwerken Basisatlas tot complete kwaliteitsatlas			Definitieve atlas gereed en operationeel	1-1-2009		
j. Uitbrengen stimuleringsprogramma Ruimtelijke kwaliteit			Gereed	1-1-2009		
j. Opstellen maatwerk-instrumentarium sanering «papierglas», bij voorrang uit te voeren in kwetsbare gebieden	Provinciale inventarisatie uitgevoerd		Nadere afspraken met provincies gemaakt	1-1-2009		
j. Afwegen noodzaak tot opstellen structuurvisie «Groene gebieden»			Met TK vaststellen of e.e.a. nodig	1-1-2009		

Tabel 2.3. Prestatie-indicatoren (de letters verwijzen naar de opsomming hierboven)

Prestatie-indicator	Basiswaarde	Peildatum	Streefsw. 1	Periode	Streefsw. 2	Periode
j. Provinciale kaders voor ruimtelijke kwaliteit in nationale landschappen	Aanjagen verbetering ruimtelijke kwaliteit op Rijksniveau i.s.m. provinciale initiatieven	1-1-2008	Provinciale kaders gereed	1-1-2009		

2.3. Overzicht beleidsonderzoeken

Tabel 2.4. Overzicht onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid:

Soort onderzoek	Onderwerp onderzoek	Alg.doel/Op.doel	A. Start B. Afgerond
<i>Beleidsdoorlichting</i>	Beleidsdoorlichting operationeel doel 2.2.1	OD 2.2.1.	A. 2008 B. 2009
<i>Effecten onderzoek ex post</i> Monitor Nota Ruimte Monitor Nationale Landschappen	1e vervolgmeting Nulmeting kernkwaliteiten		A. 2007 B. 2008
<i>Overig evaluatie-onderzoek:</i>			
– evaluatie nationale landschappen	Nader in te vullen	OD2.2.2.	B. 2008
– evaluatie doelbereiking ruimtelijke kwaliteit stedelijk gebied	Nader in te vullen	OD2.2.1.	B. 2008
– evaluatie doelbereiking ruimtelijke kwaliteit landelijk gebied	Nader in te vullen	OD 2.2.2.	B. 2008
– evaluatie doorwerking ruimtelijk beleid	Nader in te vullen	OD 2.2.1 en 2.2.2.	B. 2008
– evaluatie werelderfgoed	Nader in te vullen	OD 2.2.2.	A. 2008
– evaluatie functiemenging	Stimulering functiemenging	OD 2.2.1.	

Artikel 3. Beperken van klimaatverandering en grootschalige luchtverontreiniging

3.1. Algemene beleidsdoelstelling

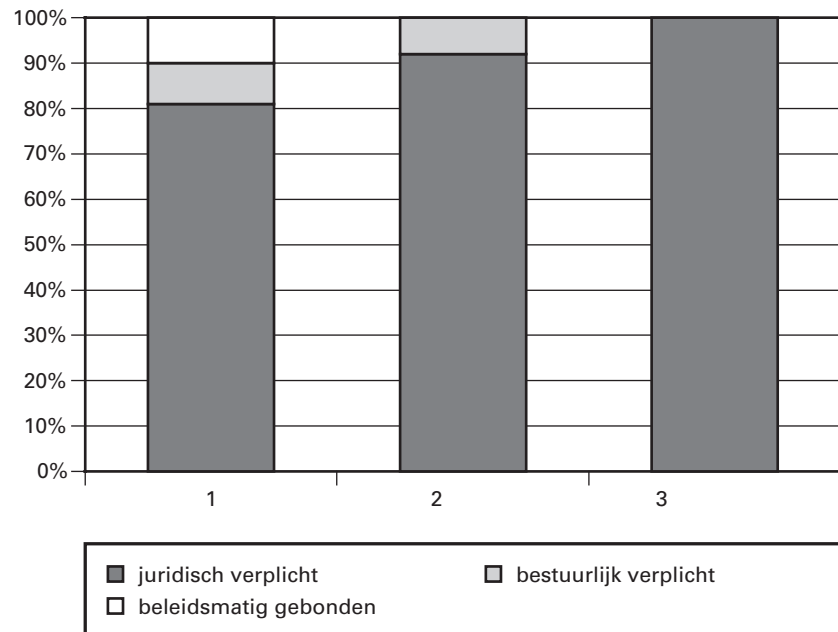
3.1.1. Klimaatverandering door menselijke beïnvloeding tegengaan net als verzuring van het milieu en de aantasting van de gezondheid door luchtverontreiniging, te bereiken door emissies door de industrie, de landbouw, het verkeer, de binnenvaart, de bebouwde omgeving en de consumenten te beperken.

Motivering	<p>Om een duurzame samenleving te bereiken, waarin mens en natuur minder nadelige (gezondheids)effecten ondervinden van temperatuurstijging en van de uitstoot van schadelijke stoffen. Door milieu een prijs te geven wordt het onderdeel van de besluitvorming over investeringen en gedrag. Inzetten op innovatie wordt steeds belangrijker, evenals internationale samenwerking. De emissiedoelen (CO₂, NO_x, SO₂ en fijnstof) komen meestal in Brussel tot stand en hebben meer en meer een hard en verplichtend karakter. De overheid voert onderhandelingen over internationale verplichtingen in de EU of andere internationale kaders, geeft het noodzakelijke wettelijke stelsel vorm en faciliteert, ook in financiële zin, de uitvoering van het beleid. VROM zet hierbij in op samenwerking, in mondiaal en Europees kader en op nationaal niveau met bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden.</p>
Verantwoordelijkheid	<p>De Minister van VROM is verantwoordelijk voor het vormgeven van wettelijke kaders en het voldoen aan internationale verplichtingen op het terrein van klimaatverandering, verzuring en grootschalige luchtverontreiniging. De Minister van VROM blijft verantwoordelijk voor het VROM-beleid dat wordt uitgevoerd door het Agentschap SenterNovem, dat onderdeel is van EZ.</p> <p>De Minister van VROM is de eerstverantwoordelijke voor de vormgeving en coördinatie van het project «Klimaat en energie: Schoon & Zuinig». De uitvoering is een gezamenlijke verantwoordelijkheid met de Ministers van EZ, LNV, WWI, VenW en Financiën.</p>
Externe factoren	<p>Het behalen van deze doelstelling hangt af van:</p> <ul style="list-style-type: none">● Voldoende medestanders in de internationale onderhandelingen over (middel)lange termijnafspraken en over Europees beleid (in de vorm van richtlijnen, verordeningen, etc.). Het belang van Europees beleid voor het realiseren van nationale verplichtingen neemt sterk toe;● Draagvlak in de samenleving (bij bedrijven en burgers) om de doelen te verwezenlijken. Het is belangrijk om naast het mobiliseren van koplopers ook het peloton voldoende snelheid te laten maken;● Technische en bedrijfseconomische haalbaarheid van internationaal vastgestelde emissiereducties en -plafonds.
Meetbare gegevens	<p>Het succes van het beleid kan op diverse manieren worden gemeten. In de eerste plaats door de uitstoot van milieuverontreinigende stoffen te meten, de energiebesparing en de mate van overschakeling naar andere energiedragers. De bijdrage van de overheid daarin is meetbaar door de snelheid en mate van faciliterend beleid vast te stellen (wet- en regelgeving, creëren van de juiste randvoorwaarden). Concrete effectgegevens zijn opgenomen bij de operationele doelen.</p>

Tabel 1.3. Budgettaire gevolgen van beleid

Artikel 3. Beperken van klimaatverandering en grootschalige luchtverontreiniging							
x € 1 000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Verplichtingen:	89 587	36 603	90 368	42 249	42 052	25 338	19 040
Uitgaven:	64 080	82 815	94 189	114 222	112 271	94 136	90 437
Waarvan juridisch verplicht			73 780	79 411	76 019	65 398	68 565
Programma:	64 080	82 815	94 189	114 222	112 271	94 136	90 437
Realisatie Kyoto klimaatverplichtingen:	46 045	67 953	83 197	101 560	100 076	86 229	82 613
Binnenlandse klimaatinstrumenten	23 516	18 042	21 167	36 339	33 657	22 431	16 216
Clean Development Mechanism	22 529	49 911	62 030	65 221	66 419	63 798	66 397
Beperken klimaatverandering door post-Kyoto afspraken	12 047	6 109	4 246	6 030	5 633	3 731	3 646
Beperken aantasting van de ozonlaag	57	250	250	250	250	250	250
Beperken van verzuring en grootschalige luchtverontreiniging	5 931	8 503	6 496	6 382	6 312	3 926	3 928
Ontvangsten:	9 011	250	250	2 500	6 000	6 000	6 000

Grafiek 3.1. budgetflex in % per operationeel doel in het begrotingsjaar 2008

Operationeel doel:

1. Realisatie Kyoto klimaatverplichtingen
2. Beperken klimaatverandering door post-Kyoto afspraken
3. Beperken van verzuring en grootschalige luchtverontreiniging.

Toelichting

De bestuurlijk gebonden bedragen bij het operationeel doel «Realisatie Kyoto-klimaatverplichtingen» betreffen met name de bedragen die in de uitvoerings sfeer nodig zijn voor opdrachtverlening aan de Nederlandse Emissieautoriteit (NEa), voor de uitvoering van haar wettelijke taken. Bij de operationele doelen «Beperken klimaatverandering door post-Kyoto-afspraken» en «Beperken van verzuring en grootschalige luchtverontreiniging» zitten de bestuurlijk gebonden bedragen deels in de uitvoerings sfeer (betreffende de uitvoering van regelingen), deels in contributies ten behoeve van internationale organisaties en voorts in meerjarige onderzoeksprogramma's.

3.2. Operationele doelstellingen

3.2.1. Realisatie van de nationale Kyoto-klimaatverplichtingen (2008–2012) en van de klimaat- en energiedoelen van het Coalitieakkoord voor 2020

Motivering

Nederland kent in het kader van het Kyoto-Protocol een verplichting om de nationale broeikasgasemissies in de periode 2008–2012 met 6% ten opzichte van 1990 te reduceren. Daarnaast is in het Coalitieakkoord opgenomen, dat Nederland de komende kabinetsperiode grote stappen zet in de transitie naar een van de schoonste en efficiëntste energievoorzieningen in Europa in 2020. Deze energietransitie moet worden bereikt door energiebesparing (naar 2% per jaar), een toename van het gebruik van hernieuwbare energie (naar 20% in 2020) en de afvang en opslag van CO₂. Samen met andere maatregelen moet dat leiden tot een reductie van de uitstoot van broeikasgassen, bij voorkeur in Europees verband, van 30% in 2020 ten opzichte van 1990. Op grond van de meest recente inzichten wordt verwacht dat Nederland de Kyoto-doelstelling gaat halen. De uitdaging is daarom nu vooral gelegen in het realiseren van de ambities voor de periode tot 2020.

Instrumenten

De benodigde aanpak is breed en kent de volgende onderdelen (zie voor meer details het werkprogramma van Schoon & Zuinig dat in september 2007 verschijnt):

- Afspraken met sectoren, maatschappelijke organisaties en andere overheden;
- Een op innovatie gerichte transitiebenadering;
- Beperking van de emissieruimte (via het Europese handelssysteem en nationale systemen ter aanvulling);
- Europees beleid gericht op normstelling;
- Financiële prikkels (subsidies en fiscale faciliteiten);
- Ter aanvulling van nationaal beleid het aankopen van CO₂-rechten via het Clean Development Mechanism (CDM);
- Bijdragen aan onderzoek en ontwikkeling van veelbelovende technieken;
- Voorlichting en kennisoverdracht.

Meetbare gegevens

Voornaamste beleidsprestaties 2008: In 2007 is het fundament gelegd om de ambities voor 2020 (werkprogramma Schoon & Zuinig) te kunnen waarmaken. Het jaar 2008 wordt het jaar waarin de ruwbouw van het overheidsbeleid moet plaatsvinden en in de samenleving moet worden gestart met de uitvoering. De voornaamste prestaties van het ministerie van VROM zijn (voor andere relevante prestaties wordt verwezen naar de begrotingen van EZ, VenW, LNV en het Belastingplan en tevens naar

andere paragrafen 5.2.3. in de VROM-begroting en 2.2.3. in de WWI-begroting voor de onderdelen verkeer respectievelijk de bebouwde omgeving):

- Afronding van de afspraken met doelgroepen over de uitvoering van het werkprogramma Schoon & Zuinig (voorzover nog niet afgerond in 2007);
- Samen met andere verantwoordelijke departementen opstellen en aan de Tweede Kamer aanbieden van de jaarlijkse voortgangsrapportage over uitvoering werkprogramma Schoon & Zuinig;
- Inzetten in de Europese Unie op de totstandkoming van beleid en wet- en regelgeving ter realisering van de ambities van de Europese Raad en het kabinet op het gebied van energie en klimaat. Belangrijke dossiers zijn de review van het ETS (gericht op wijzigingen in het emissiehandelsstelsel voor de periode na 2012) en een geharmoniseerd Europees beleid met betrekking tot afvang en opslag van CO₂ en waar mogelijk veilen van emissierechten;
- Voorbereiding, zonodig door middel van aanvullend onderzoek, met het oog op de begroting voor 2009 van voorstellen gericht op financiële en fiscale stimulering van reductie van de emissie van broeikasgassen, van energiebesparing en van de introductie van hernieuwbare energie;
- Emissiehandel: het implementeren van aanpassingen naar aanleiding van de uitkomsten van het onderzoek van de Algemene Rekenkamer en van de nationale evaluatie die in 2007 is uitgevoerd. Deze aanpassing is voornamelijk gericht op het robuuster en eenvoudiger maken van het stelsel, door het aanpassen van de wetgeving in 2008, zodat de administratieve en zo mogelijk ook de bestuurlijke lasten afnemen;
- Invoering van een intern kostenvereveningssysteem voor de CO₂-emissies binnen de glastuinbouw, als voorloper op een mogelijk toekomstige koppeling aan het ETS. Een voorwaarde hierbij is dat de sector met een werkbaar voorstel voor een dergelijk systeem komt;
- Verkenning naar een systeem waarbij voor niet ETS-sectoren CO₂ een prijs krijgt;
- Inzetten op het in de nieuwe Europese richtlijn voor hernieuwbare energie opnemen van duurzaamheidscriteria;
- Brief aan de Tweede Kamer inzake uitwerking van het nationaal beleid ten aanzien van CO₂-afvang en -opslag. Het samen met bedrijven en samen met EZ voorbereiden van Nederlandse projecten in het kader van het Europese demonstratieprogramma en het maken van afspraken over de bijdrage van de overheid daaraan;
- Instellen van Taskforce Verlichting met producenten, retailers en gebruikers van verlichting. In de taskforce zullen concrete afspraken worden gemaakt om nog in deze kabinetsperiode de sprong te maken naar de meest zuinige verlichting voor openbare-, kantoor- en huishoudelijke verlichting.
- Beleidsnotitie met vernieuwde aanpak voor het beleid ten aanzien van overige broeikasgassen tot 2020. Dit is een van de pijlers om de klimaatambitie van 30% reductie in 2020 te kunnen realiseren;
- Een subsidieregeling ter stimulering en intensivering van klimaatbeleid op lokaal en regionaal niveau voor de periode 2008–2011 (opvolger van het BANS-klimaatconvenant);
- Aangezien de totale bijdrage via het CDM aan de Kyoto-taakstelling (2008–2012) nagenoeg is afgedekt met koopcontracten, ligt de focus in 2008 op het, met behulp van een actief risicomanagement op portfolio- en projectniveau, daadwerkelijk geleverd krijgen van de gecontracteerde emissiereducties. Ook zullen de kennisbasis en het netwerk op

het gebied van CDM en Joint Implementation (JI) in stand worden gehouden, om aankopen na 2012 mogelijk te maken.

Indicatoren:

In de periode 2008–2012 moet de emissie van de broeikasgassen met 6% zijn gereduceerd ten opzichte van het basisjaar 1990. Dit betekent naar verwachting (de VN dient dit nog goed te keuren) een gemiddeld toegestaan emissieniveau van max. 200,5 Mton CO₂-eq. per jaar. Het Kyoto-beleid is ten opzichte van voorgaande jaren enigszins gewijzigd en kent nu twee hoofdsporen:

- Het zoveel mogelijk beperken van de nationale emissies. Ten gevolge van het post-Kyoto-beleid (project Schoon & Zuinig) kunnen de emissies lager uitkomen dan de huidige ECN-prognose (zie tabel 3.2);
- Voor zover de nationale emissies het niveau van 200,5 Mton CO₂-eq. overschrijden, wordt het verschil gecompenseerd door de aankoop van emissierechten via Joint Implementation (JI) en het CDM. De huidige inschatting is dat hiervoor over de gehele periode 2008–2012 gerekend circa 75 Mton aan rechten nodig is. Met de beschikbare budgetten lijkt dit binnen bereik.

Het totaalbeeld laat zien dat Nederland op basis van de huidige inzichten zijn Kyoto-verplichting zal realiseren. De benodigde aankoop van CDM/JI-credits bedraagt daarbij circa 15 Mton per jaar (75 Mton gerekend over 5 jaar), eerder bedroeg het doel 20 Mton per jaar.

Begin 2004 is de binnenlandse taakstelling vertaald naar streefwaarden voor de diverse sectoren, waarbij werd uitgegaan van de aankoop van 20 Mton aan CDM/JI-credits per jaar. Hiermee werd transparant gemaakt welke inspanning per sector wordt gevraagd. Recente ontwikkelingen zoals de vaststelling van het emissieplafond van het nationale allocatieplan voor het Europese handelssysteem (ETS) brengen met zich mee dat de verwachte emissieniveaus rond 2010 voor sommige sectoren nogal afwijken van de streefwaarden. Tabel 3.2. geeft hiervan een beeld.

Tabel 3.2. Streefwaarden binnenlands klimaatbeleid (2008–2012) en laatste prognose voor 2010

Sectoren	Streefwaarden 2008–2012 (Mton/jr)	Recente prognose ECN 2010 (Mton/jr)
Industrie/energie	109,2	104,5
Landbouw	7,6*	8,8
Gebouwde omgeving	28,3	27,4
Verkeer	38,7	39,7
Overige broeikasgassen	35,4	34,9**
Emissies bossen	0,1	0,1
Totale landelijke emissie	219,3	215,4

* Bij toename van het areaal glastuinbouw tot 11 500 hectare of meer, wordt de CO₂-streefwaarde voor de landbouw verhoogd van 7,6 Mton tot maximaal 8,2 Mton.

** Exclusief de effecten van de voorgestelde opt-in voor lachgas in de chemie.

Voor de periode na 2012 (post-Kyoto) gelden de ambities uit het Coalitieakkoord voor 2020:

- 30% reductie van broeikasgassen (CO₂, lachgas, methaan en de fluorgassen) in 2020 ten opzichte van 1990. Dit betekent een overblijvende nationale emissieruimte van 150 Mton CO₂-eq. in 2020;

- Een toename van het aandeel van hernieuwbare energiebronnen naar 20% van het nationale energiegebruik in 2020;
- Een geleidelijke versnelling van het tempo van energiebesparing naar 2% efficiency-verbetering per jaar.

3.2.2. *Beperken klimaatverandering door mondiale post-Kyoto afspraken*

Motivering

Voor de langere termijn is het nagestreefde doel de klimaatverandering te beperken tot een maximale temperatuurstijging van 2°C ten opzichte van de periode voor de industriële revolutie (1870). Klimaatverandering door menselijke beïnvloeding is een mondiaal probleem en kan uiteindelijk alleen maar effectief worden bestreden door een mondiale aanpak. Daarom zet Nederland zich samen met de andere EU-landen krachtig in om op mondiaal niveau vervolgaafspraken op het Kyoto-Protocol tot stand te brengen. De EU heeft daartoe in 2007 betekenisvolle stappen gezet die nu een vervolg moeten krijgen.

Instrumenten

De aanpak, die in meer detail wordt uitgewerkt in de regeringsreactie op het Interdepartementaal Beleidsonderzoek Toekomstig internationaal klimaatbeleid (verschijnt in september 2007), bestaat uit de volgende onderdelen:

- Internationale onderhandelingen, o.a. in het kader van het UNFCCC (UN Framework Convention on Climate Change);
- Bi- en multilaterale overleggen (formeel en informeel);
- Internationale samenwerkingsprojecten;
- Voorlichting en kennisoverdracht;
- Wetenschappelijk onderzoek gericht op aanvulling en versterking van de Nederlandse inzet in de EU positievorming.

Meetbare gegevens

Voornaamste beleidsprestaties 2008:

De voornaamste prestaties van het ministerie van VROM zijn (voor andere relevante prestaties wordt verwezen naar de begrotingen van VenW, LNV en BuZa/OS):

- Inzetten in de EU en de UNFCCC op afspraken die op effectieve, efficiënte en rechtvaardige wijze de doelstelling om de temperatuurstijging te beperken tot maximaal twee graden ten opzichte van de periode voor de industriële revolutie (1870), binnen bereik te houden;
- Wetenschappelijke onderzoeken, assessments en beleidsanalyses laten uitvoeren ter ondersteuning van de EU-positie in de internationale onderhandelingen;
- Dialoog met (internationale) bedrijfsleven en niet-gouvernementele organisaties intensiveren met als doel samenwerking aan concrete oplossingen in internationaal verband.

Indicatoren:

Vertrekpunt voor het post-Kyoto-beleid zijn de maximale emissieniveaus die gerealiseerd moeten zijn in de Kyoto-periode 2008–2012. Samen met de EU streeft Nederland in de mondiale context naar beleid van ontwikkelde landen gericht op CO₂-emissiereducties van 30% in 2020 en 60–80% in 2050 ten opzichte van 1990 (voor sommige andere broeikasgassen 1995). De EU heeft hierin in 2007 reeds belangrijke (unilaterale) stappen gezet.

3.2.3. Beperken aantasting van de ozonlaag

Motivering

Aantasting van de ozonlaag leidt tot verhoogde UV-straling, waardoor gezondheidsproblemen, met name huidkanker en oogproblemen zoals staar toenemen. Om het risico daarop te verminderen zijn internationale afspraken gemaakt om de concentraties van ozonlaagafbrekende stoffen op het niveau van vóór het «gat in de ozonlaag» (1980–1990, de basiswaarde) terug te brengen. In het Montreal Protocol is daarom voor verschillende stoffen vastgelegd binnen welke termijnen de productie en consumptie van deze stoffen moet worden afgebouwd¹. De reductieschema's voor ontwikkelde landen zijn strenger dan voor ontwikkelingslanden.

Instrumenten

De benodigde aanpak is breed en kent de volgende onderdelen:

- Internationale onderhandelingen gericht op de naleving van het Montreal Protocol, versnelling van de uitfasering van HCFK (zachte chloorfluorkoolstofverbindingen) en afname van het gebruik van methylbromide als Quarantaine- en Preshipment (QPS) toepassing;
- Ondersteuning van ontwikkelingslanden bij de naleving van het Montreal Protocol via het Multilaterale Fonds van het Montreal Protocol;
- Europees beleid gericht op de uitfasering van de productie en consumptie (EG Verordening 2037/2000);
- Verbeteren nationale regelgeving gericht op het voorkomen/beheersen van emissies en de inzameling van ozonlaagafbrekende stoffen ten behoeve van recycling, regeneratie en vernietiging;
- Voorlichting en kennisoverdracht (en overleg met betrokkenen) ter bevordering van het gebruik van milieuvriendelijke alternatieven (ook wereldwijd);
- Onderzoek ter ondersteuning van de ontwikkeling van alternatieven voor het gebruik van methylbromide en milieuvriendelijke alternatieven voor koelapparaten.

Meetbare gegevens

Voornaamste beleidsprestaties 2008:

In 2007 wordt het fundament gelegd voor afspraken over de toekomst van het Montreal Protocol. In 2008 zal VROM zich blijven inzetten in internationale fora op het in samenhang realiseren van de ambities voor het herstel van de ozonlaag en klimaat. Dit houdt onder andere in de realisatie van de uitfasering van CFK (harde chloorfluorkoolstofverbindingen) in ontwikkelingslanden per 2010, het versneld uitfaseren van HCFK, mogelijk en waar nodig opnemen van nieuwe ozonlaagafbrekende stoffen in het Montreal Protocol en het versterken van de afspraken over maatregelen tegen illegale handel in ozonlaagafbrekende stoffen.

Overige prestaties die door VROM geleverd worden zijn:

- Uitbreiden van de nationale regelgeving met betrekking tot de inzameling van ozonlaagafbrekende stoffen;
- Nationale regelgeving met betrekking tot opleidingseisen voor personeel dat met ozonlaagafbrekende stoffen werkt;
- Beëindiging van het gebruik van methylbromide voor kritische toepassingen;
- Onderzoek naar de toepassing van methylbromide voor QPS (wereldwijd);
- Verdere afspraken met de koelsector over de toepassing van milieuvriendelijke alternatieven, zoals koeling met natuurlijke koudemiddelen (CO₂ en ammoniak);

¹ Deze afspraken zijn te vinden in het «Handbook for the Montreal Protocol on substances that deplete the ozone layer». Zie http://ozone.unep.org/publications/6ii_publications%20handbooks.shtml.

- Jaarlijkse voortgangsrapportage aan de Europese Commissie en het UNEP Ozon-secretariaat.

Indicatoren:

- *Concentraties ozonlaagafbrekende stoffen en dikte ozonlaag*
De effecten van het (met name internationale) beleid zijn af te leiden uit de concentraties ozonlaagafbrekende stoffen in de stratosfeer en de diameter van het gat in de ozonlaag, gemeten over enkele jaren. Eind 2006 is de vier-jaarlijkse analyse van het Wetenschappelijk Assessment Panel onder het Montreal Protocol verschenen. Daaruit blijkt dat de concentratie chloorhoudende stoffen in de stratosfeer afneemt. Het Montreal Protocol is effectief. De prognoses in het rapport van 2006 zijn echter minder rooskleurig dan eerdere wetenschappelijke prognoses. Herstel van het gat in de ozonlaag aan de Zuidpool wordt nu in 2065 verwacht in plaats van 2050 zoals eerder werd gedacht. Dit is onder andere het resultaat van de zeer sterke toename van het gebruik en de productie van ozonlaagafbrekende stoffen (HCFK) in ontwikkelingslanden en een groter effect van zogenoemde kortlevende ozonlaagafbrekende stoffen dan eerder werd verondersteld. Ook klimaatverandering en broeikasgassen hebben invloed op de mate van herstel van de ozonlaag.
- *Versnelling van het uitfaseringschema HCFK ontwikkelingslanden*
Een belangrijk resultaat van onder andere de Nederlandse inzet in de internationale onderhandelingen in 2007 en 2008 zal zijn de aanpassing (versnelling) van het uitfaseringschema van HCFK voor ontwikkelingslanden.
- *Productie- en consumptiecijfers*
Nederland rapporteert de gegevens over productie en consumptie van de gereguleerde stoffen aan de Europese Commissie. De Commissie dient deze cijfers in bij het VN Ozon Secretariaat, die controleert of het Montreal Protocol wordt nageleefd. Tot nog toe ligt Nederland (en de EU) voor op het schema ten opzichte van de doelstellingen in het Montreal Protocol. Recente gegevens zijn beschikbaar via de UNEP-website: http://ozone.unep.org/Data_Reporting/Data_Access/.
- *Emissiegegevens:*
De belangrijkste indicatoren voor emissies van ozonlaagafbrekende stoffen zijn halon, CFK, methylbromide en HCFK.

3.2.4. Beperking verzuring en grootschalige luchtverontreiniging

Motivering

Om verzuring en andere aantasting van het milieu door luchtverontreiniging te beperken en door emissies door de industrie, de landbouw, het verkeer, de bebouwde omgeving en de consumenten te reduceren. Uit de in april 2007 verschenen Grootschalige Concentratiekaart Nederland (GCN) blijkt dat Nederland mede dankzij het extra pakket aan maatregelen inmiddels op de meeste plaatsen aan de Europese luchtkwaliteitseisen kan voldoen. Voor met name fijnstof en NO₂ zijn in 2006 op enkele lokale «hotspots» de gestelde normen overschreden. Het blijft daarom noodzakelijk vooral op lokaal niveau extra maatregelen te nemen. Daarnaast zal met de inwerkingtreding van de Europese Richtlijn Luchtkwaliteit (voorzien voor begin 2008) een samenwerkingsprogramma van maatregelen van start gaan, in de vorm van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL).

Bij de onderdelen 5.2.1. en 5.2.3. is de aanpak opgenomen met betrekking tot de verbetering van lokale luchtkwaliteit respectievelijk het bevorderen van duurzame mobiliteit.

Instrumenten

- Wet- en regelgeving;
- De herziene Richtlijn Nationale Emissieplafonds/NEC;
- Onderzoek (grote onderzoekprogramma's);
- Voorlichting en kennisoverdracht (overleg met betrokkenen);
- Afspraken met andere overheden.

Meetbare gegevens

Voornaamste beleidsprestaties 2008:

- Vaststelling door EU van de herziene Luchtkwaliteitsrichtlijn (begin 2008);
- Vaststelling door EU van de herziene NEC-Richtlijn 2020 (in tweede helft van 2008);
- Vaststelling van de herziene UN-ECE (VN Economic Commission for Europe) Conventie Long Range Transboundary Air Pollution;
- Vaststelling van de herziene UN-ECE Protocollen Heavy Metals (eerste helft 2008);
- Acties naar aanleiding van de uitkomsten van het MNP-onderzoek naar de onzekerheden rond fijnstof;
- Besluitvorming over de emissies van ammoniak naar aanleiding van de uitkomsten van het onderzoek naar het zgn. «ammoniak-gat» (dat wil zeggen het verschil tussen de gemeten en de berekende waarden);
- Vaststelling GCN kaarten 2008.

Indicatoren:

- Emissieniveaus voor de diverse verzurende en luchtverontreinigende stoffen. Voor de (middel)lange termijn (2005 en 2010) zijn tussendoelen vastgesteld voor luchtkwaliteit en emissies. Over de emissiedoelen is in 2006 aan de Tweede Kamer en aan Brussel gerapporteerd in de «Nationale Rapportage NEC-plafonds 2006» (Uitvoeringsnotitie emissieplafonds verzuring en grootschalige luchtverontreiniging 2006 (Kamerstukken 2005–2006, 28 240 XI, nr. 66)), zie onderstaande tabel. Voor de NEC-emissiestoffen SO₂, NO_x, NH₃ en VOS wordt volgens de laatste NEC-rapportage met het huidige vastgestelde beleid het plafond zo goed als zeker gehaald voor VOS en NH₃. Het SO₂-plafond lijkt ook haalbaar, nu het SO₂-convenant met de energiebedrijven is gesloten. Alleen voor NO_x lijken aanvullende maatregelen nodig om tijdig aan het plafond te voldoen;
- Voor de effectindicatoren met betrekking tot lokale luchtkwaliteit wordt verwezen naar tabel 5.2. bij onderdeel 5.2.1.

Tabel 3.4. Emissies 1980, 1990, 2000 en 2004, doelstellingen en prognoses 2010 (Kton/jr)

	1980	1990	2000	2004	2010	2010	2010
					Gotenburg Protocol	NEC-Richtlijn	Raming
SO ₂	481	192	73	65	50	50	51
NO _x	596	582	419	379	266	260	269–265
NH ₃	234	250	152	134	128	128	126
VOS	569	467	236	181	191	185	162

Bron: Milieubalans MNP 2006

Tabel 3.5. Sectorplafonds van de doelgroepen voor 2010 (Kton)

	SO ₂	NO _x	NH ₃	VOS
Industrie	11,5	65	3	61
Energie	13,5		–	
Raffinaderijen	14,5		–	
Consumenten	1	12	7	29
HDO* en Bouw	1	7	1	33
Landbouw	0	5	96	1
Verkeer	4	158	3	55
Onverdeeld	4,5	13	18	6
Totaal	50	260	128	185

Bron: «NEC-Rapportage 2006», uitvoeringsnotitie emissieplafonds verzuring en grootschalige luchtverontreiniging 2006 (bijlage bij Kamerstukken 2005–2006, 28 240 XI, nr. 66).

* HDO = Handel, Diensten en Overheid emissietaakstelling 2010 (Kton/jaar) volgens de NEC-richtlijn.

3.3. Overzicht beleidsonderzoeken

Tabel 3.6. Overzicht onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid

Soort onderzoek	Onderwerp onderzoek	Alg.doel/Op.doel	A. Start B. Afgerond	Vindplaats
Beleidsdoorlichting	Evaluatie klimaatbeleid	OD 3.2.1.	A: 2004 B: 2005	Kamerstukken II, 2005–2006, 28 240, nr. 3
	Streefwaarden sectoren klimaatbeleid	OD 3.2.1.	A: 2005 B: 2006	Kamerstukken II, 2005–2006, 28 240, nr. 43
	Evaluatie Reductieprogramma overige broeikasgassen	OD 3.2.1.	A: 2005 B: 2006	Kamerstukken II, 2005–2006, 28 240, nr. 47
Effectenonderzoek ex post	Evaluatie emissiehandel	OD 3.2.1.	A: 2006 B: najaar 2007	
Overig evaluatie-onderzoek	Actualisatie uitstoot broeikas-gassen in het SE- en GE-scenario NEC-rapportage 2006	OD 3.2.1.	A: 2007	www.ecn.nl (ECN-E-07-028) Kamerstukken II, 2006–2007, 28 240, nr. 66
		OD 3.2.4.	A: 2006 B: 2006	
	Toetsing toereikendheid voor NL van heavy metal en POP-protocollen (UN/ECE)	OD 3.2.4.	A: 2008 B: 2008	
	Beleidsgericht onderzoek-programma fijnstof (terugdringen onzekerheden rond fijnstof)	OD 3.2.4.	A: 2007 B: 2008	
	Beleidsgericht onderzoeksprogramma Lucht & Klimaat (onderzoek effecten lucht- en klimaatmaatregelen op elkaar)	OD 3.2.4.	A: 2008 B: 2009	

Artikel 4. Verbeteren van de milieukwaliteit van water en bodem

4.1. Algemene beleidsdoelstelling

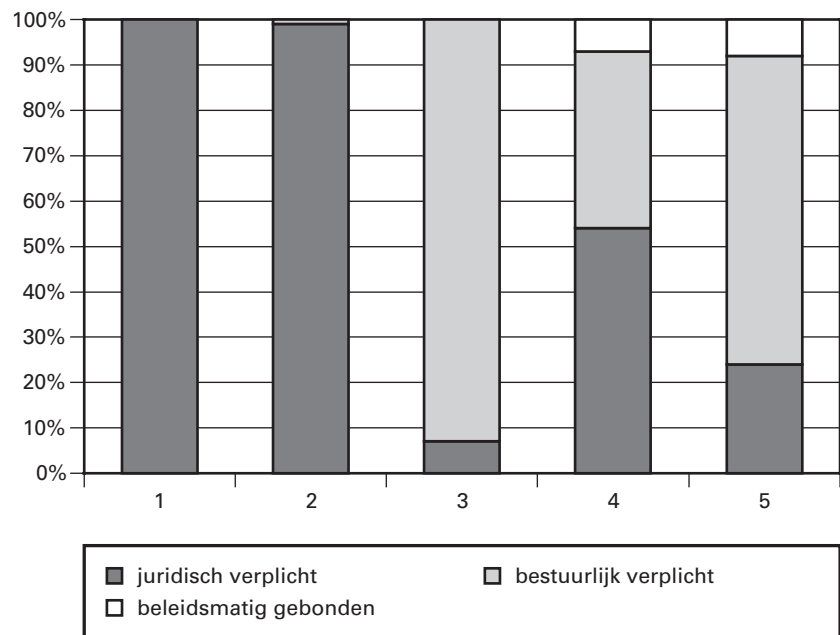
4.1.1. De verbetering van de milieukwaliteit van water en bodem bevorderen

Motivering	<p>Om een duurzame milieukwaliteit van het bodem- en watersysteem te realiseren. En om in samenhang daarmee:</p> <ul style="list-style-type: none">● Gebiedsspecifieke Rijksmilieudoelen te realiseren;● Een ecologisch duurzame landbouw te realiseren;● Een optimale waterketen veilig te stellen;● Een verantwoord gebruik van de bodem te garanderen;● Een duurzaam gebruik van de biodiversiteit te bevorderen en ecosystemen in te zetten voor het realiseren van milieukwaliteitsdoelen in bijvoorbeeld de landbouw.
Verantwoordelijkheid	<ul style="list-style-type: none">● De Minister is verantwoordelijk voor het ontwikkelen van generiek en gebiedsspecifiek rijksbeleid en het faciliteren van de uitvoering daarvan door andere overheden, burgers en bedrijven. Voor water betreft dit vooral de normstelling voor grond- en oppervlaktewater; de beheersverantwoordelijkheid ligt bij de Minister van VenW.● De Minister van VROM is verantwoordelijk voor de milieukwaliteit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en de vogelhabitatrichtlijn (VHR). Wat betreft de landbouw gaat het vooral om de milieukaders die voortvloeien uit de normstelling voor bodem en grond- en oppervlaktewater, alsmede om duurzaam gebruik van biodiversiteit.● De Minister van LNV is verantwoordelijk voor de realisatie van de EHS en voor het sectorale beleid Duurzame Landbouw (implementatie van het mestbeleid en beleid voor gewasbeschermingsmiddelen).● De Minister van VROM is medeverantwoordelijk voor beleidsvoorstellen van andere ministers, waar deze consequenties hebben voor de milieukwaliteit van het bodem- en watersysteem.● De Minister van VROM is verantwoordelijk voor de duurzame veiligstelling van de drinkwatervoorziening.● De Minister van VROM coördineert de kabinetsbijdrage aan het Europees milieubeleid en aan beleid ten dienste van duurzame ontwikkeling op mondiaal niveau (bijvoorbeeld duurzaam gebruik van bodem en water als natuurlijke hulpbronnen).
Externe factoren	<p>Sterk bepalend voor realisatie van de doelstelling is de mondiale marktwerking in de landbouwsector en de ontwikkeling van het Europese landbouwbeleid. Verontreinigingen uit het verleden zullen nog lang invloed hebben op de kwaliteit van bodem en water. Het gebruik van bodem en water is afhankelijk van een complex van factoren op economisch, sociaal en cultureel gebied. Het vergt een lange adem om het «ecosysteemdenken» stevig te verankeren in dit complex.</p>
Meetbare gegevens	<p>Meetbare effectgegevens zijn opgenomen bij de operationele doelen.</p>

Tabel 4.1. Budgettaire gevolgen van beleid

Artikel 4. Verbeteren van de milieukwaliteit van water en bodem							
x € 1 000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Verplichtingen:	59 407	143 581	103 892	114 377	267 230	283 723	283 728
Waarvan garantieverplichtingen		65 344	65 344	65 344	65 344	65 344	65 344
Uitgaven:	155 085	160 231	171 362	181 910	202 061	218 379	218 384
Waarvan juridisch verplicht			149 187	132 732	26 133	18 071	20 327
Programma:	155 085	160 231	171 362	181 910	202 061	218 379	218 384
Verbeteren van de milieukwaliteit van de bodem	3 426	2 007	1 634	1 789	2 033	2 033	2 033
Saneren van verontreinigde bodems	148 214	143 214	142 359	142 926	158 346	184 025	184 028
Verbeteren van de milieukwaliteit van water	1 495	3 578	13 164	13 161	13 709	13 709	13 709
Bevorderen van gebiedsspecifieke milieumaatregelen in het landelijke gebied	909	6 202	9 872	21 209	25 672	16 596	16 596
Bevorderen van duurzame landbouw	1 041	5 230	4 333	2 825	2 301	2 016	2 018
Ontvangsten:	23 092	22 088	23 200	21 600	200		

Grafiek 4.1. budgetflex in % per operationeel doel in het begrotingsjaar 2008

Operationeel doel:

1. Verbeteren van de milieukwaliteit van de bodem
2. Saneren van verontreinigde bodems
3. Verbeteren van de milieukwaliteit van water
4. Bevorderen van gebiedsspecifieke milieumaatregelen in het landelijk gebied
5. Bevorderen van duurzame landbouw.

Toelichting

Bij bodemsanering zijn de budgetten vrijwel voor 100% verplicht in verband met de systematiek van goedkeuring van meerjarensaneringsprogramma's. Deze programma's hebben een looptijd tot en met 2009.

Bij het operationeel doel «Verbeteren milieukwaliteit van water» zitten de bestuurlijk gebonden bedragen met name in de uitvoerings sfeer, bijvoorbeeld de uitvoering van de wettelijke taak van de Commissie van Deskundigen ex artikel 17 van de Waterleidingwet. Ook de gelden voor de uitvoering van de Toekomstagenda Milieu zijn niet-flexibel.

Bij het operationeel doel «Bevorderen gebiedsspecifieke milieumaatregelen in het landelijk gebied» zijn de bestuurlijk gebonden bedragen de gelden die beschikbaar zijn ten behoeve van de in december 2006 getekende ILG-Bestuursovereenkomsten 2007–2013.

Bij het operationeel doel «Bevorderen van duurzame landbouw» zitten de bestuurlijk gebonden bedragen met name in de uitvoerings sfeer, bijvoorbeeld als uitvloeisel van het convenant Glastuinbouw en Milieu (GLAMI) en de uitvoering van de wettelijke taak van het College voor de Toelating van Bestrijdingsmiddelen (CTB). Ook de gelden voor het stimuleren van gecombineerde luchtwassers (onderdeel van de FES-gelden) zijn niet-flexibel.

4.2. Operationele doelstellingen

4.2.1. Verbeteren milieukwaliteit bodem

Motivering

- Om de chemische, fysische en biologische bodemkwaliteit te realiseren, die vereist is voor een optimale benutting van de kansen van het bodemsysteem. Dat wil zeggen geen nadelige effecten meer van handelingen op de bodem en «de juiste functie op de juiste plek» om onnodige beheerskosten en functieverlies van de bodem te voorkomen;
- Om nieuwe verontreinigingen en aantastingen van het bodemsysteem «zoveel als redelijkerwijs mogelijk» te voorkomen;
- Om de gebruiksmogelijkheden van de al verontreinigde (water)bodems te optimaliseren. Daarbij is essentieel dat de gewenste bodemkwaliteit bestuurlijk wordt vastgesteld.

Instrumenten

- Wettelijke regelingen: Wet milieubeheer, Wet bodembescherming, Wet verontreiniging oppervlaktewateren en hierop gebaseerde besluiten, met regels voor het toepassen van bouwstoffen, het hergebruik van grond en bagger, met eisen voor bodemintermediairs en eisen voor bodembescherming bij stortplaatsen;
- Nederlandse Richtlijn Bodembescherming bedrijfsmatige activiteiten (NRB);
- Thematische EU-strategie bodem;
- Handreikingen voor het bevoegd gezag als toetsingsinstrument voor verbetering van de bodemkwaliteit bij ruimtelijke ingrepen;
- Ondersteuning bevoegd gezag door uitvoeringsorganisatie Bodem+ bij de uitvoering van het bodembeleid.

Meetbare gegevens

Beleidsprestaties 2008:

- Versterking van het preventieve bodembeschermingsbeleid door

herziening van de Nederlandse Richtlijn Bodembescherming bedrijfsmatige activiteiten en betere verankering van deze richtlijn in de regelgeving;

- Verbetering van het toetsingskader voor een goede bodemkwaliteit door uitbouw van de handreiking met referenties voor een goede bodembiologische kwaliteit van landbouwgronden en natuurgebieden en maatregelen om die te bereiken;
- Bijdrage leveren aan de thematische EU-strategie bodem via nationale standpunten en implementatie van deze strategie na vaststelling;
- Ontwikkelen van handreikingen voor het bevoegd gezag als toetsingsinstrument voor verbetering van de bodemkwaliteit bij ruimtelijke ingrepen;
- Verbetering van het inzicht in de bestaande en gewenste bodemkwaliteit ten behoeve van het grondverzet in Nederland door middel van het verder uitbouwen van het digitaal bodemfunctie- en bodemkwaliteitskaartsysteem.

Effectindicatoren:

Tabel 4.2. Effectindicatoren milieukwaliteit bodem

Effectindicator	Basiswaarde	Peildatum	Streefw. 1	Periode	Streefw. 2	Periode
Aantal nieuwe gevallen van bodemverontreiniging	Nulmeting*	2009	Geen toename t.o.v. nulmeting	2012		
Aantal en % vastgelegde gebieden op bodemkwaliteitskaarten	0	2007	100 (25%)	2008	200 (50%)	2009

* registratie resultaten nulmeting in Milieubalans en nog in ontwikkeling zijnde digitaal bodemkwaliteitskaartsysteem

In het Besluit bodemkwaliteit is voorgeschreven dat binnen een half jaar na inwerkingtreding (op zijn vroegst 1 oktober 2007) van dit besluit de gemeenten op een kaart hebben vastgelegd voor welke gebieden de bodemfunctieklasse «wonen» en voor welke gebieden de bodemfunctieklasse «industrie» geldt. De bijbehorende maximale waarden voor de bodemkwaliteit kunnen worden beschouwd als doelen ten aanzien van de gewenste bodemkwaliteit. Binnen drie jaar na inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit dient dit besluit te worden geëvalueerd; die evaluatie biedt een indicatie voor het doelbereik. Voor de overige gebieden geldt dat alleen schone grond mag worden toegepast.

4.2.2. Saneren van verontreinigde bodems

Motivering

Om gezondheidsrisico's weg te nemen of te beheersen en om beperkingen voor grondgebonden en economische ontwikkelingen weg te nemen (zie ook brief Voortgang bodemsanering, (Kamerstukken II, 2004–2005, 28 199 XI, nr. 11).

Uiterlijk in 2015 zullen in alle gevallen waarbij op basis van het huidige gebruik onaanvaardbare risico's zijn geconstateerd, maatregelen zijn genomen om die risico's weg te nemen of te beheersen.

Het Rijk zal vanuit het bodemsaneringsbeleid tot uiterlijk 2030 het wegnemen van beperkingen bij grondgebonden ruimtelijke en economische ontwikkelingen faciliteren. Criterium daarbij is dat door de aanwezigheid van bodemverontreiniging geen stagnatie mag optreden in gewenste ontwikkelingen. Hierbij wordt nauw aangesloten bij het beleid voor «Mooi

Nederland», het beleid «Van aandachtswijk naar krachtwijk» en het beleid gericht op duurzame energie en adaptie aan klimaatverandering.

Instrumenten

- Wet- en regelgeving bodemsanering: uitvoeren, onderhouden en ontwikkelen van de Wet bodembescherming en daarop gebaseerde besluiten. In 2008 wordt voortgegaan met de ontwikkeling van de gevalsoverstijgende aanpak;
- Verlenen van subsidies in het kader van het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing en de Wet bodembescherming;
- Kennisontwikkeling en kennisoverdracht door de Stichting Kennisontwikkeling en -overdracht Bodembeheer (SKB) en kennisoverdracht en ondersteuning aan het midden- en kleinbedrijf door het Bodemcentrum;
- Ondersteuning van het bevoegd gezag door Bodem+ bij de uitvoering van het bodemsaneringsbeleid.

Meetbare gegevens

Beleidsprestaties 2008:

- Op basis van de inventarisatie door provincies en gemeenten van locaties met bodemverontreiniging, waar met het oog op gezondheidsrisico's maatregelen genomen moeten worden, afspraken maken met de provincies en gemeenten over welke maatregelen worden getroffen;
- Afspraken maken met de provincies en gemeenten over de inventarisatie van alle locaties met bodemverontreiniging waar niet aanvaardbare risico's voor ecosystemen of voor verspreiding van verontreiniging aanwezig zijn;
- Ondersteunen en faciliteren van lokale overheden bij het invullen van hun (decentrale) bodembeleid door het subsidiëren van de implementatie van een handreiking voor het invullen van lokale bodemambities en de ontwikkeling van de instrumenten hiervoor. Dit betreft de zogeheten risicobeoordelingsmethodieken.

Prestatie-indicatoren:

In onderstaande tabel opgenomen streefwaarde voor 2030 is gebaseerd op bestaand beleid zoals opgenomen in de brief aan de Tweede Kamer van april 2006 (LMV2006254611).

Tabel 4.3. Prestatieindicatoren bodemonderzoeken en bodemsaneringen

Prestatie-indicator:	Werk- voorraad	Peilda- tum	Te realiseren productie	Periode	Streefw.	Periode
- Oriënterende onderzoeken in stedelijk gebied (ISV)	30 000	1-1-2005	500	2008	0	2030
- Oriënterende onderzoeken in landelijk gebied (Wbb)	30 000	1-1-2005	400	2008	0	2030
- Oriënterende onderzoeken in eigen beheer	100 000	1-1-2005	600	2008	0	2030
- Nadere onderzoeken in stedelijk gebied (ISV)	7 500	1-1-2005	130	2008	0	2030
- Nadere onderzoeken in landelijk gebied (Wbb)	7 500	1-1-2005	100	2008	0	2030
- Nadere onderzoeken in eigen beheer	60 000	1-1-2005	1 100	2008	0	2030
- Saneringen in stedelijk gebied (ISV)	3 000	1-1-2005	50	2008	0	2030
- Saneringen in landelijk gebied (Wbb)	3 000	1-1-2005	30	2008	0	2030
- Saneringen in eigen beheer	54 000	1-1-2005	1 000	2008	0	2030

Tabel 4.4. Prestatie-indicatoren kennisontwikkeling bodemkwaliteit

Prestatie-indicator	Basiswaarde	Peildatum	Streefsw. 1	Jaar	Streefsw. 2	Jaar
Percentage informatie-inwinningen over bodemkwaliteit bij onroerend-goed transacties	0	1-1-2005	50%	2008	75%	2010
Aantal bezoekers van de website met daarop de handleiding beheer en herstel bodemkwaliteit	0	1-1-2005	1 500 (75%)	2008	2 000 (100%)	2010

4.2.3. Verbeteren milieukwaliteit water

Motivering

Om de milieukwaliteit van het water te verbeteren, benaderd vanuit de facetten watersysteem en watergebruik:

Watersysteem

Om de milieukwaliteit van water voor nu en in de toekomst te kunnen waarborgen, is het noodzakelijk dat de gewenste kwaliteit (algemeen of passend bij de functie) van het water wettelijk en/of bestuurlijk wordt vastgelegd. De vast te stellen doelen vloeien voort uit Europese waterrichtlijnen (Kaderrichtlijn water, Grondwaterrichtlijn, Richtlijn prioritair stoffen, Zwemwaterrichtlijn). De doelstellingen bestaan uit biologische, fysische, chemische en bacteriologische componenten. Tevens moet verontreiniging van het water en ontstaan van afvalwater «zo veel als redelijkerwijs mogelijk is» worden voorkomen.

Watergebruik

Doel is een duurzame veiligstelling van de waterketen (de drinkwatervoorziening, riolering en afvalwaterzuivering). Daartoe is een meer doelmatige (kosteneffectieve) en transparante waterketen nodig (transparant wil zeggen dat de burger inzicht krijgt in de kosten en daarbij behorende prestaties). De prestaties op het gebied van volksgezondheid, milieu en leveringszekerheid moeten worden behouden en versterkt.

Instrumenten

- Wettelijke regelingen: Wet milieubeheer, Wet bodembescherming, Waterwet, Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden, Bestrijdingsmiddelenwet, Wet op de waterhuishouding en Wet verontreiniging oppervlaktewateren waarin doelstellingen en monitoring voor en eisen aan lozingen op water, bodem en riolering worden gesteld, Waterleidingwet en Waterleidingbesluit (in 2008 te vervangen door de nieuwe Drinkwaterwet en het Drinkwaterbesluit);
- Het Innovatieplatform Watertechnologie (gericht op Kaderrichtlijn Water);
- Het Innovatieplatform (maatschappelijke uitdagingen);
- Interdepartementale programmadirectie Kennis en Innovatie;
- Bestuurlijk overleg in het Bestuurlijk Overleg Waterketen en Landelijk Bestuurlijk Overleg Water;
- Bestuursakkoord Waterketen met tussentijdse ijking in 2009 en ijking van het beleid in 2011.

Meetbare gegevens

Beleidsprestaties 2008:

- Uitvoering Bestuursakkoord Waterketen: hierin staan concrete afspraken gericht op het uitvoeren van benchmarking in de sectoren,

het bevorderen van samenwerking, het realiseren van zicht op de kosten, het op basis van een langetermijnvisie bevorderen van innovatie en het betrekken van de burger bij het beleidsthema;

- Publiceren van de nieuwe Drinkwaterwet en het daarbij behorende Drinkwaterbesluit in het Staatsblad;
- Publiceren van de gewijzigde Wet en besluit hygiëne en veiligheid baden en zwemgelegenheden (Whvbx en Bhvbx) en Besluit kwaliteitseisen en monitoring water ten behoeve van juridische implementatie Zwemwaterrichtlijn;
- Ontwerpbesluit Kwaliteitseisen en monitoring water naar de Tweede Kamer (juridische implementatie Kaderrichtlijn water).

Effectindicatoren:

Tabel 4.5. Effectindicatoren milieukwaliteit water

Effectindicator	Basiswaarde	Peildatum	Streefw. 1	Periode	Streefw. 2	Periode
Percentage meetresultaten die voldoen aan de wettelijke normen voor drinkwaterkwaliteit	99,9%	2004	99,9%	2008	n.v.t.	n.v.t.
Mate van voldoen van drinkwaterbedrijven aan basisbeveiligingsniveau	50%	2003	100%	2008	n.v.t.	n.v.t.
Mate waarin drinkwaterbedrijven beschikken over goedgekeurde leveringsplannen	Nulmeting	2008	100%	2011		
Mate waarin drinkwaterbedrijven voldoen aan de wettelijke leveringszekerheidsnorm	nulmeting	2008	90%	2010	100%	2015
Toename doelmatigheidswinst in de waterketen (per jaar 1 à 2%)	nulmeting	2e helft 2007	10 à 20%	2015		
Percentage gesaneerde huishoudelijke lozingen in het buitengebied	ca. 5	2002	100	2008	n.v.t.	n.v.t.
Aantal oppervlakte- en grondwaterlichamen (in ha) t.o.v. het totaal van oppervlakte- en grondwaterlichamen waarvan de gemeten waarden (ecologische, chemische en kwantitatieve parameters) voldoen aan de geldende normen in KRW en EMS	–	–	Wordt in 2009 bepaald	2015	n.v.t.	n.v.t.
Percentage locaties t.o.v. het totaal aantal locaties, waarvan de actuele waterkwaliteit voldoet aan de geldende normen die gesteld zijn aan de gestelde gebruiksfunctie van de locatie	–	–	Wordt in 2009 bepaald	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Percentage zwemlocaties die voldoen aan Zwemwaterrichtlijn?	92 zoet 99 zout	2005 2005	100 100	2015 2015	n.v.t.	n.v.t.

4.2.4. Bevorderen gebiedsspecifieke milieumaatregelen in het landelijk gebied

Motivering	<ul style="list-style-type: none">● Om de vereiste milieuecondities voor de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), de Vogel Habitat Richtlijn-gebieden (VHR) en de waterwin-gebieden te realiseren;● Om het gewenste gebruik van biodiversiteit buiten de EHS te behouden of te verkrijgen;● Om het gewenste duurzame gebruik van de bodem te bevorderen;● Om een duurzame productie in de landbouw en andere sectoren te bevorderen.
Instrumenten	<ul style="list-style-type: none">● Subsidie aan de 12 provincies via het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) voor de prestatieafspraken voor de periode 2007–2013 inzake het verbeteren van de milieuecondities van de EHS- en VHR-natuurgebieden; duurzaam ondernemen door de landbouw en duurzaam bodemgebruik;● Kennisontwikkeling en -verspreiding: kennis- en leertraject rondom ILG-pilots duurzaam bodemgebruik en duurzame productie in de landbouw, in samenwerking met LNV en LTO;● Kennisontwikkeling en -verspreiding: programma's «Biodiversity & Business» en «Ecobalans».
Meetbare gegevens	<p><i>Beleidsprestaties 2008:</i></p> <ul style="list-style-type: none">● Kennisontwikkeling met betrekking tot duurzaam bodemgebruik en duurzame productie in de landbouw via ILG-pilots en het Functionele Agrobiodiversiteitproject (FAB-project) Hoeksche Waard;● Kennisverspreiding met betrekking tot duurzaam bodemgebruik en duurzame productie in de landbouw via het Stimuleringsprogramma agrobiodiversiteit en duurzaam bodemgebruik (SPADE);● Uitvoeren van het programma «Biodiversiteit & Business» en van het programma Ecobalans.

Tabel 4.6. Effectindicatoren milieukwaliteit in het landelijke gebied

Verdroging	Milieutekort VHR (ha gevoelig gebied)			
	Geen	Matig	Ernstig	Zeernstig
nulmeting 2006	29 719	12 455	25 367	17 881
prestatie 2013	67 249	12 814	5 578	929
streefwaarde 2015	86 570	0	0	0
	Milieutekort overige EHS (ha gevoelig gebied)			
	Geen	Matig	Ernstig	Zeernstig
nulmeting 2006	25 471	7 534	47 073	21 922
prestatie 2013	37 632	17 830	35 317	11 447
streefwaarde 2027	102 337	0	0	0
	Milieutekort VHR (ha gevoelig gebied)			
Verzuring en vermessing door atmosferische stikstofdepositie	Milieutekort VHR (ha gevoelig gebied)			
	Geen	Matig	Ernstig	Zeernstig
nulmeting 2006	46 638	40 049	83 839	55 932
streefwaarde 2027	240 358	0	0	0
	Milieutekort overige EHS (ha gevoelig gebied)			
	Geen	Matig	Ernstig	Zeernstig
nulmeting 2006	77 127	54 190	100 094	35 831
streefwaarde 2027	275 642	0	0	0

Het milieutekort is het verschil tussen de actuele milieukwaliteit en de gewenste milieukwaliteit van een natuurgebied.

Toelichting:

Deze cijfers zijn gebaseerd op de provinciale rapportages milieutekortten 2006 en de bestuursovereenkomsten ILG 2007–2013. Er zijn nog enkele tekortkomingen in de nulmeting 2006. De cijfers zullen in 2008 worden verbeterd. In 2010 en 2013 wordt de meting van de milieutekortten herhaald.

Voor verdrogingsbestrijding zijn prestatieafspraken gemaakt met provincies in de bestuursovereenkomsten ILG 2007–2013 over de mate van hydrologisch herstel. Voor de vermindering van verzuring en vermessing zijn geen afspraken gemaakt over de mate waarin het milieutekort zal verminderen, maar wel over het aantal hectares waarvoor maatregelen worden getroffen. Provincies hebben namelijk niet veel invloed op de stikstofdepositie. Het probleem zal in belangrijke mate via generiek beleid moeten worden opgelost. Omdat er verschillen zijn in de

wijze waarop provincies prestaties hebben geformuleerd voor verzuring en vermisting voor het jaar 2013, zijn ze niet op te tellen tot een landelijk aantal hectares.

Jaarlijks rapporteren de provincies in het kader van het ILG over het aantal hectares natuur waarvoor zij milieumaatregelen hebben getroffen en over de besteding van de Rijksmiddelen; de rapportages worden naar de Tweede Kamer gestuurd zodat in de tussenliggende periode toch inzicht wordt gegeven in de voortgang.

Garantstelling jegens het College voor de Toelating van Bestrijdingsmiddelen (CTB).

Bij de taakuitvoering van het CTB kunnen zich situaties voordoen, waarbij het CTB door derden aansprakelijk wordt gesteld (hetzij voor eigen fouten van het CTB, hetzij voor fouten in wet- en regelgeving) en waarbij door derden schadeclaims worden ingediend. Gelet op de politieke verantwoordelijkheid en de achtervangposities van de ministeries betrokken bij de uitvoering van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden (SZW, VWS, LNV en VROM) staan deze ministeries gezamenlijk garant voor eventuele schadeclaims.

Onder artikel 4 valt tevens het «besluit borgstelling MKB krediet bodemsanering». Het opgenomen verplichtingenbedrag bedraagt € 65,44 mln.

4.2.5. *Bevorderen van duurzame landbouw*

Motivering

Om een ecologisch duurzaam gebruik en beheer van bodem, water, lucht en overige natuurlijke hulpbronnen door de agrarische sector te bevorderen, met een passende ruimtelijke inpassing in het landelijk gebied en een goede kwaliteit van de leefomgeving.

Instrumenten

Ammoniak en geur

- Generiek emissiebeleid voor ammoniak: Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij, implementatie IPPC-richtlijn;
- (Gebiedsgericht) depositiebeleid voor ammoniak: Wet ammoniak en veehouderij;
- Wet geurhinder en veehouderij;
- Algemene regels voor agrarische bedrijven op grond van de Wm (AMvB's);
- Ondersteuning van het bevoegd gezag bij het uitvoeren van de bovenstaande instrumenten.

Gewasbescherming

- Toelatingsbeleid voor gewasbeschermingsmiddelen;
- Beleidslijnen uit de Nota Duurzame Gewasbescherming (waaronder geïntegreerde gewasbescherming);
- Aanvullend beleid gericht op de aanpak van specifieke knelpunten (maatwerkaanpak).

Mest/Nitraat

- Regulering van het gebruik van meststoffen via de Meststoffenwet en het Besluit gebruik meststoffen, beide gebaseerd op het 3^e Nitraat-actieprogramma in het kader van de Nitraatrichtlijn.

Meetbare gegevens

Beleidsprestaties 2008:

- Modernisering algemene regels voor landbouwbedrijven (in het kader van de modernisering VROM-regelgeving) en afstemming met andere relevante beleidsterreinen;

- Samenvoegen van bestaande AMvB's en uitbreiden werkingsfeer met een belangrijk deel van de intensieve veehouderij (opheffen vergunningplicht voor circa 11 000 (intensieve) veehouderijen);
- Maatwerkpaak voor specifieke knelpunten gewasbescherming, op basis van de tussenevaluatie van de Nota duurzame gewasbescherming die heeft plaatsgevonden in 2006 en de brief terzake aan de Tweede Kamer;
- Actualisering van de beoordelingsmethodiek voor gewasbeschermingsmiddelen, gelet op de winning van drinkwater uit oppervlaktewater;
- Rapportage uitbrengen over uitvoering acties Beleidsprogramma biociden (Kamerstukken II, 2006–2007, 27 858, nr. 59);
- Stroomlijnen regelgeving voor inrichtingen in de agrarische sector: integratie milieuregelgeving voor de agrarische sector en VenW-regelgeving, volgens systematiek van «modernisering VROM-regelgeving»;
- Rapportage aan de Europese Commissie over de resultaten van het beleid van het Derde Nederlandse Actieprogramma inzake de Nitraatrichtlijn (91/676/EEG) in de periode 2003–2007 en voortgangsrapportages voor de derogatie in het kader van de Nitraatrichtlijn;
- Invulling geven aan het concept 4^e Actieprogramma waarover in 2009 onderhandeling plaats zal vinden met de Europese Commissie;
- Bepalen van de Nederlandse inzet voor een vervolg op de derogatie.

Effectindicatoren:

Tabel 4.7. Effectindicatoren duurzame landbouw

Effectindicator	Basiswaarde	Peildatum	Streefw. 1	Periode	Streefw. 2	Periode
Ammoniak: totale emissie van alle doelgroepen (bron: Milieubalans 2005)	130 kiloton	2003	128 kiloton	2010 (Europees)		
Gewasbeschermings-middelen: procentuele vermindering van de milieubelasting t.o.v. 1998 (bron: Nota duurzame gewas-bescherming)	50%	2001	75%	2005	95%	2010
Meststoffen: nitraatgehalte in het grondwater (bron: Milieubalans 2005)	90 mg/l zandgrond	2002	50 mg/l	2009		

Planning

De transitie naar een duurzame landbouw is in 2030 gerealiseerd.

4.3. Overzicht beleidsonderzoeken

Tabel 4.8. Overzicht onderzoek naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid

Soort onderzoek	Onderwerp onderzoek	Alg.doel/Op.doel	A Start B. Afgerond	Vindplaats
Beleidsdoorlichting	Verbeteren milieukwaliteit bodem	OD 4.2.1.	A 2011 B 2011	
	Sanering verontreinigde bodems	OD 4.2.2.	A 2006 B 2007	
	Verbeteren milieukwaliteit drinkwater	OD 4.2.3.	A 2006 B 2007	
	Bevorderen gebiedsspecifieke milieu- maatregelen in het landelijk gebied	OD 4.2.4.	A 2011 B 2011	
	Bevorderen duurzame landbouw	OD 4.2.5.	A 2011 B 2011	
Effectenonderzoek ex post	Verbeteren milieukwaliteit water: onderdeel Waterketen	OD 4.2.3.	A 2008 B 2011	
	Verbeteren milieukwaliteit water: onderdeel Watersystemen (normen)	OD 4.2.3.	A 2008 B 2009	
	Verbeteren milieukwaliteit water: onderdeel Watersystemen (maatregelenprogramma's)	OD 4.2.3.	A 2010 B 2011	
Overig evaluatie- onderzoek	Resultaten van uitgevoerde bodem- saneringen 2007	OD 4.2.2.	A 2007 B 2008	(t.z.t.) Jaarver- slag Bodem- sanering 2007

Artikel 5. Verbeteren van de milieukwaliteit in de bebouwde leefomgeving

5.1. Algemene beleidsdoelstelling

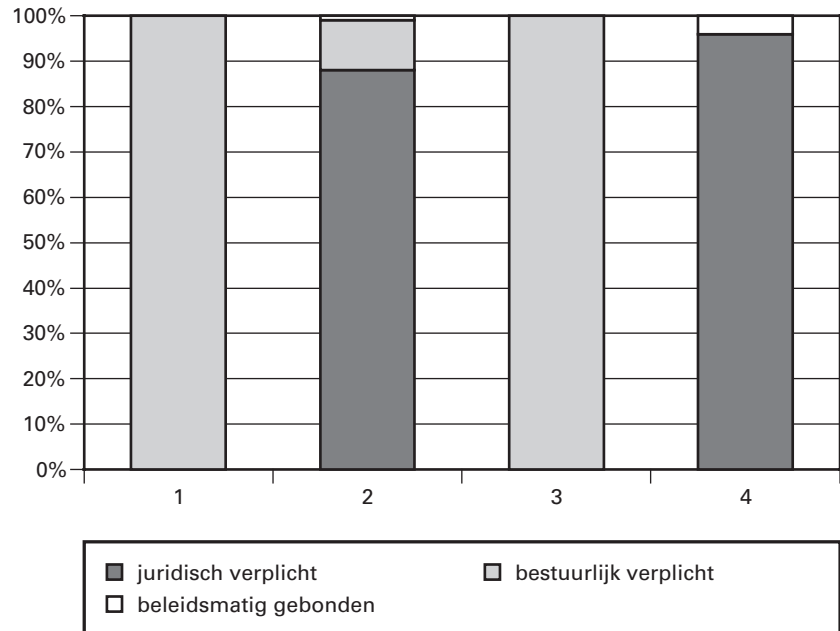
5.1.1. De lokale luchtkwaliteit verbeteren en de overlast door geluid verminderen en voorkomen, met bijzondere aandacht voor het verkeer

Motivering	Het voorkomen van schadelijke effecten van luchtverontreiniging en geluidhinder op de gezondheid en het welzijn van mensen.
Verantwoordelijkheid	De Minister van VROM stelt hiervoor regels (al dan niet ter vertaling van Europees beleid) en stelt middelen ter beschikking voor sanering. Decentrale overheden, infrastructuurbeheerders en uitvoeringsorganisaties zijn verantwoordelijk voor de daadwerkelijke uitvoering van beleid. De Minister van VROM schept hiervoor de juiste condities.
Externe factoren	Het behalen van de doelstellingen is sterk afhankelijk van de wijze waarop de provincies, gemeenten, samenwerkingsverbanden, infrastructuurbeheerders en uitvoeringsorganisaties hun taken en verantwoordelijkheden waarmaken. Een tweede factor is adequate normstelling voor (onderdelen van) voertuigen in EU- of UN/ECE-verband.

Tabel 5.1. Budgettaire gevolgen van beleid

Artikel 5. Verbeteren van de milieukwaliteit in de bebouwde leefomgeving							
x € 1 000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Verplichtingen:	74 974	348 177	93 378	73 193	53 210	33 099	33 099
Uitgaven:	78 531	211 877	171 504	98 768	72 309	63 099	33 099
Waarvan juridisch verplicht			28 521	12 273	9 652	8 428	3 386
Programma:	78 531	211 877	171 504	98 768	72 309	63 099	33 099
Verbeteren van de lokale luchtkwaliteit	1 561		40 000	40 000	40 000	30 000	
Verminderen van geluidhinder		40 575	27 110	25 526	27 056	27 852	27 852
Bevorderen van duurzame mobiliteit	32 190	109 719	100 100	28 700			
Geïntegreerd milieubeleid voor andere overheden	44 780	61 583	4 294	4 542	5 253	5 247	5 247
Ontvangsten:	39 636	171 776	140 100	68 700	40 000	30 000	

Grafiek 5.1. budgetflex in % per operationeel doel in het begrotingsjaar 2008

Operationeel doel:

1. Verbeteren van de lokale luchtkwaliteit
2. Verminderen van geluidshinder
3. Bevorderen van duurzame mobiliteit
4. Geïntegreerd milieubeleid voor andere overheden

Toelichting

Middelen voor lokale maatregelen luchtkwaliteit zijn bestuurlijk verplicht en worden opgenomen in het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL).

De middelen voor geluidsanering zijn voor het merendeel juridisch verplicht via de subsidieregeling sanering verkeerslawaaai.

Bij het operationeel doel «Bevorderen van duurzame mobiliteit» zijn de bestuurlijk gebonden bedragen de gelden die beschikbaar zijn voor verkeersmaatregelen in het kader van verbetering van de luchtkwaliteit (FES-middelen).

Het merendeel van de middelen is juridisch verplicht door de meerjarige verplichting die aangegaan is voor de leefbaarheidsprojecten Bestaand Rotterdams Gebied.

5.2. Operationele doelstellingen

5.2.1. Verbeteren van de lokale luchtkwaliteit

Motivering

Slechte lucht schaadt – vooral bij langdurige blootstelling – de gezondheid. Daarom dient de luchtkwaliteit te verbeteren. Tegelijkertijd moet het in Nederland mogelijk blijven om ruimtelijke en infrastructuurplannen doorgang te laten vinden.

Instrumenten

- Het uitvoeren en onderhouden van wet- en regelgeving zoals de Wet luchtkwaliteit en de daaraan gerelateerde onderliggende regelgeving, de Wet ruimtelijke ordening, de Tracéwet, Wet luchtvaart en de Luchtvaartwet;
- Europese emissienormstelling;
- Subsidieverlening in het kader van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL);
- Kennisontwikkeling en kennisoverdracht om andere overheden in staat te stellen een goed luchtkwaliteitsbeleid te voeren.

Meetbare gegevens

Beleidsprestaties 2008:

- Het NSL vaststellen en voorleggen aan de EU, alsmede het uitvoeren en financieel faciliteren ervan;
- Implementatie van de nieuwe EU-richtlijn luchtkwaliteit;
- Lokale, regionale en provinciale maatregelen (uiteenlopend van schermen langs wegen tot milieuzones) stimuleren ter verbetering van de lokale luchtkwaliteit. Het gaat zowel om het bijbrengen van kennis als om facilitering van de proceskant;
- Periodiek rapporteren over de luchtkwaliteit aan de EU;
- In 2008 wordt ten laste van de middelen uit het Fonds voor Economische Structuurverbetering (FES) een bijdrage van € 40 mln beschikbaar gesteld voor de verbetering van de luchtkwaliteit. Hiermee worden tientallen projecten uitgevoerd om te komen tot een verbetering van de luchtkwaliteit.

Effectindicatoren:

Tabel 5.2. Effectindicatoren lokale luchtkwaliteit

Effectindicator	Basiswaarde	Peildatum	Streefw. 1	Periode	Streefw. 2	Periode
Aantal kilometers weglengte (totaal van hoofdwegennet en onderliggend wegennet) met een overschrijding van de grenswaarde voor fijnstof (PM ₁₀)	Ca. 1 000 km	2005	Ca. 50 km	2010	Ca. 5 km	2015
Aantal kilometers weglengte (totaal van hoofdwegennet en onderliggend wegennet) met een overschrijding van de grenswaarde voor stikstofdioxide (NO ₂)	Ca. 1 900 km	2005	Ca. 480 km	2010	Ca. 140 km	2015

NB: Totalen bepaald met NSL-saneringstool versie 1.2, bij uitvoering van het nationale en internationale beleidspakket, maar exclusief uitvoering van regionale en lokale luchtkwaliteitsmaatregelen. Het beleid is er op gericht om na 2010 geen overschrijdingen meer te hebben voor fijnstof en om na 2015 geen overschrijdingen meer te hebben voor stikstofdioxide.

5.2.2. Verminderen van geluidhinder

Motivering

Blootstelling aan geluid kan gezondheidsschade veroorzaken. Daarom moeten overmatige geluidsniveaus worden voorkomen en bestreden.

Instrumenten

- Uitvoeren en ontwikkelen van Wet geluidhinder en Wet milieubeheer met onderliggende regelgeving;
- Subsidieverlening voor de sanering verkeerslawaaï;
- Kennisontwikkeling en -overdracht op het terrein van geluidbeleid.

Meetbare gegevens

Beleidsprestaties 2008:

- Wetsvoorstel tot aanpassing van de Wet geluidhinder en de Wet

milieubeheer (met introductie van het begrip «geluidproductieplafonds» en vereenvoudigde normstelling) in procedure brengen bij de Tweede Kamer;

- Aanbieden van voorlichtingsdagen over de uitvoering van wet- en regelgeving geluid;
- Begeleiden van de andere overheden bij opstellen van actieplannen ter uitvoering van de EU-richtlijn geluid en rapporteren over de actieplannen aan de EU. De begeleiding van andere overheden vindt plaats door het ter beschikking stellen van een handreiking en door het bieden van een vraagbaakfaciliteit;
- Herijking van de doelstellingen op het gebied van geluid;
- Publiceren subsidieplafond sanering verkeerslawaai;
- Verlenen van subsidies voor de sanering van verkeerslawaai;
- Er wordt een beslissing genomen over de vraag of en, zo ja, hoe de saneringsoperaties voor de Rijksinfrastructuur van VROM en VenW kunnen worden samengevoegd.

Prestatie-indicatoren:

Met betrekking tot verkeerslawaai worden de volgende indicatoren gehanteerd:

Tabel 5.3.a Prestatie-indicator voortgang sanering verkeerslawaai; aantal woningen vallend onder urgente deel van de sanering

Prestatie-indicator	65–70 dB	>70 dB	Totalen
Totaal te saneren (per 1-3-1986)	290 000	16 500	306 500
Uitgevoerd per 31-12-2007	160 150	8 550	168 700
Gepland 2008	2 800	800	3 600
Restant per 31-12-2008	127 050	7 150	134 200

Hierbij wordt uitgegaan van lineaire inzet van middelen conform de huidige meerjarenraming.

Tabel 5.3.b Prestatie-indicatoren voortgang saneringsprojecten¹

Prestatie-indicator	Aantal projecten	Aantal betrokken woningen ²
VOORBEREIDING		
in voorbereiding eind 2007	31	5 497
in voorbereiding genomen 2008	6	1 345
voorbereiding afgehandeld in 2008/in uitvoering genomen 2008	18	2 134
totaal in voorbereiding einde 2008	19	4 708
UITVOERING		
in uitvoering eind 2007	54	10 689
in uitvoering genomen 2008	18	2 134
afgehandeld 2008	21	3 600
totaal in uitvoering eind 2008	51	9 223
totaal in voorbereiding en uitvoering eind 2008	70	13 931
afgewezen projecten	25	4 229

Bron: Bureau Sanering Verkeerslawaai

¹ gaat om prognose uitgaande van huidig inzicht. Uitgangspunt prognose: Verplichtingen 2007: € 24,055 mln, verplichtingen 2008: € 23,612 mln.

² een school is als 1 woning geteld

In de periode 2011–2020 wordt fors ingezet op de aanpak van de knelpunt-situaties in de Rijksinfrastructuur met een geluidbelasting hoger dan 65 dB Lden (weg) en 70 dB Lden (spoor). Hiervoor heeft het ministerie van VenW een bedrag van € 650 mln uitgetrokken. Door het toepassen van zoveel mogelijk innovatieve bronmaatregelen zal het plaatsen van geluidsschermen worden beperkt. De ambitie is dat de oppervlakte EHS met geluidsniveaus kleiner dan of gelijk aan 38 Lden vanwege de Rijksinfrastructuur in 2010 minimaal gelijk is aan die van 2000, vooral door het treffen van maatregelen aan de bron. Deze prestatie wordt gezamenlijk door het Rijk met andere overheden gerealiseerd.

5.2.3. Bevorderen van duurzame mobiliteit

Motivering	Het verkeer speelt een bijzondere rol in milieuproblemen op lokaal niveau. Om schadelijke gezondheidseffecten weg te nemen en om te voorkomen dat toekomstige generaties met de milieugevolgen van mobiliteit worden opgezadeld, worden de emissies door verkeer teruggebracht tot op het «no-effect level». Oftewel, het verkeer wordt schoon, zuinig en stil gemaakt.
Instrumenten	<ul style="list-style-type: none"> ● Wet- en regelgeving op terrein van luchtkwaliteit en fiscale wet en regelgeving; ● Subsidieverlening (diverse roetfilter- en aanverwante regelingen); ● Voorlichting en kennisoverdracht op het gebied van duurzame mobiliteit; ● Bestuurlijk overleg.
Meetbare gegevens	<p><i>Beleidsprestaties 2008:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Bezien of de APK kan worden uitgebreid met een controle op de geluidemissies van voertuigen; ● In de EU wordt ingezet op aanscherping van de geluidsnorm voor bandenlawaai met 3db(A). In de tussentijd wordt de promotie van de aanschaf van stille banden voortgezet als onderdeel van Het Nieuwe Rijden; ● Extra toepassing van (zeer) stille wegdekken bij de aanleg en het onderhoud van Rijkswegen; ● Voor het spoorverkeer wordt een systeem van naar geluid gedifferentieerde gebruiksvergoedingen vastgesteld teneinde de inzet van meer dan 7db(A) stillere treinen te bevorderen. Verder wordt het gebruik van raildempers als reductiemaatregel erkend; ● Aanpassing van de biobrandstofwetgeving in het kader van (de discussie over) duurzaamheid en onderzoeken of het mogelijk is om in Europa in te zetten op een hoger verplicht percentage biobrandstoffen dan 20%; ● In samenwerking met de stakeholders zal het onderzoek naar de optimale vormgeving van het energielabel voor personenauto's worden afgerond en zal de vormgeving zodig worden aangepast; ● Implementatie van CO₂-plannen met betrekking tot verkeer vanuit het project Schoon & Zuinig, onder andere inzet bij personenauto's op een Europese normering van max. 120 gram CO₂-uitstoot per kilometer per 2012, 100 gram/kilometer in 2016 en 80 gram/kilometer in 2020; ● Voeren van onderhandelingen in EU-verband met betrekking tot de Euro-6-norm voor vrachtauto's en bussen; ● Faciliteren van gemeenten bij flankerend beleid voor stimuleringsmaatregelen schone en stille voertuigen (bijvoorbeeld milieuzones en differentiatie parkeertarieven);

- Onderhandelen in EU over CO₂-emissies personenauto's na 2008, emissie-grenswaarden voor voer- en vaartuigen en klimaatmaatregelen voor luchtvaart;
- Uitvoeren nationale maatregelen CO₂-reductie (o.a. CO₂-differentiatie BPM, Het Nieuwe Rijden, snelhedenbeleid);
- Stimuleren van de toepassing van roetfilters voor diverse voertuigtypen;
- Vaststellen met VenW van kabinetsbesluiten, Trajectnota/MER's in het kader van de Tracéwet;
- Vormgeven met VenW en Financiën van prijsbeleid wegverkeer door een bijdrage te leveren aan het programma «anders betalen voor mobiliteit»;
- Verdere fiscale vergroening autobelastingen in samenspraak met de ministeries van Financiën en VenW. Het betreft:
 - Differentiatie BPM naar zuinig;
 - Inspanningsverplichting om vanaf 2009 differentiatie MRB toe te passen naar vervuilende uitstoot (vindt plaats via stapsgewijze overheveling van BPM naar MRB);
 - Accijnsverhoging diesel;
 - Fiscale bijtelling leaseauto's (differentiatie CO₂).
- Samen met de ministeries van Financiën en VenW voorbereiden van de invoering ticketbelasting op vliegreizen;
- Uitvoeren met VenW van het kabinetsstandpunt Schiphol.

Effectindicatoren:

Voor de sector verkeer gelden in zijn algemeenheid de emissieniveaus voor broeikasgassen en voor de diverse verzurende en luchtverontreinigende stoffen als indicator; zie hiervoor ook artikel 3. Voor de middellange termijn tot 2010 zijn tussendoelen vastgesteld voor luchtkwaliteit en emissies;

Voor het jaar 2010 gelden de volgende plafonds (tevens grenswaarden, die niet overschreden mogen worden):

Tabel 5.4. Emissies verkeer

	Emissie in 2004:	Plafond in 2010:
CO ₂	38,8 Mton/jr	38,7 Mton/jr
NO _x	239 Kton/jr	158 Kton/jr
NMVOS	64 Kton/jr	55 Kton/jr

Wanneer de verkeersemissies tot het «no-effect level» zijn teruggebracht is er sprake van duurzame mobiliteit. Op weg daar naar toe:

1. worden de gemiddelde geluidemissies van wegverkeervoertuigen, personen- en goederentreinen en vliegtuigen verlaagd. Voor wegverkeer wordt gestreefd naar een reductie met 2 dB(A) in 2010, voor spoorgoederenvervoer naar een reductie van 7 dB(A) in 2010 bij een meerderheid van de wagons, ten opzichte van goederentreinen met gietijzeren remblokken;
2. worden de milieukosten in de prijs van mobiliteit verdisconteerd;
3. wordt vanaf 2010 een absolute ontkoppeling ingezet tussen de groei van het verkeer en de emissie van broeikasgassen, in de transitie naar duurzame mobiliteit;
4. zijn de milieuaspecten in de uitvoering van mobiliteitsbeleid verwerkt;

5. functioneert vanaf 2006 Schiphol binnen de in de wet- en regelgeving vastgelegde milieugrenzen.

5.2.4. Geïntegreerd milieubeleid voor andere overheden

Motivering	Andere overheden worden in staat gesteld om het milieubeleid integraal en gecoördineerd aan te pakken en een goede (zo mogelijk beter dan de basiskwaliteit) milieukwaliteit in de bebouwde omgeving gebiedsgericht te realiseren, in stand te houden en te verbeteren. Wet- en regelgeving ziet toe op de uitvoering en handhaving van het gebiedsgerichte milieubeleid.
Instrumenten	<ul style="list-style-type: none"> ● Bestuurlijk overleg en bestuurlijke communicatie; ● Wet- en regelgeving gericht op uitvoering en handhaving van het gebiedsgerichte milieubeleid; ● Kennisoverdracht en kennisontwikkeling verzorgen bij voorbeeld via het MILO-project (Milieu in de Leefomgeving); ● Financiële bijdragen verlenen.
Meetbare gegevens	<p><i>Beleidsprestaties 2008:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Implementeren van de EU-richtlijn Inspire; ● Leveren van een financiële bijdrage aan een aantal leefbaarheidsprojecten als onderdeel van het Project Mainport Rotterdam ter verbetering van de milieukwaliteit, de ruimtelijke kwaliteit en het aanbod van natuur- en recreatiegebied in de regio Rotterdam; ● Ontwikkelen en beschikbaar stellen van het digitale handboek «toetsen». <p><i>Effectindicatoren:</i></p> <p>Bij de prestaties die voor deze doelstelling worden verricht, gaat het vooral om het stimuleren en faciliteren om te komen tot een samenhangend lokaal/regionaal milieubeleid. Gegeven de aard van de werkzaamheden is het niet zinvol hier effect-indicatoren aan te verbinden. De realisatie van het beleid valt af te lezen aan de uitvoering van de prestaties en de instrumenten.</p>

5.3. Overzicht beleidsonderzoeken

Tabel 5.5. Overzicht onderzoeken naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid

Soort onderzoek	Onderwerp onderzoek	Alg.doel/ Op.doel	A. Start B Afgerond
Effectenonderzoek ex post	Evaluatie energielabel personenauto's	OD 5.2.3.	A: 2007 B: 2008
	Evaluatie verplichtstelling biobrandstoffen	OD 5.2.3.	A: 2008 B: 2008
	Stimulering aanschaf roetfilters	OD 5.2.3.	A: 2008 B: 2009
Overig evaluatieonderzoek	Monitoring uitgevoerde NSL-plannen 2007	OD 5.2.1.	A: 2007 B: 2008
	Evaluatie meerjarenprogramma PIEK	OD 5.2.2.	A: 2008 B: 2008
	Beleidsdoelstellingen geluid	OD 5.2.2.	A: 2007 B: 2008

Artikel 6. Verminderen van risico's van stoffen, afval, straling en genetisch gemodificeerde organismen

6.1. Algemene beleidsdoelstelling

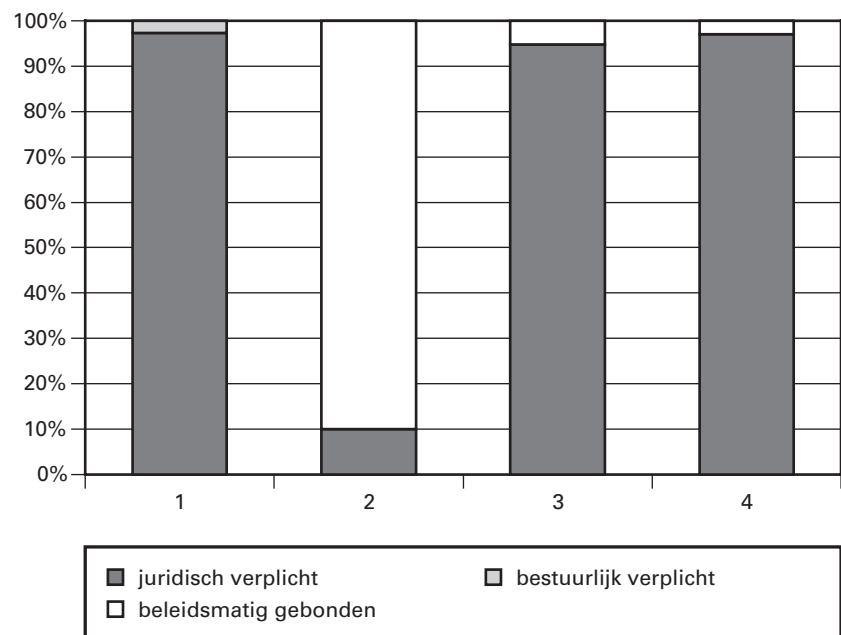
6.1.1. De beheersing van risico's voor mens en milieu bij het omgaan met stoffen, afvalstoffen, radioactieve stoffen, straling en genetisch gemodificeerde organismen (GGO's), rekening houdend met sociale en economische factoren

Motivering	<p>Om mens en milieu te beschermen tegen maatschappelijk onaanvaardbaar geachte, beheersbare gezondheidsrisico's.</p> <ul style="list-style-type: none">● VROM formuleert beleid, beheer en onderhoud van de normstelling en andere beleidsinstrumenten op het gebied van chemische stoffen, afvalstoffen, straling en genetisch gemodificeerde organismen;● VROM coördineert het thema Verspreiding van stoffen en de daaraan gerelateerde doel- en taakstellingen;● VROM levert expertise op de beleidsvelden stoffen, afvalstoffen, straling en bioveiligheid.
Verantwoordelijkheid	<p>De Minister is verantwoordelijk voor:</p> <ul style="list-style-type: none">● de implementatie en uitvoering van EU-regelgeving en de uitvoering van wettelijke taken op het gebied van stoffen;● de acties die voortkomen uit de nota Nuchter Omgaan met Risico's en het Actieprogramma Gezondheid en Milieu;● de sturing van het afvalstoffenbeleid;● de bescherming van de burgers tegen de gevaren van ioniserende en niet-ioniserende straling;● de veiligheid van mens en milieu bij handelingen met GGO's.
Externe factoren	<p>Het behalen van deze doelstelling hangt af van een groot aantal factoren (zoals internationale ontwikkelingen, stand van de techniek). Essentieel is de betrokkenheid van een groot aantal organisaties, het bedrijfsleven, andere overheden en de burgers.</p>
Meetbare gegevens	<p>Er is niet één indicator te creëren om de mate van bereik van dit algemene doel te formuleren en te meten. Voor de risico's van stoffen, afvalstoffen, straling en GGO's zijn allerlei specifieke doelen en normen bepaald. Deze zijn bij de operationele doelen opgenomen. De feitelijke risico's worden bepaald en afgewogen tegen de doelen en normen.</p>

Tabel 6.1. Budgettaire gevolgen van beleid

Artikel 6. Verminderen van risico's van stoffen, afval, straling en GGO's							
x € 1 000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Verplichtingen:	42 072	31 723	135 597	135 888	134 770	132 789	135 514
Uitgaven:	38 998	41 921	146 624	141 141	140 389	137 983	137 878
Waarvan juridisch verplicht			30 363	23 826	8 641	4 405	1 142
Programma:	38 998	41 921	146 624	141 141	140 389	137 983	137 878
Veilig gebruik van chemische stoffen	14 970	13 156	7 582	2 540	3 855	2 615	2 615
Reductie van milieubelasting door afvalstoffen	21 011	21 268	128 428	127 750	126 668	126 722	126 985
Bescherming tegen straling	2 537	5 522	5 954	5 826	5 566	5 543	4 879
Verantwoorde toepassing van ggo's	480	1 975	4 660	5 025	4 300	3 103	3 399
Ontvangsten:	200	1 615	2 400	2 800	2 100	950	300

Grafiek 6.1. budgetflex in % per operationeel doel in het begrotingsjaar 2008

Operatoneel doel:

1. Veilig gebruik van chemische stoffen
2. Reductie van milieubelasting door afvalstoffen
3. Bescherming tegen straling
4. Verantwoorde toepassing van ggo's

Toelichting

Bij het operationeel doel «veilig gebruik van chemische stoffen» zitten de bestuurlijk gebonden uitgaven in de uitvoeringssfeer, kosten die gepaard gaan met het uitvoeren van regelingen.

6.2. Operationele doelstellingen

6.2.1. Veilig gebruik van chemische stoffen

Motivering

Om een situatie te bereiken waarin mens en milieu hooguit verwaarloosbare risico's lopen als gevolg van de schadelijke effecten van stoffen en van nanotechnologie, om de negatieve gezondheidseffecten die optreden als gevolg van (een opeenstapeling van) blootstelling aan agentia in het milieu (stoffen, geluid, lucht- en bodemverontreiniging etc.) te reduceren en, om zoveel als mogelijk is, de ongerustheid weg te nemen over de mogelijke gezondheidseffecten van milieurisico's. Dit past binnen het VROM-streven naar een gezonde en veilige samenleving.

Instrumenten

Om deze doelstelling te realiseren wordt een mix van beleidsinstrumenten ingezet. Afhankelijk van de fase van het beleidsproces en de (inter)nationale context betreft dit (inter)nationale regelgeving (bijvoorbeeld ingeval van het beheersen van risico's van stoffen REACH), het toepassen van voorlichting (bijvoorbeeld de burger informeren over de mogelijkheid om de kwaliteit van het binnenmilieu te verbeteren door ventilatie), het sluiten van convenanten (bijvoorbeeld ingeval van het beheersen van de risico's van nanotechnologietoepassingen, omdat de regelgeving nog niet adequaat is) en het toekennen van subsidies (bijvoorbeeld ingeval van het saneren van asbestwegen in Gelderland en Overijssel).

Meetbare gegevens

Voornaamste beleidsprestaties 2008:

- Invoering nieuw EU-stoffenbeleid (2006–2010): per 1 juni 2008 treden de laatste delen van EU-verordening REACH in werking (behoudens bijlage 17). Naast de reguliere onderhandelingen die plaatsvinden in het kader van de uitvoering, de herziening en verdere verfijning van REACH past Nederland in 2008 de nationale regelgeving inzake stoffen aan de REACH-eisen, voordat bijlage 17 in werking treedt. Ook wordt een voortgangsrapportage aan de Tweede Kamer aangeboden;
- Uitvoering stoffenbeleid mondiaal: uitvoeren van de verplichtingen die samenhangen met de internationale strategie chemie en diverse verdragsverplichtingen (Verdrag van Stockholm, Verdrag van Rotterdam, etc.). Naast de reguliere onderhandelingen die plaatsvinden in het kader van de uitvoering en verdere uitbouw van de Verdragen start Nederland in 2008 met het project «Mondiaal verantwoord omgaan met chemische stoffen», waarin de relatie tussen het nationale, Europese en mondiale stoffenbeleid wordt verstevigd. Ook wordt een tussenrapportage aan de Tweede Kamer aangeboden;
- Uitvoering huidige EU-regelgeving stoffenbeleid met betrekking tot regelgeving over nieuwe en bestaande stoffen, EU-verbodsrichtlijnen en de Wet milieugevaarlijke stoffen; reguliere EU-onderhandelingen voeren die uitmonden in onder andere het verbieden van bepaalde toepassingen van specifieke stoffen;
- Uitvoering stoffenbeleid Nederland: onder andere monitoren emissiereductie prioritair stoffen, beleidsmatig begeleiden van de uitvoering sanering asbestwegen 3^e fase en de regeling niet-beroepsgebonden asbestmesothelioomslachtoffers;
- Uitvoering programma Gezondheid en Milieu 2006–2010: onder andere

uitvoering Programma Atlas Gezonde Leefomgeving (tussenrapportage aan Tweede Kamer) en kabinetsstandpunt «Nationale Aanpak Milieu & Gezondheid»;

- Uitvoering Kabinetsbeleidsstandpunt met betrekking tot risico's van nanotechnologie: tussenrapportage over de uitvoering van de «Nota Omgaan met Risico's van Nanodeeltjes» aan de Tweede Kamer.

Effectindicatoren:

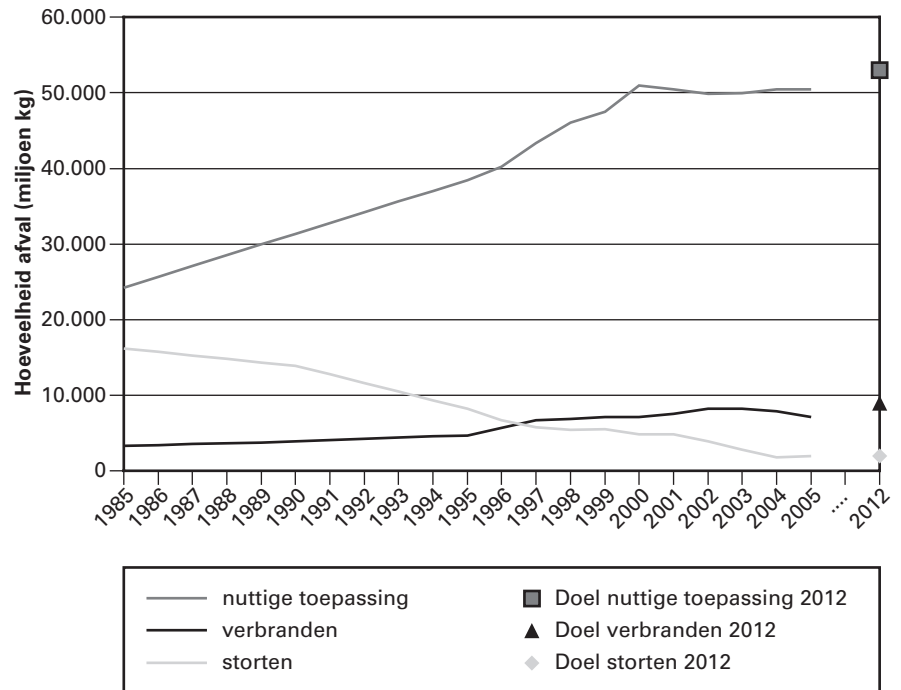
Tabel 6.2. Effectindicatoren veilig gebruik van chemische stoffen

Effectindicator:	Basiswaarde en basisjaar	Streefwaarde en streefjaar
Implementatiedatum van nieuwe regelgeving inzake EU-Verordening REACH H9 Wm	Basiswaarde voor implementatie REACH is het jaar 2007 (1 januari) waarin de nieuwe regelgeving nog niet van kracht is	Implementatie 2 weken na publicatie nieuwe regelgeving en inwerkingtreding diverse delen EU-Verordening, (hoofdstuk 9 Wm; 1 juni 2007); Inwerkingtreding overige delen EU-Verordening, (hoofdstuk 9 Wm; 1 juni 2008) Inwerkingtreding laatste deel EU-Verordening, (hoofdstuk 9 Wm, annex 17; 1 juni 2009)
Het aantal geregistreerde stoffen zoals per uitvoeringstermijn in REACH is afgesproken	Basiswaarde voor uitvoering registratie REACH is het jaar 2007, waarin nog geen bestaande stof is geregistreerd. Registratie (gebruik) van de in potentie meest gevaarlijke stoffen uiterlijk per 2010;	Registratie (gebruik) van de in potentie gevaarlijke stoffen uiterlijk per 2013; Registratie (gebruik) van de overige stoffen uiterlijk per 2018.
Beleidsindicator emissies prioritair stoffen en beleidsindicator milieukwaliteit prioritair stoffen. De indicatoren geven voor het ensemble van prioritair stoffen aan in hoeverre de streefwaarde nog wordt overschreden	Basiswaarden voor emissies prioritair stoffen en beleidsindicator milieukwaliteit prioritair stoffen zijn vastgelegd in het jaar 1990. Vanaf dat moment is gestart met de uitvoering van de afspraken met bedrijfsleven over emissiereductie en zijn andere instrumenten ingezet (zie NMP4 en Prioritaire Stoffen; TK, VROM-00694, 2001).	Doel: in 2010 lopen mens en milieu geen of verwaarloosbaar risico (streefwaarde) omdat verstandig, voorzichtig en met voorzorg wordt omgegaan met de prioritair stoffen (m.a.w. voor elke prioritair stof die geproduceerd, geïmporteerd, gebruikt en/of geëmitteerd wordt is het risico kleiner dan de vastgestelde norm zijnde het verwaarloosbaar risico).
Beleidsindicator emissies stoffen en beleidsindicator milieukwaliteit stoffen. De indicatoren geven voor het ensemble van stoffen aan in hoeverre de streefwaarde nog wordt overschreden	Basisjaar is 2007. Basiswaarde waar van uit wordt gegaan is: geen bestaande stof is geregistreerd en dus is het gebruik van die stof, de emissies van de stof en de invloed van de emissies op de milieukwaliteit niet bekend zodat niet bekend is of er verstandig, voorzichtig en met voorzorg wordt omgegaan.	Doel: in 2020 lopen mens en milieu geen of verwaarloosbaar risico's (streefwaarde) omdat verstandig, voorzichtig en met voorzorg wordt omgegaan met stoffen (m.a.w. voor elke stof die geproduceerd, geïmporteerd, gebruikt en/of geëmitteerd wordt is het risico kleiner dan de vastgestelde norm zijnde het verwaarloosbaar risico).
Beleidsindicator emissies nanodeeltjes en beleidsindicator milieukwaliteit nanodeeltjes. De indicatoren geven voor het ensemble van nanodeeltjes aan in hoeverre de streefwaarde nog wordt overschreden	Basisjaar is 2007. Basiswaarde waar vanuit wordt gegaan is: het gebruik van nanodeeltjes is niet bekend, toepassingen van nanodeeltjes zijn niet geregistreerd, de emissies van nanodeeltjes en de invloed van de emissies op de milieukwaliteit zijn niet bekend zodat niet bekend is of er verstandig, voorzichtig en met voorzorg met nanodeeltjes wordt omgegaan.	Doel: mens en milieu lopen geen of verwaarloosbaar risico omdat verstandig, voorzichtig en met voorzorg wordt omgegaan met nanodeeltjes (m.a.w. voor elk nanodeeltje dat geproduceerd, geïmporteerd, gebruikt en/of geëmitteerd wordt, is het risico kleiner dan de vastgestelde norm zijnde het verwaarloosbaar risico).

6.2.2. Reductie van milieubelasting door afvalstoffen

Motivering	<p>De doelstelling van het afvalbeleid is om afvalstoffen zodanig te beheren dat het milieu zo min mogelijk belast wordt. Dit door het voorkomen dat afval ontstaat en het afval dat ontstaat lekvrij te beheren. Het afvalbeleid draagt bij aan de volgende speerpunten van het VROM-beleid: een gezonde en veilige samenleving, voorkomen van klimaatverandering, kwaliteit van de leefomgeving en duurzaam consumeren en produceren.</p>
Instrumenten	<p>Afhankelijk van de fase van het beleidsproces en de (inter)nationale context:</p> <ul style="list-style-type: none">● Het afvalbeleid wordt primair gestuurd met economische instrumenten (hoge storthetfening maakt preventie en hergebruik financieel aantrekkelijk) en met wet- en regelgeving die in toenemende mate Europees wordt vastgesteld;● Daarnaast zijn communicatie en voorlichting als ook in specifieke gevallen beleidsafspraken en convenanten relevant in de instrumentatie;● In 2008 wordt de verpakkingenbelasting ingevoerd. In het Coalitieakkoord is afgesproken dat er € 250 mln wordt geheven die ten goede komt aan de algemene middelen. Daar bovenop wordt een bedrag geheven van € 115 mln. Zodoende wordt bewerkstelligd dat alle heffingen voor het bedrijfsleven in het kader van het verpakkingendossier in de verpakkingenbelasting worden geïntegreerd en het bedrijfsleven geen eigen heffingen hoeft op te leggen. Eenzelfde bedrag van € 115 mln is toegevoegd aan de VROM-begroting en van daaruit in een nog op te richten Afvalfonds (een samenwerkingsverband tussen het Rijk, de VNG en het bedrijfsleven) gestort.
Meetbare gegevens	<p><i>Voornaamste beleidsprestaties 2008:</i></p> <ul style="list-style-type: none">● Vernieuwen landelijk afvalbeleid: vaststellen van LAP II (2008–2018);● Beleidsontwikkeling ten aanzien van preventie en nuttige toepassing afval: onder andere met betrekking tot het instrument producentenverantwoordelijkheid, ketenbeleid (integraal productenbeleid), energie uit afval, biomassa en zwerfafval;● Beleidsontwikkeling ten aanzien van afvalverwijdering wat betreft storten en verbranden;● Wijzigen en uitvoeren regelgeving afvalbeleid, daarbij ook de ervaringen op het gebied van handhaving onder andere implementeren EU-richtlijnen en opstellen algemene regels voor afvalverwerking;● Voorbereiden en ontwikkelen van internationaal beleid, onder andere voorbereiden EU-afvalstrategie, kaderrichtlijn en EU-richtlijnen, gelijkwaardig speelveld in Europa;● Uitwerken Toekomstagenda Milieu en Toekomstig Afvalbeleid met betrekking tot afvalbeleid;● Aansturen uitvoeringsorganisaties op het gebied van afvalbeheer;● Aanscherping bestaande energie-efficiëncynormen voor huishoudelijke apparaten, rekening houdend met EU-richtlijn Ecodesign. <p><i>Effectindicatoren:</i></p> <p>Voor het afvalbeheer zijn in het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP) kwantitatieve doelen geformuleerd, gericht op het stimuleren van preventie, stimuleren van nuttige toepassing, optimaal benutten van de energie-inhoud van afval en het beperken van de hoeveelheid te verwijderen afval. Een kwalitatief doel richt zich op het realiseren van een gelijkwaardig Europees speelveld en het bevorderen van marktwerking en innovatie.</p>

De onderstaande indicatoren zijn gekoppeld aan de kwantitatieve doelen.

6.2.3. Bescherming tegen straling

Motivering

Handhaven van de situatie waarbij mensen en milieu, zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, beschermd worden tegen de risico's van ioniserende en niet-ioniserende straling is de hoofddoelstelling van het beleid. Hierbij vormen de internationaal vormgegeven grens- en advieswaarden het maximum. In Nederland worden deze maxima niet overschreden. Onder deze grenswaarden is ALARA («as low as reasonable achievable») het uitgangspunt. De optie kernenergie wordt aangehouden onder andere de randvoorwaarde dat veiligheid voor mens en milieu voorop staat.

Instrumenten

- Vergunningverlening- en meldingssysteem op basis van de Kernenergiewet;
- Convenant met VNO-NCW inzake standstill van straling in de woning;
- Adviezen aan overige overheden inzake te hanteren beleid met betrekking tot elektromagnetische velden in combinatie met het Kennisplatform en het Onderzoeksprogramma Elektromagnetische velden en Gezondheid.

Meetbare gegevens

Voornaamste beleidsprestaties 2008:

- Regelgeving straling en kernenergie zonodig verder aanpassen, implementeren en uitvoeren, incl. afhandelen vergunningaanvragen Kernenergiewet en aanpassing Besluit stralingsbescherming;
- Vernieuwen en uitvoeren beveiligingsbeleid met betrekking tot nucleaire inrichtingen en radioactieve bronnen, incl. transport en opslag (zoals beschreven in de Regeringsnota VITAAL);
- Vernieuwen en uitvoeren beleid opwerking, ontmanteling en opslag radioactief afval, onder andere directe of uitgestelde ontmanteling nucleaire inrichtingen, haalbaarheid partitioning en transmutatie van bestraalde splijtstaven (nieuwe technieken), wel/niet opwerken en

- onderzoek naar eindberging van radioactief afval «terugneembare ondergrondse berging van radioactief afval» (TOBRA);
- Uitvoeren en aanpassen van regelgeving met betrekking tot radioactieve stoffen (inclusief transport, natuurlijke bronnen, sludges, radioactief schroot);
 - Ontwikkelen en implementeren van beleid ioniserende en niet-ioniserende straling (in en om woningen, gebruiksartikelen, hoogspanningslijnen, electromagnetische velden) inclusief voorlichting;
 - Voorbereiden op en bijdragen aan internationaal beleid: Voorbereiden van en deelname aan IAEA-conventie, OSPAR, art. 31 EU.

Tabel 6.3. Effectindicatoren bescherming tegen straling

Effectindicator	Basiswaarde	Streefwaarde 2008
Emissies van radioactieve stoffen uit antropogene bronnen naar water en lucht	Geen overschrijding van grenswaarden	ALARA
Straling in de woning	Stralingsniveau in nieuwbouwwoningen uit de periode 1990–1995	Standstill voor nieuwbouwwoningen na 1995
Elektromagnetische velden van hoogspanningslijnen	Aantal woningen binnen advieswaarden-contouren rond hoogspanningslijnen	Standstill

6.2.4. Verantwoorde toepassing van genetisch gemodificeerde organismen (GGO's)

Motivering	Doelstelling van VROM is primair om een voldoende beschermingsniveau te bieden voor mens en milieu tegen mogelijk nadelige effecten van genetisch gemodificeerde organismen. Daarbij is transparantie van de besluitvorming over vergunningverlening voor werkzaamheden met GGO's een belangrijke tweede doelstelling. Derde doelstelling is de kansen die de toepassing van GGO's biedt in het wetenschappelijk onderzoek, landbouw, industrie of geneeskunde, optimaal te benutten onder waarborging van het vereiste veiligheidsniveau.
Instrumenten	Afhankelijk van de fase van het beleidsproces en de (inter)nationale context: <ul style="list-style-type: none"> ● (Inter)nationale regelgeving onder andere ter implementatie van EU GGO regelgeving; ● Vergunningen en meldingen op basis van het Besluit GGO voor het gebruik van GGO's; ● Voorlichting en communicatie inzake het GGO-beleid; ● Vergunningen voor het gebruik van GGO's; ● Onderzoek ten behoeve van risicoanalyse van het gebruik van GGO's, vergunningverlening voor GGO's; ● Benutten van kansen van biotechnologie en regelgeving en beleidsontwikkeling voor biotechnologie.
Meetbare gegevens	<i>Voornaamste beleidsprestaties 2008:</i> <ul style="list-style-type: none"> ● Verkennen en ontwikkelen GGO-beleid, onder andere communicatie rond proefvelden in de praktijk; vertaalslag uitkomsten ecologisch onderzoeksprogramma risicoanalyse van toekomstige GGO's (ecologie rond GGO's (ERGO)) naar beleid; ● Uitvoeren GGO-beleid en nationale regelgeving, onder andere stroomlijnen en verdere kwaliteitsverbetering afhandelen van

- vergunningenaanvragen door het Bureau GGO en wijziging c.q. vereenvoudiging van het Besluit GGO en van de Regeling GGO;
- Uitvoeren EU-regelgeving over GGO's, onder andere beoordelingen ten behoeve van markttoelatingen en verplichtingen in het kader van het Biosafety Protocol zoals het Biosafety Clearing House en uitvoering van milieurisicobeoordeling in lijn met uitkomst van de workshop;
 - Uitvoering geven aan het kabinetsstandpunt over biotechnologie (naar aanleiding van Trendanalyse Biotechnologie 2007), onder andere totstandkoming EU-standpunt over nieuwe plantveredelingstechnieken in relatie tot genetische modificatie en benutten van de kansen voor biotechnologie.

Effectindicatoren:

- Aanpassing Besluit GGO zal 1e helft 2009 zijn afgerond waardoor het bedrijfsleven minder administratieve lasten ondervindt van het besluit en waardoor kansen van biotechnologie beter kunnen worden benut;
- Vergunningen in het kader van het Besluit GGO worden tijdig verleend;
- Het kabinetsstandpunt heeft als beoogd effect dat er een EU-standpunt tot stand komt.

Tabel 6.4. Afhandelen van vergunningen en marktaanvragen door het Bureau GGO-Kennisgevingen en vergunningen GGO's

Omschrijving:	Realisatie 2004	Realisatie 2005	Realisatie 2006	Prognose 2007	Prognose 2008
Kennisgevingen ingeperkt gebruik	761 (29)	710 (44)	765 (60)	800	820
Vergunningen introductie in het milieu*	18 (5)	11 (3)	16 (0)	16	15
Vergunningen marktintroductie in Nederland*	0	0	2	2	2
Vergunningen marktintroductie in rest EU*	#	#	#		
Afhandelen bezwaarprocedures*	0	0	0	>3	>3
Afhandelen beroepsprocedures*	1	2	3	3	3

* procedures nemen meerdere jaren in beslag. Realisatie: aantallen zijn inclusief afgebroken/ingetrokken dossiers. Aantal beschikkingen die buiten de termijn zijn afgehandeld, staat tussen () vermeld.

2001/18/EC dossiers: geen betrouwbare gegevens van te geven door van kracht worden van Verordening EG/1829/2003. Hierdoor is een aantal dossiers overgeheveld. Sommige dossiers lopen onder zowel Richtlijn 2001/18/EC als Verordening EG/1829/2003.

6.3. Overzicht beleidsonderzoeken

Tabel 6.5. Overzicht onderzoeken naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid

Soort onderzoek	Onderwerp onderzoek	Alg.doel/ Op.doel	A. Start B. Afgerond
Beleidsdoorlichting	Doorlichting Stoffen, Afvalstoffen, Straling en GGO's	AD 6.1.	A 2008 B 2008
Effecten onderzoek ex post	Niet van toepassing		
Overig evaluatieonderzoek	2e Vijfjaarlijkse evaluatie resultaten beleid prioritaire stoffen	OD 6.2.1.	A 2011 B 2011
	1e Tussentijdse evaluatie doelstellingen vernieuwing stoffenbeleid (REACH/SOMS)	OD 6.2.1.	A 2011 B 2011
	2e Tussentijdse evaluatie doelstellingen vernieuwing stoffenbeleid (REACH/SOMS)	OD 6.2.1.	A 2011 B 2011
	Tussentijdse evaluatie Omgaan met risico's van nanotechnologie	OD 6.2.1.	A 2015 B 2015
	Tussentijdse evaluatie Nationale Aanpak Milieu & Gezondheid	OD 6.2.1.	A 2010 B 2010
	Vierjaarlijkse evaluatie Nationale Aanpak Milieu & Gezondheid	OD 6.2.1.	A 2012 B 2012
	Landelijk Afvalbeheerplan II (LAP II)	OD 6.2.2.	A 2007 B 2008
	Jaarlijkse monitoring LAP II	OD 6.2.2.	A 2008 B 2008
	Straling in de woningen (standstill woning)	OD 6.2.3.	A 2004 B 2015
	Vierjaarlijkse wettelijke evaluatie Commissie Genetische Modificatie	OD 6.2.4.	A 2011 B 2011

Artikel 7. Versterken van het (inter)nationale milieubeleid

7.1. Algemene beleidsdoelstelling

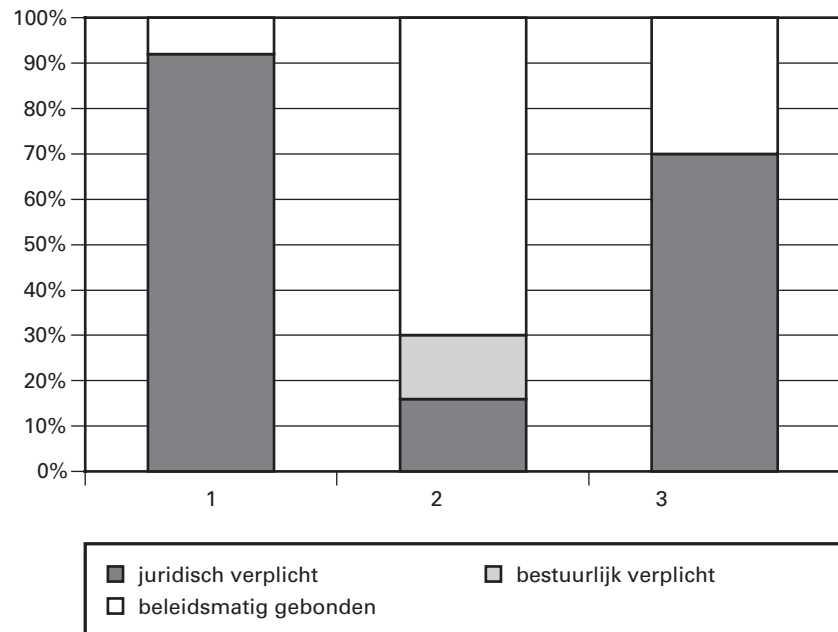
7.1.1. Versterken van het (inter)nationale milieubeleid

Motivering	Vergroten van de herkenbaarheid, de effectiviteit en de efficiency van en het draagvlak voor het nationale en internationale milieubeleid, opdat de diverse maatschappelijke actoren zich (meer) inzetten voor het bereiken van de gewenste milieudoelen. In aanvulling op de doelen van de artikelen 3 t/m 6 richt dit algemene milieudoel zich op de kaderstellende en aanvullende coördinatie van de beleidsontwikkeling en het ontwikkelen en toepassen van milieubreed instrumentarium.
Verantwoordelijkheid	<p>De Minister van VROM is in het bijzonder belast met:</p> <ul style="list-style-type: none">● Milieu, duurzaamheid en coördinatie van het beleid gericht op het bevorderen en bewaken van duurzaamheid in de fysieke leef-omgeving;● De internationale aspecten van het milieubeleid, inclusief het politieke optreden en de vertegenwoordiging in de betreffende internationale gremia. Daartoe horen onder andere de Europese Milieuraad en relevante VN-bijeenkomsten. <p>De coördinatie van het internationaal milieubeleid ten behoeve van het politieke optreden en vertegenwoordiging van de Minister van VROM in de desbetreffende internationale gremia ligt bij de Minister van Buitenlandse Zaken.</p>
Externe factoren	Het behalen van deze milieudoelstellingen hangt af van voldoende maatschappelijk draagvlak in binnen- en buitenland voor de noodzakelijke milieumaatregelen en de daarmee samenhangende gedragswijziging van burgers en bedrijven.
Meetbare gegevens	Waar mogelijk en zinvol zijn deze opgenomen bij de operationele doelen.

Tabel 7.1. Budgettaire gevolgen van beleid

Artikel 7. Versterken van het (inter)nationale milieubeleid							
x € 1 000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Verplichtingen:	153 709	52 729	44 807	69 482	67 471	63 022	63 295
Uitgaven:	88 853	102 198	78 463	74 522	65 671	63 022	63 295
Waarvan juridisch verplicht			66 124	51 952	38 631	30 939	30 933
Programma:	88 853	102 198	78 463	74 522	65 671	63 022	63 295
Strategieontwikkeling en adequaat generiek instrumentarium	77 731	89 357	65 525	62 448	52 924	49 886	49 330
Internationaal milieubeleid:	5 375	6 433	5 662	4 799	4 289	4 688	5 717
Internationaal milieubeleid (HGIS-deel)	4 643	4 626	3 813	3 803	3 846	4 245	5 074
Internationaal milieubeleid (niet HGIS-deel)	732	1 807	1 849	996	443	443	643
Gecoördineerd milieubeleid voor industrie en MKB	5 747	6 408	7 276	7 275	8 458	8 448	8 248
Ontvangsten:	6 219	11 415	2 000	2 000			

Grafiek 7.1. budgetflex in % per operationeel doel in het begrotingsjaar 2008

Operationeel doel:

1. Strategieontwikkeling en adequaat generiek instrumentarium
2. Internationaal milieubeleid
3. Gecoördineerd milieubeleid voor industrie en MKB

7.2. Operationele doelstelling

7.2.1. Strategieontwikkeling en adequaat generiek instrumentarium

Motivering	Milieubeleid moet zo goed mogelijk aansluiten bij ontwikkelingen in de samenleving. Daartoe worden verkenningen uitgevoerd en algemene strategieën voor milieubeleid ontwikkeld. Hierbij wordt de internationale dimensie uitdrukkelijk betrokken.
Instrumenten	<p><i>Strategieontwikkeling</i></p> <p>in het verlengde van de politieke prioriteitsstelling in het Coalitieakkoord vinden verkenningen plaats naar de manier waarop zo effectief en efficiënt mogelijk de politiek gestelde doelen kunnen worden gerealiseerd. Dit gebeurt op het niveau van concrete beleidsterreinen, maar ook wordt op metaniveau onderzocht hoe een maatschappelijke kosten-baten-analyse (MKBA) nuttig kan zijn bij systematische ex-ante beoordeling van milieubeleidsopties.</p> <p><i>Kennisoverdracht en kennisontwikkeling</i></p> <p>Met name onderzoek door RIVM en MNP ter onderbouwing van het milieubeleid. Het onderzoek levert analyses, verkenningen en andere rapportages, die inzicht geven in de toestand en de toekomst van het milieu. Op grond hiervan worden prioriteiten gesteld, beleid bijgestuurd of aangescherpt en maatregelen en instrumenten gekozen en ingezet. Daarnaast zijn er projecten ter stimulering van betrokkenheid van maatschappelijke partners en de uitwisseling tussen beleid en onderzoek.</p> <p><i>Regelgeving</i></p> <p>Om het draagvlak voor het milieubeleid te behouden en de doelstellingen te halen is vermindering van de (ervaren) regeldruk en verbetering van de kwaliteit van het proces van vergunningverlening en toezicht noodzakelijk om een extra impuls te geven aan de vermindering van de regeldruk en invulling te geven aan de ambitie om de kwaliteit van de uitvoering van het omgevingsrecht te verbeteren, is in 2007 het programma «Slimmere regels, minder lasten en betere uitvoering» gestart.</p> <p><i>Markten voor duurzame producten</i></p> <p>Door een schone wijze van produceren en consumeren kan veel milieuwinst geboekt worden. Het creëren van markten voor duurzame producten is dan ook een belangrijk aangrijpingspunt voor een effectief milieubeleid. Het kabinet wil daarom bedrijven stimuleren duurzame producten te ontwikkelen en op de markt te brengen.</p> <p><i>Vergroten maatschappelijk draagvlak voor milieubeleid</i></p> <p>Het programma Beleid met Burgers is het voertuig van het VROM-breed implementeren van burgergeoriënteerd werken. Dit is van toepassing voor alle VROM-terreinen en beperkt zich niet tot het milieubeleid.</p>
Meetbare gegevens	<p><i>Beleidsprestaties 2008:</i></p> <p><i>Strategieontwikkeling</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Drie milieubeleidsterreinen worden met behulp van een MKBA doorgelicht. Verder zal voor twee beleidsterreinen verkend worden hoe een publiek-privaat arrangement kan leiden tot een andere maatschappelijk meer efficiënte taak- en verantwoordelijkheidsverdeling tussen overheid en private partijen.

Kennisoverdracht en kennisontwikkeling

- Het RIVM ondersteunt VROM in de beleidsuitvoering (43% van het budget), draagt zorg voor de (wettelijk verplichte) (EU-)monitoring (53% van het budget) en doet beleidsonderbouwend onderzoek (4% van het budget). Begin 2008 stelt het RIVM, op basis van de verstrekte meerjarenopdracht en de aanvullingen voor 2008, een jaarplan op;
- Het MNP levert een aantal wettelijk verplichte producten op, zoals de Milieubalans, coördineert internationale activiteiten en doet evaluaties en verkenningen. In het najaar wordt een definitief programma opgesteld;
- Vaststellen van de milieukennisagenda. Vertalen van de strategische kennisvragen uit de milieukennisagenda in onderzoeksprojecten. Doorlopende inventarisatie van strategisch kennisvragen, ter aanvulling van de vragen in de milieukennis-agenda.

Regelgeving

- Verder uitvoeren van het meerjarenprogramma Modernisering VROM-regelgeving:
 - Voorbereiden wijziging van het Activiteitenbesluit ter implementatie van de tweede fase activiteitenregime;
 - Publicatie Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in de loop van 2008. In de planning wordt uitgegaan van inwerkingtreden op 1 januari 2009;
 - Implementatie omgevingsvergunning.
- Doorlichting van beleidsterreinen en regelgevingscomplexen op mogelijkheden tot verdere reductie van regelgeving door het inzetten van alternatieve beleidsinstrumenten;
- Afronding stelselherziening milieubeoordeling. Dit betreft het herzien van de milieueffectrapportage voor projecten;
- De bevordering van de kwaliteit van de uitvoering door middel van het stimuleren van intergemeentelijke samenwerking. Het Rijk stimuleert, ondersteunt en faciliteert door middel van het in 2008 opstellen van een handreiking, een professionaliseringsproject voor vergunningen en voor handhaving en een publicatie met best-practices in de organisatie van intergemeentelijke samenwerking. Hiernaast is sprake van een aantal gemeentelijke uitvoeringstaken die dusdanig complex of uniek zijn dat hiervoor landelijke expertise en ondersteuning georganiseerd zal moeten worden.

Markten maken voor duurzame producten (zie ook 7.2.3.)

- Vergroening van het belastingstelsel. In samenwerking met de ministeries van Financiën en VenW invoeren van verpakkingenbelasting, vliegticketbelasting, milieudifferentiatie BPM Schoon & Zuinig, taakstellende verhoging milieu-onvriendelijke energie en brandstof die 1 januari 2008 in werking zullen treden. De intensivering van de milieudifferentiatie BPM bestaat enerzijds uit een versterking van de bestaande BPM-differentiatie, die is gekoppeld aan het energielabel, en anderzijds wordt mede in het licht van de motie Huizinga-Heringa c.s. (Kamerstukken II 2006/07, 30 800 XI, nr. 61) een verhoging van de BPM voor personenauto's met een hoge absolute uitstoot van CO₂ doorgevoerd. Daarnaast wordt de BPM aangepast met het oog op het terugdringen van de uitstoot van fijnstof. In 2008 onderzoekt het kabinet de mogelijkheden voor een additioneel pakket vergroeningsmaatregelen voor 2009 en verder;
- Uitvoeren VAMIL/MIA en de Regeling Groen Beleggen;
- Het in samenwerking met het bedrijfsleven ontwikkelen van milieu-

innovatieprogramma's. Daarbij wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de EZ-innovatieprogramma's en het maatschappelijk innovatieprogramma Energie.

- Innovatief duurzaam inkopen. De overheid zal daarbij optreden als launching costomer (zie ook 7.2.3.).

Maatschappelijk draagvlak voor milieubeleid

- Uitvoeren Subsidieregeling Maatschappelijke Organisaties Milieubeheer (SMOM);
- In samenwerking met het ministerie van LNV ondersteunen van de uitvoering van de Europese subsidieregeling LIFE+ ten behoeve van de realisatie van het 6^e Milieu Actie Programma (MAP) en aan het MAP gerelateerde jaarlijks vast te stellen nationale prioriteiten;
- Uitvoeren nieuwe communicatiestrategie voor milieubeleid. Doelstelling van het programma «Beleid Beter Uitleggen» is om de afstand tussen burgers en het milieubeleid te verkleinen, door burgers beter te informeren over de achtergronden van het milieubeleid, gemaakte beleidskeuzen en resultaten van het beleid;
- Afronding experimenten met instrumentarium gericht op een zinnigere en effectievere dialoog met de samenleving en de besluitvorming ondersteunen ten behoeve van een duurzame ontwikkeling. Deze experimenten zullen eind 2007 worden opgestart;
- Monitoren van het vertrouwen in en tevredenheid over milieubeleid bij burgers en bij participanten programma beleid met burgers.

Effectindicatoren:

In de «comply or explain»-brief 2006 is uitgelegd waarom het voor dit operationele doel moeilijk is om zinvolle meetbare gegevens op te nemen.

7.2.2. Internationaal milieubeleid

Motivering

Om grensoverschrijdende milieuproblemen en nationale beleidstekorten effectief aan te pakken vindt internationale samenwerking plaats. Milieuverbetering is een belangrijke voorwaarde om gezondheid, welzijn, veiligheid en duurzame ontwikkeling (hier en elders) te bereiken. De internationale milieubeleidsagenda van het kabinet heeft drie centrale thema's, waarbij de eerste twee punten als dwarsdoorsnijdend en generiek kunnen worden gezien:

- Verbetering proces richting Europa;
- Verbetering internationale regelgeving en handhaving van regels;
- Versterkte inzet op biodiversiteit, klimaat en energie.

Instrumenten

Belangrijkste subsidies en bijdragen zijn:

- Subsidieregeling «Internationale milieusamenwerking» (publicatie in de Staatscourant eerste kwartaal 2008);
- Subsidies op basis van de begroting in de vorm van gerichte bijdragen aan (inter)nationale organisaties. De middelen worden ingezet om uitvoering te geven aan de internationale VROM agenda;
- Bijdrage in het Nederlands aandeel van de UNEP-contributie;
- Bijdragen aan het Internationaal Polair Programma en Internationaal Polair Jaar.

De inzet van bovenstaande financiële instrumenten is op hoofdlijnen onderwerp van de jaarlijkse interdepartementale programmering in HGIS-kader. Buiten HGIS worden op bescheiden schaal financieel bijgedragen aan:

- Het Nederlandse aandeel van de VN-Habitat-contributie;
- De implementatie van de Habitat-agenda, voor samenwerking in

- projecten met nabuurlanden op het terrein van huisvesting/ energiebesparing/klimaat-bescherming en met economisch achtergestelde landen in het kader van integratie;
- Internationale kennisoverdracht en -uitwisseling.

7.2.3. Gecoördineerd milieubeleid voor industrie en MKB

Motivering

Om te zorgen voor een blijvende ontkoppeling van economische groei enerzijds en milieubelasting door de industrie anderzijds. Daartoe moet de industrie als geheel voldoen aan de NEC-doelstellingen 2010 wat betreft de uitstoot van verzurende stoffen (NO_x, SO₂, VOS en NH₃) naar de lucht en moet zij bijdragen aan het verminderen van de uitstoot van fijnstof en NO₂. Daarnaast moeten specifieke industrietakken voldoen aan de voor 2010 afgesproken integrale milieutaakstellingen (IMT 2010), waarbij tevens milieuwinst in de productie- en consumptieketens wordt gerealiseerd.

Instrumenten

- Voorlichting en kennisoverdracht;
- Bestuurlijk overleg;
- Convenanten;
- Onderzoek;
- Duurzaam inkopen;
- (Beperkt) subsidieverlening.

Meetbare gegevens

Voornaamste beleidsprestaties 2008:

- Actualisatie van regelgeving ter vermindering van de uitstoot van de verzurende en grootschalige luchtmissies bij de industrie in verband met de NEC-richtlijn;
- Verschijnen van het uitvoeringsbericht inzake het plan van aanpak Industrie en luchtkwaliteit;
- Verschijnen van de jaarlijkse samenvattende rapportage inzake het Doelgroepenbeleid Industrie;
- Aanpassing van de Wet milieubeheer in verband met stroomlijning van regelgeving voor het MJV (Milieujaarsverslag) met de EU-verordening PRT (Pollutant Release and Transfer). Inwerkingtreding eind 2008;
- Vaststellen van de duurzaamheidscriteria voor circa 40 productgroepen. Het kabinet kiest ervoor om de criteria zo ambitieus mogelijk te stellen, voorzover dit juridisch en financieel mogelijk is. Hierdoor zal voor bedrijven die innovatieve duurzame producten kunnen leveren de kans op overheidsopdrachten toenemen;
- Afspraken met de aan de overheid gelieerde organisaties en met het bedrijfsleven, om de reikwijdte van duurzaam inkopen verder te vergroten;
- Uitvoering van de tweejaarlijkse monitoring over de voortgang van duurzaam inkopen (najaar 2008);
- Afspraken met relevante marktpartijen (bouw en grond-, weg- en watersector) om het aandeel duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt verder te vergroten.

Indicatoren:

- Voor een aantal relevante bedrijfstakken zijn integrale milieutaakstellingen (IMT) voor 2010 vastgelegd. Als streefwaarde is voor de meeste stoffen in de IMT vastgelegd dat de emissie in 2010 met 80 tot 90% moet zijn gereduceerd ten opzichte van 1990. Er zijn geen tussendoelen geformuleerd. Voor de verzurende stoffen zijn de resultaatverplichtingen vastgelegd in de nota «Erop of eronder», uitvoeringsnotitie emissieplafonds verzuring en grootschalige luchtverontreiniging.

ging 2003 (bijlage bij Kamerstukken II, 2003–2004, 28 663 XI, nr. 12).
Indicatoren voor het behalen van de resultaten zijn:

- De jaarlijkse emissieontwikkeling voor een groot aantal stoffen die in de IMT zijn opgenomen (bedrijven rapporteren, gesommeerd geeft dit een landelijk beeld) met bijzondere aandacht voor de NEC-stoffen;
- De mate waarin bedrijven procesafspraken nakomen (opstellen bedrijfsmilieuplannen, jaarlijks rapporteren over voortgang).
- De Rijksoverheid heeft als doel om in 2010 voor 100% duurzaam in te kopen. De andere overheden hebben een ambitie van 50%. Er zijn geen tussendoelstellingen geformuleerd. Binnen het SenterNovem-programma «Duurzame Bedrijfsvoering Overheden» wordt in 2008 de monitoring van de voortgang van duurzaam inkopen door de overheid uitgevoerd. Voor duurzame inkoop door het bedrijfsleven zijn er geen concrete doelstellingen;
- Monitoring van de ontwikkeling van het aandeel duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt.

7.3. Overzicht beleidsonderzoeken

Tabel 7.2. Overzicht onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid

Soort onderzoek	Onderwerp onderzoek	Alg.doel/ Op.doel	A Start B Afgerond
Beleidsdoorlichting	Programma Slimmere regels, betere uitvoering, minder lasten: fundamentele doorlichting van de regelgeving van tenminste twee regelgevingsdomeinen (domeinen worden rond september 2007 vastgesteld)	OD 7.2.1.	A 2008 B 2009
Effectenonderzoek ex post	Tweejaarlijkse monitoring (2007–2008) voortgang duurzaam inkopen	OD 7.2.3.	A 2008 B 2009
Overig evaluatieonderzoek	Systematiek duurzaam geproduceerd hout	OD 7.2.3.	A 2006 B 2008
	Evaluatie organisatorische inbedding duurzaamheidscriteria voor duurzaam inkopen	OD 7.2.3.	A 2008 B 2009
	Structurele evaluatie Milieuwetgeving (STEM). Het jaarprogramma hiervoor wordt jaarlijks vastgesteld	OD 7.2.1.	doorlopend

Artikel 8. Vergroten van de externe veiligheid

8.1. Algemene beleidsdoelstelling

8.1.1. Vergroten van de externe veiligheid

Motivering

Om een samenleving te bereiken waarin risico's van zware ongevallen met gevaarlijke stoffen, met betrekking tot het gebruik van luchthavens en met betrekking tot overstromingen bekend zijn, zoveel mogelijk beperkt zijn en maatschappelijk en bestuurlijk geaccepteerd zijn, en waarbij een bepaald basisveiligheidsniveau niet overschreden wordt.

VROM zorgt voor eenduidige toedeling van verantwoordelijkheden en bevoegdheden aan partijen die bepalend zijn voor de veiligheid in (productie)ketens, (transport)netwerken en op locaties en voor het aanbieden van een kader waarbinnen overheden lokale afwegingen kunnen maken.

Bij het borgen van veiligheid tegen overstromingen gaat het om het borgen van de veiligheid van de kust met behoud van (inter)nationale ruimtelijke waarden, het versterken van de veiligheid tegen overstromingen in de Zuidwestelijke Delta en het borgen van natuurlijke kwaliteit en de toegankelijkheid voor de scheepvaart, het borgen van de veiligheid van het IJsselmeergebied met behoud van (inter)nationale ruimtelijke waarden.

Verantwoordelijkheid

De Minister van VROM is verantwoordelijk voor:

- Het ontwikkelen van beleid met betrekking tot gevaarlijke stoffen in inrichtingen;
- Het uitvoeren van het kabinetsstandpunt Ketenstudies;
- De coördinatie van het Rijksbeleid met betrekking tot externe veiligheid bij gevaarlijke stoffen;
- De vergunningverlening aan defensie-inrichtingen;
- Buisleidingen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen;
- De ruimtelijke aspecten van de uitvoering van Rijksbeleid met betrekking tot rivieren, grote wateren en kust.

Externe factoren

Behalen van deze doelstelling hangt af van een adequaat niveau van de uitvoering, goede ondersteuning van de uitvoering, en helderheid over verantwoordelijkheden bij andere overheden. VROM ondersteunt provincies en gemeenten door financiering.

Meetbare gegevens

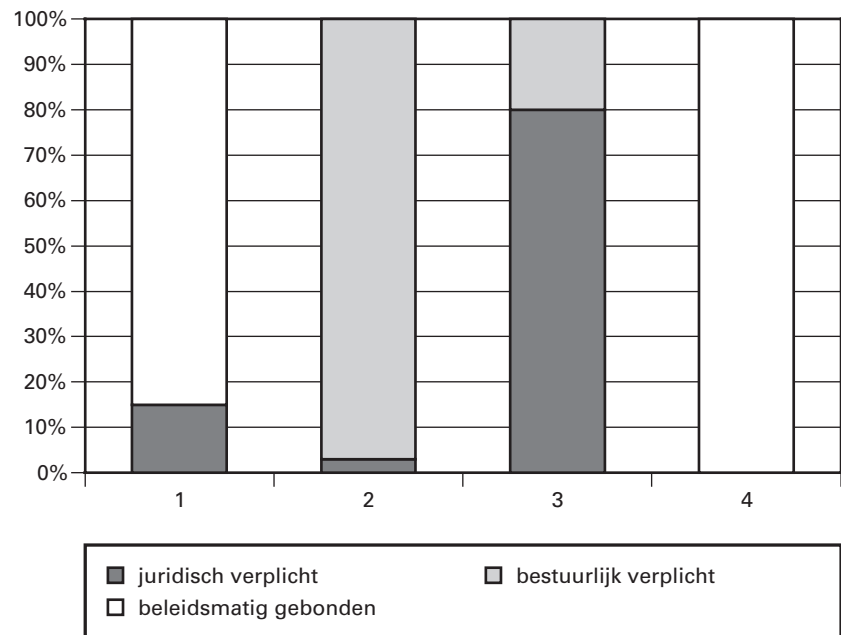
Behalen van deze doelstelling heeft als effecten dat:

- Het aantal knelpunten (overschrijding van de wettelijke grenswaarde voor het plaatsgebonden risico $PR10^{-6}$) afneemt en in 2010 is weggenomen, behoudens een bewust geaccepteerde restcategorie (de uitzonderingen);
- Het bevoegd gezag de verplichte elementen uit de verantwoordingsplicht Groepsrisico zoals vermeld in het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen (BEVI) juist invult.
Voorts worden indicatoren ontwikkeld voor:
- De waarde onroerende zaken (WOZ-waarde) per hectare per dijkkringgebied (indicator in ontwikkeling, 2008 beschikbaar);
- Indicator «afvoercapaciteit/ruimte voor de rivier» (in ontwikkeling, 2008 beschikbaar);
- Indicator «buitendijks bouwen» (in ontwikkeling, 2008 beschikbaar).

Tabel 8.1. Budgettaire gevolgen van beleid

Artikel 8. Vergroten van de externe veiligheid							
x € 1 000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Verplichtingen:	140 383	12 593	24 066	32 998	36 509	64 680	76 310
Uitgaven:	44 248	35 379	48 859	53 664	56 489	69 660	81 310
Waarvan juridisch verplicht			20 600	20 600	20 600	20 600	20 600
Programma:	44 248	35 379	48 859	53 664	56 489	69 660	81 310
Bepalen van de aanvaardbaarheid van risicovolle situaties:	910	912	1 307	1 571	1 103	1 017	1 020
Oplossen van niet-aanvaardbare risicovolle situaties:	16 296	11 749	7 239	16 011	20 043	27 800	39 800
Preventie tegen nieuwe risicovolle situaties:	21 536	21 723	25 200	25 590	24 990	30 490	30 490
Milieu en veiligheidsaspecten in ruimtelijke planvorming betrekken:	5 506	995	15 113	10 492	10 353	10 353	10 000
Onderzoek externe veiligheid	93						
Overige instrumenten en milieu en veiligheid	223	995	5 113	492	353	353	
Schadeclaims	5 190						
FES Kennis voor Klimaat			10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Ontvangsten:	0	5 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000

Grafiek 8.1. budgetflex in % per operationeel doel in het begrotingsjaar 2008

Operationeel doel:

1. Bepalen van de aanvaardbaarheid van risicovolle situaties
2. Oplossen van niet-aanvaardbare risicovolle situaties
3. Preventie tegen nieuwe risicovolle situaties
4. Milieu en veiligheidsaspecten in ruimtelijke planvorming betrekken

Toelichting:

Voor het operationeel doel «Oplossen van niet aanvaardbare situaties» is het bestuurlijk gebonden bedrag gerelateerd aan verschillende saneringen. Voor de sanering van NH₃-koelinstallaties, BRZO- en CPR15-bedrijven wordt een bedrag van € 2 mln gebudgetteerd. Verder is er in dit bedrag € 1 mln opgenomen voor de afwikkeling van de vuurwerksanering. Het grootste deel van het bestuurlijk gebonden bedrag betreft de schadevergoedingsregeling voor de sanering van LPG-tankstations. Van de circa 150 te saneren stations zullen er nog een veertigtal administratief afgehandeld moeten worden in 2008. Tot nu toe bedraagt de schadevergoeding per station circa € 100 000. Dat houdt in dat er gerekend moet worden met een bedrag van circa € 4 mln voor 2008.

Bij het operationeel doel «Preventie tegen nieuwe risicovolle situaties» is een bedrag van € 4 mln bestuurlijk gebonden als gevolg van bestuurlijke afspraken over de eerstelijnssteuning bij de uitvoering van externe-veiligheidsstaken door andere overheden. In de Rijksbrede middelen voor Externe Veiligheid die in 2006 meerjarig aan de VROM-begroting zijn toegevoegd, was hiervoor oorspronkelijk een bedrag van € 5 mln per jaar vastgelegd waarvan voor 2008 nog € 4 mln resteert op de VROM-begroting.

Het juridisch verplichte deel betreft voor € 20 mln gelden die het Rijk uitkeert door middel van programmafinanciering (subsidieregeling Programmafinanciering EV-beleid voor andere overheden). Het Rijk heeft dit bedrag voor de periode 2006–2010 beschikbaar gesteld, bestemd voor het externe-veiligheidsbeleid door andere overheden.

Tevens is voor de uitfinanciering van opdrachten uit voorgaande jaren € 200 000 juridisch verplicht. Dit geldt ook voor de operationele doelen «Oplossen van niet aanvaardbare situaties» en «Bepalen van de aanvaardbaarheid van risicovolle situaties».

Het grootste deel van het vierde operationele doel «Milieu en veiligheidsaspecten in ruimtelijke planvorming betrekken» (€ 5 mln voor klimaatbuffers) is toegevoegd middels het amendement Van Velzen/Van der Ham. De projecten hiervoor zijn in voorbereiding.

8.2. Operationele doelstellingen

8.2.1. Bepalen van de aanvaardbaarheid van risicovolle situaties

Motivering

Om uiterlijk in 2008 de risico's van zware ongevallen met gevaarlijke stoffen en van luchthavens alsmede de mogelijkheden deze te verminderen, inzichtelijk te maken en duidelijk te krijgen of zij maatschappelijk en bestuurlijk aanvaardbaar zijn of niet.

Instrumenten

Het Register van risicogegevens.

Meetbare gegevens

Beleidsprestaties voor 2008:

- Vullen, actualiseren en beheren van het Register van risicogegevens;
- Bepalen van de aanvaardbaarheid van de risico-situaties.

Tabel 8.2. Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicator	Basiswaarde	Streefwaarde 2008
1. De mate van vulling van het Register van risicogegevens 2. Beschikbaarheid van onderzoeksgegevens inzake de categorale inrichtingen en buisleidingen	Momenteel is er geen volledig overzicht van risicovolle situaties	Voor het Register van risico-gegevens wordt gestreefd naar een volledige vulling Over categorale inrichtingen en buisleidingen dient alle relevante risico-informatie in 2008 beschikbaar te zijn. Op grond van deze gegevens kan dan een politieke beoordeling van het nut en de noodzaak tot vermindering van risico's plaatsvinden

8.2.2. Oplossen van niet-aanvaardbare risicovolle situaties

Motivering	Om uiterlijk in 2010 alle in 2008 bepaalde niet-aanvaardbare risicovolle situaties op te lossen.
Instrumenten	<ul style="list-style-type: none"> • Subsidies voor saneringsprogramma's voor categorale inrichtingen, ammoniak-koelinstallaties, CPR15-inrichtingen en Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO)-bedrijven; • Regelgeving (ten behoeve van vergunningen door bevoegd gezag): Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen (BEVI); Regeling Externe Veiligheid Inrichtingen (REVI), Vuurwerkbesluit.
Meetbare gegevens	<p><i>Beleidsprestaties voor 2008:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Verstrekken van subsidies voor saneringsprogramma's voor categorale inrichtingen, urgente gevallen van LPG-stations, ammoniak-koelinstallaties, CPR15-inrichtingen en BRZO-bedrijven; • Uitvoeren van maatregelenpakketten uit het Kabinetsstandpunt Ketenstudies; • Opstellen regelgeving (vergunningen door bevoegd gezag), te weten aanpassing BEVI, 3^e tranche REVI, aanpassing Vuurwerkbesluit.

Tabel 8.3. Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicator	Basiswaarde	Streefwaarde
Aantal (opgeloste) knelpunten m.b.t. externe veiligheid.	Het aantal knelpunten wordt in 2008 gekwantificeerd. De sanering van LPG-stations wordt overigens al in 2008 voltooid.	Alle knelpunten opgelost die niet voldoen aan het basis-veiligheidsniveau voor inrichtingen die onder het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen (BEVI) vallen of gaan vallen van PR 10^{-6} en/of bestuurlijk niet acceptabel zijn. Voor het Plaatsgebonden Risico Schiphol geldt, dat het aantal woningen binnen de 10^{-6} contour niet mag stijgen boven het aantal van 776. Planning: 2008: alle knelpunten bepaald; 2010: alle niet-acceptabele knelpunten opgelost.

8.2.3. Preventie tegen nieuwe risicovolle situaties

Motivering	Om de opbouw van het apparaat van andere overheden te bevorderen en de professionaliteit en kwaliteit van de uitvoering en handhaving op het gebied van gevaarlijke stoffen en het risicobeleid bij andere overheden te borgen. De kennis van en ervaring met het vernieuwde EV-beleid is nu nog onvoldoende doorgewerkt in de uitvoering. De mate waarin het doel bereikt wordt is af te lezen uit de provinciale rapportages.
Instrumenten	<ul style="list-style-type: none"> Subsidies (programmafinanciering) aan provincies, gemeenten en Rijkspartijen voor zover belast met eerstelijnstaken ten behoeve van opbouw van apparaat in de periode tot 2010 om EV-beleid uit te voeren en te handhaven en de kwaliteit van deze activiteiten te verhogen.
Meetbare gegevens	<p><i>Beleidsprestaties voor 2008:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Verstrekken van subsidies (programmafinanciering) aan provincies, gemeenten en Rijkspartijen voor zover belast met eerstelijnstaken ten behoeve van opbouw van apparaat in de periode tot 2010 om EV-beleid uit te voeren en te handhaven en de kwaliteit van deze activiteiten te verhogen; In beeld brengen van de minimale omvang van een organisatie en de minimaal te stellen eisen aan een organisatie (PAO).

Effectindicatoren:

Voor de effectindicatoren: zie bij meetbare gegevens in 8.1.

Tabel 8.4. Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicator	Basiswaarde	Streefwaarde
De (structurele) capaciteit voor EV bij gemeenten en provincies	De beschikbare capaciteit is ontoereikend voor het vervullen van de uitvoeringstaken. Voor sommige overheden is het niet mogelijk om zelf voldoende expertise op te bouwen	<ol style="list-style-type: none">1. Door gerichte opleiding, training, uitwisseling van ervaring en andere organisatie van de capaciteit en kwaliteit van de uitvoering in de periode tot 2010 borgen dat geen nieuwe knelpunten ontstaan;2. In het beschikbare budget is rekening gehouden met een toename van ca. 200 fte bij provincies en gemeenten t.o.v. 2004, te bereiken in 2010. <p>Planning: In 2007 is er een concreet beeld van de minimale omvang van een organisatievorm en de daaraan te stellen eisen. In 2010 zijn de randvoorwaarden vervuld voor een adequate uitvoering en handhaving van het EV-beleid.</p>

8.2.4. Milieu- en veiligheidsaspecten vroegtijdig, gebiedsgericht en geïntegreerd in de ruimtelijke planvorming betrekken

Motivering

- Om de veiligheid tegen overstromingen te borgen;
- Om de veiligheid van de kust te borgen met behoud van (inter)nationale ruimtelijke waarden;
- Om de veiligheid tegen overstromingen te versterken, de toegankelijkheid voor de scheepvaart en natuurlijke kwaliteit in de Zuidwestelijke Delta;
- Om de veiligheid van het IJsselmeer gebied te borgen met behoud van (inter)nationale ruimtelijke waarden.

Instrumenten

De belangrijkste instrumenten zijn:

Kaderstelling

a. Programma Adaptatie Ruimte en Klimaat (ARK)

Bij de ruimtelijke inrichting van Nederland moet rekening worden gehouden met klimaatverandering. Het programma Adaptatie Ruimte en Klimaat moet die ontwikkeling een impuls geven. In samenwerking met VenW, LNV, EZ, IPO/VNG en de Unie van Waterschappen zal invulling worden gegeven aan het programma.

Financieel

b. Klimaatbuffers

In 2007 is € 5 mln beschikbaar gesteld (onder andere verwerving, inrichting en beheer) voor het realiseren van natuurlijke klimaatbuffers. De besteding van deze middelen zal ook in 2008 haar beslag hebben. Natuurlijke klimaatbuffers zijn natuurlijk ingerichte gebieden die bijdragen bij aan de klimaatbestendigheid van Nederland, zoals het vergroten van de veiligheid tegen overstromingen, het verminderen of

voorkomen van wateroverlast, het tegengaan van verdroging, etc. Klimaatbuffers zijn tevens aantrekkelijke gebieden met hoge natuurlijke en recreatieve waarden. De gelden worden ingezet op projecten die als doel hebben te komen tot een van onderstaande of een combinatie daarvan:

- waterpeil (verlaging in tijden van hoogwater);
- waterbergend vermogen (vergroten);
- waterveiligheid (vergroten);
- biodiversiteit (behouden en vergroten);
- recreatieve waarden (vergroten);
- verdroging (tegengaan).

Meetbare gegevens

Tabel 3.5. Prestatie-indicatoren (de letters verwijzen naar de opsomming hierboven)

Prestatie-indicator	Basiswaarde	Peildatum	Streefw.1	Periode
a. In samenwerking met VenW opstarten van uitvoeringsprogramma Nationale Adaptatiestrategie			Start uitvoeringsprogramma	1-1-2009
a. Extra ondersteunen van enkele zwakke schakels in de kustverdediging			Budget bepaald voor ruimtelijke kwaliteit	1-1-2009
a. Opstellen plan van aanpak Stimuleringsprogramma Ruimte en Klimaat		1-1-2008	Plan van aanpak opgesteld	1-1-2009
a. Tussenrapportage experimenten aangepast bouwen aan Tweede Kamer verzenden			Tussenrapportage verzonden	1-1-2009
a. Ruimtelijk ontwerpen met water – uitvoering pilots gebiedswater-systemen			Resultaten gereed	1-1-2009
a. Adaptatieprogramma Ruimte en Klimaat				
1. Kennisontwikkeling en onderzoek			Resultaten gereed	1-1-2009
2. Doorlichten wet- en regelgeving op klimaatbestendigheid			Resultaten gereed	1-1-2009
3. Doorlichten pijlpijn-projecten op klimaatbestendigheid			Resultaten gereed	1-1-2009
a. In samenwerking met VenW opstellen van kustvisie		1-1-2008	Kustvisie opgesteld	1-1-2009
a. In samenwerking met VenW opstellen van herijking waterveiligheidsbeleid			Herijking gereed	PM
a. Opstellen van afwegingskader voor locatiekeuze en -inrichting van grootschalige projecten, gebiedsontwikkelingen en investeringsprogramma's			Afwegingskader opgesteld	1-1-2009
a. Opstellen van uitgangpunten voor een klimaatbestendige ontwikkeling, op basis van lange termijn onderzoek naar de kwetsbaarheid van de ruimtelijke hoofdstructuur			Onderzoeksprogramma gestart	1-1-2009
b. Afronden van vijftal projecten ter verbetering van de klimaatbestendigheid van Nederland	2007		Projecten gereed	Medio 2011

8.3. Overzicht beleidsonderzoeken

Tabel 8.6. Overzicht onderzoeken naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid:

Soort onderzoek	Onderwerp onderzoek	Alg.doel/ Op.doel	A. Start B. Afgerond
Effecten onderzoek ex post	Monitor Nota Ruimte	OD 8.2.4.	A. 2007 B. 2008
Overig evaluatie-onderzoek: – evaluatie doorwerking ruimtelijk beleid	Nader in te vullen	OD 8.2.4.	B. 2008

Artikel 9. Handhaving en toezicht

9.1. Algemene beleidsdoelstelling

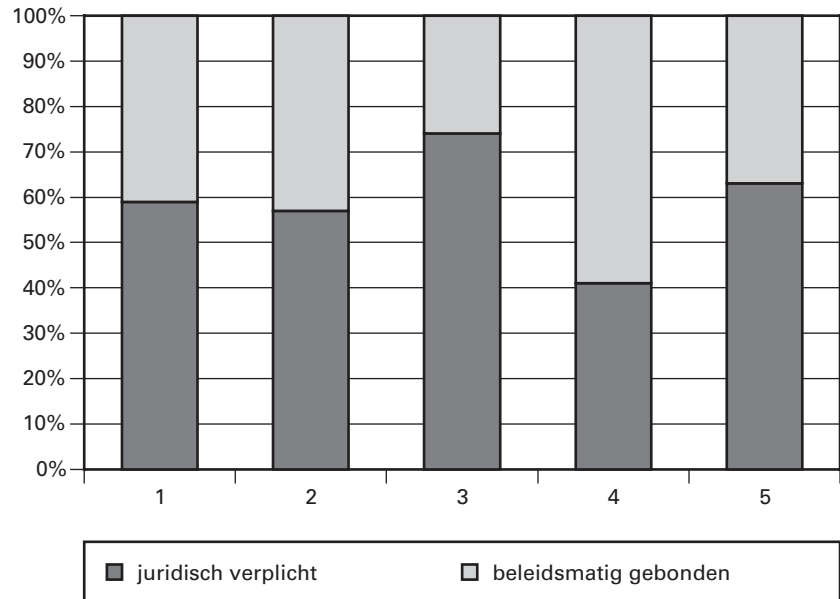
9.1.1. Slimmere regels, minder administratieve lasten, betere uitvoering

Motivering	<p>Om een bijdrage te leveren aan de realisatie van de beleidsdoelen voor Milieu, Ruimte en Wonen Wijken en Integratie. Dit zal onder andere gebeuren door slimmere regels die zijn vereenvoudigd, gesaneerd en beoordeeld op handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid (internationale regelgeving). Tevens wordt aandacht besteed aan een verbetering van handhaving en toezicht door decentrale overheden waardoor de administratieve lastendruk afneemt. Ook wordt verwacht dat door het moderniseren van het Rijkstoezicht (Eenduidig Toezicht en interbestuurlijk toezicht (IBT)) een betere uitvoering en handhaving ontstaat.</p>
Bijdrage	<p>De VROM-Inspectie (VI) bevordert de naleving van VROM wet- en regelgeving. De voor de handhaving noodzakelijke internationale samenwerking om het «level playing field» te verbeteren en te versterken, wordt verder uitgebouwd. De VROM-Inspectie maakt bedrijven, burgers, brancheorganisaties en andere overheden bewust van hun verantwoordelijkheid en ziet toe op het naleven van de VROM-regels. Signalen uit de samenleving op het gebied van naleving van VROM-regelgeving worden opgepakt.</p> <p>De prioritaire inspectieactiviteiten zijn gebaseerd op de Nalevingsstrategie in combinatie met activiteiten die een meer vernieuwend en verkennend karakter hebben en die vooral gericht zijn op de nieuwe politieke koers. Daarnaast zijn er enkele instrumentele wijzigingen in het VI-werk afkomstig van de politieke agenda's, zoals de personele taakstelling op de gehele overheid en het verminderen van het systeemtoezicht (interbestuurlijk toezicht) op andere overheden vooruitlopend op de uitkomsten van de commissie Oosting. Verder beoogt de VI voldoende flexibiliteit te hebben om zo nodig goed in te kunnen spelen op incidenten en nieuwe politieke en maatschappelijke prioriteiten.</p>
Verantwoordelijkheid	<p>De Ministers van VROM en voor WWI zijn verantwoordelijk voor:</p> <ul style="list-style-type: none">● rechtstreeks toezicht op de naleving van VROM weten regelgeving waarvoor het Rijk het bevoegd gezag is;● toezicht op de naleving van VROM wet- en regelgeving, waarvoor andere overheden bevoegd zijn.
Externe factoren	<p>Het behalen van deze algemene beleidsdoelstelling hangt af van:</p> <ul style="list-style-type: none">● de voortgang van de inrichting van de domeinen Eenduidig Toezicht (ET);● de professionalisering en samenwerking van de lagere overheden en schaalvergroting;● de mate waarin bij stroomlijning, vereenvoudiging, sanering en beoordeling van wet- en regelgeving aandacht wordt geschonken aan handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid (nationaal en internationaal);● de betrokkenheid en adequate taakuitoefening door de andere overheden en de samenwerking met andere inspecties (ET).

Tabel 9.1. budgettaire gevolgen van beleid

Artikel 9. Handhaving en toezicht							
x € 1 000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Verplichtingen:	61 044	67 084	62 491	60 862	60 878	60 923	61 289
Uitgaven:	57 479	66 243	62 459	60 690	60 878	60 923	61 289
Waarvan juridisch verplicht			11 147	11 000	11 000	11 000	11 000
Programma:	57 479	66 243	62 459	60 690	60 878	60 923	61 289
Bevorderen naleving wetgeving voor Wonen, Wijken en Integratie	731	731	731	731	731	731	731
Bevorderen naleving wetgeving voor Milieu en Ruimte	9 975	13 226	8 517	8 479	8 598	8 587	8 601
Bevorderen samenwerking methodiek en strategie	909	2 952	2 683	2 641	2 615	2 611	2 611
Crisismanagement organiseren	5 774	5 784	7 768	5 602	5 550	5 542	5 602
Opsporen en bestrijden van fraude	412	1 179	1 179	1 159	1 149	1 146	1 147
Apparaat	39 678	42 371	41 581	42 078	42 235	42 306	42 597
Ontvangsten:	2 214	882	882	882	882	882	882

Grafiek 9.1. budgetflex in % per operationeel doel in het begrotingsjaar 2008

Operationeel doel:

1. Bevorderen naleving wetgeving voor Wonen, Wijken en Integratie
2. Bevorderen naleving Voor Milieu en Ruimte
3. Bevorderen samenwerking, methodiek en strategie
4. Crisismanagement organiseren
5. Opsporen en bestrijden van fraude

9.2. Operationele doelstelling

9.2.1. Bevorderen naleving wetgeving voor Wonen, Wijken en Integratie

Motivering

Om door het bevorderen van de naleving bij te dragen aan de pijlers van het kabinet op het gebied van Wonen, Wijken en Integratie: Van aandachtswijk naar krachtwijk en Burgers in een gezonde veilige en duurzame samenleving. Dit in relatie tot de beleidsartikelen van de betrokken beleidsonderdelen:

- om mede het evenwicht tussen vraag en aanbod op de woningmarkt te verbeteren, de doorstroming te bevorderen, de herstructurering van de oude stadswijken een impuls te geven en de keuzemogelijkheden van burgers te vergroten;
- om mede de schadelijke effecten van luchtverontreiniging en geluidhinder op de gezondheid en het welzijn van mensen te beperken en te voorkomen;
- om de juiste condities te scheppen voor een goede milieukwaliteit in de bebouwde omgeving;
- om mede de leefbaarheid, vitaliteit en sociale samenhang van steden en wijken te borgen en verbeteren.

Instrumenten

- Handhavingsonderzoek;
- Compliance Assistance;
- Audits bij andere overheden;
- Toezicht;

- Bestuursdwang/dwangsom;
- Opsporing.

Prestaties

Stimuleren woningbouw en duurzame kwaliteit

- Toezichtsactie op de onrechtmatige bewoning in relatie tot het distributiebesteding en statushouders genoemd in de Huisvestingswet; op basis van provinciale informatie wordt nagegaan in welke mate gemeenten aan hun taakstellingen statushouders voldoen, en de gevolgen van de afwikkeling van de nalatenschap oude Vreemdelingenwet opvangen;
- Ondersteuning van lagere overheden bij het opheffen van vrijplaatsen;
- Het in kaart brengen en tijdig signaleren van knelpunten bij locatieontwikkeling door andere overheden en het verduidelijken van wet- en regelgeving;
- Onderzoek en ketenaanpak gericht op onveilige en ongezonde woningen. Bij nieuwbouw en bestaande bouw worden de spreerpunten: brandveiligheid, constructieveiligheid en binnenmilieu. Onderzoeksactie naar duurzaam bouwen en energiezuinigheid (EPC) richt zich vooral op constructeurs, aannemers, gemeenten en niet- of minder zelfredzame mensen (verpleging, horeca, gevangenen, studenten);
- Toezichtsactie op CE-markering op bouwproducten en het strafrechtelijk optreden bij overtredingen.

Stimuleren krachtige steden en vitale wijken en milieukwaliteit in de bebouwde leefomgeving

- De doorwerking van het Rijksbeleid bij provincies en gemeenten in de ruimtelijke planvorming wordt thematisch getoetst, speerpunten zijn geluidshinder van verkeer (weg- vliegen railverkeer) en recreatiemogelijkheden in de leefomgeving. Bij het verbeteren van de luchtkwaliteit in relatie tot leefomgeving wordt fijnstof, No_x, de uitvoering van maatregelen van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit en bestemmingsplannen betrokken;
- Uitvoeren van toezichtsacties op de veiligheid van industriële activiteiten, op prioritaire inrichtingen vallend onder het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen (BEVI) en de sanering van knelpunten BEVI, gerelateerd aan de leefomgeving;
- Het tegengaan van verloedering van wijken als gevolg van externe milieufactoren (geluidhinder, luchtkwaliteit) wordt nog verder onderzocht;
- Toezichtsacties om de veiligheid van consumentenvuurwerk te verbeteren worden uitgevoerd door de vliegende vuurwerkbrigade;
- Het ontvangen en afhandelen klachten, brieven en signalen van burgers wordt door speciale VI-actieteams uitgevoerd;
- Burgers hebben hun prioriteiten taken voor de handhaving in een representatieve steekproef («de S-factor») benoemd. Op basis van die prioriteiten worden burgers bij vijf toezichtsprojecten betrokken.

Doelgroepen

Bedrijven, burgers, andere overheden.

Meetbare gegevens

De naleefindicatoren zijn ontwikkeld om ten behoeve van de begroting indicaties te geven in hoeverre de doelstellingen die in de begroting worden nagestreefd, ook daadwerkelijk worden gehaald. Vanaf 2005 zijn hiervan cijfers bekend, zoals in onderstaande tabel is weergegeven.

Tabel 9.2.1. Naleefindicatoren

Doel	Naleefindicator	Meting 2005	meting 2006	Eindwaarde
WRO >90% van gemeenten voert op wezenlijke punten de VROM-taken op een adequaat niveau uit	% van de onderzochte WRO-taken dat de beoordeling «adequaaf» heeft gekregen bij <i>eerste meting en na het nazorgtraject</i>	55	58	>90
Wm >90% van gemeenten voert op wezenlijke punten de VROM-taken op een adequaat niveau uit	% van de onderzochte Wm-taken dat de beoordeling «adequaaf» heeft gekregen bij <i>eerste meting en na het nazorgtraject</i>	66	74	>90
Woningwet >90% van gemeenten voert op wezenlijke punten de VROM-taken op een adequaat niveau uit	% van de onderzochte Woningwet-taken dat de beoordeling «adequaaf» heeft gekregen bij <i>eerste meting en na het nazorgtraject</i>	49	56	>90
Vuurwerkbesluit >90% naleving door vuurwerkbedrijven	% op basis van risicoanalyse geselecteerde producten die voldoen aan de veiligheids-eisen	86	84	>90

9.2.2. Bevorderen naleving wetgeving voor Milieu en Ruimte

Motivering

Om vanuit het bevorderen van de naleving bij te dragen aan de pijlers van het kabinet op het gebied van Milieu en Ruimte: Schoon & Zuinig, Mooi Nederland, Krachtige inbreng in internationaal kader en Burgers in een gezonde veilige en duurzame samenleving. Dit in relatie tot de beleidsartikelen van de betrokken beleidsonderdelen:

- om een bijdrage te leveren aan de goede inrichting van de ruimtelijke afwegingsprocessen en de internationale concurrentiepositie, krachtige steden en vitaal platteland;
- om vanuit het toezicht de adaptie aan de klimaatverandering en de beperking van de grootschalige luchtverontreiniging te bevorderen;
- om een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de milieukwaliteit van water en bodem;
- om de schadelijke effecten van luchtverontreiniging en geluidhinder op de gezondheid en het welzijn van mensen te beperken en te voorkomen. Om de juiste condities te scheppen voor een goede milieukwaliteit in de bebouwde omgeving;
- om risico's van stoffen, afval en straling te verminderen;
- om internationaal een gelijk speelveld te realiseren (level playing field) door de organisatie van het toezicht in EU te verbeteren;
- om risico's van zware ongevallen met gevaarlijke stoffen en luchthavens te verminderen.

Instrumenten

- Handhavingsonderzoek;
- Audits bij andere overheden;
- Compliance Assistance;
- Toezicht;
- Bestuursdwang/dwangsom;
- Opsporing.

Prestaties

- Optimaliseren van de ruimtelijke afweging, gebiedsontwikkeling en realisatie nationale ruimtelijke hoofdstructuur;
- Uitvoeren van thematische toetsen van de doorwerking van het Rijksbeleid bij provincies en gemeenten in de ruimtelijke planvorming; in ieder geval nagaan in hoeverre in het primair toezicht voldoende aandacht wordt besteed aan de leefomgevingskwaliteit, zodat verdere

verrommeling van het landschap wordt voorkomen en de geleidelijke verstening en verstedelijking zoals glastuinbouw en bedrijfsterreinen wordt tegestaan;

- Afronden van het themaonderzoek handhaving bestemmingsplannen en dit verder ontwikkelen tot gebiedsgericht onderzoek. Uitvoeren van themaonderzoek op het gebied van stad en milieu (regelgeving) Nationale landschappen, Bufferzones en Ecologische Hoofdstructuur;
- Het stimuleren van het gebruik van instrumenten op het gebied van Ruimtelijke Ordening om de externe veiligheid te bevorderen.

Beperken van klimaatverandering, grootschalige luchtverontreiniging VI-programma meerjarenafspraken (MJA's) schone technologie en emissiehandel CO₂-uitstoot.

- Toezichtsactie op de naleving van de meerjarenafspraken (MJA's) tussen de overheid en bedrijven en instellingen over het effectiever en efficiënter inzetten van energie. Toezicht op het gebruik van verschillende brandstoffen. (biobrandstof en scheepvaart);
- Toezichtsactie op de emissiehandel in broeikasgassen;
- Uitvoeren van toezichtsacties bij bedrijven met grote koelinstallaties en installatiebedrijven, het intensiveren van het toezicht bij de kleinere koel- en vriesinstallaties in het Midden- en KleinBedrijf (MKB) door de toezichtsprogramma's (Horeca en vleesketen) van het Frontoffice Eenduidig Toezicht.

VI-programma TOP bedrijven/IPPC

- De vergunningen van TOP-bedrijven worden getoetst op de implementatie van het Rijksbeleid (externe veiligheids- en milieudoelen). Deze TOP-bedrijven zijn de bedrijven die vallen onder het Besluit Risico Zware Ongevallen (BRZO), verplicht zijn een milieujaarverslag op te stellen of eindverwerkers van afvalstoffen. De vergunningen van de energiesector voor emissiebepalingen, ozonlaagafbrekende stoffen (o.a. Cfk's) en niet-CO₂-broeikasgassen worden op de vastgestelde normen beoordeeld.
- De uitstoot van broeikasgassen is een speerpunt bij het toezicht op de rapportages aan de overheid volgens de E-PRTR verordening en het Besluit milieoverslaglegging van de TOP-bedrijven.

Verbeteren van de milieukwaliteit van water en bodem

- Uitvoeren van ketentoezichtsacties bodemsanering, grondstromen, teerhoudend asfaltgranulaat en bodemmassen in samenwerking met de handhavingspartners.
- Uitvoeren van toezicht op basis van informatie uit het toezichtloket Bodem, samen met de Inspectie Verkeer en Waterstaat, gericht op bodemintermediairs;
- Uitvoeren van een ketenhandhavingsproject gericht op asbestwegen (met en zonder saneringsregeling) met nadruk op de verwijderingsfraude van asbest;
- Toezien op de gehele leveringsketen (door benchmarking) bij drinkwaterbedrijven, waarbij extra aandacht wordt gegeven aan de leveringszekerheid en de controle op de Regeling materialen en chemicaliën;
- Afhandeling van meldingen van legionellabesmettingen bij de drinkwaterinstallaties (incl. eigen winningen). Bij waterleidingbedrijven wordt op de wettelijke jaarlijkse rapportageverplichtingen toegezien.

Verminderen van risico's van stoffen, afval, straling en GGO's

VI-programma stoffen en GGO's

- Uitvoeren van het handhavingsprogramma REACH (Europese verordening voor registratie, evaluatie en autorisatie van chemische stoffen), samen met de Voedsel en Warenautoriteit en Arbeidsinspectie. Uitvoeren van (internationaal) ketentoezichtacties op (milieu)-gevaarlijke stoffen, gericht op de chemische industrie, importeurs en handelaren in chemische stoffen. REACH gaat gefaseerd in werking en vervangt een aantal bestaande wetten zoals het Besluit beoordeling en beperking risico's bestaande stoffen, Kennisgevingsbesluit en het Veiligheidsinformatiebladenbesluit).
- Ontwikkelen van een interdepartementaal handhavingsprogramma op de nieuwe Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden voor onder meer antifouling, houtverduurzamingsmiddelen en biociden in koelwater;
- Toezichtsactie om de interne bedrijfscontrole te verbeteren bij de introductie in het milieu van GGO's die ingeperkt gebruikt worden. Een andere prioriteit is het toezicht op de invoer van niet-toegelaten GGO's.

VI-programma afval

- Uitvoering van gerichte handhavingsacties bij risicovolle afvalstromen in samenwerking met o.a. de Douane en optreden tegen de illegale situaties op basis van de Europese Verordening voor de Overbrenging van Afvalstoffen (EVOA); Het voorkomen van onveilige en niet duurzame verwerking van afval (afvaldump) in niet-OESO landen
- Steekproefsgewijze handhavingsacties op de productenbesluiten, waaronder het besluit verpakkingen.

VI-programma nucleaire industrie en straling

- Uitvoering van toezichtacties bij afvalverwerkende inrichtingen ten aanzien van radioactief besmet schroot;
- Toezicht op de naleving van de KeW en haar besluiten inclusief de vergunningen, bij alle vergunninghouders (140 inspecties) en 40 beoordelingen van wijzigingen op de bestaande vergunningen van de 8 nucleaire installaties, gericht op veiligheid en beveiligingsaspecten (synergie van nucleaire veiligheid, beveiliging en safeguards). Vanuit het IAEA (Internationale Atoomenergie Agentschap) worden internationale missies over en weer georganiseerd om de manier van toezicht te borgen aan internationale standaards. Specifiek aandacht voor tienjaarlijkse evaluaties en de doorwerking van het kabinetsbesluit over de verlengde openstelling van de kernenergiecentrale Borssele;
- Implementeren van de internationale ontwikkelingen in de modernisering van inspectie- en beoordelingsmethodieken nucleaire veiligheid en de continue verbetering van de veiligheid.

Versterken van het (inter)nationale milieubeleid

- Initiëren en uitvoeren in Europa van een reeks internationale handhavingsacties, gericht op het creëren van een «level playing field» op het gebied van de handel in GGO's, chemische stoffen en afvalstoffen. Specifiek voor afvalstoffen geldt:
 1. Versterken van de internationale samenwerking door gezamenlijke acties en inspecties waarbij kennis en informatie wordt uitgewisseld. Dit gebeurt bij de handhaving van de EVOA in het kader van IMPEL-TFS. (The European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law, Transfrontier Shipments of Waste);

2. Opzetten van samenwerkingsverbanden met de autoriteiten in Afrika en in Zuidoost-Azië om afvalstromen beter te kunnen handhaven;
- Ondersteunen van het mondiale INECE-netwerk (International Network for Environmental Compliance and Enforcement). In het voorjaar 2008 wordt de 8^e Internationale Conferentie in Kaapstad gehouden. Duurzame ontwikkeling van de derde wereld en de opkomende economische regio's wordt bevorderd door de handhaving van regelgeving en goed bestuur;
- Het informele IMPEL netwerk wordt ondersteunt bij de vorming van een internationale vereniging met een eigen, goed uitgerust secretariaat;
- Binnen IMPEL-kader en daarbuiten worden «Better Regulation-initiatieven» ontwikkeld en ondersteund. Dit zijn verbeteringen van de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van Europese regelgeving en vergroten de effectiviteit en efficiency van uitvoering en handhaving. Proactief wordt bijgedragen aan de herziening en verdere implementatie van de Europese Aanbeveling inzake minimum criteria voor milieu-inspecties.

Vergroten van externe veiligheid

- Verbeteren van de transportveiligheid samen met de Inspectie Verkeer en Waterstaat (IVW), speerpunt daarbij is de tunnelveiligheid in relatie tot Basisnet vervoer gevaarlijke stoffen en de ruimtelijke doorwerking;
- Toezicht op risicovolle zware industrie en de opslag van gevaarlijke stoffen o.a. gericht op de risicogebieden voor overstroming als gevolg van klimaatverandering;
- Audits bij gemeenten o.a. op het thema «de toepassing van de verantwoordingsplicht bij groepsrisico's»;
- Uitvoeren van toezichtsacties op defensieterrainen en de Wet explosieven civiel gebruik.

Doelgroepen

Bedrijven, burgers, andere (internationale) overheden.

Meetbare gegevens

De naleefindicatoren zijn ontwikkeld om ten behoeve van de begroting, indicaties te geven in hoeverre de doelstellingen die in de begroting worden nagestreefd, ook daadwerkelijk worden gehaald. Vanaf 2004 zijn hiervan cijfers bekend.

Tabel 9.2.2. Naleefindatoren

Doel	Naleefindicator	Meting 2004	Meting 2005	Meting 2006	Streef-waarde 2008	Eind-waarde
EVOA: naleving van regels voor de export van risicovolle afvalstromen	% van het totaal aantal kilo's afval dat is geëxporteerd naar niet-OESO-landen dat voldoet aan alle kernbepalingen EVOA	14	24	44	50	80
KEW: % naleving door afvalverwerkers radioactief besmet schroot	% van de detectieplichtige schrootbedrijven dat bij controle voldoet aan de vier kernvoorschriften	30	35		55	90
Wlv Besluit zwavelgehalte brandstoffen zee-scheepvaart terri-toriale wateren.	% in Nederlandse territoriale wateren aangemeerde zeeschepen dat voldoet aan het besluit Zwavelgehalte zeeschepen	44 * (95% tussen 32 en 57%)	63	81* (95% tussen 76 en 87%)	70	80

* m.a.w.: de betrouwbaarheid van gegevens is laag.

9.2.3. Bevorderen samenwerking, methodiekontwikkeling en strategie

Motivering

Om transparant en eenduidig keuzes te maken en verantwoording af te leggen over de uitvoering en effecten van het bevorderen van de naleving van VROM wet- en regelgeving;
Om de samenwerking met en het toezicht op andere overheden te vernieuwen, om daarmee de toezichtslast voor bedrijven en andere overheden te verminderen en het Rijkstoezicht te uniformeren.
De VROM-Inspectie zal de modernisering van Rijkstoezicht mede bevorderen door horizontale samenwerking met andere inspecties, in het kader van Eenduidig Toezicht (ET). Binnen het project Eenduidig Toezicht is de VI voor vier domeinen verantwoordelijk, tevens neemt de VI aan 12 andere ET-domeinen deel. Het toezicht wordt via frontoffices afgestemd, deskundigheid wordt bevorderd en vindt gericht plaats op grond van gezamenlijke risicoanalyses en effectmeting. Binnen de VI domeinen is ook de samenwerking met gemeenten en provincies van belang om de toezichtslast te verminderen en het toezicht te professionaliseren.

Instrumenten

- Verzamelen en analyseren van informatie;
- Compliance Assistance;
- Toezichtsonderzoek;
- Bestuursdwang/dwangsom;
- Opsporing.

Prestaties

- De NLS zal verder verbeterd worden door onderbouwing met feitelijke gegevens van de ingeschatte risico's (kans * effecten op Veiligheid, Gezondheid, Duurzaamheid en Sociaal).
- De professionalisering van de milieuhandhaving van andere overheden (gemeenten en provincies) krijgt via opschaling een impuls zodat het bevoegd gezag robuuster en beter geëquipeerd is voor de nieuwe wet- en regelgeving zoals de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (WABO), het Activiteitenbesluit, het Gebruiksbesluit en de complexe Europese regelgeving. Dit zal ook helpen bij het terugdringen van administratieve lasten.

- Binnen het project Eenduidig Toezicht is de VI verantwoordelijk voor de volgende vier frontoffices:
 1. Het domein afval organiseert Rijksbreed en in samenwerking met de provincies, gemeenten en waterschappen het toezicht op ca. 3000 afvalverwerkende bedrijven;
 2. Het domein chemie organiseert dit op dezelfde manier voor 150 producenten van basischemie en fijnchemie;
 3. Binnen het domein nucleair wordt het toezicht op de nucleaire industrie van 5 locaties en 10 bedrijven georganiseerd;
 4. Het domein Buisleidingen verzorgt het toezicht op buisleidingen, gericht op de veiligheid van het leidingstelsels bij 35 leiding-exploitanten van transport gevaarlijke stoffen en de ruimtelijke inpassing van buisleidingen.
- De VROM-Inspectie is bezig om haar koers t.a.v. het interbestuurlijk toezicht te vernieuwen. De uitkomst daarvan krijgt in 2008 gestalte en is mede afhankelijk van het advies van de Commissie Oosting.

Meetbare gegevens

- De VROM-Inspectie heeft aan het begin van het jaar drie frontoffices in werking: chemie, afval en nucleair. De vierde, buisleidingen, wordt in de loop van 2008 gerealiseerd, afhankelijk van het tot stand komen van de regelgeving;
- De NLS levert als prioriteringsmethode, de prioritaire taken voor de werkzaamheden van de VI en haar domeinen. De bijdragen aan de verantwoording van de Kaderstellende Visie op Toezicht (KVoT II) en IMPEL zijn goed en valide.

9.2.4. Crisismanagement organiseren

Motivering

Om in crisissituaties optimaal en aantoonbaar voorbereid te zijn en om bij optredende crises adequaat te kunnen optreden. De VROM-Inspectie is verantwoordelijk voor crisismanagement op het gebied van milieu (chemisch en nucleair) en drinkwater.

Prestaties

- Implementeren en uitvoeren van het Departementaal Handboek Crisisbesluitvorming.
- Inzet van het beleidsondersteunend team milieu-incidenten (BOT-mi) op VROM-beleidsterreinen waaronder drinkwater, alsmede in internationaal verband als backoffice voor het UNDAC-team (United Nations Disaster Assessment Coordination), van de Verenigde Naties (VN).
- Implementatie van het Verdrag van Helsinki, het onderdeel crisis-beheersing.
- De volledige implementatie van de integrale crisisadvieswebsite (Icaweb).
- Implementeren en uitvoeren van de calamiteitenorganisatie Buisleidingen.
- Uitvoeren van het beheer van het Nationaal Plan Kernongevallenbestrijding.
- Opzetten van een samenwerkingsverband met het Verenigd Koninkrijk op nucleair gebied.

Doelgroepen

Overheidsinstellingen betrokken bij de bestrijding van crises en rampen (zoals Brandweer en Politie), andere ministeries, internationale overheden, de betrokken VROM-organisatieonderdelen en de VN, private en publieke deskundigeninstellingen.

9.2.5. Opsporen en bestrijden van fraude

Motivering	Om grove misstanden met betrekking tot de aan VROM gerelateerde wetgeving en beleidsinstrumenten tegen te gaan.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none">● Uitvoering van complexe strafrechtelijke onderzoeken voor de VROM-beleidsterreinen, met specifieke aandacht voor corporaties (niet integer handelen, onderzoek naar misbruik van «maatschappelijk gebonden vermogen»), intermediairs bouw- en afvalstoffen, vuurwerk en grote geldstromen;● Bestendigen van een strategische informatiepositie (ontwikkelen criminaliteitsbeelden en strategische analyses);● Inwinnen van operationele informatie;● Opstellen beleids- en feedbackrapportages.
Doelgroepen	Bedrijven, corporaties en burgers.
Meetbare gegevens	Prestaties worden gemeten aan de hand van het aantal strafrechtelijke onderzoeken dat is uitgevoerd en het aantal strafzaken dat uiteindelijk ter terechtzitting wordt behandeld, inclusief de opgelegde transacties door het OM. Deze worden in het lopende begrotingsjaar na overleg en met instemming van het OM bepaald en vastgelegd in het handhaving-arrangement.

2.3. De niet-beleidsartikelen

Artikel 91. Algemeen

91.1. Algemeen

Op dit artikel worden alle uitgaven opgenomen die niet specifiek aan een van de beleidsdoelstellingen uit de beleidsartikelen zijn toe te rekenen. Het betreft hier zowel apparaatsuitgaven van de VROM- én WWI-begroting als enkele niet nader toe te wijzen programmabudgetten.

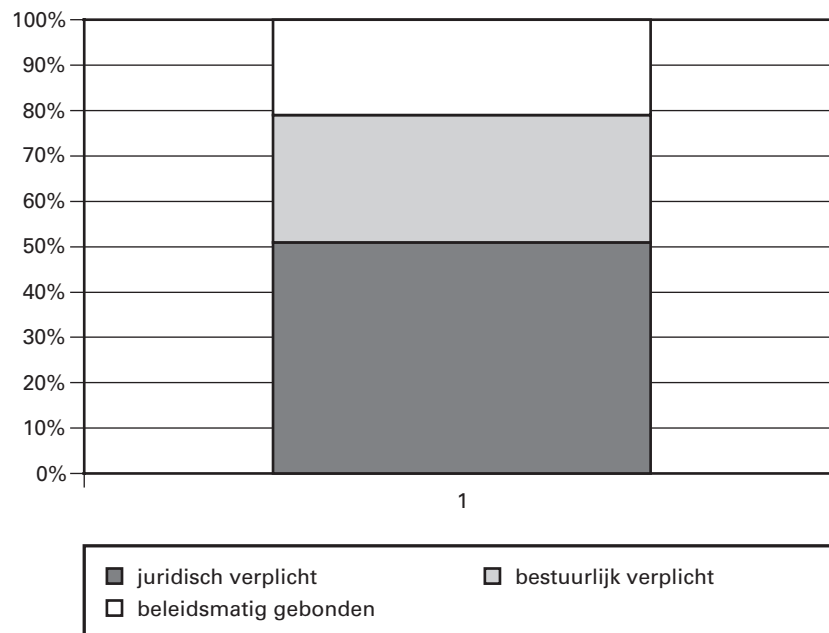
Tabel 91.1 Budgettaire gevolgen van beleid

Artikel 91. Algemeen							
x 1 000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Verplichtingen:	377 320	324 364	293 640	288 779	263 303	242 516	242 518
Uitgaven:	363 330	352 768	311 941	293 726	266 351	242 516	242 518
Waarvan juridisch verplicht			17 400	10 790	4 988	4 984	4 982
Programma:	15 508	30 107	34 120	27 929	17 356	14 187	14 186
Communicatie-instrumenten	6 612	7 892	7 431	7 428	7 428	7 415	7 415
Stichting Advisering Bestuursrecht-spraak (StaB)	4 782	5 063	5 017	4 990	4 988	4 984	4 982
Overige vastgoedinformatievoorziening	2 966	12 680	16 223	14 231	3 659	509	509
Ruimtelijk Planbureau	1 148	1 270	1 279	1 280	1 281	1 279	1 280
Programma/onderzoek Gemeenschap-pelijk Ontwikkelingsbedrijf (GOB)	0	3 202	4 170	0	0	0	0
Apparaat:	347 822	322 661	277 821	265 797	248 995	228 329	228 332
Beleidsartikelen XI	42 937	46 142	46 010	46 042	46 027	46 015	46 473
Apparaat artikel 1 (DGR)	8 375	9 067	8 849	8 875	8 873	8 867	8 864
Apparaat artikel 2 (DGR)	2 332	2 977	2 905	2 917	2 913	2 908	2 907
Apparaat artikel 3 (DGM)	4 523	4 570	4 556	4 558	4 556	4 556	4 554
Apparaat artikel 4 (DGM)	4 697	4 820	4 804	4 806	4 804	4 804	4 802
Apparaat artikel 5 (DGM)	4 368	4 816	4 766	4 769	4 767	4 769	4 765
Apparaat artikel 6 (DGM)	5 134	5 439	5 421	5 423	5 422	5 421	5 419
Apparaat artikel 7 (DGM)	5 025	5 293	5 275	5 277	5 276	5 276	5 274
Apparaat Internationale Zaken artikel 7 (IZ)	4 783	5 732	5 945	5 946	5 945	5 943	6 418
Apparaat artikel 8 (DGR)	675	817	798	799	799	799	799
Apparaat artikel 8 (DGM)	3 025	2 611	2 691	2 672	2 672	2 672	2 671
Beleidsartikelen XVIII	47 762	62 321	39 575	35 439	34 935	34 597	34 440
Apparaat artikel 1 (DGWWI)	0	1 316	1 495	1 495	1 495	1 495	1 495
Apparaat artikel 2 (DGWWI)	8 295	9 247	9 932	9 968	9 967	9 954	9 998
Apparaat artikel 3 (DGWWI)	13 973	20 746	18 112	14 412	14 411	14 389	14 388
Uitvoering huursubsidie	21 315	24 357	2 300	1 800	1 300	1 000	800
Apparaat artikel 4 (DGWWI)		4 599	5 745	5 751	5 750	5 750	5 750
Apparaat artikel 5 (DGWWI)	4 179	2 056	1 991	2 013	2 012	2 009	2 009
Departementsleiding, control, expertdiensten en overige staf:	63 866	62 359	62 210	62 033	61 808	62 222	62 206
Apparaat DGWWI	2 852	0	0	22	1 197	1 195	1 195
Apparaat DGR	6 572	3 389	3 826	3 852	3 908	3 905	3 903
Apparaat DGM	2 358	2 097	2 103	2 135	2 205	2 204	2 203
Apparaat departementsleiding, control en overig staf	14 325	16 214	19 436	20 363	20 279	20 743	20 738
Apparaat Ruimtelijk Planbureau (RPB)	5 563	5 487	5 486	5 486	5 477	5 472	5 470
Apparaat Milieu en Natuur Planbu-reau (MNP)	32 196	35 172	31 359	30 175	28 742	28 703	28 697

Artikel 91. Algemeen

x 1 000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Raden:	6 661	8 264	6 631	6 615	6 612	6 608	6 606
VROM-Raad	1 835	2 138	2 118	2 107	2 106	2 105	2 105
Raad voor Ruimtelijk, Milieu- en Natuuronderzoek	1 390	1 131	531	532	531	531	530
Raad voor de Wadden	605	632	628	622	622	619	619
Adviesraad Gevaarlijke Stoffen (AGS)	1 014	1 000	0	0	0	0	0
Technische Commissie Bodem- bescherming (TCB)	619	636	636	636	636	636	636
Gemeenschappelijk OntwikkelingsBe- drijf (GOB)	1 198	2 727	2 718	2 718	2 717	2 717	2 716
Postactieven:	10 038	10 388	10 531	9 774	9 516	9 223	8 430
Postactieven DGWWI	2 456	3 046	3 034	3 035	3 035	3 033	3 032
Postactieven DGR	577	390	389	389	389	388	388
Postactieven DGM	1 577	1 317	1 311	1 311	1 311	1 311	1 311
Postactieven Inspectie	1 548	1 577	1 546	1 516	1 376	1 261	949
Postactieven RPB	64	63	63	63	63	63	63
Postactieven GD/CSt	3 816	3 995	4 188	3 460	3 342	3 167	2 687
Gemeenschappelijke voorzieningen:	176 558	133 187	118 735	117 639	113 584	116 638	117 151
Gemeenschappelijke voorzieningen	151 497	107 477	93 587	92 733	88 680	91 777	92 288
Huurbijdrage aan Rgd	25 061	25 710	25 148	24 906	24 904	24 861	24 863
Taakstellingen		0	- 5 871	- 11 745	- 23 487	- 46 974	- 46 974
Rijksbrede taakstelling apparaat		0	- 5 871	- 11 745	- 23 487	- 46 974	- 46 974
Ontvangsten:	57 378	47 432	42 638	40 339	30 908	30 891	30 891

Grafiek 91.1. budgetflex in % per operationeel doel in het begrotingsjaar 2008

Toelichting

De budgetflexibiliteit is alleen aangegeven voor het operationeel doel Programma. Het juridische verplichte gedeelte bestaat uit de subsidiëring van de stichting Advisering Bestuursrechtspraak en de stichting RAVI/GEONOVUM. Daarnaast zijn er al juridische verplichtingen aangegaan betreffende contracten met leveranciers van onder andere de VROM bladen zoals Tellus, Vrom.nl, hostingcontracten voor internet, campagnes die doorlopen in 2008 en enkele projectkosten van de basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG). Het bestuurlijk verplichte gedeelte bestaat onder andere uit de programmakosten van het Ruimtelijk Planbureau, waarover bestuurlijke afspraken zijn gemaakt, enkele Rijksbrede communicatievoorzieningen, enkele in voorbereiding zijnde communicatiecampagnes en de overige projectkosten van BAG, waaraan VROM gebonden is door onder meer afspraken met lagere overheden.

91.2. Programma

91.2.1. Communicatie-instrumenten

Communicatie in het hart van beleid. Onder dit motto sluit de communicatiediscipline ook bij het ministerie van VROM in een vroegtijdig stadium aan bij beleidsvorming. Doel daarvan is bij beleidsvorming nog meer rekening te houden met de maatschappelijke gevolgen en de signalen die rondom bepaalde beleidsonderwerpen reeds in de samenleving leven. Hiertoe worden verschillende middelen ingezet zoals burgerplatforms en diverse monitoringsinstrumenten.

Behalve betrokken bij beleidsvorming zet VROM natuurlijk ook communicatie-instrumenten in om het beleid onder de aandacht te brengen van de diverse doelgroepen van VROM. Zowel naar bestuurders, bedrijfsleven als het grote publiek communiceert VROM het beleid via diverse kanalen. Internet speelt hierbij een steeds belangrijkere rol. Ook legt VROM via

communicatiemiddelen verantwoording af over (de totstandkoming van) het beleid. In de communicatie sluit VROM aan bij de pijlers en projecten van het kabinet. VROM draagt op meerdere manieren bij aan de ontwikkeling van Rijksbrede communicatie, uiteenlopend van internet tot en met publieksvoorlichting. In verschillende Rijksbrede projectgroepen zitten dan ook communicatievertegenwoordigers van VROM.

91.2.2. Stichting Advisering Bestuursrechtspraak (StAB)

De Stichting Advisering Bestuursrechtspraak (StAB) is een bijna volledig door VROM gesubsidieerde instelling. Op verzoek van de Raad van State adviseert de StAB de bestuursrechter in geschillen op het gebied van Ruimtelijke Ordening en Milieu. Ook worden op verzoek adviezen aan de rechtbanken verstrekt.

Tabel 91.2. Aantal adviesaanvragen

	Realisatie 2005	Realisatie 2006	Begroting 2007	Ontwerp- begroting 2008
Stand per 01-01	72	88	95	95
Instream aanvragen	413	366	340	390
Aantal afgehandelde aanvragen/adviezen	397	359	340	390
Stand per 31-12	88	95	95	95

De ontwerpbegroting 2008 is afgeleid uit de Begroting 2007 van de StAB. De StAB levert de begroting 2008 medio oktober 2007 op.

91.2.3 Overige vastgoedinformatievoorziening

Coördinatie Geo-informatie/basisregistraties

Het ministerie van VROM is sinds het Besluit Informatievoorziening Rijksdienst (1990) verantwoordelijk voor de coördinatie van de Geo-informatie (GI). Een belangrijk deel van het GI beleid komt tot stand via de inzet rond een aantal te realiseren Geo-basisregistraties, die in principe deel zullen uitmaken van een samenhangend stelsel van basisregistraties. Door het Kabinet aangemerkte authentieke basisregistraties in het geo-domein zijn een adressen en gebouwenregistratie, de perceelregistratie van het kadaster met de kadastrale kaart, een topografisch bestand (1:10 000 topografische kaart van het kadaster) en in de toekomst aangevuld met de Grootchalige Basiskaart Nederland (de GBKN). De wetgeving voor de basisregistraties kadaster en topografie is in eerste kwartaal van 2007 door de Tweede en Eerste Kamer goedgekeurd, waardoor deze twee basisregistraties op 1 januari 2008 worden ingevoerd.

Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG)

De BAG is een onderdeel van het stelsel van basisregistraties dat onder de coördinatie van de Minister van Binnenlandse Zaken tot stand wordt gebracht. De BAG bevat kerngegevens die essentieel zijn voor de werking van het stelsel, dat een meerledig effect heeft, namelijk: voorkomen en opsporen van fraude, meer adequate dienstverlening overheid, verminderen administratieve lastendruk en verbeteren efficiency. De gemeenten

zijn de bronhouders van de BAG. Het wetsvoorstel voor de BAG is begin 2007 naar de Tweede Kamer gestuurd en de landsbrede implementatie is voorzien in 2009, waarna vanaf 2011 verplicht gebruik in Nederland moet zijn gerealiseerd. In 2007 is een landelijke ICT-voorziening gerealiseerd, zodat de eerste tranches van gemeenten kunnen worden aangesloten en de eerste pilots met landelijke afnemers zijn inmiddels gestart. Gemeenten zullen als registerhouders door middel van kennisoverdracht worden begeleid en ondersteund door VROM bij het instellen van een BAG in hun gemeente. Tevens worden voorbereidingen getroffen om het afnemen van de gegevens door gemeenten zelf en andere overheden zo praktisch mogelijk te maken.

GI-beraad en Geonovum

Het GI-beraad bestaat uit de betrokken departementen, het kadaster, TNO/NITG en vertegenwoordigers van andere bestuurslagen. Het GI-beraad adviseert de minister over de strategische en internationale aspecten van de geo-informatie. In 2008 zal de door het GI-beraad opgestelde strategische agenda worden uitgevoerd. Onderwerpen die daarbij aan de orde komen, zijn onder andere inzet van geo-informatie bij calamiteiten, ontsluiting en beschikbaarheid van geo-informatiebestanden en de implementatie van Inspire, de Europese richtlijn over harmonisering van ruimtelijke informatie.

In 2007 heeft het werkveld met steun van de Minister van VROM de stichting Geonovum opgericht en daarmee ontstond een nieuwe organisatie met draagvlak in de sector, die de ontwikkeling en implementatie van standaards zal uitvoeren. De Minister van VROM steunt de stichting met een subsidie voor het basisprogramma, dat voorziet in het ontwikkelen en beheren van standaards en ontsluiting van geografische informatie. Voor het kennisprogramma Ruimte voor Geo-informatie zijn voor de jaren 2004 t/m 2009 Bsik-gelden (Besluit subsidies investeringen in de kennisinfrastructuur) toegekend. Met dit kennisprogramma wordt de innovatie in de sector van de Geo-informatie versterkt.

91.3. Apparaat

Op dit artikel worden alle apparaatsuitgaven opgenomen van de begrotingen XI, VROM met uitzondering van de VROM-inspectie, en XVIII, WWI uitgesplitst naar beleidsartikelen en overhead. Het betreft hier zowel apparaatsuitgaven voor loonkosten voor het ambtelijk personeel en postactieven als voor materiële uitgaven voor huisvesting, ICT e.d.. De materiële en automatiseringsuitgaven hebben betrekking op de uitgaven voor beheer, exploitatie, huisvesting en investeringen om de voorzieningen van het departement op minimaal het huidige niveau te houden en daar waar mogelijk te verbeteren.

91.3.1 Juridisch instrumentarium

Het juridisch instrumentarium bestaat onder meer uit de kernproducten op nationaal, Europees en internationaal niveau van het juridisch instrumentarium van de VROM-wetgeving, overeenkomsten/convenanten, behandeling van (buiten)rechterlijke procedures, Koninklijke Besluiten, alsmede advisering.

- *Wetgeving met dictum 1, 2 en 3 van de Raad van State*; Prioriteit bij het wetgevingsprogramma hebben de implementatie van EG-richtlijnen, de wetgevingsprojecten voortvloeiend uit het regeerakkoord, toezeggingen aan de Staten-Generaal en ondersteuning bij initiatief-

wetsvoorstellen. De resterende centrale wetgevingscapaciteit wordt ingezet voor de overige VROM-prioriteiten. De belangrijkste in voorbereiding zijnde wetsvoorstellen zijn toegelicht bij de beleidsartikelen. Een wetgevingsproduct wordt als «goed» beoordeeld wanneer de Raad van State daaraan het dictum 1, 2 of 3 toekent. Het oordeel van de Raad van State omvat zowel de technisch-juridische als de beleidsmatige aspecten van de wetgevingsproducten. In onderstaand overzicht wordt vooralsnog geen onderscheid gemaakt tussen de drie dicta.

- *Implementatie van EG-richtlijnen*; Dit kengetal ziet toe op de tijdige implementatie van EG-richtlijnen. Het kengetal is gebaseerd op de datum in het begrotingsjaar waarop de richtlijn moet zijn geïmplementeerd. In geval van overschrijding gaat het meestal om een geringe termijnoverschrijding. Binnen VROM is een Taakgroep Implementatie Europese richtlijnen ingesteld. Via een maandelijkse rapportage aan de bewindsliedenstaf wordt toezicht gehouden op de voortgang van de implementatie.
- *Europese Meldingenprocedures*; In veel gevallen moet een beleidsvoornemen van VROM eerst bij de Europese Commissie worden gemeld en een bepaalde procedure doorlopen, alvorens het voornemen mag worden geëffectueerd. De bekendste voorbeelden daarvan zijn meldingen van staatssteunmaatregelen en productenvoorschriften en diensten. Dit geldt niet alleen voor wetgeving, maar ook voor bijvoorbeeld convenanten en directe subsidiëring uit de begroting. Het kengetal geeft aan in hoeverre VROM deze procedure succesvol doorloopt, zowel naar de inhoud als naar de presentatie van de beleidsvoornemens. Het betreft hier verschillende procedures waarvoor aparte termijnen gelden.
- *Procedures*; Tegen primaire besluiten van de Minister van VROM wordt soms bezwaar gemaakt. De Minister dient dan zijn besluit te heroverwegen en een beslissing op bezwaar te nemen. Tegen een beslissing op bezwaar en in voorkomende gevallen een primair besluit kan beroep worden ingesteld bij de rechter. Daarnaast heeft de VROM-inspectie de mogelijkheid om zelf in bezwaar en beroep te komen tegen besluiten van andere organen. Het percentage procedures met een goede afloop voor VROM is een indicator voor de kwaliteit van de uitvoering en handhaving van het beleid voor zover dat gestalte krijgt door middel van primaire besluiten, beslissingen op bezwaar en procedures.

Tabel 91.3. Juridische kwaliteit wetgevingsproducten

	Realisatie 2005	Realisatie 2006	Ontwerp- begroting 2007	Ontwerp- begroting 2008
Wetgeving met dictum 1, 2 en 3 van Raad van State	88%	96%	90%	90%
Implementatietermijn EU-regelgeving niet overschreden	11%	38%	100%	100%
Uitvoering bepaalde EG-regelgeving (rapportages, meldingen intern recht) aan termijnen onderhevig	75%	44%	75%	75%
Procedures met positief resultaat	74%	78%	80%	80%

ICT en bedrijfsvoering

In 2008 zal de implementatie van het documentenbeheer (VIDI) worden voortgezet. Daarnaast zullen er investeringen noodzakelijk zijn in verband met P-direct, alsook in de financiële informatievoorziening (aanpassing/vervanging huidige financiële systeem). De verdere digitalisering van de werkprocessen en het toenemende gebruik van geografische informatie zal investeringen in de datacommunicatie-infrastructuur eisen.

Onderstaande tabel tenslotte geeft weer welke uitgaven per fte voor VROM worden gedaan ten behoeve van de ICT dienstverlening via de Gemeenschappelijke Dienst. Het betreft hier onder andere het beheer van ICT-systemen, exploitatiekosten netwerken, vervangings- en uitbreidingsinvesteringen van hardware en software en kosten van licenties.

Tabel 91.4. Automatiseringsuitgaven (ICT-dienst) per fte

	Realisatie 2005	Realisatie 2006	Ontwerp- begroting 2007	Ontwerp- begroting 2008
Raming in € 1 mln	35,8	46,1	26,4	35,9
Aantal fte	3 740	3 781	3 724	3 650
Uitgaven per fte in € 1	9 572	12 193	7 089	9 836

Huisvesting (inclusief huurbijdragen aan RGD)

In 2007 is een plan voor het groot onderhoud van de hoofdzetel opgesteld waarin rekening wordt gehouden met een flexibelere huisvesting. Enerzijds om in te spelen op een flexibelere inzet van het overheids-personeel en anderzijds is in toenemende mate sprake van interdepartementale samenwerking via programma's en projecten. Hierdoor is het inkwartieren van medewerkers van andere overheidsorganisaties steeds vaker noodzakelijk. Dit alles vergt echter wel de nodige investeringen zowel in 2008 als in latere jaren.

Het prestatiegegeven geeft weer welke kosten voor het gehele ministerie per fte verbonden zijn aan huisvesting. De uitgaven voor huisvesting zijn te verdelen in huren, technisch beheer van gebouwen en installaties, en overige huisvestingskosten. Onder overige huisvestingskosten wordt onder andere verstaan energiekosten, schoonmaak, klein technisch onderhoud enzovoorts.

Tabel 91.5. Huisvestingsuitgaven per fte ambtelijk personeel

	Realisatie 2005	Realisatie 2006	Ontwerp- begroting 2007	Ontwerp- begroting 2008
Raming in € 1 mln	36,5	32,3	36,8	37,2
Aantal fte	3 740	3 781	3 724	3 650
Uitgaven per fte in € 1	9 759	8 543	9 882	10 192

Ruimtelijk Planbureau (RPB)

Het RPB is het nationale kennisinstituut voor de ruimte. Het verkent systematisch de ruimtelijke ontwikkelingen in het heden en in de toekomst, het agendeert en signaleert nieuwe onderwerpen en het schetst nieuwe beelden en ontwerpen. Het RPB werkt primair voor regering en parlement.

In 2008 onderneemt het RPB de volgende activiteiten:

- Start uitvoering van het Werkprogramma 2008 -2009;
- Publicatie van 20 tot 25 adviezen en verkenningen, waaronder de Verkenningen van de ruimte 2008 en de eerste vervolgmeting Monitor Nota;
- Ruimteconferentie 2008.

Milieu- en Natuur Planbureau (MNP)

Het Milieu- en Natuurplanbureau (MNP) heeft als missie het ondersteunen van de politieke en maatschappelijke afweging tussen economische, ecologische, ruimtelijke en sociaal-culturele kwaliteiten door het evalueren van het gevoerde beleid en het verkennen van toekomstige ontwikkelingen van met name de ecologische kwaliteit. Het MNP levert evaluaties en verkenningen over de leefkwaliteit van ons land in relatie tot de milieuproblematiek op Europese en mondiale schaal.

- Jaarlijks publiceert het MNP een Milieubalans, een Natuurbalans en wordt het Milieu- en Natuurcompendium geactualiseerd. Hierin wordt de actuele kwaliteit van de fysieke leefomgeving in beeld gebracht;
- Het MNP levert diverse emissierapportages en evaluaties op het gebied van klimaat, energie, lucht, water en natuur;
- Het concrete werkprogramma van het MNP wordt later opgesteld dan de begroting.

Gemeenschappelijk Ontwikkelingsbedrijf (GOB)

Het Gemeenschappelijk Ontwikkelingsbedrijf is een uitvoeringsorganisatie die werkt in opdracht van de departementen met vastgoed en/of beleidsdoelen met betrekking tot de fysieke omgeving. Deze hebben zich georganiseerd in een zogenaamd opdrachtgeversberaad. Het GOB staat als een shared service-organisatie tussen de bestaande Rijksvastgoeddiensten en is een uitvoeringsorganisatie die handelend kan optreden voor concreet benoemde ruimtelijke opgaven waar het Rijk gronden zal afstoten dan wel moet verwerven. Het GOB bouwt kennis en expertise op rond doelmatig en modern vermogensbeheer en bundelt daarbij de kennis en expertise die bij de verschillende onderdelen van het Rijk aanwezig is. Het GOB krijgt tevens de beschikking over een aantal financiële instrumenten. Kennis en instrumenten worden primair ingezet voor projecten van het GOB maar zijn ook beschikbaar voor andere (vastgoed-)projecten van het Rijk. Het GOB is vormgegeven als een interdepartementale projectdirectie, geplaatst onder de secretaris-generaal van VROM. In 2008 wordt de positionering van het GOB bij het ministerie van VROM geëvalueerd.

Doelstellingen van het GOB en het opdrachtgeversberaad zijn:

- Vergroten van de slagkracht en eenduidigheid van het Rijksoptreden in de richting van andere overheden en marktpartijen;
- Betere resultaten bij het bereiken van de Rijksdoelen in een gebied;
- Versterken van de Rijksinterne beleids- en uitvoeringscoördinatie;
- Het zakelijk omgaan met Rijksvastgoed (binnen ruimtelijke ontwikkelingen);
- Versterken en bundelen van kennis en expertise van het Rijk.

Het GOB adviseert de opdrachtgevende departementen in de verkenningfase van een project en handelt in de vervolgfase, de zgn. businesscase-fase, zelfstandig op basis van een mandaat van de opdrachtgevers. Aan het einde van deze fase levert het GOB een drietal producten op (die veelal in samenwerking met andere overheden in het betrokken gebied en eventueel ook andere partijen worden gemaakt), te weten een ruimtelijk plan, een sluitende financiële onderbouwing van dit plan en een samenwerkingsovereenkomst. Aan de hand van deze producten kan tot uitvoering van het project worden overgegaan. Op verzoek geeft het GOB ook afzonderlijk advies aan Rijkspartijen over (financiële aspecten van) gebiedsontwikkelingsprojecten die niet direct zijn gekoppeld aan projecten die het GOB zelf uit gaat voeren.

Tabel 91.6. Aantal projecten in verkennings- en businesscasefase en afzonderlijke adviezen

	Realisatie 2006	Ontwerp- begroting 2007	Ontwerp- begroting 2008
Advies	1	3	4
Verkenningen	4	5	5
Business case	3	5	7

Het GOB is medio 2006 van start gegaan. Dit is de eerste keer dat de begroting een tabel bevat met projecten die onderhanden zijn of afgerond door het GOB.

VROM-raad

De VROM-raad adviseert Regering en Parlement over de hoofdlijnen van beleid aangaande de duurzame kwaliteit van de leefomgeving en over andere onderdelen van het Rijksbeleid, die relevant zijn voor VROM. Geplande adviezen die eind 2007 of begin 2008 zullen uitkomen betreffen:

- Ruimtelijke kwaliteit;
- Culturele veranderingen in het woongedrag;
- De positie van Nederland in Europa en de samenhang tussen verstedelijking;
- Economische en demografische ontwikkeling.

Gezien het Coalitieakkoord wordt er rekening mee gehouden dat in het werkprogramma voor 2008 thema's als de relatie duurzame ontwikkeling en energiebeleid, de kwaliteit van het landschap en de openbare ruimte, de sturingsketen en sterke steden zullen verschijnen.

Raad voor Ruimtelijk, Milieu- en Natuuronderzoek (RMNO)

De RMNO is een sectorraad, een adviesorgaan van de overheid, die met name LNV en VROM gevraagd en ongevraagd adviseert over het te voeren kennis- en onderzoeksbeleid op het gebied van ruimte, milieu en natuur. VROM en LNV benutten samen de expertise van de RMNO om te waarborgen dat het proces van beleidsvorming optimaal wordt ondersteund met terzake doende (strategische) kennis en om de strategische kennisfunctie van het departement te versterken.

De RMNO ontwikkelt daartoe o.a. kennisagenda's, die relevante kennisvragen beschrijven, en probeert vraag en aanbod bij elkaar te brengen van bestaande en nog te ontwikkelen kennis. Bij het uitbrengen van de adviezen wordt een communicatietraject uitgevoerd (bijeenkomsten, artikelen, nieuwsbrieven, enzovoorts) met de focus op goede verspreiding

en benutting van kennis. In 2008 werkt de RMNO aan een vervolg van de Kennisarena's voor VROM, verkent eenzelfde aanpak voor LNV en doet in opdracht van VenW een onderzoek naar governance aspecten rond de luchthaven Schiphol.

Raad voor de Wadden

De Raad voor de Wadden adviseert gevraagd en ongevraagd vanuit een grote gebiedsgebonden betrokkenheid over een breed scala van beleids-terreinen, die hun doorwerking hebben voor de Waddenzee. Uitgangspunt voor de Raad is de hoofddoelstelling «natuur», zoals die in de regelgeving voor de Waddenzee is neergelegd. Binnen de randvoorwaarden hiervan probeert de Raad integraal gebiedsgericht te adviseren over de verschillende belangen die in het gebied spelen. VROM beoogt met zijn bijdrage aan deze Raad onafhankelijk advies te verkrijgen over het Waddenzee beleid, met name op de relatie tussen economie en milieu.

In 2008 zullen er onder meer adviezen verschijnen over:

- de zoet-zout-problematiek;
- recreatie & toerisme in het Waddengebied;
- het Beheer- en ontwikkelingsplan Waddenzee;
- ecologische kennis en Europese regelgeving;
- duurzame energie in het Waddengebied;
- duurzame visserij;
- Maritieme Strategie.

Adviesraad Gevaarlijke Stoffen (AGS)

De raad heeft tot taak de regering en de beide kamers der Staten-Generaal te adviseren over beleid en wetgeving inzake technische en technisch-organisatorische maatregelen ter voorkoming van ongevallen en rampen als gevolg van het gebruik, de opslag, de productie, het vervoer van gevaarlijke stoffen en beperking van de gevolgen van dergelijke ongevallen en rampen (Artikel 2 van de Wet Adviesraad gevaarlijke stoffen).

De Adviesraad Gevaarlijke Stoffen verwacht in 2008 adviezen over de volgende onderwerpen uit te brengen:

- Betere afstemming van de risicobenadering in het externe veiligheidsbeleid met de effectbenadering uit de rampenbestrijding en hulpverlening;
- Fysieke veiligheid van een waterstofeconomie en andere nieuwe risico's die voortkomen uit nieuwe energiebehoeften en verandering in de energie-infrastructuur;
- Gebruik van ICT bij de procesbescherming in de chemische industrie;
- Versterking van de nationale kennisinfrastructuur en opleidingen voor veilig omgaan met gevaarlijke stoffen;
- Verouderde delen uit de Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen.

Technische Commissie Bodembescherming (TCB)

De TCB adviseert over de technisch-wetenschappelijke aspecten van het bodembeleid. Andere activiteiten van de commissie zijn het op beperkte schaal laten uitvoeren van onderzoek, of het organiseren van werkgroepen, over onderwerpen die bij de voorbereiding van adviezen van belang zijn.

- In 2008 verwacht de commissie onder andere te adviseren over onderwerpen die relatie hebben met de Nederlandse invulling van de Europese bodemstrategie en onderwerpen die voortvloeien uit het Besluit Bodemkwaliteit dat in de loop van 2007 van kracht zal worden.
- De TCB wil in 2007 een onderzoek starten getiteld «Bagger op de kant». Omdat het een omvangrijk onderzoek betreft, is de verwachting dat dit onderzoek een uitloop zal hebben in 2008.

- Ook de werkgroep Bodemnormstelling die in 2007 ingesteld wordt, zal doorlopen tot in 2008.
- De TCB heeft zichzelf laten evalueren over de periode 2001–2005. In het evaluatierapport wordt onder andere voorgesteld om voor bepaalde onderwerpen «hearings» met deskundigen te organiseren. De TCB verwacht in 2008 dergelijke hearings te organiseren.

Artikel 92. Nominaal en onvoorzien

92.1. Algemene beleidsdoelstelling

Dit artikel is een administratief begrotingstechnisch artikel. Dit betekent dat er geen daadwerkelijke uitgaven ten laste van artikel 92 worden gedaan. Het artikel dient meestal als tussenstation voor uitboeking van diverse posten.

Onvoorzien

In de Comptabiliteitswet wordt de mogelijkheid geboden om een post op te nemen voor «Onvoorziene uitgaven».

Nog nader te verdelen

Op dit onderdeel worden intensiveringen, taakstellingen, etc. opgenomen die in de begroting nog moeten worden verwerkt maar waarvan de precieze verdeling over de beleidsartikelen nog niet bekend is.

**Tabel 92.1. Budgettaire gevolgen van beleid
Artikel 92. Nominaal en onvoorzien**

x € 1 000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Verplichtingen:	0	4 675	802	- 37	- 219	- 954	- 1 014
Uitgaven:	0	4 675	802	- 37	- 219	- 954	- 1 014
Loonbijstelling	0	0	0	0	0	0	0
Prijsbijstelling	0	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	4 828	2 142	1 736	1 988	2 120	2 060
Nog te verdelen:	0	- 153	- 1 340	- 1 773	- 2 207	- 3 074	- 3 074
Nog nader te verdelen taakstellingen	0	- 153	- 1 340	- 1 773	- 2 207	- 3 074	- 3 074

Toelichting

3. VERDIEPINGSHOOFSTUK

In dit verdiepingshoofdstuk staat per artikel de opbouw van het artikel weergegeven. De stand ontwerpbegroting 2007, mutaties 1e suppletore begroting 2007 en nieuwe mutaties maken samen de stand ontwerp-begroting 2008. De uitgaven en ontvangsten worden op deze wijze inzichtelijk gemaakt. De meest belangrijke beleidsmatige mutaties worden afzonderlijk inzichtelijk gemaakt en toegelicht.

De mutaties 1e suppletore begroting 2007 zijn toegelicht bij de 1e suppletore begrotingswet (Kamerstukken II, 2006–2007, 31 061 XI, nr. 2).

Artikel 1. Optimaliseren van de ruimtelijke afweging

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting						
x € 1 000	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Stand ontwerpbegroting 2007	16 423	14 134	9 889	5 534	4 410	0
Mutatie 1e suppletore begroting 2007	8 957	6 844	7 098	65	761	7 760
<i>Nieuwe mutaties:</i>						
Beleidsmatige mutaties:						
a. Extrapolatie 2012						2 707
b. Overige mutaties	- 18	839	- 328	- 490	- 498	- 501
Stand ontwerpbegroting 2008	25 362	21 817	16 659	5 109	4 673	9 966

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerpbegroting						
x € 1 000	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Stand ontwerpbegroting 2007	6 000	6 000	2 992	0	0	0
Mutatie 1e suppletore begroting 2007	1 328					
<i>Nieuwe mutaties:</i>						
Beleidsmatige mutaties:						
a. Overdracht dossier Klimaat voor Ruimte	8 457	7 000	7 041			
Stand ontwerpbegroting 2008	15 785	13 000	10 033	0	0	0

Toelichting:

Ad a.

Het programma Klimaat voor Ruimte werd voor een deel onder het klimaatbeleid (artikel 3) en voor een deel onder ruimtebeleid (artikel 1) verantwoord. De financiële administratie wordt nu onder één beleids-instrument gebracht, inhoudelijk blijft er vanzelfsprekend betrokkenheid vanuit het klimaatbeleid. Bij de 1e suppletore begrotingswet 2007 zijn de uitgaven reeds overgeboekt.

Artikel 2. Gebiedsontwikkeling en realisatie Nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting						
x € 1 000	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Stand ontwerpbegroting 2007	270 521	106 270	39 326	30 920	28 111	0
Mutatie amendement 2007 (Kamerstukken II, 2006–2007, 30 800 XI, nr. 25)	500					
Mutatie 1e suppletore begroting 2007	94 668	53 384	9 602	– 7 850	– 2 524	– 1 500
<i>Nieuwe mutaties:</i>						
Beleidsmatige mutaties:						
a. BIRK sanering LPG stations (FES)	– 5 000					
b. Het Waddenfonds		33 878	33 878	33 878	33 878	33 878
c. Klimaatbuffers naar juiste artikel	– 5 000					
d. Tegenboeking Planvormingskosten GOB	– 1 000	– 1 000	– 1 000	– 1 000	2 000	2 000
e. Vertraging BIRK Zaltbommel	– 1 107	1 107				
f. Bufferzones			1 164	599	598	1 906
g. Uitkering prijsbijstelling 2007	3 591	465	168	129	120	24
h. Extrapolatie 2012						6 154
i. Overige mutaties	– 490					
Stand ontwerpbegroting 2008	356 683	194 104	83 138	56 676	62 183	42 462

Toelichting:

Ad a.

De sanering van LPG stations wordt uitgevoerd in het kader van de BIRK-regeling. De middelen hiervoor zijn opgenomen op het BIRK(FES)-instrument bij het directoraat-generaal Ruimte. De daadwerkelijke uitvoering wordt gecoördineerd door het directoraat-generaal Milieu. De middelen worden daarom binnen VROM overgeboekt.

Ad b.

Omdat de vergunningen voor de gaswinning definitief verleend zijn, is er een meerjarige reeks van € 33,878 mln opgenomen om het Waddenfonds tot en met 2026 te kunnen voeden. Dit geld wordt in het Waddenfonds gestort.

Ad c.

Als gevolg van het amendement Van Velzen/Van der Ham is € 5 mln toegevoegd aan de begroting van VROM ten behoeve van Klimaatbuffers. De aard van de Klimaatbuffers past beter bij het artikel Vergroten van de externe veiligheid. Dit heeft geleid tot een verschuiving van beleidsartikel 2 naar artikel 8.

Ad d.

Bij de 1e suppletore begrotingswet 2007 zijn aan dit instrument generale middelen toegevoegd ten behoeve van de plankosten die het Gemeenschappelijk Ontwikkelingsbedrijf (GOB) maakt ter uitvoering van een aantal projecten waarvoor VROM opdrachtgevend departement is. Met deze tegenboeking wordt dit nu teruggedraaid. Op artikel 91(Algemeen) is een nieuwe reeks toegevoegd ten behoeve van de plankosten van het GOB.

Ad e.

Als gevolg van gewijzigde inzichten in de ontvangsten uit verkoop van rijksgronden, worden ontvangsten en uitgaven gewijzigd in de jaren 2009 tot en met 2012. De totale uitgaven aan bufferzones bedragen daarmee voor de periode 2007–2013 € 44,353 mln, waarvan € 10,573 mln wordt gevoed uit ontvangsten door gronden door DLG en BBL.

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerpbegroting						
x € 1 000	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Stand ontwerpbegroting 2007	214 468	85 757	23 021	20 087	20 654	0
Mutatie 1e suppletore begroting 2007	90 661	52 384	7 002	- 8 850	- 524	500
<i>Nieuwe mutaties:</i>						
Beleidsmatige mutaties:						
a. BIRK sanering LPG stations (FES)	- 5 000					
b. Bufferzones			1 164	599	598	1 906
c. Prijscompensatie FES	2 538					
Stand ontwerpbegroting 2008	302 667	138 141	31 187	11 836	20 728	2 406

Toelichting:

Ad a en b..

Zie de toelichting bij de uitgaventabel op dit artikel.

Artikel 3. Beperken van klimaatverandering en grootschalige luchtverontreiniging

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting						
x € 1 000	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Stand ontwerpbegroting 2007	97 356	100 232	105 943	93 941	81 110	0
Mutatie 1e suppletore begroting 2007	- 17 179	- 8 177	- 8 451	777	1 300	3 668
<i>Nieuwe mutaties:</i>						
Beleidsmatige mutaties:						
a. CA Schoon en Zuinig: BANS 2 en Communicatie		2 000	14 500	14 000	6 500	0
b. FES-middelen t.b.v. project CO ² opslag	250	250	2 500	6 000	6 000	6 000
c. Van VenW: bijdrage aan de VERS-regeling	1 700					
d. Extrapolatie 2012						81 541
e. Overige mutaties	688	- 116	- 270	- 2 447	- 774	- 772
Stand ontwerpbegroting 2008	82 815	94 189	114 222	112 271	94 136	90 437

Toelichting:

Ad a.

Binnen het werkprogramma Schoon & Zuinig is budget uit de aanvullende post aan de VROM-begroting toegevoegd. In het bestuursakkoord nieuwe stijl (BANS) hebben Rijk, IPO en VNG afgesproken dat provincies en gemeenten zich meer gaan inzetten voor de reductie van broeikasgassen. Ook zal het kabinet zich inspannen om burgers en consumenten te bereiken bij het bereiken van de doelstellingen van Schoon & Zuinig.

Ad b.

Deze mutatie betreft een opboeking van € 60 mln die uit het FES beschikbaar is gesteld voor het project «Europese aanbestedingsregeling CO₂-opslag», als onderdeel van de in totaal € 250 mln die uit het FES bestemd is voor duurzaamheid. De genoemde € 60 mln is bedoeld voor het stimuleren (via een Europese aanbestedingstender) van projecten die voor een periode van 10 jaar naar verwachting 0,4 Mton CO₂ per jaar aan ondergrondse opslag zullen opleveren. Gelet op de lange looptijd betreft de mutatie dan ook de periode 2007 tot en met 2019, waarbij de opboeking na 2012 als volgt is: in 2013 tot en met 2018 een bedrag van € 6 mln per jaar en in 2019 een bedrag van € 3 mln.

Ad c.

Van VenW is een bijdrage verkregen voor de Subsidieregeling dieselmotoren voor binnenvaartschepen (VERS). Deze regeling heeft als doel emissies van NO_x in de binnenvaartsector te verminderen.

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerpbegroting						
x € 1 000	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Stand ontwerpbegroting 2007	8 000	7 000	7 041	0	0	0
Mutatie 1e suppletore begroting 2007	457					
<i>Nieuwe mutaties:</i>						
Beleidsmatige mutaties:						
a. FES-middelen t.b.v. project CO ₂ opslag	250	250	2 500	6 000	6 000	6 000
b. Overdracht dossier Klimaat voor Ruimte	- 8 457	- 7 000	- 7 041			
Stand ontwerpbegroting 2008	250	250	2 500	6 000	6 000	6 000

Toelichting:

Ad a.

Zie de toelichting bij de uitgaventabel op dit artikel.

Ad b.

Het programma Klimaat voor Ruimte werd voor een deel onder het klimaatbeleid (artikel 3) en voor een deel onder ruimtebeleid (artikel 1) verantwoord. De financiële administratie wordt nu onder één beleidsinstrument gebracht, inhoudelijk blijft er vanzelfsprekend betrokkenheid vanuit het klimaatbeleid. Bij de 1e suppletore begrotingswet 2007 zijn de uitgaven reeds overgeboekt.

Artikel 4. Verbeteren van de milieukwaliteit van water en bodem

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting

x € 1 000	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Stand ontwerpbegroting 2007	169 561	179 538	182 997	211 256	229 060	0
Mutatie amendement 2007 (Kamerstukken II, 2006–2007, 30 800 XI, nr. 25)	– 500					
Mutatie 1e suppletore begroting 2007	– 13 151	1 056	2 324			
<i>Nieuwe mutaties:</i>						
Beleidsmatige mutaties:						
a. Toevoeging kostenverhaalsopbrengsten 2007	3 744					
b. FES-middelen t.b.v. sanering pijpleiding Groningen	1 000	4 000	4 000			
c. Compensatie 2006		– 6 000				
d. Naar Provinciefonds ivm nettering specifieke uitkeringen		– 5 783	– 5 822	– 6 885	– 8 047	– 8 047
e. Naar Gemeentefonds ivm nettering specifieke uitkeringen		– 1 851	– 1 864	– 2 204	– 2 576	– 2 576
f. Extrapolatie 2012						229 060
g. Overige mutaties	– 423	402	275	– 106	– 58	– 53
Stand ontwerpbegroting 2008	160 231	171 362	181 910	202 061	218 379	218 384

Toelichting:

Ad a.

De ontvangsten die in enig jaar gerealiseerd worden ten gevolge van het instellen van kostenverhaal op de verontreiniger of eigenaar, worden in het daarop volgende jaar ingezet voor het uitvoeren van bodemsaneringsmaatregelen.

Ad b.

Vanuit het FES wordt voor de jaren 2007 tot en met 2009 € 9 mln beschikbaar gesteld voor het opruimen van de rioolpijpleiding Groningen-Delfzijl. Door regionale overheden wordt een gelijk bedrag bijgedragen.

Ad c.

In 2006 zijn uitgaven verricht ten behoeve van een landelijk meetnet voor mest. Die uitgaven waren pas voor 2007 voorzien; derhalve vindt thans compensatie plaats.

Ad d en e.

In 2003 is het BTW-compensatiefonds ingevoerd, waardoor gemeenten en provincies de door hun betaalde BTW kunnen declareren bij het BTW-compensatiefonds (BCF). Het kabinet heeft besloten ook de bestaande specifieke uitkeringen netto te gaan verstrekken. Het kabinet, de VNG en het IPO zijn overeengekomen dat de nettering van de specifieke uitkeringen volledig wordt gecompenseerd. Dienovereenkomstig zijn enkele specifieke uitkeringen op de VROM en WWI begrotingen verlaagd.

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerpbegroting

x € 1 000	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Stand ontwerpbegroting 2007	15 100	15 000	13 500	200	0	0
Mutatie 1e suppletore begroting 2007	5 658	4 200	4 100			
<i>Nieuwe mutaties:</i>						
Beleidsmatige mutaties:						
a. FES-middelen t.b.v. sanering pijpleiding Groningen	1 000	4 000	4 000			
b. Prijscompensatie FES-middelen Bodem 2007	330					
Stand ontwerpbegroting 2008	22 088	23 200	21 600	200	0	0

Toelichting:

Ad a.

Zie de toelichting bij de uitgaventabel op dit artikel.

Artikel 5. Verbeteren van de milieukwaliteit in de bebouwde leefomgeving**Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting**

x € 1 000	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Stand ontwerpbegroting 2007	166 267	73 124	48 037	53 395	33 295	0
Mutatie 1e suppletore begroting 2007	50 339	- 149	- 149	943	943	943
<i>Nieuwe mutaties:</i>						
Beleidsmatige mutaties:						
a. FES-bijdrage 2e tranche t.b.v. het project Lucht-kwaliteit		40 000	40 000	40 000	30 000	
b. Naar LNV: bijdrage Bestaand Rotterdams Gebied (onderdeel PMR)	- 4 122	- 2 061	- 2 061	- 2 061	- 2 061	- 2 061
c. FES-middelen t.b.v. subsidie Euro 5 motoren		25 000	26 000			
d. Kasschuif m.b.t. uitvoering verkeersmaatregelen FES		34 900	- 14 000	- 20 900		
e. Extrapolatie 2012						33 295
f. Overige mutaties	- 607	690	941	932	922	922
Stand ontwerpbegroting 2008	211 877	171 504	98 768	72 309	63 099	33 099

Toelichting:

Ad a.

Vanuit het FES wordt voor de jaren 2008 tot en met 2011 € 150 mln beschikbaar gesteld voor het treffen van lokale maatregelen ter verbetering van de luchtkwaliteit. Deze maatregelen worden getroffen om de gezondheidsrisico's te verkleinen.

In 2006 en 2007 is de eerste tranche van € 90 mln ter beschikking gesteld voor lokale maatregelen.

Ad b.

Het ministerie van LNV trekt een deelproject van Project Mainport Rotterdam, de 750 ha groen. VROM draagt hieraan bij en boekt zijn aandeel over naar LNV.

Ad c.

Deze reeks betreft de opboeking van de resterende € 51 mln bestemd voor de stimulering van Euro-5 motoren. Dit liep aanvankelijk via het fiscale traject van de MIA-regeling, maar is eind 2006 omgezet in een VROM-subsidieregeling.

Ad d.

Deze kasschuif van 2009/2010 naar 2008 van € 34,9 mln vloeit voort uit de ramingsbijstelling van de in de diverse jaren benodigde FES-middelen voor het totaal van de diverse subsidieregelingen in het kader van de verkeersmaatregelen luchtkwaliteit.

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerpbegroting						
x € 1 000	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Stand ontwerpbegroting 2007	127 814	40 200	16 700	20 900	0	0
Mutatie 1e suppletore begroting 2007	43 962					
<i>Nieuwe mutaties:</i>						
Beleidsmatige mutaties:						
a. FES-bijdrage 2e tranche t.b.v. het project Luchtkwaliteit		40 000	40 000	40 000	30 000	
b. FES-middelen t.b.v. subsidie Euro 5 motoren		25 000	26 000			
c. Kasschuif m.b.t. uitvoering verkeersmaatregelen FES		34 900	- 14 000	- 20 900		
Stand ontwerpbegroting 2008	171 776	140 100	68 700	40 000	30 000	0

Toelichting:

Ad a, b en c.

Zie de toelichting bij de uitgaventabel op dit artikel.

Artikel 6. Verminderen van risico's van stoffen, afval, straling en genetisch gemodificeerde organismen

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting						
x € 1 000	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Stand ontwerpbegroting 2007	35 887	30 922	26 358	24 595	22 190	0
Mutatie 1e suppletore begroting 2007	9 065	1 948	3 781	1 591	3 987	
<i>Nieuwe mutaties:</i>						
Beleidsmatige mutaties:						
a. Onderzoek RIVM	- 1 230	- 1 230	- 1 230			
b. Zwerfafval		115 000	115 000	115 000	115 000	115 000
c. Extrapolatie 2012						22 490
d. Overige mutaties	- 1 801	- 16	- 2 768	- 797	- 3 194	388
Stand ontwerpbegroting 2008	41 921	146 624	141 141	140 389	137 983	137 878

Toelichting:

Ad a.

In het kader van de jaarlijkse opdracht aan het RIVM, hebben verschil-

lende directies voor diverse werkzaamheden middelen overgemaakt naar artikel 7.

In 2008 wordt de verpakkingenbelasting ingevoerd. Daarvan zal € 115 mln via de VROM-begroting aan een nog op te richten Afvalfonds worden toegevoegd.

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerpbegroting						
x € 1 000	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Stand ontwerpbegroting 2007	1 250	2 400	2 800	2 100	950	0
<i>Nieuwe mutaties:</i>						
Beleidsmatige mutaties:						
a. Prijscompensatie FES-middelen transgene gewassen 2007	365					
b. Extrapolatie 2012 (restant FES geld)						300
Stand ontwerpbegroting 2008	1 615	2 400	2 800	2 100	950	300

Artikel 7. Versterken van het (inter)nationale milieubeleid

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting						
x € 1 000	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Stand ontwerpbegroting 2007	73 740	68 227	66 206	61 738	61 700	0
Mutatie 1e suppletore begroting 2007	23 905	7 048	5 248	1 697	844	1 740
<i>Nieuwe mutaties:</i>						
Beleidsmatige mutaties:						
a. Bijdrage aan de Interdepartementale Programmadiirectie Energietransitie (IPE)	1 032	1 032	1 032	1 033		
b. Onderzoek RIVM	2 246	1 230	1 230			
c. Extrapolatie 2012						61 900
d. Overige mutaties	1 285	926	806	1 203	478	- 345
Stand ontwerpbegroting 2008	102 208	78 463	74 522	65 671	63 022	63 295

Toelichting:

Ad a.

Voor de Interdepartementale Programmadirectie Energietransitie (IPE) die bij het ministerie van EZ is ondergebracht heeft VROM voor de jaren 2007–2010 een bijdrage voor de totale begroting verstrekt van € 1,636 mln in 2007 en € 1,712 mln voor de jaren 2008–2010. De bovengenoemde overboeking betreft het WWI aandeel hierin.

Ad b.

In het kader van de jaarlijkse opdracht aan het RIVM, hebben verschillende directies voor diverse werkzaamheden middelen overgemaakt naar dit artikel.

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerpbegroting

x € 1 000	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Stand ontwerpbegroting 2007	6 537	2 000	2 000	0	0	0
Mutatie 1e suppletore begroting 2007	4 878					
Stand ontwerpbegroting 2008	11 415	2 000	2 000	0	0	0

Artikel 8. Vergroten van de externe veiligheid**Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting**

x € 1 000	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Stand ontwerpbegroting 2007	45 925	48 164	57 126	72 222	72 122	0
Mutatie 1e suppletore begroting 2007	- 6 516	- 1 152	- 1 053	- 500		
<i>Nieuwe mutaties:</i>						
Beleidsmatige mutaties:						
a. Naar VenW: knelpunten langs het spoor	- 5 700	- 12 000	- 12 000	- 12 000	- 12 000	
b. FES Kennis voor klimaat		10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
c. Bijdrage aan Integrale Crisis Advies Website ICAWEB	- 3 000	- 860	- 630	- 600	- 600	- 600
d. Vertraging Klimaatbuffers	- 4 500	4 500				
e. Klimaatbuffers naar juiste artikel	5 000					
f. BIRK sanering LPG stations (FES)	5 000					
g. Compensatie overschrijding 2006				- 12 857		
h. Extrapolatie 2012						71 769
i. Overige mutaties	- 830	207	221	224	138	141
Stand ontwerpbegroting 2008	35 379	48 859	53 664	56 489	69 660	81 310

Toelichting:

Ad a.

Voor het oplossen van knelpunten langs het spoor en rond het vervoer van gevaarlijke stoffen is in de Rijksbrede middelen een budget opgenomen van € 53,7 mln. Dit budget is in 2006 aan de VROM-begroting toegevoegd.

Deze projecten zijn de verantwoordelijkheid van het ministerie van VenW. Het budget wordt daarom overgeheveld naar het Infrastructuurfonds van VenW.

Ad b.

De mutatie betreft de toevoeging van FES-middelen voor Kennis voor Klimaat, een programma dat zich richt op onderzoek voor het klimaatbestendig maken van Nederland. € 3 mln per jaar komt uit pijler 2 (een innovatie, concurrerende en ondernemende economie) van het Coalitieakkoord, € 7 mln per jaar uit pijler 3 (duurzame leefomgeving).

Ad c.

In 2005 is VROM gestart met het ontwikkelen van een integraal informatie-systeem voor crisisbeheersingsprocessen: Integrale Crisis Advies Website (ICAWEB). Het systeem is nu operationeel voor twee beleidsterreinen: milieu en nucleair. Het systeem wordt uitgebreid met modules voor drinkwater, ondergrondse buisleidingen en Rijkshuisvesting. Voor de

ontwikkeling en instandhouding van deze integrale crisisadvieswebsite leveren verschillende diensten een bijdrage.

Ad d.

De voorbeeldprojecten van Natuurmonumenten zijn nog niet zo ver dat ze daadwerkelijk financiële consequenties zullen hebben in 2007.

Ad e.

Als gevolg van het amendement Van Velzen/Van der Ham is € 5 mln toegevoegd aan de begroting van VROM ten behoeve van Klimaatbuffers. De aard van de Klimaatbuffers past beter bij het artikel Vergroten van de externe veiligheid. Dit heeft geleid tot een verschuiving van beleidsartikel 2 naar artikel 8.

Ad f.

De sanering van LPG stations wordt uitgevoerd in het kader van de BIRK-regeling. De middelen hiervoor zijn opgenomen op het BIRK(FES)-instrument bij het directoraat-generaal Ruimte. De daadwerkelijke uitvoering wordt gecoördineerd door het directoraat-generaal Milieu. De middelen worden daarom binnen VROM overgeboekt.

Ad g.

In 2006 heeft de VROM-begroting op enkele instrumenten een overuitputting laten zien. Dit wordt gecompenseerd in latere jaren. Voor 2010 is op onderhavig instrument een compensatie voorzien van € 12,857 mln.

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerpbegroting						
x € 1 000	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Stand ontwerpbegroting 2007	0	0	0	0	0	0
<i>Nieuwe mutaties:</i>						
Beleidsmatige mutaties:						
a. BIRK sanering LPG stations (FES)	5 000					
b. FES Kennis voor Klimaat		10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Stand ontwerpbegroting 2008	5 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000

Toelichting:

Ad a. en b.

Zie de toelichting bij de uitgaventabel op dit artikel.

Artikel 9. Handhaving en toezicht

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting

x € 1 000	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Stand ontwerpbegroting 2007	62 094	61 216	61 153	60 981	60 942	0
Mutatie 1e suppletore begroting 2007	- 3 408	- 2 549	- 2 161	- 1 928	- 1 822	- 1 497
<i>Nieuwe mutaties:</i>						
Beleidsmatige mutaties:						
a. Aanpassing budget samenwerkende inspecties	3 100					
b. Bijdrage aan Integrale Crisis Advies Website ICAWEB	1 000	860	630	600	600	660
c. Uit pijler 5 t.b.v. CBRN		1 900				
d. Loonbijstelling tranche 2007	1 290	1 121	1 124	1 123	1 122	1 106
e. Extrapolatie 2012						60 952
f. Overige mutaties	2 167	- 89	- 56	102	81	68
Stand ontwerpbegroting 2008	66 243	62 459	60 690	60 878	60 923	61 289

Toelichting:

Ad a.

In het begrotingsjaar 2006 is eenmalig een budgetverhoging van € 4,5 mln voor het project «Eenduidig Toezicht» toegekend. Na de opstartfase in 2006 zal een aantal projecten (€ 3,1 mln) in 2007 tot uitgaven leiden. Begin 2007 zijn tenminste drie frontoffices in bedrijf: horeca, ziekenhuizen en primaire sector (landbouw).

Ad b.

In 2005 is VROM gestart met het ontwikkelen van een integraal informatie-systeem voor crisisbeheersingsprocessen: Integrale Crisis Advies Website (ICAWEB). Het systeem is nu operationeel voor twee beleidsterreinen: milieu en nucleair. Het systeem wordt uitgebreid met modules voor drinkwater, ondergrondse buisleidingen en Rijkshuisvesting. Voor de ontwikkeling en instandhouding van deze integrale crisisadvieswebsite leveren verschillende diensten een bijdrage.

Ad c.

Uit pijler 5 (veiligheid, stabiliteit en respect) is € 1,9 mln toegekend voor maatregelen ten behoeve van CBRN (chemische, biologische, radiologische of nucleaire)-security.

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerpbegroting

x € 1 000	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Stand ontwerpbegroting 2007	882	882	882	882	882	0
<i>Nieuwe mutaties:</i>						
Beleidsmatige mutaties:						
a. Extrapolatie 2012						882
Stand ontwerpbegroting 2008	882	882	882	882	882	882

Artikel 91. Algemeen

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting

x € 1 000	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Stand ontwerpbegroting 2007	286 355	283 570	277 340	272 639	269 500	0
Mutatie 1e suppletore begroting 2007	43 038	14 813	11 946	1 221	4 315	4 206
<i>Nieuwe mutaties:</i>						
Beleidsmatige mutaties:						
a. Planvormingskosten GOB	3 202	4 170				
b. Van VWS: bijdrage aan het MNP strategisch onderzoek	3 625	3 625	3 625	3 625	3 625	3 625
c. Voorlopige invulling Rijksbrede taakstelling apparaat		- 5 687	- 11 377	- 22 752	- 45 504	- 45 504
d. Vertraging uitvoering huursubsidie 2006	2 800					
e. Overheveling budget I&I van Justitie naar VROM	4 599	5 745	5 751	5 750	5 750	5 750
f. Projectkosten BAG	2 765	1 116	739	649	595	184
g. Extrapolatie 2012						268 956
h. Overige mutaties	6 384	4 589	5 702	5 219	4 235	5 301
Stand ontwerpbegroting 2008	352 768	311 941	293 726	266 351	242 516	242 518

Toelichting:

Ad a.

Ten behoeve van de plankosten die het Gemeenschappelijk Ontwikkelingsbedrijf (GOB) maakt ter uitvoering van een aantal projecten waarvoor VROM opdrachtgevend departement is, zijn voor de jaren 2007 en 2008 generale middelen toegevoegd. Het betreft de projecten Valkenburg, Twente, Almere Pampus, Almere Oost en Venlo. Deze plankosten worden aan het generale beeld terugbetaald uit de ontvangsten op deze projecten in latere jaren.

Ad b.

Toen het RIVM een batenlastendienst werd, is het budget voor strategisch onderzoek door het MNP van VROM overgeheveld naar het ministerie van VWS. Nu het MNP verzelfstandigd is van het RIVM en weer een onderdeel is van VROM wordt het budget voor strategisch onderzoek weer toegevoegd aan de begroting van VROM. In 2006 is dit op incidentele wijze geregeld en nu dient dit structureel geregeld te worden.

Ad c.

In het Coalitieakkoord van Balkenende IV is een Rijksbrede personele taakstelling opgelegd. Later zal deze reeks worden ingevuld op specifieke apparaatsinstrumenten.

Ad d.

Een gedeelte van de, ten behoeve van de afwikkeling van de huursubsidie, in 2006 geraamde uitvoeringskosten voor de jaren 2006 en 2007 (1e helft) zijn niet in 2006 maar pas in 2007 aanbesteed en betaald. In 2007 is hiermee in totaal een bedrag van € 2,8 mln gemoeid.

Ad e.

Het kabinet Balkenende IV heeft bij aanvang besloten om Grotestedenbeleid (GSB) van BZK en Integratie en Inburgering (I&I) van Justitie op te nemen in de portefeuille van de Minister voor Wonen, Wijken en

Integratie. Hiertoe is budget overgeheveld naar de begroting van WWI (programmagemden) en VROM (apparaat).

Ad f.

In de 1^e suppletore begroting 2007 zijn de bijdragen van verschillende diensten aan de projectkosten van het project Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG) verwerkt. Met de bovenstaande mutatie wordt het ontbrekende budget aangevuld.

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerpbegroting						
x € 1 000	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Stand ontwerpbegroting 2007	29 902	38 142	38 627	29 510	29 493	0
Mutatie 1e suppletore begroting 2007	11 530	4 496	1 712	1 398	1 398	1 398
<i>Nieuwe mutaties:</i>						
Beleidsmatige mutaties:						
a. Afdracht eigen vermogen Rgd 2006	6 000					
b. Extrapolatie 2012						29 493
Stand ontwerpbegroting 2008	47 432	42 638	40 339	30 908	30 891	30 891

Artikel 92. Nominaal en onvoorzien

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting						
x € 1 000	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Stand ontwerpbegroting 2007	876	6 531	5 641	9 998	4 860	0
Mutatie NvW 2007 (Kamerstukken II, 2006–2007, 30 800 XI, nr. 12)	- 2 879	- 2 879	- 2 879	- 2 879	- 2 879	- 2 879
Mutatie 1e suppletore begroting 2007	13 018	6 641	5 779	- 94	8 845	9 484
<i>Nieuwe mutaties:</i>						
Beleidsmatige mutaties:						
a. Taakstelling Rijkshuisvesting		- 1 187	- 1 187	- 1 187	- 1 187	- 1 187
b. Uitboeken PIA taakstelling Rgd	4 051	4 051	4 051	4 051	4 051	4 051
c. Prijsbijstelling tranche 2007	- 6 676	- 4 800	- 3 966	- 4 691	- 5 813	- 6 456
d. Loonbijstelling tranche 2007	- 6 755	- 6 484	- 6 491	- 6 420	- 6 375	- 6 281
f. Extrapolatie 2012						9 398
g. Overige mutaties	3 040	- 1 071	- 985	1 003	- 2 456	- 7 114
Stand ontwerpbegroting 2008	4 675	802	- 37	- 219	- 954	- 1 014

Toelichting:

Ad a.

In het Coalitieakkoord is op deze post een taakstelling opgenomen van € 50 mln. De ombuiging per departement is gebaseerd op het aandeel in de gebruiksvergoeding die de departementen betalen aan de Rijksgebouwendienst. VROM krijgt een taakstelling van € 1,187 mln structureel vanaf 2008.

Ad b.

In het Regeerakkoord Balkenende II is een taakstelling opgenomen voor professioneel inkopen en aanbesteden (PIA). Hier kwam een PIA-taakstelling voor de Rijksgebouwendienst uit voort voor efficiëntere aankoop van

Rijkshuisvesting. Inmiddels is door de Rijksgebouwendienst de vereiste efficiëncyslag gemaakt, waardoor de kosten voor de klanten dalen. Om deze reden komt deze taakstelling niet langer voor rekening van VROM.

4. CONVERSIETABEL

Toelichting bij de conversietabel uitgaven en ontvangsten

De herstructurering van de begroting heeft geleid tot een VROM-begroting en een programmabegroting voor Wonen, Wijken en Integratie (WWI).

De beleidsartikelen die in 2008 op de VROM-begroting staan zijn weinig veranderd ten opzichte van de begroting 2007. Alleen op het terrein van handhaving zijn instrumenten gewijzigd en heeft budgetverdeling plaatsgevonden.

Op de nieuwe WWI-begroting heeft op het terrein van Wonen een meer ingrijpende structuurwijziging plaatsgevonden. Hierbij vormen bestaande artikelen samen met de overgekomen budgetten voor Grotestedenbeleid en Integratie & Inburgering geheel nieuwe artikelen. De budgetten op het artikel van de Rijkshuisvesting en architectuur zijn echter ongewijzigd overgenomen in de WWI-begroting.

De (niet-)beleidsartikelen van de programmabegroting van WWI, kennen alleen de component programmageld. De apparaatsuitgaven van zowel VROM als WWI worden namelijk geraamd op de VROM-begroting op het niet-beleidsartikel «Algemeen». Hiervan uitgezonderd zijn de apparaatsuitgaven van de VROM Inspectie die zijn opgenomen onder artikel 9 van de VROM-begroting.

De conversietabellen maken inzichtelijk hoe tot de budgetten op de (nieuwe) instrumenten van beide begrotingen is gekomen. Hiertoe is een tabel opgenomen waar inzicht wordt geboden hoe de begrotingen 2008 zijn opgebouwd vanuit de begroting 2007.

De conversietabel geeft inzicht in:

- Per artikel de instrumenten conform de «nieuwe» begrotingsstructuur (ontwerpbegroting 2008);
- Daarachter de standen van de ontwerpbegroting 2008;
- Daarachter de instrumenten conform de «oude» begrotingsstructuur (begroting 2007).

Conversietabel uitgaven								
Wordt artikel/instrument VROM (XI) x € 1 000	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Was artikel	Was instrument
Artikel 1								
FES Projecten	14 681	13 026	10 045	0	0	0	4	FES ICES/KIS
Monitoring Nota	1 152	1 347	1 176	1 199	1 423	1 423	4	Monitoring Nota
Ruimte								Ruimte
Subsidies algemeen	1 097	769	460	460	597	460	4	Subsidies algemeen
Overige instrumenten algemeen	6 467	3 161	2 936	1 431	268	585	4	Overige instrumenten algemeen
Interreg	1 965	3 514	2 042	2 019	2 385	7 498	5	Interreg

Conversietabel uitgaven

Wordt artikel/instrument VROM (XI) x € 1 000	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Was artikel	Was instrument
Artikel 2								
FES BIRK	52 193	100 609	8 912	9 437	20 130	500	5	FES BIRK
FES nieuwe sleutelprojecten	245 774	35 332	21 111	1 800	0	0	5	FES nieuwe sleutelprojecten
Onderzoek stedelijk gebied	129	100	100	100	100	100	5	Onderzoek stedelijk gebied
Subsidies stedelijk gebied	11 176	14 024	9 363	1 692	434	343	5	Subsidies stedelijk gebied
Overige instrumenten stedelijk gebied	4 593	1 012	691	689	686	686	5	Overige instrumenten stedelijk gebied
FES BIRK	0	0	0	0	0	0	5	FES BIRK
Onderzoek landelijk gebied	0	0	0	0	0	0	5	Onderzoek landelijk gebied
Subsidies landelijk gebied	513	522	76	75	75	75	5	Subsidies landelijk gebied
Overige instrumenten landelijk gebied	392	402	412	411	411	411	5	Overige instrumenten landelijk gebied
Bufferzones	5 907	6 099	5 306	5 871	5 871	4 563	5	Bufferzones
Belverdere	2 128	2 126	2 125	2 124	0	0	5	Belverdere
Het Waddenfonds	33 878	33 878	33 878	33 878	33 878	33 878	5	Het Waddenfonds
Artikel 3								
Binnenlandse klimaatinstrumenten	18 042	19 167	21 839	19 657	15 931	16 216	6	Binnenlandse klimaatinstrumenten
Clean Development Mechanism	49 911	62 030	65 221	66 419	63 798	66 397	6	Clean Development Mechanism
Beperken klimaatverandering door post-Kyoto afspraken	6 109	4 246	6 030	5 633	3 731	3 646	6	Beperken klimaatverandering door post-Kyoto afspraken
Beperken aantasting van de ozonlaag	250	250	250	250	250	250	6	Beperken aantasting van de ozonlaag
Beperken van verzuring en grootschalige luchtverontreiniging	8 503	6 496	6 382	6 312	3 926	3 928	6	Beperken van verzuring en grootschalige luchtverontreiniging
Artikel 4								
Verbeteren van de milieukwaliteit van de bodem	2007	1 634	1 789	2 033	2 033	2 033	7	Verbeteren van de milieukwaliteit van de bodem
Saneren van verontreinigde bodems	143 214	142 359	142 926	158 346	184 025	184 028	7	Saneren van verontreinigde bodems
Verbeteren van de milieukwaliteit van water	3 578	13 164	13 161	13 709	13 709	13 709	7	Verbeteren van de milieukwaliteit van water
Bevorderen van gebiedsspecifieke milieumaatregelen in het landelijke gebied	6 202	9 872	21 209	25 672	16 596	16 596	7	Bevorderen van gebiedsspecifieke milieumaatregelen in het landelijke gebied
Bevorderen van duurzame landbouw	5 230	4 333	2 825	2 301	2 016	2 018	7	Bevorderen van duurzame landbouw

Conversietabel uitgaven

Wordt artikel/instrument VROM (XI) x € 1 000	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Was artikel	Was instrument
Artikel 5								
Verbeteren van de lokale luchtkwaliteit	0	40 000	40 000	40 000	30 000	0	8	Verbeteren van de lokale luchtkwaliteit
Verminderen van geluidhinder	40 575	27 110	25 526	27 056	27 852	27 852	8	Verminderen van geluidhinder
Bevorderen van duurzame mobiliteit	109 719	100 100	28 700	0	0	0	8	Bevorderen van duurzame mobiliteit
Geïntegreerd milieubeleid voor andere overheden	61 583	4 294	4 542	5 253	5 247	5 247	8	Geïntegreerd milieubeleid voor andere overheden
Artikel 6								
Veilig gebruik van chemische stoffen	13 156	7 582	2 540	3 855	2 615	2 615	9	Veilig gebruik van chemische stoffen
Reductie van milieubelasting door afvalstoffen	21 268	128 428	127 750	126 668	126 722	126 985	9	Reductie van milieubelasting door afvalstoffen
Bescherming tegen straling	5 522	5 954	5 826	5 566	5 543	4 879	9	Bescherming tegen straling
Verantwoorde toepassing van ggo's	1 975	4 660	5 025	4 300	3 103	3 399	9	Verantwoorde toepassing van ggo's
Artikel 7								
Strategieontwikkeling en adequaat generiek instrumentarium	89 357	65 525	62 448	52 924	49 886	49 330	10	Strategieontwikkeling en adequaat generiek instrumentarium
Internationaal milieubeleid (HGIS-deel)	4 626	3 813	3 803	3 846	4 245	5 074	10	Internationaal milieubeleid (HGIS-deel)
Internationaal milieubeleid (niet HGIS-deel)	1 807	1 849	996	443	443	643	10	Internationaal milieubeleid (niet HGIS-deel)
Gecoördineerd milieubeleid voor industrie en MKB	6 408	7 276	7 275	8 458	8 448	8 248	10	Gecoördineerd milieubeleid voor industrie en MKB
Artikel 8								
Bepalen van de aanvaardbaarheid van risicovolle situaties	912	1 307	1 571	1 103	1 017	1 020	11	Bepalen van de aanvaardbaarheid van risicovolle situaties
Oplossen van niet-aanvaardbare risicovolle situaties	11 749	7 239	16 011	20 043	27 800	39 800	11	Oplossen van niet-aanvaardbare risicovolle situaties
Preventie tegen nieuwe risicovolle situaties	21 723	25 200	25 590	24 990	30 490	30 490	11	Preventie tegen nieuwe risicovolle situaties
Overige instrumenten en milieu en veiligheid	995	5 113	492	353	353	0	11	Overige instrumenten en milieu en veiligheid
Onderzoek externe veiligheid	0	0	0	0	0	0	11	Onderzoek externe veiligheid

Conversietabel uitgaven

Wordt artikel/instrument VROM (XI) x € 1 000	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Was artikel	Was instrument
Schadeclaims FES Kennis voor Klimaat	0 0	0 10 000	0 10 000	0 10 000	0 10 000	0 10 000	11 11	Schadeclaims FES Kennis voor klimaat
Artikel 9 Bevorderen naleving wetgeving voor Wonen, Wijken en Integratie	12 676	7 970	7 948	8 077	8 068	8 082	12	Naleving van nationale en internationale regelgeving vallend onder VROM-toezicht bevorderen (Primair toezicht)
Bevorderen naleving wetgeving voor Wonen, Wijken en Integratie	550	547	531	521	519	519	12	Rijkstoezicht handhaven en interbestuurlijk toezicht uitvoe- ren op gemeen- ten en provincies (Interbestuurlijk toezicht)
Bevorderen naleving wetgeving voor Milieu en Ruimte	731	731	731	731	731	731	12	Rijkstoezicht handhaven en interbestuurlijk toezicht uitvoe- ren op gemeen- ten en provincies (Interbestuurlijk toezicht)
Bevorderen samen- werking methodiek en strategie	2 952	2 683	2 641	2 615	2 611	2 611	12	Wettelijke taken prioriteren en relevante maat- schappelijke signalen selec- teren (Strategie/ maatschappelijke signalen)
Crisismanagement organiseren	5 784	7 768	5 602	5 550	5 542	5 602	12	Crisismanage- ment organise- ren
Opsporen en bestrij- den van fraude	1 179	1 179	1 159	1 149	1 146	1 147	12	Opsporen en bestrijden van fraude
Apparaat artikel 9 (IG)	42 371	41 581	42 078	42 235	42 306	42 597	12	Apparaat artikel 12 (IG)
Artikel 91 Communicatie-instru- menten	7 892	7 431	7 428	7 428	7 415	7 415	14	Communicatie- instrumenten
Stichting Advisering Bestuursrechtspraak (StaB)	5 063	5 017	4 990	4 988	4 984	4 982	14	Stichting Advise- ring Bestuurs- rechtspraak (StaB)
Overige vastgoed- informatievoorziening	12 680	16 223	14 231	3 659	509	509	14	Overige vast- goedinformatie- voorziening
Ruimtelijk Planbureau	1 270	1 279	1 280	1 281	1 279	1 280	14	Ruimtelijk Plan- bureau

Conversietabel uitgaven

Wordt artikel/instrument VROM (XI) x € 1 000	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Was artikel	Was instrument
Programma/onderzoek Milieu en Natuur Planbureau (MNP)	0	0	0	0	0	0	14	Programma / onderzoek Milieu en Natuur Planbureau (MNP)
Programma/onderzoek Gemeenschappelijk Ontwikkelingsbedrijf (GOB)	3 202	4 170	0	0	0	0	14	Programma/onderzoek Gemeenschappelijk Ontwikkelingsbedrijf (GOB)
Apparaat artikel 1 (DGR)	9 067	8 849	8 875	8 873	8 867	8 864	4	Apparaat artikel 4 (DGR)
Apparaat artikel 2 (DGR)	2 977	2 905	2 917	2 913	2 908	2 907	5	Apparaat artikel 5 (DGR)
Apparaat artikel 3 (DGM/KvL)	4 570	4 556	4 558	4 556	4 556	4 554	6	Apparaat artikel 6 (DGR)
Apparaat artikel 4 (DGM)	4 820	4 804	4 806	4 804	4 804	4 802	7	Apparaat artikel 7 (DGM)
Apparaat artikel 5 (DGM/LMV)	4 816	4 766	4 769	4 767	4 769	4 765	8	Apparaat artikel 8 (DGM)
Apparaat artikel 6 (DGM/SAS)	5 439	5 421	5 423	5 422	5 421	5 419	9	Apparaat artikel 9 (DGM)
Apparaat artikel 7 (DGM)	5 293	5 275	5 277	5 276	5 276	5 274	10	Apparaat artikel 10 (DGM)
Apparaat internationale Zaken artikel 7 (IZ)	5 732	5 945	5 946	5 945	5 943	6 418	10	Apparaat internationale Zaken (IZ)
Apparaat artikel 8 (DGR)	817	798	799	799	799	799	11	Apparaat artikel 11 (DGR)
Apparaat artikel 8 (GD/IZ)	2 611	2 691	2 672	2 672	2 672	2 671	11	Apparaat artikel 11 (DGM)
Apparaat artikel 1 (DGWWI)	2 056	1 991	2 013	2 012	2 009	2 009	1	Apparaat artikel 1 (DGW)
Apparaat artikel 1 (DGWWI)	1 316	1 495	1 495	1 495	1 495	1 495	17	Apparaat artikel 17 (GSB)
Apparaat artikel 2 (DGWWI)	9 247	9 932	9 968	9 967	9 954	9 998	2	Apparaat artikel 2 (DGW)
Apparaat artikel 3 (DGWWI)	20 746	18 112	14 412	14 411	14 389	14 388	3	Apparaat artikel 3 (DGW)
Uitvoering huursubsidie	24 357	2 300	1 800	1 300	1 000	800	3	Uitvoering huursubsidie
Apparaat artikel 4 (DGWWI)	4 599	5 745	5 751	5 750	5 750	5 750	16	Apparaat artikel 16 (I&I)
Apparaat projecten VROM	0	0	0	0	0	0	14	Apparaat projecten VROM
Apparaat DGWWI	0	0	22	1 197	1 195	1 195	14	Apparaat DGW
Apparaat DGR	3 389	3 826	3 852	3 908	3 905	3 903	14	Apparaat DGR
Apparaat DGM	2 097	2 103	2 135	2 205	2 204	2 203	14	Apparaat DGM
Apparaat Inspectie	0	0	0	0	0	0	14	Apparaat Inspectie
Apparaat departementsleiding, control en overig staf	16 214	19 436	20 363	20 279	20 743	20 738	14	Apparaat departementsleiding, control en overig staf
Apparaat Ruimtelijk Planbureau (RPB)	5 487	5 486	5 486	5 477	5 472	5 470	14	Apparaat Ruimtelijk Planbureau (RPB)
Apparaat Milieu en Natuur Planbureau (MNP)	35 172	31 359	30 175	28 742	28 703	28 697	14	Apparaat Milieu en Natuur Planbureau (MNP)
VROM-Raad	2 138	2 118	2 107	2 106	2 105	2 105	14	VROM-Raad

Conversietabel uitgaven

Wordt artikel/instrument VROM (XI) x € 1 000	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Was artikel	Was instrument
Raad voor Ruimtelijk, Milieu- en Natuuronderzoek	1 131	531	532	531	531	530	14	Raad voor Ruimtelijk, Milieu- en Natuuronderzoek
Waddenadviesraad (WAR)	632	628	622	622	619	619	14	Waddenadviesraad (WAR)
Adviesraad Gevaarlijke Stoffen (AGS)	1 000	0	0	0	0	0	14	Adviesraad Gevaarlijke Stoffen (AGS)
Technische Commissie Bodembescherming (TCB)	636	636	636	636	636	636	14	Technische Commissie Bodembescherming (TCB)
Gemeenschappelijk Ontwikkelingsbedrijf (GOB)	2 727	2 718	2 718	2 717	2 717	2 716	14	Gemeenschappelijk Ontwikkelingsbedrijf (GOB)
Postactieven DGWWI	3 046	3 034	3 035	3 035	3 033	3 032	14	Postactieven DGW
Postactieven DGR	390	389	389	389	388	388	14	Postactieven DGR
Postactieven DGM	1 317	1 311	1 311	1 311	1 311	1 311	14	Postactieven DGM
Postactieven Inspectie	1 577	1 546	1 516	1 376	1 261	949	14	Postactieven Inspectie
Postactieven RPB	63	63	63	63	63	63	14	Postactieven RPB
Postactieven GD/CSt	3 995	4 188	3 460	3 342	3 167	2 687	14	Postactieven GD/CSt
Gemeenschappelijke voorzieningen	107 477	93 587	92 733	88 680	91 777	92 288	14	Gemeenschappelijke voorzieningen
Huurbijdrage aan Rgd	25 710	25 148	24 906	24 904	24 861	24 863	14	Huurbijdrage aan Rgd
Rijksbrede taakstelling apparaat	0	- 5 871	- 11 745	- 23 487	- 46 974	- 46 974	14	Rijksbrede taakstelling apparaat
Artikel 92								
Loonbijstelling	0	0	0	0	0	0	15	Loonbijstelling
Prijsbijstelling	0	0	0	0	0	0	15	Prijsbijstelling
Onvoorzien	4 828	2 142	1 736	1 988	2 120	2 060	15	Onvoorzien
Nog nader te verdelen taakstellingen	- 153	- 1 340	- 1 773	- 2 207	- 3 074	- 3 074	15	Nog nader te verdelen taakstellingen
Nog nader te verdelen overig	0	0	0	0	0	0	15	Nog nader te verdelen overig
Vervallen								
Overheidsbeleid voor duurzame ontwikkeling	0	0	0	0	0	0	10	Overheidsbeleid voor duurzame ontwikkeling
Kenniscentrum Aanbesteding Bouw (KCAB)	0	0	0	0	0	0	14	Kenniscentrum Aanbesteding Bouw (KCAB)
Nederlandse Emissieautoriteit (NEA)	0	0	0	0	0	0	14	Nederlandse Emissieautoriteit (NEA)

Conversietabel uitgaven

Wordt artikel/instrument WWI (XVIII) x € 1 000	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Was artikel	Was instrument
Artikel 1								
Investeringen	268 189	325 859	385 248	281 555	269 889	145 303	2	Investeringen
Stedelijke vernieuwing								Stedelijke vernieuwing
Innovatiebudget	6 874	17 337	14 883	16 051	4 809	725	2	Innovatiebudget
Stedelijke vernieuwing								Stedelijke vernieuwing
Programma Sociale Veiligheid	0	0	0	0	0	0	2	Programma Sociale Veiligheid
Faciliteren grote-stedenbeleid	3 766	3 238	3 119	3 128	2 471	2 439	17	Faciliteren grote-stedenbeleid
LVS en WI	3 440	3 440	3 440	3 440	970	990	17	LVS en WI
Sociale herovering	15 000	0	0	0	0	0	17	Sociale herovering
Sittard Geleen	365	365	365	905	0	0	17	Sittard Geleen
BDU-SIV	505 806	509 724	507 204	0	0	0	17	BDU-SIV
BDU-SIV veiligheidsmiddelen	68 090	60 610	55 610	55 328	30 928	30 913	17	BDU-SIV veiligheidsmiddelen
FES NICIS	2 600	2 700	2 700	3 600	3 400	0	17	FES NICIS
Kenniscentrum	284	284	284	0	0	0	17	Kenniscentrum
Artikel 2								
Budget BLS	130 277	124 826	121 530	78 204	119 324	119 811	2	Budget BLS
Planologische en woningbouwknelpunten VINEX en VINAC	0	0	0	0	0	0	2	Planologische en woningbouwknelpunten VINEX en VINAC
Bijdragen nieuwbouw sociale koopwoningen	0	0	0	0	0	0	2	Bijdragen nieuwbouw sociale koopwoningen
Bijdragen stimulering woningproductie	0	0	0	0	0	0	2	Bijdragen stimulering woningproductie
Verruimen van het aanbod van geschikte woningen voor ouderen en gehandicapten	0	0	0	0	0	0	2	Verruimen van het aanbod van geschikte woningen voor ouderen en gehandicapten
Programma energiebudgetten	14 516	8 881	8 952	8 980	10 017	10 056	2	Programma energiebudgetten
Subsidies energiebesparing (CO ₂ -reductie) gebouwde omgeving	4 523	23 080	24 171	25 000	14 000	0	2	Subsidies energiebesparing (CO ₂ -reductie) gebouwde omgeving
Regeling sanering loden drinkwaterleidingen	402	2	0	0	0	0	2	Regeling sanering loden drinkwaterleidingen
Regeling energiebesparing huishoudens met lagere inkomens	631	845	368	0	0	0	2	Regeling energiebesparing huishoudens met lagere inkomens
Innovatief bouwen	436	0	0	0	0	0	2	Innovatief bouwen
Onderzoek	2 805	2 551	2 926	3 662	3 658	3 658	2	Onderzoek

Conversietabel uitgaven

Wordt artikel/instrument WWI (XVIII) x € 1 000	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Was artikel	Was instrument
Kennisoverdracht	2 511	1 039	1 060	912	908	908	2	Kennisoverdracht
Kosten uitvoeringsorganisaties	3 396	2 576	2 576	2 576	2 575	2 575	2	Kosten uitvoeringsorganisaties
Nader aan te wijzen	0	0	0	0	0	0	2	Nader aan te wijzen
Artikel 3								
Garanderen van de betaalbaarheid van voldoende huurwoningen en een evenwichtige verdeling hiervan (aanbodgericht)	0	0	0	0	0	0	3	Garanderen van de betaalbaarheid van voldoende huurwoningen en een evenwichtige verdeling hiervan (aanbodgericht)
Huursubsidie en huurtoeslag	2 101 233	2 143 779	2 172 576	2 207 887	2 243 585	2 305 543	3	Huursubsidie en huurtoeslag
Vangnetregeling	0	0	0	0	0	0	3	Vangnetregeling
Eénmalige bijdrage huurbeleid	0	0	0	0	0	0	3	Eénmalige bijdrage huurbeleid
Kostenvergoeding verhuurders	0	0	0	0	0	0	3	Kostenvergoeding verhuurders
Bevorderen eigen woonbezit	1 696	3 244	5 571	8 678	12 571	16 855	3	Bevorderen eigen woonbezit
Bijdrage financiering startersleningen	0	0	0	0	0	0	3	Bijdrage financiering startersleningen
Onderzoek	741	740	740	739	738	738	3	Onderzoek
Kennisoverdracht	45	45	45	45	45	45	3	Kennisoverdracht
Kosten uitvoeringsorganisaties	2 652	1 795	1 795	1 795	1 795	1 795	3	Kosten uitvoeringsorganisaties
Nader aan te wijzen	0	0	0	0	0	0	3	Nader aan te wijzen
Artikel 4								
Facilitering inburgering	380 939	397 416	397 273	366 635	366 295	366 295	16	Gemeenten
Facilitering remigratie	33 343	36 406	36 414	36 431	36 432	36 432	16	Sociale verzekeringsbank (SVB)
Overige instrumenten	46 877	49 502	44 374	40 924	39 404	39 404	16	Overig
Artikel 5								
Scheppen van randvoorwaarden voor een goed werkende woningmarkt	0	0	0	0	0	0	1	Scheppen van randvoorwaarden voor een goed werkende woningmarkt
Bevorderen van maximale maatschappelijke prestaties van wooncorporaties	0	0	0	0	0	0	1	Bevorderen van maximale maatschappelijke prestaties van wooncorporaties
Subsidies woonconsumentenorganisaties	1 486	1 346	1 364	1 363	1 361	1 361	1	Subsidies woonconsumentenorganisaties
Onderzoek	7 244	8 297	8 007	5 811	8 297	6 327	1	Onderzoek
Experimenten en kennisoverdracht	3 134	3 706	3 809	2 847	3 781	3 466	1	Experimenten en kennisoverdracht
Nader aan te wijzen	0	0	0	0	0	0	1	Nader aan te wijzen

Conversietabel uitgaven

Wordt artikel/instrument WWI (XVIII) x € 1 000	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Was artikel	Was instrument
Artikel 6								
Beleed (mede) van toepassing op de Rijkshuisvesting en de doelmatige werking van het Rijkshuisvestingsstelsel	2 859	2 882	2 654	2 654	2 650	2 649	13	Beleed (mede) van toepassing op de Rijkshuisvesting en de doelmatige werking van het Rijkshuisvestingsstelsel
Onderzoek Rgd	261	590	589	589	588	588	13	Onderzoek Rgd
Coördinatie Rijksopdrachtgeverschap in de bouw	1 939	1 213	1 193	1 191	1 188	1 188	13	Coördinatie Rijksopdrachtgeverschap in de bouw
Energiebesparing Rijkshuisvesting	7	0	0	0	0	0	13	Energiebesparing Rijkshuisvesting
Stimuleren architectonische kwaliteit	3 141	3 021	5 252	5 236	5 230	5 229	13	Stimuleren architectonische kwaliteit
Beheer monumenten in Rijksbezit	13 451	13 638	13 543	14 008	8 978	9 012	13	Beheer monumenten in Rijksbezit
Onderhoud HCvS/AZ	6 507	2 916	3 664	3 650	4 158	4 173	13	Onderhoud HCvS/AZ
Investerings HCvS/AZ	48 365	35 582	38 148	16 225	1 798	222	13	Investerings HCvS/AZ
Huren HCvS/AZ	3 449	3 478	3 401	1 666	898	902	13	Huren HCvS/AZ
Paleizen	29 973	35 263	20 715	12 565	8 481	7 796	13	Paleizen
Functionele kosten Koninklijk Huis	6 975	8 421	7 988	7 866	7 854	7 854	13	Functionele kosten Koninklijk Huis
Artikel 95								
Afkoop subsidies DGWWI regelingen	3 525	0	0	0	0	0	14	Afkoop subsidies DGW regelingen
Kosten uitvoeringskosten	0	0	0	0	0	0	14	Kosten uitvoeringskosten
Betaalbare woonkeuze koop- en huursector	15 818	12 108	10 947	8 063	8 012	6 212	14	Betaalbare woonkeuze koop- en huursector
Budget BWS 1992–1994	149 169	144 669	144 476	149 169	149 169	149 169	14	Budget BWS 1992–1994
Woningbouw en duurzame kwaliteit	0	0	0	0	0	0	14	Woningbouw en duurzame kwaliteit
Huisvesting gehandicapten en woon-zorg	17 171	12 154	11 797	11 657	11 657	11 657	14	Huisvesting gehandicapten en woon-zorg
Stedelijke vernieuwing Lelystad	0	0	0	0	0	0	2	Stedelijke vernieuwing Lelystad
LVS en WI	3 440	3 440	3 440	3 440	970	970	2	LVS en WI
Vervallen								
Duurzaam bouwen Rijkshuisvesting	0	0	0	0	0	0	13	Duurzaam bouwen Rijkshuisvesting
Asbestsanering	0	0	0	0	0	0	13	Asbestsanering
Overig Rijkshuisvesting	0	0	0	0	0	0	13	Overig Rijkshuisvesting

Conversietabel ontvangsten

Wordt artikel/instrument VROM (XI) x € 1 000	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Was artikel	Was instrument
Artikel 1								
Ontv. Investeringsbijdrage Vijfde Nota (FES)	14 650	13 000	10 033	0	0	0	4	Ontv. Investeringsbijdrage Vijfde Nota (FES)
Overige ontvangsten DGR	1 135	0	0	0	0	0	4	Overige ontvangsten DGR
Artikel 2								
Investeringsbijdrage nieuwe Sleutelprojecten (FES)	245 774	35 332	21 111	1 800	0	0	5	Investeringsbijdrage nieuwe Sleutelprojecten (FES)
Ontv. Investeringsbijdrage Vijfde Nota (FES)	52 193	100 609	8 912	9 437	20 130	500	5	Ontv. Investeringsbijdrage Vijfde Nota (FES)
Aankoop bufferzones	2 200	2 200	1 164	599	596	1 906	5	Aankoop bufferzones
Ontwikkeling Waddengebied	0	0	0	0	0	0	5	Ontwikkeling Waddengebied
Ontvangsten (art.2)	2 500	0	0	0	0	0	5	overige Ontvangsten
Artikel 3								
Ontvangsten FES (art. 3)	250	250	2 500	6 000	6 000	6 000	6	Ontvangsten FES (art. 26)
Ontvangsten (art. 3)	0	0	0	0	0	0	6	Ontvangsten (art. 26)
Artikel 4								
Ontvangsten bodemsanering en kostenverhaal	0	0	0	0	0	0	7	Ontvangsten bodemsanering en kostenverhaal
Ontvangsten kostenverhaal	0	0	0	0	0	0	7	Ontvangsten kostenverhaal
Ontvangsten FES	18 030	20 700	20 600	0	0	0	7	Ontvangsten FES
Ontvangsten FES (art. 4)	4 058	2 500	1 000	200	0	0	7	Ontvangsten FES (art. 27)
Ontvangsten (art. 4)	0	0	0	0	0	0	7	Ontvangsten (art. 27)
Artikel 5								
Ontvangsten FES (art. 5)	161 564	140 100	68 700	40 000	30 000	0	8	Ontvangsten FES (art. 28)
Ontvangsten	10 212	0	0	0	0	0	8	Ontvangsten
Artikel 6								
Ontvangsten FES	1 615	2 400	2 800	2 100	950	300	9	Ontvangsten FES
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	9	Ontvangsten
Artikel 7								
Ontvangsten Internationale Zaken (IZ)	0	0	0	0	0	0	10	Ontvangsten Internationale Zaken (IZ)
Ontvangsten FES	11 415	2 000	2 000	0	0	0	10	Ontvangsten FES
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	10	Ontvangsten
Artikel 8								
Ontvangsten FES (art. 8)								
Ontvangsten DGM	5 000	0	0	0	0	0	11	Ontvangsten DGM

Conversietabel ontvangsten								
Wordt artikel/instrument VROM (XI) x € 1 000	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Was artikel	Was instrument
Ontvangsten FES Kennis voor Klimaat	0	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	11	FES Kennis voor Klimaat
Artikel 9 Overige ontvangsten inspecties	882	882	882	882	882	882	12	Overige ontvangsten inspecties
Artikel 91 Ontvangsten DGM artikel 91 (apparaat)	3 689	3 689	3 689	0	0	0	14	Ontvangsten DGM artikel 14 (apparaat)
Ontvangsten apparaat DGWWI	646	646	646	646	646	646	14	Ontvangsten apparaat DGW
Afdracht agentschap	6 000	0	0	0	0	0	14	Afdracht agentschap
Ontvangsten apparaat RPB	0	0	0	0	0	0	14	Ontvangsten apparaat RPB
Ontvangsten apparaat DGR	328	328	0	0	0	0	14	Ontvangsten apparaat DGR
Ontvangsten apparaat Milieu en Natuur Planbureau (MNP)	5 100	3 497	3 497	2 100	2 100	2 100	14	Ontvangsten apparaat Milieu en Natuur Planbureau (MNP)
Ontvangsten Programma GEO (FES)	4 000	4 566	4 000				14	Ontvangsten Programma GEO (FES)
Ontvangsten apparaat gemeenschappelijke diensten	25 000	27 763	27 714	27 683	27 666	27 666	14	Ontvangsten apparaat gemeenschappelijke diensten
Ontvangsten RMNO	2 190	1 670	314	0	0	0	14	Ontvangsten RMNO
Ontvangsten apparaat Concernstaf	0						14	Ontvangsten apparaat Concernstaf
Ontvangsten DGM artikel 91 (programma)	479	479	479	479	479	479	14	Ontvangsten DGM artikel 34 (programma)

Conversietabel ontvangsten								
Wordt artikel/instrument WWI (XVIII) x € 1 000	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Was artikel	Was instrument
Artikel 1 BDU-SIV	505 806	509 724	507 204	0	0	0	17	BDU-SIV
FES NICIS	2 600	2 700	2 700	3 600	3 400	0	17	FES NICIS
Kenniscentrum	284	284	284	0	0	0	17	Kenniscentrum
Artikel 2 Impuls voor de ruimtelijke economische structuur	0	0	0	0	0	0	2	Impuls voor de ruimtelijke economische structuur
Restituties en overige ontvangsten DGWWI	91	91	91	91	91	91	2	Restituties en overige ontvangsten DGW

Conversietabel ontvangsten

Artikel 3

Eenmalige bijdrage huurbeleid	0	0	0	0	0	0	3	Eenmalige bijdrage huurbeleid
Taakstelling hs	155 000	238 100	243 302	248 608	254 020	259 540	3	Taakstelling hs
Bijdrage verhuurders hs-plus	176 140	117 283	107 428	112 577	112 729	112 884	3	Bijdrage verhuurders hs-plus
Restituties subject-subsidies	145 758	194 811	191 200	201 307	192 069	189 990	3	Restituties subject-subsidies
Restituties en overige ontvangsten DGWWI	350	0	0	0	0	0	3	Restituties en overige ontvangsten DGW

Artikel 4

Facilitering inburgering	1 895	6 688	11 269	15 866	19 950	24 010	16	Gemeenten
Facilitering remigratie	454	454	454	454	454	454	16	Sociale verzekeringsbank (SVB)
Overige instrumenten	0	0	0	0	0	0	16	Overig

Artikel 6

Beheer monumenten in Rijksbezit	357	357	357	357	357	357	13	Beheer monumenten in Rijksbezit
Investerings HCvS/AZ	4 926	0	2 269	0	0	0	13	Investerings HCvS/AZ

Artikel 95

Restituties en overige ontvangsten oude regelingen DGWWI	444	445	448	214	0	0	14	Restituties en overige ontvangsten oude regelingen DGW
--	-----	-----	-----	-----	---	---	----	--

WETSARTIKEL 2 (BEGROTINGSSTAAT BATEN-LASTENDIENST)**5. BEGROTING VAN DE NEDERLANDSE EMISSIEAUTORITEIT****Tabel 1. Begrotingsstaat 2008 (x € 1 000)**

Totaal baten	Totaal lasten	Saldo baten en lasten
6 119	6 119	0
Totaal kapitaaluitgaven	Totaal kapitaalontvangsten	
578	313	

Begroting van Baten en lasten voor het jaar 2008 en meerjarenraming**Tabel 2. Begroting van Baten en Lasten**

x € 1 000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Baten							
Opbrengst moederdepartement	5 108	5 897	6 119	6 425	6 746	7 084	7 438
Totaal baten	5 108	5 897	6 119	6 425	6 746	7 084	7 438
Lasten							
Apparaatskosten:							
– personele kosten	2 638	3 750	3 183	3 342	3 509	3 684	3 868
– materiële kosten	2 185	1 845	2 586	2 715	2 851	2 994	3 143
Rentelasten	30	30	32	34	35	37	39
Afschrijvingskosten							
– materieel	4	5	10	10	13	14	16
– immaterieel	251	267	308	324	338	355	372
Dotaties voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0
Buitengewone lasten	0	0	0	0	0	0	0
Totale lasten	5 108	5 897	6 119	6 425	6 746	7 084	7 438
Saldo	0	0	0	0	0	0	0

*Toelichting bij de opbouw baten**Opbrengst moederdepartement*

De opbrengst moederdepartement betreft de inkomsten die voortkomen uit de opdracht van de directie Klimaatverandering & Industrie ten behoeve van de uitvoering van de emissiehandelwetgeving. De feitelijke (jaarlijkse) opdrachtverlening zal de hoogte van de opbrengst moederdepartement bepalen.

Aangezien de offerte aan de opdrachtgever pas in oktober 2007 wordt uitgebracht, zijn de uren en aantallen bij het opstellen van de begroting nog niet bekend. In het onderstaande overzicht is uitgegaan van een extrapolatie van de cijfers zoals deze in 2007 bekend waren. Extrapolatie brengt het risico met zich mee dat de hier gepresenteerde cijfers ten

opzichte van de werkelijke cijfers over 2008 kunnen afwijken. De stijging van de begroting 2008 ten opzichte van 2007 ligt in de aanname van de opheffing van de bestaande opt-out voor NO_x-bedrijven met als gevolg dat er circa 130 bedrijven extra bijkomen voor vergunningen.

Tabel 3. Opbrengsten moederdepartement naar product/dienst

Afdeling	Product/dienst	Begroting 2008
Toezicht en Handhaving	Audits	€ 1 305 339
	Ad-hoc onderzoeken	€ 442 224
	Diepte onderzoeken	€ 251 530
	Handhaving	€ 214 112
	Controle Emissiejaarverslagen	€ 149 789
	Advisering en beleidsafstemming	€ 59 744
	Bezwaren en beroepen	€ 0
	Schakelfunctie Toetsing&Handhaving	€ 44 587
Vergunningen en Validatie	Vergunningsaanvragen	€ 281 346
	Onderhoud dossier	€ 906 377
	Advisering en beleidsafstemming	€ 169 189
	Bezwaren en beroepen	€ 112 765
	Schakelfunctie Validatie en Vergunningen	€ 28 882
Registratie Emissiehandel	Helpdesk en registeradministratie	€ 745 561
	Registeronderhoud	€ 944 387
	Rekeningenbeheer Kyoto	€ 52 969
	Advisering en beleidsafstemming	€ 45 257
	Opstart Kyoto	€ 320 437
Schakelfunctie Registratie Emissiehandel	€ 44 995	
Totaal		€ 6 119 490

Toelichting bij de opbouw lasten

Personele kosten

In 2007 had de NEa hoge personele kosten om enkele honderden vergunningen te verlenen aan bedrijven die per 1-1-2008 gaan deelnemen aan CO₂-emissiehandel. De gewijzigde regelgeving zorgt ervoor dat de bedrijven eenmalig een vergunning moeten krijgen. Het betrof tijdelijke, dure inhuur met specialistische kennis. Vanaf 2008 is er structurele extra capaciteit noodzakelijk om meldingen van bedrijven te beoordelen, rekeningen te openen en toezichtsbezoeken aan de nieuwkomers te brengen. Omdat dit geen dure inhuur betreft dalen de personele kosten ten opzichte van 2007. In de navolgende jaren zal het aantal deelnemende bedrijven verder toenemen, waardoor de personele kosten op termijn stijgen.

Materiële kosten

Vanwege de stijging van arbeidscapaciteit alsmede het aantal deelnemende bedrijven, stijgen de materiële kosten voor de NEa.

Rentelasten

Er is gerekend met een rentepercentage van 3,25% over alle lopende leningen op dat moment. In 2008 wordt er van uitgegaan dat er een bedrag van € 313 000 wordt geïnvesteerd waarvoor een lening bij het ministerie van Financiën wordt afgesloten.

Afschrijvingskosten

Deze post bestaat uit de afschrijving op de in 2005 en 2006 aangeschafte en ontwikkelde software voor de NO_x- en CO₂-registers, het interne workflowsysteem, roerende goederen en nog in 2007 te activeren immateriële activa (kleine aanpassingen aan de registers).

- De immateriële activa (computersoftware) wordt afgeschreven in 5 jaar.
 - Meubilair wordt afgeschreven in 5 jaar.
 - Computerapparatuur (laptop) in 3 jaar.
- Er wordt van uitgegaan dat in 2008 er een verbetering van de software voor de CO₂-registers plaatsvindt.

Saldo van baten en lasten

Naarmate de tijd vordert krijgt de NEa steeds meer inzicht in de werkelijke kosten voor haar werkzaamheden. Dit leidt ertoe dat er steeds beter begroot kan worden. De veranderende regelgeving zorgt er voor dat de producten van de NEa nog wel aan verandering onderhevig zijn.

Kasstroomoverzicht voor het jaar 2008 en meerjarenraming

Tabel 4. Kasstroomoverzicht							
x € 1 000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
1. Rekening-courant RHB 1 januari	0	1 115	109	162	231	317	420
2. Totaal operationele kasstroom	1 401	- 803	318	334	351	368	387
Totaal investeringen	- 83	0	- 313	- 165	- 170	- 175	- 175
Totaal boekwaarde desinvesteringen		0	0	0	0	0	0
3. Totaal investeringskasstroom	- 83	0	- 313	- 165	- 170	- 175	- 175
Enmalige uitkering aan moederdepartement	0	0	0	0	0	0	0
Enmalige storting door moederdepartement	0	0	0	0	0	0	0
Aflossingen op leningen	- 203	- 203	- 265	- 265	- 265	- 265	- 265
Beroep op leenfaciliteit	0	0	313	165	170	175	175
4. Totaal financieringskasstroom	- 203	- 203	48	- 100	- 95	- 90	- 90
5. Rekening-courant RHB 31 december (=1+2+3+4) (maximale roodstand € 0,5 mln)	1 115	109	162	231	317	420	542

Toelichting:

Operationele kasstroom

De NEa had op 31-12-2006 nog veel openstaande crediteuren en andere nog te betalen bedragen openstaan. Deze bedragen worden allemaal in 2007 betaald. Dit leidt ertoe dat in 2007 de kasstroom negatief is.

Investeringskasstroom

De investeringen voor 2008 t/m 2012 hebben betrekking op het in stand houden van de activa van de Nederlandse Emissieautoriteit. Materieel is dit beperkt. Voor 2008 (€ 313 000) staan extra investeringen in software en meubilair gepland. In de jaren erna wordt uitgegaan van jaarlijkse investering van ongeveer € 170 000 in software.

Financieringskasstroom

De NEa doet een beroep op de leenfaciliteit bij het ministerie van Financiën ter financiering van haar investeringen. De genoemde bedragen betreffen de aflossing op deze lening.

Informatie over de doelmatigheid van de NEa

Deze paragraaf geeft informatie over de doelmatigheid van de NEa. In de indicatoren kunnen nog wijzigingen optreden, omdat de NEa over de aantallen en de kwaliteit van de producten jaarlijks afspraken maakt met de opdrachtgever.

Tabel 5. Overzicht prestatie-indicatoren

Indicator	Prestatie 2006	Begroting 2008
Vergunningsverlening: % vergunningen en meldingen verleend binnen wettelijke termijn	93,30	95
Vergunningsverlening: Aantal bedrijven met een vergunning	293	413
Registratie Emissiehandel: % rekening voor bedrijven geopend binnen wettelijke termijn	100	100
Registratie Emissiehandel: registers CO ₂ en NO _x online	> 99%	> 99%
Toezicht & Handhaving: Aantal uitgevoerde audits bij bedrijven	88	124
Toezicht & Handhaving: Aantal uitgevoerde adhoc-onderzoeken bij bedrijven	73	80
Algemeen: Aantal klachten over uitoefening taken NEa	0	0
Klanttevredenheid: tevreden stakeholders	62%	> 65%
Klanttevredenheid: ontevreden stakeholders	10%	< 10%
Tarieven		
Laag	€ 119	< € 119
Midden	€ 143	< € 143
Hoog	€ 160	< € 160
Directe uren / totaal aantal gewerkte uren:	50%	> 60%

WETSARTIKEL 3 (BEGROTINGSSTAAT WADDENFONDS)

6. BEGROTING VAN HET WADDENFONDS

6.1. Het beleid

6.1.1. Doel van het Waddenfonds

Het kabinet wil een robuust beleid met perspectief voor de toekomst opstellen voor de Waddenzee. Uitgangspunt is daarbij de hoofddoelstelling voor de Waddenzee zoals geformuleerd in de PKB Derde Nota Waddenzee: «*de duurzame bescherming en de ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap*». Het kabinet heeft naar aanleiding van het advies van de Adviesgroep Waddenzeebeleid (rapport «Ruimte voor de Wadden» d.d. 1 april 2004) onder meer besloten om offensief vorm te geven aan deze hoofddoelstelling door het doen van additionele investeringen in de Waddenzee en het Waddengebied. (Kamerstukken II, 2003–2004, 29 684, nr. 1) Het kabinet trekt daarvoor € 800 miljoen uit, verspreid over een investeringsperiode van 20 jaar. Deze investeringen worden gedaan met het doel de kwaliteit van de Waddenzee en het Waddengebied te verbeteren door middel van investeringen gericht op de belangrijkste problemen en uitdagingen.

6.1.2. Aard van het Waddenfonds

Het Waddenfonds maakt deel uit van een samenhangend pakket van maatregelen dat aansluit bij de kabinetsdoelstelling om te komen tot een integraal beleid voor de Wadden. Er is sprake van een politieke – geen financiële koppeling met andere onderdelen van dit pakket, te weten de gaswinning en de schelpdiervisserij. Een heroverweging van dit pakket zal plaatsvinden als één van de onderdelen niet kan worden gerealiseerd (Kamerstukken II, 2004–2005, 29 684, nr. 22).

De kosten en uitgaven die uit het voorgaande voortvloeien, worden in het Waddenfonds verantwoord. Het Waddenfonds is een begrotingsfonds als bedoeld in de zin van artikel 9, eerste lid, van de Comptabiliteitswet. Het fonds is een Rijksfonds dat valt onder beheer van de Minister van VROM als coördinerend Minister van de Wadden. Het subsidieplafond wordt jaarlijks vastgesteld en in de Staatscourant gepubliceerd.

Het kabinet hecht er groot belang aan dat het totaalbedrag dat in de Wadden wordt geïnvesteerd door bijdragen van andere partijen wordt vergroot. Dit kan worden bereikt door middel van cofinanciering. Projectvoorstellen zullen daarom worden getoetst op de mate waarin andere partijen bereid zijn een bijdrage te leveren. Co-financiers kunnen per project of per cluster van projecten bijdragen. In dit kader worden, naast het Waddenfonds, twee partijen onderscheiden: de initiatiefnemer en andere financieringsbronnen (bijvoorbeeld EU-fondsen, bijdragen uit het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG), bijdragen door regionale overheden/instanties en particulieren). Beide worden beschouwd als co-financiers en kunnen zowel publiek als privaat zijn. In dit kader is voor de Rijksbijdragen aan projecten die voor subsidie uit het fonds in aanmerking komen geen anti-cumulatiebeding opgenomen.

6.1.3. Verdeling van de middelen

Activiteiten waarvoor een bijdrage wordt gevraagd, moeten bijdragen aan het bereiken van de vier hierna genoemde operationele doelstellingen.

Het kabinet zal daarbij de volgende verdeling hanteren:

- van het oorspronkelijk beschikbaar gestelde fondsbedrag wordt eerst het bedrag van de nadeelcompensatie kokkelvisserij afgetrokken (€ 122,435 mln);
- vervolgens wordt een bedrag gereserveerd voor de beheers- en uitvoeringskosten van het fonds;
- van het resterende bedrag wordt 10% apart gehouden voor activiteiten die bijdragen aan de doelen ten aanzien van de kennishuishouding (4%) en de afname van externe bedreigingen (6%). Voor beide typen activiteiten geldt ten principale dat deze in gelijke mate zowel de natuur in brede zin, als de economie ten goede komen;
- het resterende bedrag wordt voor 50% ingezet voor ecologie en voor 50% voor economie.

Hiermee wordt invulling geven aan het gewijzigde amendement van de leden Atsma en Snijder-Hazelhoff (Kamerstukken 2006–2007 30 594, nr. 12)

6.1.4. Investeringsplan en Uitvoeringsplan

In het Investeringsplan Waddenfonds zijn de doelen van het Waddenfonds, de uitdagingen en problemen van de Wadden en de werkwijze van het fonds uitgewerkt. Eens per 5 jaar zal een uitvoeringsplan met een horizon van vijf jaar worden opgesteld waarin de investeringsprioriteiten en de verdeling van de middelen binnen de categorieën worden beschreven.

Ten opzichte van het vigerende Beheersplan Waddenzee.

6.2. Algemene beleidsdoelstelling

Motivering

Om de doelen van het Waddenfonds te realiseren worden door middel van een subsidieregeling door VROM investeringen in het Waddengebied gestimuleerd. De doelen van het fonds zijn als volgt verwoord:

- Het vergroten en versterken van de natuur- en landschapswaarden van het Waddengebied;
- Het verminderen of wegnemen van externe bedreigingen van de natuurlijke Rijkdom van de Waddenzee;
- Een duurzame economische ontwikkeling in het Waddengebied en een substantiële transitie naar een duurzame energiehuishouding in het Waddengebied en de direct aangrenzende gebieden;
- Het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het Waddengebied. (Zie Wet op het Waddenfonds, artikel 2 lid 2.)

Deze doelen gelden voor het Waddengebied als geheel: door middel van investeringen uit het Waddenfonds zal aan deze doelen worden bijgedragen. De realisatie van deze doelen wordt ook met andere beleidsinstrumenten nagestreefd, bijvoorbeeld wet- en regelgeving en investeringen in het gebied gefinancierd vanuit andere (Rijks)middelen.

Verantwoordelijkheid

VROM is als coördinerend departement voor de Wadden verantwoordelijk voor:

- Het beheer van het fonds;
- De toekenning van subsidies;

- De uitvoering van de subsidieregeling;
- Evaluatie en monitoring.

Externe factoren

Het behalen van deze doelstelling hangt af van:

- Draagvlak in de regio;
- Ontvangen van degelijke projectvoorstellen;
- Natuurlijke ontwikkelingen in het Waddengebied.

Meetbare gegevens:

De (voorlopige) ecologische instandhoudingsdoelstellingen van het Waddengebied zijn in het kader van de PKB Waddenzee vastgesteld. Hierin zijn basiswaarden, streefwaarden en planning opgenomen. Onderzocht wordt of er op basis van deze waarden bruikbare prestatie-indicatoren, basiswaarden en streefwaarden benoemd kunnen worden. Voor de duurzame economische ontwikkeling in het Waddengebied zal het aantal werkzame personen in het Waddengebied als indicator worden gebruikt.

Op basis van bestaande trilaterale monitoring wordt één maal per vier jaar een Quality Status Report (QSR) opgesteld. De onderliggende gegevens zijn samen met de overige nationale monitoringgegevens beschikbaar voor signalering van trends. In trilateraal verband is afgesproken om het «Trilateral Monitoring and Assessment Program» te optimaliseren naar aanleiding van een evaluatie in 2004. Onderdeel van de optimalisatie is een betere aansluiting bij de Vogel- en Habitatrichtlijn en de Kaderrichtlijn Water; In 2012 zal een mid-term review van het gevoerde beleid plaatsvinden.

Voor het aflopen van de planperiode van de PKB Waddenzee (2016) zal een evaluatie van het gevoerde beleid plaatsvinden.

Tabel budgettaire gevolgen van beleid

Artikel 1. Waddenfonds						
x € 1 000	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Verplichtingen:	33 878	33 878	33 878	33 878	33 878	33 878
Uitgaven:	33 878	33 878	33 878	33 878	33 878	33 878
Programma						
Vergroten en versterken van de natuur- en landschapswaarden vh Waddengebied	14 850	14 850	14 850	14 850	14 850	14 850
Verminderen of wegnemen van externe bedreigingen van de natuurlijke Rijkdom vd Waddenzee	1 980	1 980	1 980	1 980	1 980	1 980
Bevorderen van een duurzame economische ontwikkeling in het Waddengebied en een substantiële transitie naar een duurzame energiehuishouding in het Waddengebied en de direct aangrenzende gebieden	14 850	14 850	14 850	14 850	14 850	14 850
Ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het Waddengebied	1 320	1 320	1 320	1 320	1 320	1 320
Apparaat						
Beheers en uitvoeringskosten	878	878	878	878	878	878
Ontvangsten:	33 878	33 878	33 878	33 878	33 878	33 878

Toelichting:

De Raad van State heeft toestemming gegeven voor gasboringen in de Waddenzee. Omdat de vergunningen voor de gaswinning nu definitief verleend zijn, is er een meerjarige reeks van € 33,878 mln opgenomen tot en met 2026. De onbestede gelden in enig jaar zullen worden doorgeschoven naar volgende jaren.

6.3. Operationele doelstellingen

6.3.1. Vergroten en versterken van de natuur- en landschapswaarden van het Waddengebied

Motivering	Om de karakteristieke ecologische, landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het Waddengebied, zoals verwoord in de geldende PKB Derde Nota Waddenzee, te herstellen of te verbeteren.
Instrumenten	(Investerings)subsidies
Meetbare gegevens	<p>Prestatie-indicatoren en prestaties</p> <p>In 2008 kunnen onderstaande prestaties nog niet gerelateerd worden aan gegevens aan de hand waarvan het effectbereik kan worden geëvalueerd. De genoemde prestaties zijn afgeleid van het ontwikkelingsperspectief tot 2030 dat in de PKB Derde nota Waddenzee is geschetst en dat de beoogde doelstellingen in globale termen weergeeft. In 2007 is in opdracht van het Regionaal College Waddengebied gestart met het opstellen van het integraal Beheer- en Ontwikkelingsplan Waddengebied. Dit plan zal een concretisering van het ontwikkelingsperspectief opleveren, waarvoor de planhorizon tien jaar is en dat iedere vijf jaar wordt herzien. Uit het plan zal ook blijken wat de huidige stand van zaken – de basiswaarde – is. De afronding van het plan is voorzien in oktober 2008. Na het gereedkomen van het plan – dat ook verder richting zal geven aan de inzet van de middelen uit het Waddenfonds als één van de instrumenten om het streefbeeld te bereiken – zal pas een nadere bepaling en invulling van de prestatie-indicatoren kunnen plaatsvinden.</p> <p>Prestaties</p> <ul style="list-style-type: none">● Bevorderen van innovaties die bodemverstoringen of negatieve ecologische effecten ten gevolge van menselijke activiteiten mitigeren of voorkomen en bijdragen aan het tot stand brengen of herstellen van ongestoorde ecologische en fysische processen;● Herstel van zoet-zout-overgangen, waarbij waterlopen in het binnenland op een meer natuurlijke wijze met de Waddenzee worden verbonden en die tevens kansen bieden voor combinaties met andere functies zoals waterberging en recreatie;● Stimuleren van een gevarieerder kwelderbeheer en kwelderontwikkeling, passend binnen de voor de kwelders geldende (natuur)doelstellingen;● Stimuleren van ontwikkeling van zeegrasvelden en stabiele mosselbanken;● Behoud en herstel van jonge duinlandschappen op de eilanden;● Stimuleren van vormen van dynamisch kustbeheer op de eilanden;● Bevorderen van de migratie van vissoorten;● Behoud en herstel van voor de Wadden karakteristieke landschappelijke en cultuurhistorische elementen, patronen en ensembles in combinatie met duurzame economische ontwikkelingen, waterbeheer en recreatieve toegankelijkheid.

Meetbare gegevens	<p>Prestatie-indicatoren en prestaties</p> <p>In 2008 kunnen onderstaande prestaties nog niet gerelateerd worden aan gegevens aan de hand waarvan het effectbereik kan worden geëvalueerd. De genoemde prestaties zijn afgeleid van het ontwikkelingsperspectief tot 2030 dat in de PKB Derde nota Waddenzee is geschetst en dat de beoogde doelstellingen in globale termen weergeeft. In 2007 is in opdracht van het Regionaal College Waddengebied gestart met het opstellen van het integraal Beheer- en Ontwikkelingsplan Waddengebied. Dit plan zal een concretisering van het ontwikkelingsperspectief opleveren, waarvoor de planhorizon tien jaar is en dat iedere vijf jaar wordt herzien. Uit het plan zal ook blijken wat de huidige stand van zaken – de basiswaarde – is. De afronding van het plan is voorzien in oktober 2008. Na het gereedkomen van het plan – dat ook verder richting zal geven aan de inzet van de middelen uit het Waddenfonds als één van de instrumenten om het streefbeeld te bereiken – zal pas een nadere bepaling en invulling van de prestatie-indicatoren kunnen plaatsvinden.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Stimuleren van kwelderontwikkeling, met als doel het tegengaan van overstromingen als gevolg van de zeespiegelstijging; ● Stimuleren van innovatieve projecten die zijn gericht op het verhogen van de veiligheid boven het niveau dat met behulp van het reguliere beleid wordt gegarandeerd.
Motivering	Om de natuurlijke rijkdom van de Wadden te behouden.
Instrumenten	(Investerings)subsidies
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> ● Stimuleren van kwelderontwikkeling, met als doel het tegengaan van overstromingen als gevolg van de zeespiegelstijging; ● Stimuleren van innovatieve projecten die zijn gericht op het verhogen van de veiligheid boven het niveau dat met behulp van het reguliere beleid wordt gegarandeerd.
Prestatie indicatoren	<p>Op dit moment zijn er nog geen bruikbare prestatie-indicatoren beschikbaar. Dit komt mede door de grote diversiteit in activiteiten die ten behoeve van het Waddengebied ontplooid kunnen worden. Dientengevolge zijn de prestaties divers en ruim geformuleerd. Er zal daarom in de toekomst op basis van gesubsidieerde projecten worden bekeken welke prestatie-indicatoren kunnen worden opgesteld die meer inzicht bieden in het bereiken van deze operationele doelstelling.</p>
Motivering	<p><i>6.3.3. Bevorderen van een duurzame economische ontwikkeling in het Waddengebied en een substantiële transitie naar een duurzame energiehuishouding in het Waddengebied en de direct aangrenzende gebieden</i></p> <p>Om bij te dragen aan de vergroting van de kansen voor duurzame sociaal-economische ontwikkeling in het Waddengebied. Om daardoor de werkgelegenheid in het gebied te vergroten, het bruto regionaal product te verhogen en de economische structuur te verbeteren.</p>
Instrumenten	(Investerings)subsidies
Meetbare gegevens	Prestatie-indicatoren en prestaties

In 2008 kunnen onderstaande prestaties nog niet gerelateerd worden aan gegevens aan de hand waarvan het effectbereik kan worden geëvalueerd. De genoemde prestaties zijn afgeleid van het ontwikkelingsperspectief tot 2030 dat in de PKB Derde nota Waddenzee is geschetst en dat de beoogde doelstellingen in globale termen weergeeft. In 2007 is in opdracht van het Regionaal College Waddengebied gestart met het opstellen van het integraal Beheer- en Ontwikkelingsplan Waddengebied. Dit plan zal een concretisering van het ontwikkelingsperspectief opleveren, waarvoor de planhorizon tien jaar is en dat iedere vijf jaar wordt herzien. Uit het plan zal ook blijken wat de huidige stand van zaken – de basiswaarde – is. De afronding van het plan is voorzien in oktober 2008. Na het gereedkomen van het plan – dat ook verder richting zal geven aan de inzet van de middelen uit het Waddenfonds als één van de instrumenten om het streefbeeld te bereiken – zal pas een nadere bepaling en invulling van de prestatie-indicatoren kunnen plaatsvinden.

- Bevorderen van duurzaam toerisme en recreatie die tevens draagvlak voor natuur en natuurbeleid creëren;
- Verbeteren van promotie, marketing en branding van het Waddengebied als toeristisch product;
- Verbreden van het toerisme als duurzame economische drager van het Waddengebied;
- Bevorderen van innovatieve binnendijkse vormen van duurzame landbouw, passend binnen het gebied;
- Stimuleren van kansrijke combinaties tussen landbouw en natuurherstel, natuurontwikkeling en natuurbeleving;
- Stimuleren van initiatieven die vergroting en verbreding mogelijk maken van de productie en verspreiding van streekgebonden producten;
- Bevorderen van een verduurzaming van de visserijsector;
- Aanpassen en innoveren van de haven- en bedrijfsomgeving aan de eisen van nieuwe havenfuncties;
- Ondersteunen van innovatieve projecten die bijdragen aan een duurzame economische ontwikkeling van het Waddengebied;
- Bevorderen van kunst- en cultuurvoorstellen die bijdragen aan de toeristische aantrekkingskracht van het Waddengebied;
- Stimuleren van snel uitvoerbare projectvoorstellen, die aantoonbaar bijdragen aan de transitie naar een duurzame energiehuishouding. Doorontwikkeling, grootschalige toepassing en verbreding zijn van belang;
- Mogelijk maken van (door)ontwikkeling, grootschalige toepassing of een verbreding van de toepassing van groene grondstoffen.

6.3.4. Ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het Waddengebied

Motivering

Om bij te dragen aan de verbetering van de kennishuishouding in het Waddengebied;
 Om kennis van het ecosysteem, het sociale systeem en het economische systeem van het Waddengebied te operationaliseren en verspreiden (zowel nationaal als internationaal);
 Om aandacht te besteden aan de samenhang tussen deze systemen.

Instrumenten

(Investerings)subsidies

Prestatie-indicatoren en prestaties

Op dit moment zijn er nog geen bruikbare prestatie-indicatoren beschikbaar. Dit komt mede door In 2008 kunnen onderstaande prestaties nog niet gerelateerd worden aan gegevens aan de hand waarvan het effectbereik kan worden geëvalueerd. De genoemde prestaties zijn afgeleid van het ontwikkelingsperspectief tot 2030 dat in de PKB Derde nota Waddenzee is geschetst en dat de beoogde doelstellingen in globale termen weergeeft. In 2007 is in opdracht van het Regionaal College Waddengebied gestart met het opstellen van het integraal Beheer- en Ontwikkelingsplan Waddengebied. Dit plan zal een concretisering van het ontwikkelingsperspectief opleveren, waarvoor de planhorizon tien jaar is en dat iedere vijf jaar wordt herzien. Uit het plan zal ook blijken wat de huidige stand van zaken – de basiswaarde – is. De afronding van het plan is voorzien in oktober 2008. Na het gereedkomen van het plan – dat ook verder richting zal geven aan de inzet van de middelen uit het Waddenfonds als één van de instrumenten om het streefbeeld te bereiken – zal pas een nadere bepaling en invulling van de prestatie-indicatoren kunnen plaatsvinden.

- Formulering en opvulling van de grootste kennislacunes over het Waddengebied;
- Stimuleren van een betere ontwikkeling en benutting van toegepaste kennis over het Waddengebied;
- Bewerkstelligen van een goed functionerende waddenacademie;
- Stimuleren van projecten die door kennisoverdracht bijdragen aan het vergroten van draagvlak en kennis over het Waddengebied, het waddenbeleid en het herstel en de ontwikkeling van landschap en cultuurhistorie.

6.4. Overzicht beleidsonderzoeken

Overzicht onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid:

Soort onderzoek	Onderwerp onderzoek	Alg.doel/ Op.doel	A. Start B. Afgerond
Effecten onderzoek ex durante Mid-term review Waddenfonds	Waddenfonds	Allen	A. 2012 B. 2013
Quality Status Report	Vervolgmeting	Allen	A. 2008 B. 2009
Overig evaluatie-onderzoek: – evaluatie PKB Waddenzee	PKB Waddenzee		A. 2016 B. 2017

BIJLAGE 1. ZBO'S EN RWT'S

De bijlage inzake zelfstandige bestuursorganen (ZBO's) en rechtspersonen met een wettelijke taak (RWT's).

Binnen VROM houdt de afdeling TopZO (Toezicht op Zelfstandige Organen) toezicht namens de Minister van VROM en de Minister voor WWI op de rechtmatigheid, doelmatigheid en de continuïteit van de bedrijfsvoering en de kwaliteit van de taakuitoefening van de zelfstandige organen VROM. Met de oprichting van TopZO, ultimo oktober 2003, is binnen VROM een strikte scheiding tussen enerzijds beleid/aansturing en anderzijds toezicht op de zelfstandige organen geëffectueerd. Het toezicht wordt ingevuld op basis van de geactualiseerde «Toezichtvisie op zelfstandige organen VROM». Hierbij is aansluiting gezocht bij de Kaderwet ZBO's, de Kaderstellende Visie op Toezicht II en de aanbevelingen uit het RWT 1–5 onderzoek van de Algemene Rekenkamer. Ter concretisering van de verantwoordings- en toezichtrelatie tussen VROM en de zelfstandige bestuursorganen (ZBO) en rechtspersonen met een wettelijke taak (RWT) zijn of worden bestaande toezichtarrangementen geactualiseerd, inclusief het opstellen van een Informatie- en Controleprotocol.

Ook is in de tweede helft van 2007 de bestaande toezichtvisie VROM op zelfstandige organen geactualiseerd naar aanleiding van de nieuwe Rijksbrede kaders en de uitkomsten van een stakeholdersonderzoek. In de toezichtvisie worden ambities en doelstellingen van goed uitvoerings-toezicht gekoppeld aan methodieken zoals door TopZO ontwikkeld. Collega departementen zijn geïnformeerd over de werkwijze van VROM/TopZO.

Jaarlijks voert TopZO voor ieder ZBO/RWT een risicoanalyse uit. De risicoanalyse bestaat uit de volgende vier onderdelen: kwaliteit taak-uitoefening, continuïteit bedrijfsvoering, stabiliteit beleidsterrein en kwaliteit sturingsrelatie. Aandachtspunten die uit de risicoanalyse naar voren komen bepalen in belangrijke mate de intensiteit en inhoud van het toezicht, naast de reguliere activiteiten als beoordeling van de begroting, de jaarstukken en in voorkomende gevallen tariefsvoorstellen en andere taken en bevoegdheden zoals in instellingswetten bepaald. De intensiteit van het toezicht wordt ook gerelateerd aan de maatschappelijke betekenis (bijdrage aan publieke taken) en omvang (in geld en mensen) van een zelfstandig orgaan.

Begin 2008 zal de Minister van VROM (en ook de Minister voor WWI) richting de Staten-Generaal mededeling doen over de vraag welke ZBO's onder de Kaderwet worden gebracht alsook de mate van overeenstemming.

De volgende ZBO's en RWT's behoren tot het beleidsterrein van de Minister van VROM.

Naam ZBO (tevens RWT):	Kadaster
Doelstelling Kadaster:	Het bevorderen van de rechtszekerheid bij het rechtsverkeer inzake registergoederen in Nederland en het bevorderen van een optimale informatievoorziening daarover aan de samenleving. Daarbij ligt het zwaartepunt op onroerende zaken.

Naam ZBO (tevens RWT):**Kadaster**

Taak Kadaster:

Het Kadaster is belast met de kadastrale registratie en het vervaardigen en bijhouden van kadastrale kaarten. Ook houdt het Kadaster een openbaar register bij van registergoederen en wordt de Rijksdriehoeksmeting in stand gehouden. Verder is het Kadaster verantwoordelijk voor het inwinnen, het bijhouden, het beheer en de cartografische weergave van geografische basisgegevens. Tevens verstrekt het Kadaster inlichtingen aan belanghebbenden omtrent de in het kader van de uitvoering van de wettelijke taken verkregen gegevens.

Beleidsartikel:

Artikel 14 Algemeen

Raming vanuit VROM-begroting:

n.v.t.

Naam ZBO (tevens RWT):

College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb)

Doelstelling Ctgb:

Bijdragen aan duurzame landbouw door het beslissen over de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden in Nederland.

Taak Ctgb:

Het Ctgb – voorheen bekend als het College voor de toelating van Bestrijdingsmiddelen – heeft als hoofdtaken: het toelaten van gewasbeschermingsmiddelen en het toelaten of registreren van biociden.

Beleidsartikel:

Artikel 7 Verbeteren milieukwaliteit van water en bodem

Raming vanuit VROM-begroting:

€ 360

Naam RWT:

Stichting Advisering Bestuursrechtspraak (StAB)

Doelstelling StAB:

Advisering aan de bestuursrechter in geschillen op het gebied van ruimtelijke ordening en milieu waardoor een bijdrage wordt geleverd aan een goede en efficiënte rechtspraak.

Taak StAB:

De StAB brengt op verzoek van de bestuursrechter (Raad van State en rechtbanken) onafhankelijke deskundigenberichten uit op het gebied van milieu en ruimtelijke ordening.

Beleidsartikel:

Artikel 14 Algemeen

Raming vanuit VROM-begroting:

€ 4 882

Naam ZBO (tevens RWT):

Stichting Bureau Architectenregister (SBA)

Doelstelling SBA:

De Wet op de architectentitel heeft tot doelstelling het scheppen van waarborgen voor de vakbekwame beroepsuitoefening door bouwkundig architecten, stedenbouwers, tuin- en landschapsarchitecten en interieurarchitecten en het uitvoeren van de EU-architectenrichtlijn en consumentenbescherming. Om deze doelen te bereiken is een Architectenregister ingesteld.

Taak SBA:

Het SBA beheert het architectenregister.

Beleidsartikel:

Artikel Rijkshuisvesting en architectuur

Raming vanuit VROM-begroting:

n.v.t.

De Tweede Kamer is bij brief van 10 november 2005 (Kamerstukken II, 2005–2006, 29 383, nr. 38) geïnformeerd over het voornemen het Fonds Luchtverontreiniging op te heffen.
Naar verwachting zal eind 2007 de procedure hiervoor zijn afgewikkeld.

BIJLAGE 2. OVERZICHTSCONSTRUCTIE MILIEU

Toelichting:

In de Ministerraad van 24 augustus 2001 is besloten om vanaf de begroting 2003 een Overzichtsconstructie Milieu op te nemen als vervanging van het Milieuprogramma. Dit is een overzicht waarin informatie bijeen wordt gebracht van (onderdelen van) beleidsartikelen van verschillende begrotingen met een milieudoelstelling. In de overzichtsconstructie zijn operationele doelen uit beleidsartikelen van de verschillende departementen opgenomen, exclusief de Zelfstandige Bestuursorganen (ZBO's) en de Baten- en Lastendiensten, die overwegend een uitvoerend karakter hebben.

Het opnemen van een overzichtsconstructie door een daartoe aangewezen minister dient louter een informatiefunctie voor de Staten-Generaal. Op deze wijze wordt het integrale overheidsbeleid op een beleidsterrein zichtbaar gemaakt in één begroting of jaarverslag, ook al wordt het beleid door meerdere ministers ontwikkeld en/of uitgevoerd. De individuele ministeriële verantwoordelijkheid blijft daarbij gehandhaafd.

De Overzichtsconstructie Milieu is opgezet volgens de vigerende Regeling Rijksbegrotingsvoorschriften. Er wordt een overzicht gegeven van alle met milieubeleid in verband staande artikelen en operationele doelstellingen bij VROM en andere ministeries. Begrotingsprestaties en -bedragen worden niet opgenomen; in de begroting van de andere ministeries kan de precieze invulling van het operationele doel worden teruggevonden.

De Overzichtsconstructie Milieu kent primair een thematische indeling waarbij is uitgegaan van de kerntaken van het milieubeleid bij het ministerie van VROM:

1. Beperken van klimaatverandering en grootschalige luchtverontreiniging;
2. Verbeteren van de milieukwaliteit van het water- en bodemsysteem;
3. Verbeteren van de milieukwaliteit van de bebouwde leefomgeving;
4. Beperken van risico's van zware ongevallen met gevaarlijke stoffen en vliegtuigen;
5. Beheersen van de risico's van het omgaan met stoffen, afvalstoffen, straling en ggo's;
6. Versterken van het algemene (inter)nationale milieubeleid.

Aangezien een operationeel doel kan bijdragen aan meerdere taken, komen sommige operationele doelen in de overzichtsconstructie op meerdere plaatsen voor. De overzichtsconstructie bevat geen andere informatie dan in de individuele begrotingen is terug te vinden. De kwaliteit van de informatie is daarom direct afhankelijk van de informatie die is opgenomen in de afzonderlijke departementale begrotingen.

Niet alle ministeries hebben specifieke beleidsdoelstellingen op milieugebied of de milieubijdrage is niet expliciet ondergebracht in een operationeel doel:

- III Algemene Zaken (AZ)
Algemene Zaken heeft geen specifieke beleidsdoelstellingen op het milieugebied en ook geen significante milieu-uitgaven.

- VII Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK)
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft geen specifieke beleidsdoelstellingen op het milieugebied en ook geen significante milieu-uitgaven. De Rijksuitgaven voor milieu en stedelijke vernieuwing in het kader van het Grotestedenbeleid 2005–2009 (GSB III) zijn opgenomen in de VROM-begroting en maken onderdeel uit van het extra comptabel overzicht GSB. De Minister voor Wonen, Wijken en Integratie (WWI) heeft als coördinerend Minister voor het GSB op deze terreinen een medeverantwoordelijkheid.
- VIII Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW)
In het kader van wetenschapsbeleid heeft OCW geen taken en specifieke doelen ten aanzien van milieubeleid. OCW oormerkt geen subsidies of begrotingsbedragen aan milieubeleid.
- IX Financiën (Fin)
Financiën heeft geen specifieke beleidsdoelstellingen op het milieugebied en ook geen significante milieu-uitgaven.
- X Defensie (Def)
Naast de zichtbare uitgaven heeft Defensie niet zichtbare milieu-uitgaven in investerings- en exploitatiebudgetten. Deze niet zichtbare uitgaven betreffen onder andere de (meer)kosten voor inkoop van groene stroom, basispakket duurzaam bouwen en energie-efficiënte apparaten en voertuigen en personeelsuitgaven voor de milieu-uitvoeringsorganisatie.

Taak 1: Beperken van klimaatverandering en grootschalige luchtverontreiniging

	ministerie	Artikel	Nr OD	Naam OD
V	BZ	2	9	Grotere veiligheid en stabiliteit door strijd tegen aantasting van het milieu en vernietiging van ecosystemen
V	BZ	6	1	Bescherming en duurzaam gebruik van milieu en water in de mondiale context en de nationale context in ontwikkelingslanden
X	DEF	90	2	Beheersing en ontwikkeling van departementsbrede programma's (o.a. milieu-uitgaven)
XI	VROM	3	1	Realisatie Kyoto-klimaatverplichtingen
XI	VROM	3	2	Post-Kyoto afspraken
XI	VROM	3	3	Beperken van aantasting van de ozonlaag
XI	VROM	3	4	Beperken van verzuring en grootschalige luchtverontreiniging
XI	VROM	9	2	Rijksbeleid handhaven en interbestuurlijk toezicht uitvoeren op gemeenten en provincies
XII	VenW	34	4	Netwerk decentraal/regionaal vervoer
XII	VenW	36	1	Leefomgeving hoofdwegen
XII	VenW	36	4	Scheepvaart
XII	VenW	37	1	Weer, klimaat en seismologie
XIII	EZ	4	3	Verduurzaming van de energiehuishouding
XIV	LNV	21	13	Bevorderen van duurzame productiemethoden en bedrijfssystemen waaronder glastuinbouw en biologische landbouw
XIV	LNV	22	12	Ruimte voor niet-grondgebonden landbouw (glastuinbouw)
XVIII	VROM/WWI	2	4	Garanderen van de minimale bouwtechnische en gebruikstechnische kwaliteit van gebouwen en bevorderen van een hogere kwaliteit daarvan
XVIII	VROM/WWI	6	1	Adviseren over en implementeren van beleid dat (mede) van toepassing is op de Rijkshuisvesting en op de doelmatige werking van het Rijkshuisvestingsstelsel

Taak 2: Verbeteren van de milieukwaliteit van het water- en bodemsysteem

	ministerie	Artikel	Nr OD	Naam OD
V	BZ	6	2	Duurzaam waterbeheer, een hoger percentage mensen dat duurzaam toegang heeft tot veilig drinkwater en sanitaire voorzieningen
X	DEF	90	2	Beheersing en ontwikkeling van departementsbrede programma's (o.a. milieu-uitgaven)
XI	VROM	4	1	Verbeteren van de milieukwaliteit van de bodem
XI	VROM	4	2	Saneren van verontreinigde bodems
XI	VROM	4	3	Verbeteren van de milieukwaliteit van water
XI	VROM	4	4	Gebiedsspecifieke milieumaatregelen in het landelijk gebied
XI	VROM	4	5	Bevorderen van duurzame landbouw
XI	VROM	9	1	Naleving van nationale en internationale regelgeving vallend onder VROM-toezicht bevorderen
XI	VROM	9	2	Rijksbeleid handhaven en interbestuurlijk toezicht uitvoeren op gemeenten en provincies
XII	VenW	31	2	Veiligheid
XII	VenW	31	4	Waterkwaliteit
XII	VenW	36	2	Leefomgeving spoorwegen
XII	VenW	36	4	Scheepvaart
XIV	LNV	21	12	Bevorderen van maatschappelijk geaccepteerde productievoorwaarden en dierenwelzijn
XIV	LNV	21	13	Bevorderen van duurzame productiemethoden en bedrijfssystemen waaronder biologische landbouw
XIV	LNV	21	14	Bevorderen duurzame vangst en kweek van vis en schelpdieren
XIV	LNV	21	15	Bevorderen van duurzame ketens
XIV	LNV	22	11	Ruimte voor grondgebonden landbouw
XIV	LNV	22	12	Ruimte voor niet-grondgebonden landbouw
XIV	LNV	23	11	Verwerven EHS (ILG)
XIV	LNV	23	12	Inrichten EHS (ILG)
XIV	LNV	23	13	Beheren EHS (ILG)
XIV	LNV	23	14	Beheer natuur buiten EHS en beschermen van internationale biodiversiteit
XIV	LNV	24	11	Nationale landschappen
XIV	LNV	27	11	Uitvoeren reconstructie

Taak 3: Verbeteren van de milieukwaliteit van de bebouwde omgeving

	ministerie	Artikel	Nr OD	Naam OD
V	BZ	6	2	Duurzaam waterbeheer, een hoger percentage mensen dat duurzaam toegang heeft tot veilig drinkwater en sanitaire voorzieningen
XI	VROM	5	1	Geïntegreerd milieubeleid voor andere overheden
XI	VROM	5	2	Verbeteren van de lokale luchtkwaliteit
XI	VROM	5	3	Verminderen van de geluidhinder
XI	VROM	5	4	Bevorderen van duurzame mobiliteit
XI	VROM	9	2	Rijksbeleid handhaven en interbestuurlijk toezicht uitvoeren op gemeenten en provincies
XII	VenW	34	4	Netwerk decentraal/regionaal vervoer
XII	VenW	36	1	Leefomgeving hoofdwegen
XII	VenW	36	2	Leefomgeving spoorwegen
XII	VenW	36	3	Luchtvaart
XVIII	VROM/WWI	6	1	Adviseren over en implementeren van beleid dat (mede) van toepassing is op de Rijkshuisvesting en op de doelmatige werking van het Rijkshuisvestingsstelsel
XVIII	VROM/WWI	2	3	Garanderen van een minimum bouwtechnische en gebruikstechnische kwaliteit van gebouwen en het bevorderen van een hogere, duurzame kwaliteit daarvan

Taak 4: Beperken van risico's van zware ongevallen met gevaarlijke stoffen en vliegtuigen

	ministerie	Artikel	Nr OD	Naam OD
XI	VROM	8	1	Bepalen van de aanvaardbaarheid van risicovolle situaties
XI	VROM	8	2	Oplossen van niet-aanvaardbare risicovolle situaties
XI	VROM	8	3	Preventie tegen nieuwe risicovolle situaties
XI	VROM	9	2	Rijksbeleid handhaven en interbestuurlijk toezicht uitvoeren op gemeenten en provincies
XII	VenW	33	1	Externe veiligheid
XII	VenW	33	2	Veiligheid scheepvaart
XII	VenW	33	3	Veiligheid luchtvaart

Taak 5: Beheersen van de risico's van het omgaan met stoffen, afvalstoffen, straling en ggo's

	ministerie	Artikel	Nr OD	Naam OD
XI	VROM	6	1	Veilig gebruik van chemische stoffen
XI	VROM	6	2	Reductie van milieubelasting door afvalstoffen
XI	VROM	6	3	Bescherming tegen straling
XI	VROM	6	4	Verantwoorde toepassing van ggo's
XI	VROM	9	1	Naleving van nationale en internationale regelgeving vallend onder VROM toezicht bevorderen
XI	VROM	9	2	Rijksbeleid handhaven en interbestuurlijk toezicht uitvoeren op gemeenten en provincies
XI	VROM	9	4	Crisismanagement organiseren
XII	VenW	33	1	Externe veiligheid
XII	VenW	36	3	Luchtvaart
XII	VenW	38	4	Scheepvaart
XIV	LNV	25	11	Bevorderen van kwalitatief hoogwaardig voedselaanbod en consumptiepatroon
XV	SZW	44	1	Verbetering arbeidsomstandigheden, arbozorg en verzuimaanpak
XV	SZW	50	2	Fin. tegemoetkoming aan werknemers of hun huisgenoten in verband met maligne mesothelioom door asbestblootstelling
XVIII	VROM/WWI	6	1	Adviseren over en implementeren van beleid dat (mede) van toepassing is op de Rijkshuisvesting en op de doelmatige werking van het Rijkshuisvestingsstelsel

Taak 6: Versterken van het algemene (inter)nationale milieubeleid

	ministerie	Artikel	Nr OD	Naam OD
V	BZ	1	1	Een goed functionerende internationale rechtsorde
V	BZ	2	9	Grotere veiligheid en stabiliteit door strijd tegen aantasting van het milieu en vernietiging van ecosystemen
V	BZ	3	1	Een democratische, slagvaardige en transparante Europese Unie die haar burgers vrijheid, recht, veiligheid, welvaart en duurzame economische groei biedt
V	BZ	3	2	Een effectief, efficiënt en coherent optreden van de Unie ten opzichte van derde landen of regio's
V	BZ	3	3	Een effectief, efficiënt en coherent optreden van de EU ten opzichte van ontwikkelingslanden of -regio's
V	BZ	4	3	Verhoogde economische groei en verminderde armoede als gevolg van gezonde private sector ontwikkeling in ontwikkelingslanden
V	BZ	6	1	Bescherming en duurzaam gebruik van milieu en water in de mondiale context en de nationale context in ontwikkelingslanden
V	BZ	6	2	Duurzaam waterbeheer, een hoger percentage mensen dat duurzaam toegang heeft tot veilig drinkwater en sanitaire voorzieningen
VI	Just	13	3	Handhaving en vervolging
X	DEF	90	2	Beheersing en ontwikkeling van departementsbrede programma's (o.a. milieu-uitgaven)
XI	VROM	7	1	Strategieontwikkeling en adequaat generiek instrumentarium
XI	VROM	7	2	Internationaal milieubeleid
XI	VROM	7	3	Gecoördineerd milieubeleid voor industrie en MKB
XI	VROM	7	4	Overheidsbeleid voor duurzame ontwikkeling
XI	VROM	9	1	Naleving van nationale en internationale regelgeving vallend onder VROM-toezicht bevorderen
XI	VROM	9	3	Wettelijke taken prioriteren en relevante maatschappelijke signalen selecteren
XII	VenW	36	1	Leefomgeving hoofdwegen
XII	VenW	36	2	Leefomgeving spoorwegen
XII	VenW	36	3	Luchtvaart
XII	VenW	36	4	Scheepvaart
XIII	EZ	2	2	Meer ontwikkeling en benutting van technologische kennis door bedrijven
XIII	EZ	2	3	Topprestaties op innovatiethema's
XIII	EZ	3	2	Meer en beter ondernemerschap (MVO kenniscentrum en onderzoeken)
XIV	LNV	21	11	Verbeteren van ondernemerschap en ondernemersklimaat
XIV	LNV	21	15	Bevorderen van duurzame ketens
XIV	LNV	23	13	Beheren EHS
XIV	LNV	23	14	Beheer van natuur buiten de EHS en beschermen van de internationale biodiversiteit
XIV	LNV	26	11	Waarborgen kennisstelsel
XIV	LNV	26	12	Benutten van samenhang tussen instellingen
XIV	LNV	26	13	Vernieuwen van het kennisstelsel
XIV	LNV	26	14	Ondersteunen van LNV-beleid met kennis
XIV	LNV	27	11	Uitvoeren reconstructie
XVI	VWS	41	2	Het voorkomen van gezondheidsschade door onveilig voedsel of onveilige producten
XVI	VWS	46	1	Mensen sporten en bewegen meer voor hun gezondheid
XVI	VWS	98	7	Gezondheidsraad
XVIII	VROM/WWI	2	3	Garanderen van een minimum bouwtechnische en gebruikstechnische kwaliteit van gebouwen en het bevorderen van een hogere, duurzame kwaliteit daarvan

BIJLAGE 3. NALEVINGSSTRATEGIE VROM-INSPECTIE

De geprioriteerde wettelijke taken van de VROM-inspectie:

Burgers, bedrijven en andere overheden zelf zijn in hoofdzaak verantwoordelijk voor het naleven van de regels. Waar dat niet gebeurt is de rijksoverheid er om die naleving te verbeteren. Het is belangrijk om daarbij de juiste prioriteiten te stellen. Daarvoor heeft VROM een zogenoemde Nalevingstrategie ontwikkeld, die jaarlijks wordt herzien. Uitgangspunt van de Nalevingstrategie is dat de prioriteit van de VROM-inspectie (VI) ligt bij de wetgeving waar een groot naleeftekort is en die tevens veel risico's geeft voor veiligheid, gezondheid, duurzaamheid en sociale aspecten. Deze Nalevingstrategie bestaat uit een tweetal sporen, het risicogerichte of wettelijke taken spoor en het probleemgerichte spoor. In dit begrotingsartikel wordt het wettelijke taak spoor gebruikt bij de geprioriteerde onderwerpen. De wettelijke taken zijn in bijgevoegde prioriteitenkwadranten gescoord aan de hand van risico's (kans * effect). Deze worden afgezet tegen de inschatting van de naleeftekorten per wettelijke taak.

VROM heeft circa 270 wetten en convenanten, subsidieregelingen en beleidsafspraken gescreend op risico en naleving en deze ingedeeld in vier kwadranten:

- Is het risico groot en het nalevingstekort groot, dan pakt de VROM-Inspectie deze taak met voorrang op. Hier is de noodzaak tot toezicht en controle immers het grootst;
- Is het risico groot en het nalevingstekort klein, dan wordt er regulier toezicht gehouden met als doel de risico's zo klein mogelijk te houden. Bij andere controles wordt door quick scans en een harde aanpak van het relatief geringe aantal overtreders wordt druk op de ketel gehouden;
- Is het risico klein en het nalevingstekort groot, dan is controle vaak toch niet nodig. Het kan namelijk gaan over onbekende, onduidelijke of nauwelijks geaccepteerde regels. In dergelijke gevallen zal de VROM-Inspectie zich al dan niet samen met anderen inspannen om regels te verbeteren, te vereenvoudigen of te verduidelijken. Ook komt het voor dat de VROM-Inspectie adviseert regels in te trekken omdat ze eigenlijk niet zijn te handhaven;
- Bij een klein risico en klein nalevingstekort heeft handhaving van deze wet geen prioriteit.

Er is een kwadrant bijgekomen waarin alle taken staan vermeld waarbij het risico, dan wel de naleving, onbekend zijn. Voorheen werd dit niet apart vermeld. Binnen de kwadranten zijn de taken nu op alfabetische volgorde vermeld.

In de tabellen van de bijlage treft u de prioriteitenmatrix van de VROM-Inspectie aan voor de begroting 2008. Dit is afzonderlijk weergegeven voor het primair toezicht en het interbestuurlijk toezicht.

Prioriteitenkwadranten Primair Toezicht

Groot risico, Groot naleeftekort

1	Bestrijdingsmiddelenwet	Bestrijdingsmiddelenwet, koperhoutverduurzaming
2	Bestrijdingsmiddelenwet	Bestrijdingsmiddelenwet, creosoot
3	Europese verordening 259/93 betreffende toezicht op overbrenging van afvalstoffen binnen, naar en uit de EU (EVOA) Verdrag van Basel	Evoa (OESO nieuwe toetreders EU)
4	Europese verordening 259/93 betreffende toezicht op overbrenging van afvalstoffen binnen, naar en uit de EU (EVOA) Verdrag van Basel	Evoa (ACS/ Oost Europa/ niet OESO) (hoog risico stromen)
5	Europese verordening 842/2006 inzake bepaalde gefluoreerde stoffen	F-gassen verordening
6	Kernenergiewet	Besluit stralingsbescherming signalen (artikel 22/33 Kew)
7	Kernenergiewet	Besluit stralingsbescherming (grote bronnen, High Activity Sealed Sources, HASS)
8	Kernenergiewet	Besluit stralingbescherming/hoofdstuk 8 («werkzaamheden»)
9	Kernenergiewet	Besluit detectie radioactief besmet schroot
10	Nota Ruimte	Versterking van de kracht en diversiteit van de belangrijkste economische kerngebieden (gemeenten)
11	Nota Ruimte	Versterking van de kracht en diversiteit van de belangrijkste economische kerngebieden (clustering van chemische bedrijven) (doelgroep gemeenten)
12	Nota Ruimte	Vergroting van milieukwaliteit en veiligheid (gemeenten, provincies)
13	Nota Ruimte	Borging van de veiligheid van het IJsselmeergebied met behoud van (inter)nationale ruimtelijke waarden (Borging ruimte voor dijkversterking, RHS gemeenten)
14	Nota Ruimte	Borging en ontwikkeling van natuurwaarden (gemeenten)
15	PKB's	Structuurschema burgerluchtvaartterreinen (regionale en kleine luchtvaart)
16	PKB's	Regelgeving Burgerluchthavens en Militaire Luchthavens
17	PKB's	PKB luchtvaartterreinen Maastricht en Lelystad
18	PKB's	Derde Nota Waddenzee
19	Waterleidingwet	Waterleidingbesluit collectieve installaties
20	Waterleidingwet	Waterleidingbesluit (eigen winningen)
21	Wet explosieven voor civiel gebruik	Wet explosieven voor civiel gebruik: (de wet zelf)
22	Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden	
23	Wet inzake de luchtverontreiniging	Besluit zwavelgehalte brandstoffen Wlv (zeeschepen)
24	Wet milieubeheer	Vuurwerkbesluit
25	Wet milieubeheer	Regeling lekdichtsheidsvoorschriften koelinstallaties (Defensie, Marine)

Prioriteitenkwadranten Primair Toezicht

Groot risico, Groot naleeftekort

26	Wet milieubeheer	REACH
27	Wet milieubeheer	Hfdst. 9.2 Informatieplicht productie en import
28	Wet milieubeheer	Hfdst. 9 Productenbesluiten asbest (asbest in puin)
29	Wet milieubeheer	Hfdst. 9 Besluit PAK-houdende coatings en producten
30	Wet milieubeheer	Hfdst. 9 Besluit ozonlaagafbrekende stoffen (BOAS)
31	Wet milieubeheer	Hfdst. 9 Besluit genetisch gemodificeerde organismen (veldproeven: incidenten zoals moedwillige vernieling, vandalisme)
32	Wet milieubeheer	Hfdst. 9 Besluit Asbestwegen
33	Wet milieubeheer	Hfdst. 9 Asbestverwijderingsbesluit (eigenaren objecten)
34	Wet milieubeheer	Besluit inzamelen afvalstoffen (vergunningen)
35	Wet milieubeheer	Besluit beheer elektrische apparatuur ((H)CFK-houdende koel/vriesapparatuur)
36	Wet milieubeheer en Wet op de Ruimtelijke Ordening	Besluit Luchtkwaliteit (ruimtelijke doorwerking gemeenten)
37	Wet milieubeheer en Wet op de Ruimtelijke Ordening	Besluit externe veiligheid inrichtingen (afstanden in bestemmingsplannen)
38	Woningwet	Bouwbesluit (CE markering)

Prioriteitenkwadranten Primair Toezicht

Groot risico, Klein naleeftekort

1	Bestrijdingsmiddelenwet	Toelating op grond van de Bestrijdingsmiddelenwet voor wat betreft gasvormende bestrijdingsmiddelen.
2	Europese verordening 259/93 betreffende toezicht op overbrenging van afvalstoffen binnen, naar en uit de EU (EVOA) Verdrag van Basel	Evoa (OESO vergunning, export bouw- en sloopafval)
3	Kernenergiewet	Kernenergiewet, Non-proliferatie verdrag, Protocol van Almelo
4	Kernenergiewet	Beveiligingsrichtlijn Kew (BRK'93)
5	Kernenergiewet	Besluit vervoer splijtstoffen, ertsen, radioactieve stoffen/ vergunninghouders(kerntransporten, onbestraalde splijtstoffen)
6	Kernenergiewet	Besluit stralingsbescherming/artikel 29 en/of 34 Kew
7	Kernenergiewet	Besluit kerninstallaties, splijtstoffen, ertsen/artikel 15b Kew, vergunningen nucleaire inrichtingen
8	Nota Ruimte	Versterking van de kracht en diversiteit van de belangrijkste economische kerngebieden (180 hectare Hoeksewaard) (doelgroep gemeenten)
9	Nota Ruimte	Borging van de veiligheid van de kust met behoud van (inter)nationale ruimtelijke waarden (gemeenten)
10	Nota Ruimte	Borging van de veiligheid tegen overstromingen (provincies)
11	Nota Ruimte	Borging van de veiligheid tegen overstromingen (gemeenten)
12	Nota Ruimte	Borging en ontwikkeling van natuurwaarden
13	Waterleidingwet	Waterleidingbesluit (waterleidingbedrijven)
14	Wet milieubeheer	Schietbanen

Prioriteitenkwadranten Primair Toezicht

Groot risico, Klein naleeftekort

15	Wet milieubeheer	Regeling lekdichtsheidsvoorschriften koelinstallaties (Defensie, Luchtmacht)
16	Wet milieubeheer	Regeling lekdichtsheidsvoorschriften koelinstallaties
17	Wet milieubeheer	PCB, PCT en Chlooretheenbesluit en regeling verwijdering PCB's (remthrusters)
18	Wet milieubeheer	Hfdst. 9 Besluit ozonlaagafbrekende stoffen (importeurs, handel)
19	Wet milieubeheer	Hfdst. 9 Besluit genetisch gemodificeerde organismen (veldproeven)
20	Wet milieubeheer	Hfdst. 9 Besluit genetisch gemodificeerde organismen (gentherapie)

Prioriteitenkwadranten Primair Toezicht

Klein risico, Groot naleeftekort

1	Bestrijdingsmiddelenwet	Bestrijdingsmiddelenwet, toezicht op de dierplaagbestrijders
2	Europese verordening 259/93 betreffende toezicht op overbrenging van afvalstoffen binnen, naar en uit de EU (EVOA) Verdrag van Basel	Evoa (ACS/ Oost Europa/ niet OESO) (laag risico stromen)
3	Flora en Faunawet	Flora en Faunawet (Ro, gemeenten)
4	Kernenergiewet	Besluit vervoer splijtstoffen, ertsen, radioactieve stoffen/ vergunninghouders(grote bronnen)
5	Kernenergiewet	Besluit stralingsbescherming
6	Nota Ruimte	Voorkoming knelpunten bij de ondergrondse ordening (gemeenten)
7	Nota Ruimte	Versterking van de kracht en diversiteit van de belangrijkste economische kerngebieden (gemeenten)
8	Nota Ruimte	Vergroten van de concurrentiepositie van de Randstad als geheel (gemeenten)
9	Nota Ruimte	Ontwikkeling van nationale stedelijke netwerken en stedelijke centra, bundeling van verstedelijking in bundelingsgebieden (gemeenten)
10	Nota Ruimte	Borging en ontwikkeling van bijzondere landschappelijke en cultuur historische waarden
11	Nota Ruimte	Bereikbare en toegankelijke recreatievoorzieningen in en rond de steden. (gemeenten)
12	PKB's	Tweede structuurschema Elektriciteitsvoorziening (SEV):
13	Wet bodembescherming	Besluit opslaan in ondergrondse tanks 1998 (BOOT)
14	Wet Bodembescherming	Besluit bodemkwaliteit
15	Wet bodembescherming	Besluit bodemkwaliteit
16	Wet geluidhinder	Besluit uitlaatsystemen motorvoertuigen en bromfietsen
17	Wet geluidhinder	Besluit geluidhinder spoorwegen
18	Wet luchtvaart	Luchthaven indelingsbesluit
19	Wet milieubeheer	Zorgplicht (ontgassing)
20	Wet milieubeheer	Vuurwerkbesluit (Ro zoning, gemeenten, provincies)
21	Wet milieubeheer	PCB, PCT en Chlooretheenbesluit en regeling verwijdering PCB's (trafo's)
22	Wet milieubeheer	Ontwerpbesluit met koperverbindingen verduurzaamd hout
23	Wet milieubeheer	Hfdst. 9 Besluit genetisch gemodificeerde organismen (markttoelatingen, deel C 2001/18)
24	Wet milieubeheer	Cadmiumbesluit
25	Wet milieubeheer	Brandstofopslag
26	Wet milieubeheer	Besluit verpakkingen en aanduiding Milieugevaarlijke stoffen
27	Wet milieubeheer	Besluit Broeikasgassen
28	Wet milieubeheer	Besluit beheer verpakkingen, papier en karton
29	Wet milieubeheer	Besluit arseenbehandeld hout
30	Wet milieubeheer en Wet op de ruimtelijke ordening	Besluit Luchtkwaliteit 2005 (ruimtelijke doorwerking provincies)

Prioriteitenkwadranten Primair Toezicht

Klein risico, Klein naleeftekort

1	Besluit op de Ruimtelijke ordening	Besluit op de Ruimtelijke Ordening (handhaving watertoets, provincies)
2	Bestrijdingsmiddelenwet	Bestrijdingsmiddelenwet, TBT
3	Europese verordening 259/93 betreffende toezicht op overbrenging van afvalstoffen binnen, naar en uit de EU (EVOA) Verdrag van Basel	Evoa (OESO groene lijst regime)
4	Flora en Faunawet	Flora en Faunawet (Ro, provincies)
5	Kernenergiewet	Vrijstellingsbesluit (defensie-inrichtingen)
6	Kernenergiewet	Besluit vervoer splijtstoffen, ertsen, radioactieve stoffen/ vergunninghouders (kerntransporten)
7	Kernenergiewet	Besluit in-, uit- en doorvoer van radioactieve afvalstoffen
8	Nota Ruimte	Voorkoming knelpunten bij de ondergrondse ordening (provincies)
9	Nota Ruimte	Versterking van de veiligheid tegen overstromen, de toegankelijkheid voor de scheepvaart en natuurlijke kwaliteit in de Zuidwestelijke Delta (provincies)
10	Nota Ruimte	Versterking van de kracht en diversiteit van de belangrijkste economische kerngebieden, versterking luchthaven Schiphol (provincies)
11	Nota Ruimte	Versterking van de kracht en diversiteit van de belangrijkste economische kerngebieden, bevordering ontwikkeling TOP-projecten (provincies)
12	Nota Ruimte	Versterking van de kracht en diversiteit van de belangrijkste economische kerngebieden (clustering van chemische bedrijven) (doelgroep provincies)
13	Nota Ruimte	Versterking van de kracht en diversiteit van de belangrijkste economische kerngebieden (300 hectare Hoeksewaard) (doelgroep provincies)
14	Nota Ruimte	Vergroting van de concurrentiepositie van de Randstad als geheel (provincies)
15	Nota Ruimte	Vergroting van de concurrentiepositie van de Randstad als geheel (gemeenten)
16	Nota Ruimte	Vergroten van de concurrentiepositie van de Randstad als geheel (provincies)
17	Nota Ruimte	Verbetering van de bereikbaarheid
18	Nota Ruimte	Ruimte voor militaire terreinen (provincies)
19	Nota Ruimte	Ruimte voor militaire terreinen (gemeenten)
20	Nota Ruimte	Ontwikkeling van nationale stedelijke netwerken en stedelijke centra, ontwikkeling en versterking van 6 stedelijke centra (provincies)
21	Nota Ruimte	Ontwikkeling van nationale stedelijke netwerken en stedelijke centra, ontwikkeling en versterking van 6 stedelijke centra (gemeenten)
22	Nota Ruimte	Ontwikkeling van nationale stedelijke netwerken en stedelijke centra, bundeling van verstedelijking in bundelingsgebieden (provincies)
23	Nota Ruimte	Borging van de veiligheid van het IJsselmeergebied met behoud van (inter)nationale ruimtelijke waarden (Borging ruimte voor dijkversterking) (RHS) (provincies)
24	Nota Ruimte	Borging van de veiligheid van de kust met behoud van (inter)nationale ruimtelijke waarden
25	Nota Ruimte	Borging en ontwikkeling van natuurwaarden (provincies)
26	Nota Ruimte	Borging en ontwikkeling van bijzondere landschappelijke en cultuur historische waarden (gemeenten)
27	Nota Ruimte	Borging en ontwikkeling van bijzondere landschappelijke en cultuur historische waarden
28	Nota Ruimte	Bereikbare en toegankelijke recreatievoorzieningen in en rond de steden. (provincies)
29	PKB's	Vierde Nota Waterhuishouding
30	PKB's	PKB Ruimte voor de Rivier
31	PKB's	PKB Nota Waddenzee 1993 (provincies)
32	Tracéwet	Tracébesluit (geluid)
33	Vogel- en Habitat richtlijn	Vogel- en Habitatrichtlijn (provincies)

Klein risico, Klein naleeftekort

34	Wet geluidhinder	AWACS grensoverschrijdend
35	Wet inzake de luchtverontreiniging	Besluit zwavelgehalte brandstoffen Wlv (landbouw)
36	Wet inzake de luchtverontreiniging	Besluit zwavelgehalte brandstoffen Wlv (binnenvaart)
37	Wet inzake de luchtverontreiniging	Besluit vervangingskatalysatoren motorvoertuigen luchtverontreiniging
38	Wet inzake de luchtverontreiniging	Besluit typekeuring verwarmingstoestellen luchtverontreiniging stikstofoxiden
39	Wet inzake de luchtverontreiniging	Besluit typekeuring motorrijtuigen luchtverontreiniging
40	Wet inzake de luchtverontreiniging	Besluit typekeuring luchtverontreiniging voor trekkers en motoren voor mobiele machines
41	Wet inzake de luchtverontreiniging	Besluit kwaliteitseisen brandstoffen wegverkeer
42	Wet milieubeheer	Ugilec 121, Ugilec 141 en DBBT-besluit
43	Wet milieubeheer	Regeling inzamelen afvalstoffen (registratieplicht)
44	Wet milieubeheer	Regeling beheer elektrische apparatuur
45	Wet milieubeheer	Regeling beheer autowrakken
46	Wet milieubeheer	Onderliggende besluiten met een primaire bevoegdheid binnen inrichtingen
47	Wet milieubeheer	Munitieopslagplaatsen
48	Wet milieubeheer	Ministeriële regeling provinciale risicokaart
49	Wet milieubeheer	Inzamelingsregeling CFK en Halonen
50	Wet milieubeheer	Hfdst. 9 Productenbesluiten asbest (asbest in producten)
51	Wet milieubeheer	Hfdst. 9 Besluit ozonlaagafbrekende stoffen (producenten)
52	Wet milieubeheer	Hfdst. 9 Besluit ozonlaagafbrekende stoffen (eigenaren halonblusinstallaties)
53	Wet milieubeheer	Hfdst. 9 Besluit organisch halogeengehalte van brandstoffen
54	Wet milieubeheer	Hfdst. 9 Besluit genetisch gemodificeerde organismen (klasse 3 en 4)
55	Wet milieubeheer	Hfdst. 9 Besluit genetisch gemodificeerde organismen (klasse 1 en 2)
56	Wet milieubeheer	DBB-besluit
57	Wet milieubeheer	besluiten defensie algemeen
58	Wet milieubeheer	Besluit uitvoering verordening in- en uitvoer milieugevaarlijke stoffen (exporteurs)
59	Wet milieubeheer	Besluit uitvoering verordening in- en uitvoer gevaarlijke chemische stoffen (importeurs)
60	Wet milieubeheer	Besluit stortplaatsen en stortverboden (BSSA)
61	Wet milieubeheer	Besluit organische oplosmiddelen, verven, vernissen
62	Wet milieubeheer	Besluit Kwikhoudende producten
63	Wet milieubeheer	Besluit kleiduivenschieten
64	Wet milieubeheer	Besluit implementatie EG-verbodsrichtlijn (par. 5 benzeen)
65	Wet milieubeheer	Besluit implementatie EG-verbodsrichtlijn (par. 4 hexachloor-ethaan)
66	Wet milieubeheer	Besluit implementatie EG-verbodsrichtlijn (par. 3 gechlloreerde koolwaterstoffen)
67	Wet milieubeheer	Besluit implementatie EG-verbodsrichtlijn (Besluit PCP)
68	Wet milieubeheer	Besluit gechlloreerde paraffines
69	Wet milieubeheer	Besluit detergentia
70	Wet milieubeheer	Besluit beheer elektrische apparatuur (producenten en importeurs).
71	Wet milieubeheer	Besluit beheer batterijen
72	Wet milieubeheer	Besluit beheer autowrakken (mededelingsplicht voor producenten en importeurs)
73	Wet milieubeheer	Besluit beheer autobanden
74	Wet milieubeheer	art 8.1: inrichtingen vallend onder bijlage 2ivb, niet zijnde defensie
75	Wet milieubeheer	Advisering vergunningverlening en illegale activiteiten (t.a.v. defensie-inrichtingen)
76	Wet op de Ruimtelijke ordening	Besluit op de Ruimtelijke Ordening (handhaving watertoets, gemeenten)
77	Woningwet	Besluit beheer sociale huursector (BBSH)

Risico en/of naleving onbekend

1	Bestrijdingsmiddelenwet	Residubesluit
2	Bestrijdingsmiddelenwet	Bestrijdingsmiddelenwet t.a.v. koperhoudende anti-foulings
3	Huisvestingswet	Buitengewone omstandigheden
4	Nota Ruimte	Borging van de veiligheid van het IJsselmeergebied met behoud van (inter)nationale ruimtelijke waarden (Handhaving van het open karakter van het IJsselmeergebied) (RHS) (provincies)
5	Nota Ruimte	Borging en ontwikkeling van natuurwaarden (provincies)
6	Nota Ruimte	Borging en ontwikkeling van natuurwaarden
7	PKB's	Tweede structuurschema Militaire Terreinen
8	Waterleidingwet	Besluit bescherming waterleidingbedrijven
9	Wet milieubeheer	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL)
10	Wet milieubeheer	Hfdst 2 Zorgplicht
11	Wet milieubeheer	Besluit uitvoering POP-verordening
12	Wet milieubeheer	Besluit lozingsvoorschriften niet-inrichtingen milieubeheer
13	Wet milieubeheer	Besluit implementatie EG-verbodsrichtlijn (nonylfenol en-ethoxylaat)
14	Wet milieubeheer	Besluit implementatie EG-verbodsrichtlijn (cement met Chroom (VI))
15	Wet milieubeheer	Besluit implementatie EG-verbodsrichtlijn (broomfenylethers)
16	Wet milieubeheer	Besluit implementatie EG-verbodsrichtlijn (azo-kleurstof blauw)
17	Wet milieubeheer	Besluit implementatie EG-verbodsrichtlijn (arsen)
18	Wet milieubeheer	Besluit beheer elektr(on)ische apparatuur: verbod op gebruik van bepaalde gevaarlijke stoffen

BIJLAGE 4. MOTIES EN TOEZEGGINGEN

Periode 31 mei 2006 tot 1 juni 2007

PA = parlementaire agenda

UB = uitgaande brief

Afgehandelde moties

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
<p>Snijder-Hazelhoff, Atsma, Van der Staaij Verzoekt de regering middelen vanuit Waddenfonds beschikbaar te stellen voor nader te ontwikkelen projecten van de gemeenten in het noorden van Friesland en Zeeland, die geconfronteerd worden met een grote aanslag op de werkgelegenheid door stopzetting kokkelvisserij.</p>	<p>Kamerstukken II, 2004–2005, 29 684 XI, nr. 17</p>	<p>Afgedaan met: UB [13-06-2006] Wet op het Waddenfonds en de voortgang in het waddendossier</p>
<p>Atsma Verzoekt de regering de economische ontwikkeling waddengebied bij voorkeur te richten op ontwikkeling en bereikbaarheid waddenhavens in Noord-Holland, Fryslân en Groningen.</p>	<p>Kamerstukken II, 2004–2005, 29 684 XI, nr. 18</p>	<p>Afgedaan met: UB [13-06-2006] Wet op het Waddenfonds en de voortgang in het waddendossier</p>
<p>Atsma Verzoekt de regering het project Energy Valley als onderdeel van het investeringsplan voor het Waddengebied een hoge prioriteit toe te kennen.</p>	<p>Kamerstukken II, 2004–2005, 29 684, XI, nr. 19</p>	<p>Afgedaan met: UB [13-06-2006] Wet op het Waddenfonds en de voortgang in het waddendossier</p>
<p>Snijder-Hazelhoff, Atsma Verzoekt de regering in de pkb (3.2h) bij het verbod op zeevaartse uitbreiding een uitzondering maken voor een beperkte uitbreiding van de recreatiehavens op de eilanden, convenant is richtinggevend. Pkb-grens indien nodig aanpassen.</p>	<p>PA [10-9-2006] PKB 3e nota Waddenzee (26 431, nr. 85)</p>	<p>Afgedaan met: UB [30-10-2006] Aanbieding deel 3a van de pkb Derde Nota Waddenzee</p>
<p>Snijder-Hazelhoff, Atsma Verzoekt de regering in de pkb (3.2d) de tekst over vaargeulen aanpassen: – streefdiepte actualiseren naar 2006- in aansluiting op natuurlijke ontwikkelingen in de vaargeuldiepte zijn verdere verdiepingen mogelijk, onder voorwaarden afwegingskader – geulen naar Den Helder, Harlingen, Delfzijl, Eemshaven verder verdiepen mogelijk, voorwaarde afwegingskader- vaargeul Harlingen verdiepen tot minimaal -7,50 m NAP</p>	<p>PA [10-9-2006] PKB 3e nota Waddenzee (26 431, nr. 85)</p>	<p>Afgedaan met: UB [30-10-2006] Aanbieding deel 3a van de pkb Derde Nota Waddenzee</p>
<p>Snijder-Hazelhoff, Atsma Verzoekt de regering om aan passage over zoet-zout (3.1) toe te voegen dat realisering alleen plaats vindt als de plannen ook en voldoende gesteund worden door regionale land- en tuinbouworganisaties.</p>	<p>PA [10-9-2006] PKB 3e nota Waddenzee (26 431, nr. 85)</p>	<p>Afgedaan met: UB [30-10-2006] Aanbieding deel 3a van de pkb Derde Nota Waddenzee</p>
<p>Snijder-Hazelhoff, Atsma, Huizinga-Heringa Verzoekt de regering om de uitzonderingen op de hoogtebepaling (3.2i) verruimen tot «haven-gerelateerde en stedelijke bebouwing in Den Helder, Harlingen, Delfzijl en de Eemshaven.</p>	<p>PA [10-9-2006] PKB 3e nota Waddenzee (26 431, nr. 85)</p>	<p>Afgedaan met: UB [30-10-2006] Aanbieding deel 3a van de pkb Derde Nota Waddenzee</p>

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
<p>Snijder-Hazelhoff, Atsma Verzoekt de regering om een uitzondering op te nemen voor verbod op zeewaartse uitbreiding van havens en bedrijventerreinen (3.2h) voor Den Helder. Indien in de toekomst uit onderzoek blijkt dat zeewaartse uitbreiding in Harlingen mogelijk is, de pkb hierop aanpassen.</p>	<p>PA [10-9-2006] PKB 3e nota Waddenzee (26 431, nr. 85)</p>	<p>Afgedaan met: UB [30-10-2006] Aanbieding deel 3a van de pkb Derde Nota Waddenzee</p>
<p>Snijder-Hazelhoff, Atsma Verzoekt de regering om de CBB over maximering ligplaatsen (3.2o) te verwijderen, in de plaats hiervan opnemen dat er een convenant opgesteld wordt. Als het convenant op 31/12/07 niet in werking is getreden en capaciteitsbeleid alsnog nodig blijkt, zal het kabinet de pkb op dit onderdeel partieel herzien.</p>	<p>PA [10-9-2006] PKB 3e nota Waddenzee (26 431, nr. 85)</p>	<p>Afgedaan met: UB [30-10-2006] Aanbieding deel 3a van de pkb Derde Nota Waddenzee</p>
<p>Meidertsma Verzoekt de regering om de kennis over EU beleid te vergaren, te bundelen en te vertalen in de beleidsconsequenties ten aanzien van onze ruimtelijke ordening, en deze beschikbaar te stellen aan het totale werkveld.</p>	<p>Geïntegreerd beleidsdebat over de ruimtelijke-economische ontwikkeling in Nederland (XXI-A)</p>	<p>Afgedaan met: UB [21-05-2007] Motie Meindertsma c.s. en moties Lemstra: uw schrijven van 6 februari 2007</p>
<p>Koopmans, De Krom Verzoekt de regering om ervoor te zorgen dat uiterlijk in 2010 bij 100% van de rijksaankopen en -investeringen duurzaamheid als waarwegend criterium zal worden meegenomen.</p>	<p>VAO Afval en Duurzame Bedrijfsvoering, onderdeel duurzame bedrijfsvoering (29 800 XI, nr. 130)</p>	<p>Afgedaan met: UB [14-07-2006] Brief over duurzame bedrijfsvoering (Kamerstuknummer 30 300-XI, nr. 134)</p>
<p>Spies c.s. Verzoekt de regering om helderheid te verschaffen aan het bedrijf SABIC.</p>	<p>PA [16-11-2005] Begrotingsbehandeling VROM: eerste termijn bewindslieden/tweede en volgende termijnen (30 300 XI, nr. 51).</p>	<p>Afgedaan met: De verantwoordelijkheid voor de afhandeling is overgedragen aan Minister van EZ.</p>
<p>De Krom c.s. Verzoekt de regering aan de Europese Commissie om af te zien van een Europese aanpak van de bodembescherming.</p>	<p>PA [16-11-2005] Begrotingsbehandeling VROM: eerste termijn bewindslieden/tweede en volgende termijnen (30 300 XI, nr. 54).</p>	<p>Afgedaan met: UB [19-03-2007] Verslag EU-milieuraad van 20 februari 2007</p>
<p>De Krom, Koopmans Verzoekt de regering te overleggen met Papier Recycling Nederland over zwerfafval en verpakkingen</p>	<p>PA [30-8-2006] Zwerfafval en verpakkingen (AO 220 606, Kamerstuk 28 694, nr. 27)</p>	<p>Afgedaan met: UB [05-06-2007] Resultaten overleg over zwerfafval en verpakkingen, Kamerstuk 28 694 en 30 800 XI, nr. 40)</p>
<p>De Krom, Koopmans Verzoekt de regering om de Notificatieprocedure statiegeld, die in Brussel aanhangig is, te stoppen.</p>	<p>PA [30-8-2006] Zwerfafval en verpakkingen (AO 220 606 en Kamerstuk 28 694, nr. 32)</p>	<p>Afgedaan met: UB [05-06-2007] Resultaten overleg over zwerfafval en verpakkingen, Kamerstuk 28 694 en 30 800 XI, nr. 40)</p>
<p>De Krom, Spies Verzoekt de regering om bij de nieuwe wet Milieubeheer maatwerkvoorschriften terughoudend toepassen.</p>	<p>PA [10-12-2006] Wijziging Wet Milieubeheer (30 483, nr. 11)</p>	<p>Afgedaan met: De inhoud van motie is in lijn met het Activiteitenbesluit. Daarom is geen verdere actie nodig.</p>
<p>De Krom, Spies Verzoekt de regering om om de administratieve lasten en uitvoeringskosten niet te laten stijgen tenzij sprake is van verouderde vergunningen of nodig i.v.m. uniformiteit</p>	<p>PA [10-12-2006] Wijziging Wet Milieubeheer (30 483, nr. 13)</p>	<p>Afgedaan met: Inhoud van motie in lijn met het Activiteitenbesluit. Geen verdere actie nodig.</p>

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
Duijvendak, Van der Ham, Huizinga-Heringa, Samsom Van Velzen Verzoekt de regering om de TK t.a.v. de wettelijke verantwoordelijkheid van producenten voor de kosten voor inzameling en verwerking van verpakkingen op korte termijn duidelijkheid te geven aan de gemeenten en het bedrijfsleven door: a.de mogelijkheid van invoering van statiegeld of een verwijderingsbijdrage expliciet terug te brengen in de discussie met de producenten van verpakkingen; b. bedrijven te verplichten om één organisatie verantwoordelijk te stellen voor de uitvoering van de producentenverantwoordelijkheid; c. een sanctiemogelijkheid op te nemen in het besluit, om effectief te kunnen handhaven op het halen van de doelstellingen.	PA [20-12-2006] Begrotingsbehandeling VROM (eerste termijn bewindslieden, tweede termijn Kamer en volgende termijnen) Kamerstuk 30 800 XI, nr. 54	Afgedaan met: UB [15-01-2007] Motie m.b.t. tot verpakkingen
Duijvendak, Van der Ham, Ouwehand In de motie ingediend door kamerleden Duyvendak, Van der Ham en Ouwehand, spreekt de Kamer uit dat het gewenst is dat de EU zich in haar beleid en maatregelen dient te baseren op een reductiedoel van 30 procent in 2020 ten opzichte van 1990.	PA [15-2-2007] Milieuraad (21 501-08)	Afgedaan met:[19-03-2007] Verslag EU-milieuraad van 20 februari 2007 21 501-08, nr. 240

Lopende moties

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
Meindertsma verzoekt de regering om de kennis over EU beleid te vergaren, te bundelen en te vertalen in de beleidsconsequenties ten aanzien van onze ruimtelijke ordening, en deze beschikbaar te stellen aan het totale werkveld	Ruimtelijk economisch debat EK 85 091	De EK en TK zijn per brief van 21 mei 2007 (kenmerk 2007042769) geïnformeerd dat om in een zo vroeg mogelijke fase van initiatief vast te stellen of sprake is van een dossier met ruimtelijke impact een signaleringsnetwerk EU-ruimtelijke impact zal worden opgezet. Bestaand uit deelnemers van VROM, andere departementen, lagere overheden en enkele kennisinstellingen. In juni vindt een bijeenkomst plaats om concrete afspraken te maken over doel en werkwijze van het netwerk. De EC is tevens gevraagd om de «impact assessments» die de EC zelf laat uitvoeren uit te breiden met een territorial impact assessment. Eind dit jaar ontvangen de kamers een geactualiseerd overzicht van EU-dossiers met ruimtelijke impact.
Hessing, Ten Hoeve, Van der Lans, Lemstra, Meidertsma, Schouw, Slagter-Roukema Verzoekt de regering om in samenwerking met kennisinstellingen opstellen van een integrale langetermijnvisie en een daaraan gekoppelde strategie waarin de langetermijnopgaven voor de nationale stedelijke netwerken en de Randstad in het bijzonder worden opgenomen.	PA [17-1-2006] PKB Nota Ruimte (EK 2005–2006, 29 435 D)	Het inhoudelijke antwoord op deze motie zal voor het zomerreces naar de Kamers worden gestuurd voor wat betreft een langetermijnvisie op de Randstad. Voor wat betreft het langetermijnperspectief op de nationale stedelijke netwerken buiten de Randstad zullen de Kamers na het zomerreces geïnformeerd worden.
Van Bochove, Duijvendak, Van der Ham, Van der Staaij, Verdaas Verzoek de regering om niet met nadere voorstellen te komen voor de toedeling van RO bevoegdheden aan WGR+ gebieden.	PA [2-8-2006] Wet Ruimtelijke Ordening (28 916, nr. 29)	De Invoeringswet Wro is bij de TK ingediend. De nota naar aanleiding van het verslag TK wordt eind juni 2007 naar de TK verzonden.

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
Van Bochove, Verdaas Verzoekt de regering een onderzoek te doen naar de integratie van sectorwetgeving (bv Tracéwet) in de Wro, de voor- en nadelen op een rij te zetten en een stappenplan te maken.	PA [2-8-2006] Wet Ruimtelijke Ordening (28 916, nr. 30)	De TK wordt deze zomer over het resultaat geïnformeerd in het kader van het wetsvoorstel Invoeringswet Wro.
Van Bochove Verzoekt de regering om de Kamer te informeren over de wijze van de landschappelijke inpassing en ontsluiting van het te ontwikkelen bedrijventerrein in de Hoeksche Waard voordat kan worden ingestemd met het desbetreffende definitieve streekplan.	PA [31-10-2006] Voortgang Uitvoering Nota Ruimte (30 647, nr. 1; 30 300 XI, nr. 131 en 132; 29 435, nr. 172), bedrijventerreinen Moerdijkse Hoek en Hoeksche Waard (29 435, nr. 182)	Eind januari 2007 heeft VROM brieven verzonden aan GS van provincie Zuid-Holland en aan de TK. De provincie is gevraagd een gebiedsvisie op te stellen waarin ook gevraagd wordt om informatie over de wijze van landschappelijke inpassing en ontsluiting van het te ontwikkelen bedrijventerrein. Deze gebiedsvisie wordt eind dit jaar verwacht en zal naar verwachting begin 2008 naar de Kamer worden gestuurd.
Van Bochove Verzoekt de regering om n.a.v. netwerkanalyse nieuwe wegverbinding A2,5 als een ongewenste aantasting van het Groene Hart te beschouwen. Bij het oplossen van toekomstige knelpunten in het wegennet niet te kiezen voor deze nieuwe wegverbinding, maar voor een betere benutting dan wel verbreding van het bestaande wegennet en verbetering van de openbaarvervoersverbindingen in deze regio.	PA [31-10-2006] Voortgang Uitvoering Nota Ruimte (30 647, nr. 1; 30 300 XI, nr. 131 en 132; 29 435, nr. 172), bedrijventerreinen Moerdijkse Hoek en Hoeksche Waard (29 435, nr. 183)	Motie wordt meegenomen in gesprekken met de regio over verstedelijking in de Utrechtse regio.
Rutte, Verhage De pogingen tot procedurele vereenvoudigingen is nog onvoldoende geslaagd. De regering wordt verzocht om een éénbesluitregeling voor grootschalige projecten.	Algemene Politieke Beschouwingen 2007 (30 800, nr. 22)	Begin juni 2007 zal de minister van V&W (in overleg met de minister van VROM) de Kamer de Voortgangsrapportage Tracéwet toezenden, waarin hij meedeelt op korte termijn een commissie in te willen stellen die voorstellen moet doen over hoe te komen tot slagvaardige besluitvorming.
Duijvendak Verzoekt de regering de ontwikkeling van het bedrijventerrein binnen de Hoekse Waard stopzetten zolang nut en noodzaak niet is aangetoond.	PA [20-12-2006] Begrotingsbehandeling VROM (eerste termijn bewindslieden, tweede termijn Kamer en volgende termijnen), 30 800 XI, nr. 40	De provincie Zuid-Holland is gevraagd een gebiedsvisie op te stellen. Daarin komen ook nut en noodzaak aan de orde. Tot de gebiedsvisie is afgerond wordt de ontwikkeling van het bedrijventerrein stopgezet. Op 20 maart 2007 is op het ministerie een brief van de provincie ontvangen waarin de provincie aangeeft het verzoek van het kabinet in antwoord op de motie te respecteren.
Van Bochove, Depla Verzoekt de regering te inventariseren welke gebieden in een worst case scenario ernstig worden bedreigd of voor grootschalige waterberging nodig zouden kunnen zijn, welke gebieden grootschalige investeringen en aan te geven of de voorgenomen investeringen in deze gebieden op een meer klimaatbestendige wijze gestalte zouden kunnen krijgen. En bij de gevraagde analyse aan te geven welke betekenis de voorziene terugloop van de bevolking in delen van NL kan hebben voor het formuleren van een meer klimaatbestendig ruimtelijk beleid. Binnen 8 maanden uit te voeren samen met andere overheden zoals waterschappen.	PA [20-12-2006] Begrotingsbehandeling VROM (eerste termijn bewindslieden, tweede termijn Kamer en volgende termijnen) 30 800 XI, nr. 49	In het AO Nota Ruimte van 30 mei 2007 heeft de minister de TK toegezegd na de zomer te komen haar reactie op onderhavige motie.

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
De Krom c.s. Verzoekt de regering om aanscherping van de emissie-eisen voor voertuigen en evaluatie van de Richtlijn Luchtkwaliteit.	PA [16-11-2005] Begrotingsbehandeling VROM: eerste termijn bewindslieden/tweede en volgende termijnen.	Deel 1 motie: Emissie-eisen: Het EP heeft inmiddels EURO 5 en EURO 6 aangenomen en de eisen lijken definitief te worden gerealiseerd.
Van der Ham, Spies Verzoekt de regering om een onderzoek naar het verplicht stellen van roetfilters voor bestaande auto's.	PA [16-11-2005] Begrotingsbehandeling VROM: eerste termijn bewindslieden/tweede en volgende termijnen (30 800 XI, nr. 61)	Beroepsprocedure bij Europese Hof loopt nog. Behandeling beroepsprocedure heeft plaatsgevonden. Het wachten is op de uitspraak.
De Krom, Spies Verzoekt de regering voordat de verhoging van de doelstelling voor het verplichte aandeel om biobrandstoffen bij te mengen alle relevante effecten in kaart te brengen en de Kamer daarover informeren.	PA [20-12-2006] Begrotingsbehandeling VROM (eerste termijn bewindslieden, tweede termijn Kamer en volgende termijnen), 30 800 XI, nr. 42	De Kamer wordt over de aanpak en voortgang geïnformeerd. Voor de zomer gaat hierover een brief naar de Kamer (het rapport met duurzaamheids criterium is naar de Kamer gestuurd).
Samson, Spies Verzoekt de regering om in de eerste helft 2007 een energie- en klimaatagenda voor de toekomst formuleren.	PA [20-12-2006] Begrotingsbehandeling VROM (eerste termijn Kamer en volgende termijnen), 30 800 XI, nr. 55	Wordt ingevuld dmv project «Schooner en zuiniger» uit regeerakkoord. Voor de zomer volgt beleidsprogramma en rond Prinsjesdag een werkprogramma.
De Krom, Spies Verzoekt de regering bij volgende begroting concrete voorstellen voor het verder differentiëren van de BPM en mogelijk ook de motorrijtuigenbelasting.	PA [20-12-2006] Begrotingsbehandeling VROM (eerste termijn bewindslieden, tweede termijn Kamer en volgende termijnen), 30 800 XI, nr. 56	De verdere differentiatie van de BPM per 1 januari 2008 is opgenomen in het Coalitieakkoord.
Van Velzen Verzoekt de regering bij de EC aandringen dat indien de luchtvaartsector onderdeel wordt van het systeem van emissiehandel emissierechten niet gratis worden weggegeven.	PA [20-12-2006] Begrotingsbehandeling VROM (eerste termijn bewindslieden, tweede termijn Kamer en volgende termijnen), 30 800 XI, nr. 58	De motie houdt in dat de inzet van de Nederlandse regering erop gericht is om luchtvaartemissierechten niet gratis weg te geven, indien de luchtvaartsector onderdeel wordt van het systeem van emissiehandel. Aan deze motie is uitvoering gegeven door in raads werkgroepen te vragen naar de onderbouwing van de Commissie voor de huidige voorgestelde 3% van de te veilen rechten waarbij is aangegeven dat dit percentage substantieel hoger mag liggen. Ook is gevraagd waarom de Commissie niet heeft gekozen voor het percentage van 10% zoals thans mogelijk is op basis van de bestaande allocatieplannen. Besluitvorming pas in juni hierover.
De Krom, Van Velzen Verzoekt de regering te bevorderen dat veenbossen onder definitie van kyotoprotocol vallen.	PA [20-12-2006] Begrotingsbehandeling VROM (eerste termijn bewindslieden, tweede termijn Kamer en volgende termijnen), 30 800 XI, nr. 60	De Kamer zal op zeer korte termijn worden geïnformeerd over de stand van zaken en de huidige activiteiten.
Huzinga-Heringa Verzoekt de regering de Bpm differentiatie zo snel mogelijk vorm geven o.b.v. absolute zuinigheid, CO ₂ -label ook voor alternatieve brandstoffen en inzetten voor EU uniform label.	PA [20-12-2006] Begrotingsbehandeling VROM (eerste termijn bewindslieden, tweede termijn Kamer en volgende termijnen), 30 800 XI, nr. 61	De Cie heeft recentelijk medegedeeld dit jaar nog met een voorstel te komen voor de verdere harmonisering van de EU energielabels. Dit wordt in de 2e helft van dit jaar verwacht. Rond deze tijd zijn waarschijnlijk tevens andere in potentie bepalende factoren bekend zoals: evaluatie huidige label, globale vormgeving km-beprijzing, informatie impact absoluut label. Er zal hier met stakeholders over overlegd worden.

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
Van der Ham, Ouwehand Verzoekt de regering om een tickethelling te ontwerpen en de opbrengsten besteden aan duurzaamheid vliegverkeer.	PA [20-12-2006] Begrotingsbehandeling VROM (eerste termijn bewindslieden, tweede termijn Kamer en volgende termijnen), 30 800 XI, nr. 63	Het kabinet heeft de invoering in 2008 van een vliegticketbelasting opgenomen in het regeerakkoord.
Koopmans, Sterk Verzoekt de regering, te komen tot een substantiële vermindering van het rijkstoezicht op gemeenten door de VROM-inspectie inzake milieu- en ruimtelijkeordeningstaken,	Begrotingsbehandeling VROM d.d. 1-12-2004 29 800 XI, nr. 54	De aangehouden motie wordt meegenomen in de opdracht van de Minister van BZK aan de Commissie Oosting om alle in ontwikkeling zijnde en bestaande interbestuurlijke toezichtarrangementen aan de hand van een uniform stappenplan door te lichten. In de Commissie zijn ook de medeoverheden vertegenwoordigd. VROM is verzocht om vijf wetten door te lichten. De commissie rapporteert naar verwachting in de maand juli 2007. De VROM-inspectie heeft aanpassingen doorgevoerd in de wijze waarop het interbestuurlijk toezicht wordt uitgevoerd.

Afgehandelde toezeggingen

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
Uitvoeringsplan 2006 t/m 2010 voor het Waddenfonds	UB [23-6-2005] Voortgangsrapportage Waddendossiers	Afgedaan met: UB [13-06-2006] Wet op het Waddenfonds en de voortgang in het waddendossier
Aanbieden Wet Waddenfonds.	UB [23-6-2005] Voortgangsrapportage Waddendossiers	Afgedaan met: UB [13-06-2006] Wet op het Waddenfonds en de voortgang in het waddendossier
Informeren Tweede Kamer over voortgang Waddenacademie	UB [23-6-2005] Voortgangsrapportage Waddendossiers	Afgedaan met: UB [13-06-2006] Wet op het Waddenfonds en de voortgang in het waddendossier
Op basis van prospectus, standpuntbepaling tracé/MER, kosten-baten analyse en beschikbare risicoanalyses een besluitvormingsmoment aan de kamer voorgelegd over NSP Amsterdam Zuidas.	PA [15-6-2005] Project Amsterdam Zuidas (29 800 XI, nr. 102 en nr. 121)	Afgedaan met: UB [14-11-2006] Kabinetbesluit Zuidas
Brief over de financiële situatie van Architectuur Lokaal en de noodzaak van instellingen voor het voltooien van architectuurbeleid.	PA [1-9-2005] Actieprogramma Ruimte en Cultuur (30 081, nr. 1)	Afgedaan met: Brief van min OCW d.d. 08-08-06, kamerstuk 30 081, nr. 5
Brief met advies van het College van Rijksadviseurs m.b.t. de visie op architectuur- en belvederebeleid en de kabinetsreactie daarop	PA [1-9-2005] Actieprogramma Ruimte en Cultuur (30 081, nr. 1)	Afgedaan met: Agedaan door minOCW met bijgevoegde brief+bijlage (30 081, nr. 1)
BIRK: inspanssen om extra middelen te genereren.	PA [16-11-2005] Begrotingsbehandeling VROM: eerste termijn bewindslieden/tweede en volgende termijnen.	Afgedaan met: UB [16-10-2006] Procedure FES middelen Nota Ruimte

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
Bij de verdeling van FES-middelen in het kabinet zal volgens de Minister van VROM voorrang moeten worden verleend aan nationaal profilerende projecten.	UB [23-12-2005] Schriftelijke reactie op het Rapport «Ontwikkel Kracht!», eindrapport van de Adviescommissie Gebiedsontwikkeling, november 2005	Afgedaan met: UB [16-10-2006] Procedure FES middelen Nota Ruimte
Informeren Tweede Kamer over Agenda Gebiedsontwikkeling 2006	UB [23-12-2005] Schriftelijke reactie op het Rapport «Ontwikkel Kracht!», eindrapport van de Adviescommissie Gebiedsontwikkeling, november 2005	Afgedaan met: UB [21-09-2006] Uitvoeringsagenda Ruimte
De minister zal een brief naar de Eerste Kamer sturen over het thema jurisdisering. Dit naar aanleiding van het debat over de Nota Ruimte waarin kamerleden hebben aangegeven bang te zijn voor mogelijke jurisdisering van een aantal begrippen uit de Nota Ruimte, bijv. basiskwaliteit.	PA [17-1-2006] PKB Nota Ruimte	Afgedaan met: UB [09-06-2006] Nota Ruimte en jurisdisering
De minister zal navraag doen naar het inzicht in het grondcontract van Meerstad.	PA [17-1-2006] PKB Nota Ruimte	Afgedaan met: Kamerstuk 28 916, nr. C d.d. 18-08-06
De minister zal de Eerste Kamer een voorstel sturen over het Pamflet boundaries of space.	PA [17-1-2006] PKB Nota Ruimte	Afgedaan met: UB [09-06-2006] Nota Ruimte en jurisdisering
De Kamer krijgt een overzicht van de problemen en de oplossingen betreffende de ontsluiting van de vinexlocaties door openbaar vervoer.	PA [27-9-2005] Herstructurering en de woningbouwproductie (27 562 nr. 5 en 6; 30 136 nrs. 1-3; 30 175, nr. 7; 29 800 XI, nr. 133.)	Afgedaan met: UB [24-01-2007] Kabinetsreactie op «Evaluatie Verstedelijking VINEX 1995 tot 2005»
In vervolg op toezegging aan Tweede Kamer zegt minister toe om de 2 jaar te rapporteren over de verdere stand van zaken (uitvoeringsagenda). De Kamer krijgt een nulmeting.	PA [17-1-2006] PKB Nota Ruimte	Afgedaan met: UB [21-09-2006] Uitvoeringsagenda Ruimte
Bij de invoeringswet Wro bezien in hoeverre het (procedurele) verschil in planschadeclaims tussen de Tracéwet en de nieuwe Wro kan worden wegnomen.	PA [8-2-2006] Wet Ruimtelijke Ordening (28 916, nr. 17, en 19 t/m 25)	Afgedaan met: Er is een voorziening opgenomen in nieuwe Wro.
Tijdstip standpuntbepaling kabinet inzake de Commissie Alders (interbestuurlijk toezicht) aan de Kamer berichten, als anders dan voor zomer 2006.	PA [8-2-2006] Wet Ruimtelijke Ordening (28 916, nr. 17, en 19 t/m 25)	Afgedaan met: Brief van Min BZK d.d. 31-05-2006, kamerstuk 30 300 VII, nr. 65
De minister heeft toegezegd een overzicht te verstrekken van geldstromen richting Noord Nederland.	PA [1-6-2006] Hoofdlijnendebat Structuurvisie Zuiderzeelijn	Afgedaan met: Brief van Min VW, Kamerstuk 27 658, nr. 32 d.d. 13-10-2006
De minister heeft toegezegd voorafgaand aan het aanbieden van het prospectus Zuidas een technische briefing te verzorgen over onder andere de rekenexercitie en de financiële methode.	PA [18-5-2006] Voortgangsrapportage Nieuwe Sleutelprojecten 2006	Afgedaan met: De technische briefing die heeft plaatsgevonden op 8 februari 2007

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
De Staatssecretaris heeft toegezegd de met het wetsvoorstel verbonden onzekerheden (wijziging Wet Milieubeheer, luchtkwaliteitseisen) zoveel mogelijk te reduceren, met name door aan de Raad van State op cruciale punten om voorlichting te vragen en deze voorlichting ook aan de Kamer kenbaar te maken.	30 489 nr. 7; verslag Vaste Cie. VROM en nota reactie 30 489 nr. 8 d.d. 06-06-2006	Afgedaan met: UB [14-06-2006] 30 489 Wijziging van de Wet milieubeheer (luchtkwaliteitseisen)
Een informatiesysteem op te zetten over volkstuinen per gemeenten	PA [31-10-2006] Voortgang Uitvoering Nota Ruimte (30 647, nr. 1; 30 300 XI, nr. 131 en 132; 29 435, nr. 172), bedrijventerreinen Moerdijkse Hoek en Hoeksche Waard	Afgedaan met: UB [11-12-2006] Volkstuinen (29 435, nr. 186)
VROM zal contact opnemen met Prorail over hun actie om volkstuinen in de nabijheid van het spoor op te ruimen	PA [31-10-2006] Voortgang Uitvoering Nota Ruimte (30 647, nr. 1; 30 300 XI, nr. 131 en 132; 29 435, nr. 172), bedrijventerreinen Moerdijkse Hoek en Hoeksche Waard	Afgedaan met: UB [11-12-2006] Volkstuinen (29 435, nr. 186)
De minister stuurt een brief aan de Tweede Kamer met voorstellen hoe om te gaan met openheid van landschap rond/nabij snelwegen.	PA [31-10-2006] Voortgang Uitvoering Nota Ruimte (30 647, nr. 1; 30 300 XI, nr. 131 en 132; 29 435, nr. 172), bedrijventerreinen Moerdijkse Hoek en Hoeksche Waard	Afgedaan met: UB [19-01-2007] Een structuurvisie voor de «Panorama's en de snelwegzone» (29 435, nr. 187)
Het Kabinet beantwoordt schriftelijk de gestelde vragen van GL en CDA voor VAO van 31-10-06	PA [31-10-2006] Voortgang Uitvoering Nota Ruimte (30 647, nr. 1; 30 300 XI, nr. 131 en 132; 29 435, nr. 172), bedrijventerreinen Moerdijkse Hoek en Hoeksche Waard	Afgedaan met: UB [31-10-2006] Antwoorden op vragen t.b.v. de plenaire afronding van het AO Nota Ruimte
De problematiek onverschuldigde betaling te verduidelijken.	PA [26-6-2006] Wijziging Wet Ruimtelijke Ordening inzake de grondexploitatie (30 218)	Afgedaan met: UB [29-06-2006] Wetsvoorstel 30 218, wijziging Wro i.v.m. grondexploitatie, brief over onverschuldigde betaling
De Kamer ontvangt deze week het onlangs verschenen OESO -rapport «Metropolitan Governance and Competitiveness: the case of Randstad, the Netherlands», waarop een kabinetsreactie nog zal volgen.	PA [23-1-2007] Nota Ruimte 2e deel (29 435, nr. 165, 172, 174, 30 647 nr. 1, 2, 30 300 XI, nr. 132, VROM 06-695, 30 816, nr. 1, 30 800 D nr. 6, 30 817 nr. 1)	Afgedaan met: Brief van stEZ d.d. 29 januari 2007. Kamerstuk 30 800 XI, nr. 80 + bijlagen
De Provincie Zuid-Holland zal worden gevraagd de landschappelijke inpassing en de ontsluiting van het bovenregionale bedrijventerrein in de Hoeksche Waard in een gebiedsvisie nader uit te werken en de vaststelling van het streekplan uit te stellen c.q. zodanig vorm te geven dat er geen onomkeerbare stappen worden genomen, totdat de Kamer zich over de gebiedsvisie heeft kunnen uitspreken.	PA [23-1-2007] Nota Ruimte 2e deel (29 435, nr. 165, 172, 174, 30 647 nr. 1, 2, 30 300 XI, nr. 132, VROM 06-695, 30 816, nr. 1, 30 800 D, nr. 6, 30 817, nr. 1)	Afgedaan met: UB [24-01-2006] Brief aan de Kamer over het streekplan Zuid-Holland Zuid, partiële herziening Hoeksche Waard en het beoogde bovenregionale bedrijventerrein Hoeksche Waard. Kamerstuknummer 29 435, nr. 188
De Kamer ontvangt deze week nog een brief over de Hoeksche Waard waarin wordt ingegaan op de infrastructurele ontsluiting, de landschappelijke inpassing, de business case (nagegaan wordt welke delen voor de Kamer opengesteld kunnen worden).	PA [23-1-2007] Nota Ruimte 2e deel (29 435, nr. 165, 172, 174, 30 647, nr. 1, 2, 30 300 XI, nr. 132, VROM 06-695, 30 816, nr. 1, 30 800 D, nr. 6, 30 817, nr. 1)	Afgedaan met: UB [24-01-2006] Brief aan de Kamer over het streekplan Zuid-Holland Zuid, partiële herziening Hoeksche Waard en het beoogde bovenregionale bedrijventerrein Hoeksche Waard. Kamerstuknummer 29 435, nr. 188

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
De Kamer ontvangt voor het debat op 23 januari 2007 een brief waarin wordt ingegaan op de kwaliteit van het landschap langs snelwegen en de openheid daarvan, de vraag naar extra middelen voor de herstructurering van bedrijventerreinen en het uitvoeringstempo van de herstructurering van bedrijventerreinen.	PA [20-12-2006] Begrotingsbehandeling VROM (eerste termijn bewindslieden, tweede termijn Kamer en volgende termijnen)	Afgedaan met: UB [19-01-2007] Kabinetsreactie VROM-Raad advies 053 «Werklandschappen, een regionale strategie voor bedrijventerreinen».
Herijking regelgeving. Stroomlijning van de circa 130 circulaires bezien.	Brief 2 september 2004 herijking VROM TK Kamerstuk 29 383, nr. 17	Afgedaan met: UB [12-06-2006] circulaires VROM
Biotechnologie. De mogelijkheden voor een virtueel kenniscentrum zullen nader worden bezien.	TK AO Biotechnologie 05-11-2003, TK 2003–2004, 27 428, nr. 44	Afgedaan met: UB [14-12-2006] Virtueel Kenniscentrum Biotechnologie
Toezegging herziening waterleidingwet; Vastleggen kerntaken en activiteiten waterleidingbedrijven in wet	Brief aan de TK 27 mei 2003 inzake industriewater	Afgedaan met: Kamerstuk 30 895, nr. 2, 3, 4
Toezegging Biociden. Keuze regelgeving: er moet worden gekozen welke regelgeving het meest effectief ingezet kan worden om het probleem van de gassing aan te kunnen pakken.	TK AO handhaving (medio 2003)	Afgedaan met: UB [26-10-2006] Inhoudelijke reactie op rapport RIVM betreffende risico's voor consumenten door producten afkomstig uit containers
Toezegging Biociden. Bezien in hoeverre er statistische gegevens over het gebruik van biociden ontwikkeld kunnen worden.	Handelingen 2001–2002; 2 juli 2002; EK over biociden nr. 32, p. 1532–1536	Afgedaan met: Kamerstuk 2006–2007, 30 474, nr. B, Eerste Kamer
Toezegging biociden. Stimuleren van alternatieven voor gebruik van biociden, zowel chemische als andere dan chemische alternatieven.	Handelingen 2001–2002; d.d. 2 juli 2002; EK over biociden nr. 32, p. 1532–1536	Afgedaan met: Kamerstuk 2006–2007, 30 474, nr. B, Eerste Kamer
TK zal geïnformeerd worden over stroomlijnen procedures/regelgeving en het wegnemen van belemmeringen. Er zal worden gerapporteerd of de eerder voorgestelde procedurele verbeteringen effect hebben gehad. Ook zal worden gekeken naar de mogelijkheden en speelruimte in Europees verband.	AO TK Biotechnologie 25 januari 2005	Afgedaan met: UB [27-11-2006] Kabinetsstandpunt bij rapport «Verdere vereenvoudiging regelgeving biotechnologie»
RIVM en LEI gaan onderzoek doen naar de mogelijkheden voor interne saldering in het Besluit huisvesting.	PA [14-6-2005] Geurhinder en ammoniak	Afgedaan met: UB [08-09-2006] LEI/MNP-onderzoek naar gevolgen aanpassingen ammoniakbeleid voor de intensieve veehouderij
Voorbeeldberekening maken betreffende de kosten voor het aanpassen van bestaande stallen t.g.v. het Besluit huisvesting, plus het effect van aanpassing van bestaande stallen op de nationale emissie. Dit naar TK sturen.	PA [14-6-2005] Geurhinder en ammoniak	Afgedaan met: UB [08-09-2006] LEI/MNP-onderzoek naar gevolgen aanpassingen ammoniakbeleid voor de intensieve veehouderij
De Stas houdt de kamer op de hoogte als er na 1 jaar (i.e. medio 2006) nog problemen zijn bij VWB Asphalt betreffende het «Besluit Melden» en de Administratieve Lasten.	PA [21-6-2005] Afval en duurzame bedrijfsvoering (29 800 XI, nr. 103, VROM-05-470, 29 383, nr. 28, 27 664, nr. 38)	Afgedaan met: Er zijn geen problemen meer met het bedrijf VWB Asphalt.
Stas zegt toe de Kamer te informeren over de ontwikkelingen in het proces van totstandkoming van de nieuwe Europese Grondwaterrichtlijn.	UB [17-5-2005] Europese Grondwaterrichtlijn en rivierverruiming	Afgedaan met: UB [19-09-2006] Bodembeleid

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
Gegaste ladingen de uitkomsten van het RIVM-onderzoek zijn eind dit jaar gereed en zullen samen met een reactie naar de Kamer worden gestuurd.	PA [29-9-2005] Handhaving en milieucriminaliteit (30 046, nr. 6 en 25 422, nr. 41)	Afgedaan met: UB [26-10-2006] Inhoudelijke reactie op rapport RIVM betreffende risico's voor consumenten door producten afkomstig uit containers
Ontwikkelen duurzaamheidstoets	PA [7-9-2005] Debat Milieu, duurzaamheid en rentmeesterschap (25 946, nr. 5 en 28 240, nr. 31), eerste gedeelte PA [8-9-2005] Debat Milieu, duurzaamheid en rentmeesterschap (25 946, nr. 5 en 28 240, nr. 31), vervolg van 7 september	Afgedaan met: brief MP van 24 november 2007 (30 196, nr. 11)
Bezien financiering van de aanschaf van nieuwe gebruiksvriendelijke geluidsmeters voor politiekorpsen, afhankelijk van de uitkomst van de inventarisatie van het Nederlandse Politie Instituut (NPI).	UB [6-10-2005] Brommerlawaaai	Afgedaan met: UB [21-02-2007] Brommerlawaaai – toezegging financiering geluidsmeters
Luchtkwaliteit: bezien middelen voor versterking rol RIVM.	PA [16-11-2005] Begrotingsbehandeling VROM: eerste termijn bewindslieden/tweede en volgende termijnen.	Onderzocht wordt in hoeverre de kosten van het LML voor 2007 binnen de ruimte voor uitvoeringskosten FES kunnen worden geboekt.
Asbest: Tk informeren over eventuele mogelijkheden om de nieuwe regeling open te stellen voor mensen die al eerder over waren gegaan tot asfalteren, in plaats van saneren.	PA [24-11-2005] Asbest	Afgedaan met: UB [17-01-2007] voortgang asbestdossier
Er wordt een brief aan de EK gezonden waarin de verantwoordelijkheid voor de normstelling en het bepalen van de verdeling van de bevoegdheden bij de spoedeisendheid van de bodemsanering wordt uitgelegd.	PA [13-12-2005] Wet bodembescherming	Afgedaan met: UB [27-06-2006] Verantwoordelijkheid normstelling bodemverontreiniging
Zwerfafval: Rapportage aan TK met resultaat van overleg tussen partijen over zwerfafval en het besluit al dan niet invoeren van statiegeld.	PA [20-12-2005] Verpakkingen en afval	Afgedaan met: UB [19-06-2006] afspraken zwerfafval
Brief over tarragrond zal worden beantwoord	PA [20-12-2005] Verpakkingen en afval	Afgedaan met: UB [19-09-2006] Bodembeleid
Afval: open grenzen. Op 1 januari 2007 gaan de grenzen open voor te verwijderen brandbaar afval. Het jaar 2006 wordt gebruikt om de ontwikkelingen als gevolg van het Duitse stortverbod te volgen en te bezien of nadere harmoniserende maatregelen met de Duitse situatie mogelijk en nodig zijn.	PA [20-12-2005] Verpakkingen en afval	Afgedaan met: UB [13-10-2006] Opengaan van de landgrenzen op 1 januari 2007 voor verbranden afval als vorm van verwijderen
Afval: Vóór 2007 worden geen maatregelen genomen in de vorm van een absoluut stortverbod.	PA [20-12-2005] Verpakkingen en afval	Afgedaan met: In 2007 zijn geen maatregelen genomen in de vorm van een absoluut stortverbod.
De Maatschappelijke Kosten Baten Analyse Bodemsanering.	UB [13-12-2005] Informatie n.a.v. AO 15 september 2005	Afgedaan met: UB [11-12-2006] maatschappelijke Kosten Baten Analyse van de Nederlandse bodemsaneringsoperatie

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
De Stas zal de lopende buitenlandse onderzoeken naar de relatie tussen zwemmen in zwembaden en het mogelijk ontstaan van astma bij kinderen volgen en nagaan of deze onderzoeken kunnen worden vertaald naar de Nederlandse situatie. Daarbij zal recentelijk in de actualiteit gekomen Belgisch onderzoek worden meegenomen.	Toegezegd in een brief van de Stas SZW, mede namens de Stas VROM, aan de tK (TK, 2005–2006, 25 883, nr. 70).	Afgedaan met: UB [31-01-2007] RIVM-onderzoek naar studie astma en zwembaden
De isolatie van woningen wordt bekeken aan de hand van de PIEK-belasting	PA [22-2-2006] NAVO-vliegbasis Geilenkirchen	Afgedaan met: UB [21-12-2006] Informatie over piekisolatie
Het kabinet zal een notitie sturen met daarin de randvoorwaarden voor mogelijke toepassing van kernenergie in Nederland. Ook zal zijdelings worden ingegaan op de noodzaak en wenselijkheid van kernenergie in het licht van het op 13 februari 2006 verschenen Optiedocument van het MPB en ECN.	Vragenuur: Kernenergie d.d. 14 februari 2006	Afgedaan met: UB [28-09-2006] Randvoorwaarden nieuwe kerncentrales
De TK zal een brief ontvangen over de uitkomsten van IAEA missie en COT onderzoeken over de adequaatheid van het nationale stelsel en toezicht enerzijds en anderzijds de specifieke beveiliging-aspecten van de KCB in het licht van de nationale en internationale ontwikkeling	UB [10-1-2006] Besluitvorming kerncentrale Borssele	Afgedaan met: UB [11-07-2006] Uitkomsten IAEA missie en het COT onderzoek naar de beveiliging van de Kerncentrale Borssele
De TK zal nader geïnformeerd worden over de resultaten van de Zwitserse replicated studie naar de effecten van UMTS zendsignalen (EM-velden) op het welbevinden zodra deze gepubliceerd zijn.	UB [20-2-2006] Vragen van de vaste commissie voor Economische Zaken van de Tweede Kamer inzake de onderzoeksresultaten van het Zwitserse replicatieonderzoek (kenmerk 06-EZ-B-01)	Afgedaan met: UB [06-06-2006] resultaten van het Zwitserse replicatieonderzoek naar UMTS en welbevinden
Binnen 1 jaar wordt de definitieve uitwerking van de Nota vervoer gevaarlijke stoffen naar de Kamer gestuurd.	PA [31-1-2006] Vervoer gevaarlijke stoffen	Afgedaan met: Door V&W is aan de TK gemeld dat uitwerking van de Nota op zich laat wachten
De TK zal een concept wijzigingsdocument worden voorgelegd voor een wijziging van het Landelijk Afvalbeheerplan (sectorplan 10, betreffende specifiek ziekenhuisafval).	UB [9-3-2006] Beleidsvoornemens specifiek ziekenhuisafval	Afgedaan met: UB [10-11-2006] Wijziging Landelijke afvalbeheerplan 2002–2012
Zwerfafval: een gezamenlijke brede aanpak voor de zwerfafvalproblematiek wordt uitgewerkt.	UB [11-4-2006] Afspraken zwerfafval en informatie over de positie en vervolgstappen van de regering.	Afgedaan met: UB [19-06-2006] afspraken zwerfafval
Gegaste containers	PA [7-6-2006] Handhaving (30 300 XI, nr 6, 77, 94, 110; 20 300, nr. 13; 22 343, nr. 128, 132, 130)	Afgedaan met: UB [26-10-2006] Inhoudelijke reactie op rapport RIVM betreffende risico's voor consumenten door producten afkomstig uit containers
Asbest. De staatssecretaris zal in de voortgangsrapportage terugkomen op de concrete juridische ondersteuning van het Rijk aan het Comité Asbestslachtoffers.	PA [30-5-2006] Asbest (25 834, nr. 35 toezeggingen 22112005)	Afgedaan met: UB [17-01-2007] voortgang asbestdossier
De staatssecretaris zal schriftelijk reageren op de vraag van het lid Roefs over de uitslagen van het GGD-onderzoek naar de ziektegevallen in Harderwijk.	PA [30-5-2006] Asbest (25 834, nr. 35 toezeggingen 24112005)	Afgedaan met: UB [13-07-2006] Epidemiologische asbest in de regio Harderwijk en aanbesteding uitvoering werkzaamheden Saneringregeling asbestwegen tweede fase.

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
Asbest. De staatssecretaris neemt contact op met staatssecretaris Van Hoof van Sociale Zaken n.a.v. de vraag van het lid Van Velzen over de evaluatie van de TAS-regeling en koppelt het resultaat terug	PA [30-5-2006] Asbest (25 834, nr. 35 toezeggingen 24112005)	Afgedaan met: UB [17-01-2007] voortgang asbestdossier
Asbest. De staatssecretaris zal de Kamer inzicht geven in de kosten en verantwoording van de middelen die beschikbaar zijn, reeds uitgegeven of tekort zijn voor het asbest.	PA [30-5-2006] Asbest (25 834, nr. 35 toezeggingen 24112005)	Afgedaan met: UB [17-01-2007] voortgang asbestdossier
Indien het toegezegde onderzoek naar de kosteneffectiviteit van het bodembeleid niet in september gereed zal zijn, zal de staatssecretaris de Kamer per ommegaande hierover informeren.	PA [30-5-2006] Asbest (25 834, nr. 35 toezeggingen 24112005)	Afgedaan met: UB [29-11-2006] Voortgang Maatschappelijke Kosten en Baten Analyse bodemsanering en behandeling i.v.m. Besluit Bodemkwaliteit
De Staatssecretaris zal de eigenaren van de Kerncentrale Borssele vragen om akkoord te gaan met aanpassing van artikel 3.4 van het convenant, conform het tekstvoorstel van de Parlementaire Advocaat. Indien de eigenaren van de KCB hiermee niet akkoord gaan, zal het convenant in de huidige ongewijzigde vorm worden ondertekend. De Staatssecretaris zal de Kamer informeren over het resultaat van het telefoongesprek.	PA [8-6-2006] Borssele PA [6-6-2006] Borssele	Afgedaan met: PA [08-06-2006] Borssele
Afval. Toegezegd is dat de evaluatie van het meldsysteem begin 2007 is afgerond.	PA [28-6-2006] Afval	Afgedaan met: De evaluatie is afgerond. Het eindrapport zal met een brief na de zomer aan de TK worden gezonden.
Over de aanpassing van de meerjarige budgetten zal de Kamer bij behandeling van de begrotingen van LNV en van VROM voor het jaar 2007 worden geïnformeerd.	PA [14-6-2006] VROM-Jaarverslag UB [12-7-2006] Motie van de leden Snijder-Hazelhoff en Atsma; Tweede Kamer, vergaderjaar 2006–2006, 30 300 XIV, nr. 44	Afgedaan met: UB [05-12-2006] Aanvullende informatie over besteding van de zogenoemde Koopmansgelden
Afval. Vóór de behandeling van de «herijking regelgeving» krijgt de Kamer een brief met stand van zaken en feiten m.b.t. melden en registreren van afvalstoffen.	PA [28-6-2006] Afval	Afgedaan met: UB [11-10-2006] Voortgang van de modernisering van de VROM-regelgeving
Afval. In november 2006 krijgt de Kamer de conclusies aangeboden van het onderzoek naar de (neven)effecten van het instrument: «producentenverantwoordelijkheid»	PA [28-6-2006] Afval	Afgedaan met: UB [04-04-2007] Neveneffecten van producentenverantwoordelijkheid in het afvalstoffenbeleid
Afval. Vóór 29 juni, 12.00 u. krijgt de TK een brief over de notificatie Besluit Verpakkingen.	PA [28-6-2006] Afval	Afgedaan met: In het verpakkingen dossier hebben diverse ontwikkelingen deze toezegging tot achterhaald gemaakt.
Afval. De TK krijgt een schriftelijke reactie op de vragen van de heer Koopmans over de ARN	PA [28-6-2006] Afval	Afgedaan met: UB [01-09-2006] Shredder
Afval. De TK krijgt de reacties op de wijzigingen van het LAP en de nota van aanpassing toegestuurd.	PA [28-6-2006] Afval	Afgedaan met: UB [10-11-2006] Wijziging Landelijke afvalbeheerplan 2002–2012
Zwerfafval. In oktober zal het «Actieprogramma bestrijding zwerfafval 2007 -2009» aan de TK worden gezonden. Na een jaar zal een evaluatie plaatsvinden.	PA [22-6-2006] Zwerfafval en verpakkingen (VROM 06-281)	Afgedaan met: UB [27-10-2006] Impulsprogramma zwerfafval

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
De staatssecretaris zal de Kamer informeren over de resultaten van het overleg met VNO-NCW over de bedrijfseffecten en de normering inclusief omgaan met de stoffenlijst in het kader van het Besluit bodemkwaliteit.	PA [14-6-2006] Bodem	Afgedaan met: UB [19-09-2006] Bodembeleid
Een aantal begrippen in het Besluit Bodemkwaliteit zal worden verduidelijkt	PA [14-6-2006] Bodem	Afgedaan met: UB [19-09-2006] Bodembeleid
De staatssecretaris zal de uitkomsten van dit debat en het lopende overleg met de maatschappelijke organisaties verwerken in het besluit dat ter advisering wordt voorgelegd aan de Raad van State. Daarna komt het weer terug in de Kamer	PA [14-6-2006] Bodem	Afgedaan met: UB [19-09-2006] Bodembeleid
de staatssecretaris zal overleg voeren met LNV over de mogelijkheden en suggesties voor kennisvermeerdering en duurzaam bodemgebruik. De rapportage LTO komt via VROM naar de Kamer.	PA [14-6-2006] Bodem	Afgedaan met: UB [19-09-2006] Bodembeleid
De staatssecretaris zal de inpassing van procedures met betrekking tot de bodemkwaliteitskaart in het bestemmingsplannen bezien	PA [14-6-2006] Bodem	Afgedaan met: UB [19-09-2006] Bodembeleid
De Kamer zal worden ingelicht over de resultaten van de tweede lezing in het Europese Parlement inzake de Grondwaterrichtlijn en de inzet van Nederland daarbij.	PA [14-6-2006] Bodem	Afgedaan met: UB [19-09-2006] Bodembeleid
Er zal 15 oktober een uitgewerkt impulsprogramma zwerfafval inclusief financiering gereed zijn.	PA [30-8-2006] Zwerfafval en verpakkingen (AO 220606)	Afgedaan met: UB [27-10-2006] Impulsprogramma zwerfafval
Zwerfafval/verpakkingen: resultaten van de beoordeling van meldingen zullen aan de TK worden meegedeeld.	PA [30-8-2006] Zwerfafval en verpakkingen (AO 220606)	Afgedaan met: UB [20-09-2006] Stand van zaken mededelingen verpakkingen
De Staatssecretaris zal een actieve rol spelen in gesprekken over zwerfafval.	PA [30-8-2006] Zwerfafval en verpakkingen (AO 220606)	Afgedaan met: UB [27-10-2006] Impulsprogramma zwerfafval
Als het zwerfafvalakkoord niet lukt komt de staatssecretaris of zijn opvolger naar de TK om gezamenlijk de situatie te beoordelen	PA [30-8-2006] Zwerfafval en verpakkingen (AO 220606)	Afgedaan met: UB [27-10-2006] Impulsprogramma zwerfafval
De staatssecretaris laat nagaan of stopzetten van notificatie betekent dat de passage in het besluit over statiegeld ook moet worden aangepast.	PA [30-8-2006] Zwerfafval en verpakkingen (AO 220606)	Afgedaan met: Bij nadere juridische beschouwing blijkt aanpassing van het besluit juridisch niet noodzakelijk; beleidsinhoudelijk is intrekking evenwel ongewenst (stok van statiegeld wordt niet uit handen gegeven).
Als er geen bevredigend resultaat komt voor zwerfafval zal deze staatssecretaris niet beslissen over inzet van instrumenten.	PA [30-8-2006] Zwerfafval en verpakkingen (AO 220606)	Afgedaan met: De staatssecretaris heeft geen besluit genomen over het inzetten van instrumenten voor de aanpak van zwerfafval.
De Kamer zal schriftelijk worden geïnformeerd over wat in verband met de verplichtstelling van een gasvrijverklaring wel en niet mogelijk is.	PA [30-8-2006] Handhaving VROM-regelgeving	Afgedaan met: UB [26-10-2006] Inhoudelijke reactie op rapport RIVM betreffende risico's voor consumenten door producten afkomstig uit containers

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
UMTS: Zwitsers onderzoek korte termijn effecten UMTS. Aan de Zwitserse onderzoekers zal gevraagd worden of achterliggende gegevens beschikbaar kunnen worden gesteld.	PA [7-9-2006] UMTS (antenne-beleid) (27 561-25)	Afgedaan met: UB [11-01-2007] Antwoorden op verzoek om achterliggende informatie Zwitsers onderzoek naar gezondheidseffecten van blootstelling aan elektromagnetische velden
In 2006 zal het kabinet (VROM samen met LNV) een investeringsregeling open te stellen voor het stimuleren van de invoering van luchtwassers in de praktijk en hiervoor maximaal 15 miljoen euro te reserveren.	PA [30-10-2006] Wetsvoorstel Wet ammoniak en veehouderij (WAV, 30 654 nr. 1–5)	Afgedaan met: UB [29-01-2007] Stand van zaken uitvoering moties en toezeggingen wetsvoorstel wijziging Wet ammoniak en veehouderij
Otapan. De kamer zal binnen 10 werkdagen na het spoeddebat van 30 augustus nader geïnformeerd worden over de stand van zaken met het schip de Otapan. Het betreft de juridische eigendoms-situatie, de toekomst van het schip, de mogelijkheden van een internationaals systeem van certificeren, een waarborgfonds ter dekking van de ontmantelingskosten, de stand van zaken van de NV Ecodock en de gemaakte en te maken overheidskosten m.b.t. het schip de Otapan.	spoeddebat in TK over Otapan	Afgedaan met: UB [25-09-2006] Stand van zaken m.b.t. het schip «Otapan»
De Kamer wordt schriftelijk geïnformeerd over de (relatie tussen) de inwerkingtreding van de Wet ruimtelijke ordening, de Wet milieubeheer en de Wet omgevingsvergunning	PA [20-9-2006] Herijking VROM-regelgeving (29 383, nr. 54, 55 en 57; 30 641, nr. 1; 30 300 XI, nr. 133)	Afgedaan met: UB [11-10-2006] Voortgang van de modernisering van de VROM-regelgeving
De Kamer wordt binnen een week schriftelijk geïnformeerd over het beleid ten aanzien van de circulaires (de beschikbaarheid van circulaires, de aanwijzing van circulaires en het beleid t.a.v. circulaires die niet meer te achterhalen zijn)	PA [20-9-2006] Herijking VROM-regelgeving (29 383, nr. 54, 55 en 57; 30 641, nr. 1; 30 300 XI, nr. 133)	Afgedaan met: UB [11-10-2006] Voortgang van de modernisering van de VROM-regelgeving
De Kamer wordt schriftelijk geïnformeerd over het nadere standpunt m.b.t. de reikwijdte van gemeentelijke verordeningen, waarbij een relatie wordt gelegd met de Wet stad en milieu en de Wet milieubeheer	PA [20-9-2006] Herijking VROM-regelgeving (29 383, nr. 54, 55 en 57; 30 641, nr. 1; 30 300 XI, nr. 133)	Afgedaan met: UB [02-10-2006] Ontwerp Activiteitenbesluit
De Kamer wordt in oktober schriftelijk geïnformeerd over de uitkomsten van het overleg met de sector inzake de tarraproblematiek	PA [20-9-2006] Herijking VROM-regelgeving (29 383, nr. 54, 55 en 57; 30 641, nr. 1; 30 300 XI, nr. 133)	Afgedaan met: UB [19-09-2006] Bodembeleid
De Kamer wordt schriftelijk geïnformeerd over verwerking van het shredder restafval	PA [20-9-2006] Herijking VROM-regelgeving (29 383, nr. 54, 55 en 57; 30 641, nr. 1; 30 300 XI, nr. 133)	Afgedaan met: UB [11-10-2006] Voortgang van de modernisering van de VROM-regelgeving
De Kamer wordt uiterlijk 28 september 2006 schriftelijk geïnformeerd over het standpunt t.a.v. de verplichting een vervoerplan, energiebesparingsplan of een akoestiek plan op te stellen	PA [20-9-2006] Herijking VROM-regelgeving (29 383, nr. 54, 55 en 57; 30 641, nr. 1; 30 300 XI, nr. 133)	Afgedaan met: UB [02-10-2006] Ontwerp Activiteitenbesluit
5 dB(A) «overgangsrecht voor Horeca en BOVAG blijven gehandhaafd	PA [20-9-2006] Herijking VROM-regelgeving (29 383, nr. 54, 55 en 57; 30 641, nr. 1; 30 300 XI, nr. 133)	Afgedaan met: UB [02-10-2006] Ontwerp Activiteitenbesluit

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
Geen structurele verzwaren in Activiteiten besluit; betekent niet dat er in individuele gevallen geen verzwaren op mogen treden	PA [20-9-2006] Herijking VROM-regelgeving (29 383, nr. 54, 55 en 57; 30 641, nr. 1; 30 300 XI, nr. 133)	Afgedaan met: UB [02-10-2006] Ontwerp Activiteitenbesluit
Alles wat in de AMvB is geregeld mag niet worden aangescherpt met zorgplicht bepaling	PA [20-9-2006] Herijking VROM-regelgeving (29 383, nr. 54, 55 en 57; 30 641, nr. 1; 30 300 XI, nr. 133)	Afgedaan met: UB [02-10-2006] Ontwerp Activiteitenbesluit
Verplichting in Besluit Landbouw tot aanbrengen vloeistofdichte vloer voor eenvoudige bouwstoffen zal worden teruggedraaid	PA [20-9-2006] Herijking VROM-regelgeving (29 383, nr. 54, 55 en 57; 30 641, nr. 1; 30 300 XI, nr. 133)	Afgedaan met: UB [02-06-2006] inwerkingtreding Besluit landbouw milieubeheer
Onderzoeken in hoeverre het foutief invullen van de EVOA-kennisgeving door de kennisgever als fraude kan worden betiteld. Dit is van belang voor de vraag in hoeverre de kosten kunnen worden verhaald op de vorige eigenaar.	PA [12-10-2006] Schip Otapan	Afgedaan met: UB [08-02-2007] Informatie over de ontwikkeling in het dossier over de T.S. Otapan en beantwoording van de resterende vragen.
De staatssecretaris stuurt een brief aan de Kamer op 20 december over de voortgang OM-onderzoek inzake Probo Koala	PA [19-12-2006] Probo Koala (22 343 nr. 143 en nr. 146)	Afgedaan met: UB [19-12-2006] PROBO KOALA
Probo Koala: Er wordt een integraal kabinetsstandpunt (brief van VROM/V&W en Jus) opgesteld over wat er in Amsterdam is gebeurd	PA [19-12-2006] Probo Koala (22 343 nr. 143 en nr. 146)	Afgedaan met: UB [16-05-2007] Kabinetsstandpunt inzake het schip de Probo Koala
De Kamer wordt geïnformeerd over de actuele stand van zaken van de 35ke zone (werkelijke zone-berekende zone).	PA [24-1-2007] Awacs NAVO-vliegbasis Geilenkirchen (30 800 X nr. 43)	Afgedaan met: UB [01-06-2007] Geluidszone Geilenkirchen
Bedrijven informeren over bestaande keurmerken (gold standard en de Oeso-richtlijnen) voor duurzame energievoorziening/verantwoord ondernemen.	PA [20-12-2006] Begrotingsbehandeling VROM (eerste termijn bewindslieden, tweede termijn Kamer en volgende termijnen)	Afgedaan met: Met de toezegging van de stas om aandacht te vragen voor de richtsnoeren bovenop de EU eisen t.a.v. een LoA
Nogmaals naar de TK zenden van onderzoeksverslagen waaruit blijkt dat 80km zones een positief effect hebben op het milieu.	PA [20-12-2006] Begrotingsbehandeling VROM (eerste termijn bewindslieden, tweede termijn Kamer en volgende termijnen)	Afgedaan met: UB [25-04-2007] Onderzoeken 80-km maatregel.
De staatssecretaris van VROM stuurt een overzicht van de projecten die in 2006 van de SMOM-regeling hebben geprofiteerd naar de Kamer en vult dit aan met een overzicht van de projecten waarvoor milieuorganisaties op basis van andere regelingen subsidie hebben ontvangen in 2006.	PA [20-12-2006] Begrotingsbehandeling VROM (eerste termijn bewindslieden, tweede termijn Kamer en volgende termijnen)	Afgedaan met: UB [24-04-2007] Toezegging overzicht projecten SMOM-regeling 2006 aangevuld met projecten waarvoor milieuorganisaties o.b.v. andere regelingen subsidie hebben ontvangen
De staatssecretaris van VROM zal de kamer de resultaten toesturen van de onderzoeken waarin de milieueffecten van de 80-km maatregel in kaart zijn gebracht. (Op verzoek van Lid Madlener (PVDV) en op verzoek van Lid de Krom (VVD) ook de doorstromingseffecten van het verkeer meenemen).	PA [20-12-2006] Begrotingsbehandeling VROM (eerste termijn bewindslieden, tweede termijn Kamer en volgende termijnen)	Afgedaan met: UB [25-04-2007] Onderzoeken 80-km maatregel.

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
REACH: Ik zal actief het toepassen van alternatieven voor dierproeven bevorderen. De validatie van alternatieve testmethoden wordt reeds door het Stoffen Expertise Centrum van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) voor NL gecoördineerd. Ik zal u nader informeren over de wijze waarop het RIVM daaraan vorm en inhoud geeft. Tevens heb ik toegezegd u een termijn kenbaar te maken waarbinnen u zal worden geïnformeerd over de toereikendheid van de thans ingezette maatregelen en budgetten voor het bevorderen van alternatieven voor dierproeven en de eventuele noodzaak die inzet te intensiveren.	PA [8-2-2007] Wetsvoorstel REACH (30 600 nr. 2 en 7)	Afgedaan met: UB [14-02-2007] Plenaire behandeling Uitvoeringswet REACH 30 600 op 8 februari jl.
REACH: Ik zal u informeren over de aangehouden motie Poppe (Kamerstukken II 2006/07, 30 600, nr. 11) waarin de regering verzocht wordt de bij het Nederlands Centrum voor Beroepsziekten aanwezige kennis over beroepsziekten te koppelen aan het informatiesysteem van het Europees agentschap voor chemische stoffen.	PA [8-2-2007] Wetsvoorstel REACH (30 600 nr. 2 en 7)	Afgedaan met: UB [14-02-2007] Plenaire behandeling Uitvoeringswet REACH 30 600 op 8 februari jl.
REACH: Ten aanzien van de motie Poppe (Kamerstukken II 2006/07, 30 600, nr. 10) heb ik u toegezegd in overeenstemming met de Staatssecretaris van SZW te onderzoeken of het noodzakelijk is de Arbeidsomstandighedenwetgeving (Arbowetgeving) aan te passen teneinde te waarborgen dat alle gegevens die ingevolge REACH beschikbaar komen over chemische stoffen en daarmee samengestelde producten, bij werknemers op een heldere en doeltreffende manier bekendgemaakt worden. Voorts heb ik toegezegd in overeenstemming met de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) te onderzoeken of er in de huidige Arbowetgeving voldoende rechtszekerheid voor werknemers bestaat om, indien stoffen meer en andere risico's voor de gezondheid met zich brengen dan tot nu toe bekend is, de werknemers afdoende bescherming krijgen tegen deze risico's en bij ontbreken daarvan mogelijkheden hebben om afdoende veiligheidsmaatregelen af te dwingen.	PA [8-2-2007] Wetsvoorstel REACH (30 600 nr. 2 en 7)	Afgedaan met: UB [14-02-2007] Plenaire behandeling Uitvoeringswet REACH 30 600 op 8 februari jl.
REACH: Ik heb toegezegd u te informeren over de communicatie naar het publiek over stoffen die niet worden geregistreerd onder REACH.	PA [8-2-2007] Wetsvoorstel REACH (30 600 nr. 2 en 7)	Afgedaan met: UB [14-02-2007] Plenaire behandeling Uitvoeringswet REACH 30 600 op 8 februari jl.
REACH: Naar aanleiding van de motie Samsom c.s. (Kamerstukken II 2006/07, 30 600, nr. 12) heb ik toegezegd u te informeren over de vraag of er aanleiding is om een administratieplicht in Nederland in te voeren en als technisch voorschrift bij de Europese Commissie te notificeren voor stoffen die qua marktvolume niet onder REACH geregistreerd behoeven te worden (stoffen die in een volume van minder dan 1 ton per jaar op de markt worden gebracht) en die door de aard van hun verspreiding gevaar voor mens en milieu op kunnen leveren.	PA [8-2-2007] Wetsvoorstel REACH (30 600 nr. 2 en 7)	Afgedaan met: UB [14-02-2007] Plenaire behandeling Uitvoeringswet REACH 30 600 op 8 februari jl.

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
REACH: Tot slot heb ik toegezegd u te informeren over de vraag of gangbare brandstoffen zoals benzine onder REACH vallen.	PA [8-2-2007] Wetsvoorstel REACH (30 600 nr. 2 en 7)	Afgedaan met: UB [14-02-2007] Plenaire behandeling Uitvoeringswet REACH 30 600 op 8 februari jl.
REACH: De minister van VROM zal de TK voor 1 juni 2007 nader informeren over de wijze waarop het RIVM vorm en inhoud geeft aan haar nationale coördinatietaak ten aanzien van de validatie van alternatieve testmethoden. Tevens zal zij de TK daarbij informeren over de toereikendheid van de thans ingezette maatregelen en budgetten voor het bevorderen van alternatieven voor dierproeven en de eventuele noodzaak die inzet te intensiveren.	UB [14-2-2007] Plenaire behandeling Uitvoeringswet REACH 30 600 op 8 februari jl.	Afgedaan met: UB [25-05-2007] Alternatieven voor dierproeven en REACH
De Kamer wordt nader geïnformeerd over het vervolgtraject van PreDo.	PA [4-10-2006] Duurzame daadkracht (30 594, nr. 5; 30 196, nr. 8; 30 300 XI, nr. 134; 30 196, nr. 9; 22 343 nr. 134)	Afgedaan met: UB [16-04-2007] Rapportage Duurzame Bedrijfsvoering Overheden 2006
De Kamer wordt nader geïnformeerd over de criteria met betrekking tot soja	PA [4-10-2006] Duurzame daadkracht (30 594, nr. 5; 30 196, nr. 8; 30 300 XI, nr. 134; 30 196, nr. 9; 22 343 nr. 134)	BZ en LNV hebben de beantwoording op zich genomen.
De Staatssecretaris gaat na of in Nederland bestrijdingsmiddelen worden geproduceerd die in Europa niet meer mogen worden toegepast.	PA [14-12-2006] Milieuraad (VROM 06-842, 21 501-08, nr. 224 en 225, 30 175 nr. 21, 22 112, nr. 469 en 472, 28 240 nr. 66)	Afgedaan met: UB [31-01-2007] Beantwoording vragen uit AO milieuraad d.d. 14 december 2006
De Staatssecretaris zal in overleg met de minister van LNV nagaan hoe de nieuwe richtlijn zich verhoudt tot de nieuwe wet gewasbescherming en weke administratieve lasten er eventueel mee gemoeid zijn.	PA [14-12-2006] Milieuraad (VROM 06-842, 21 501-08, nr. 224 en 225, 30 175 nr. 21, 22 112, nr. 469 en 472, 28 240 nr. 66)	Afgedaan met: UB [31-01-2007] Beantwoording vragen uit AO milieuraad d.d. 14 december 2006
Minister zegt toe met collega EZ brief te sturen, waarin de stand van zaken met betrekking tot het vervolg van de MEP (op korte en lange termijn) wordt toegelicht, deze brief zal binnen 10 dagen aan de TK worden gestuurd		Afgedaan met: Brief mEZ 17/4/07
Zodra de minister samen met de Minister van OS het rapport van de «commissie Cramer» over Biomassa heeft ontvangen zal ze de gezamenlijke eerste reactie van haar en de Minister van OS daarop ook aan de TK sturen		Afgedaan met: Brief met de eerste gezamenlijke reactie OS en VROM
De Kamer wordt schriftelijk geïnformeerd over het maatregelenpakket, waarbij wordt ingegaan op de status en hardheid van de maatregelen.	PA [25-9-2006] Luchtkwaliteit	Afgedaan met: UB [27-10-2006] Nederlands Luchtkwaliteitsperspectief
Nadat het rapport over de duurzaamheid van biomassa van de zogenoemde «commissie Cramer» gereed is zal de minister haar eerste publieksreactie hierop ook aan de kamer toezenden.	PA [27-3-2007] Kennismakings AO (Brief prioriteiten Milieu en Ruimte d.d. 26 maart 2007)	Afgedaan met: UB [27-04-2007] Eindrapport «Duurzame productie biomassa»
In het najaar zal VROM rapporteren over de resultaten van het actieplan.	PA [8-2-2006] Permanente bewoning recreatiewoningen	Afgedaan met: UB [21-02-2007] Onrechtmatige bewoning van recreatiewoningen

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
Er wordt een klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd onder bedrijven over de kwaliteit van de uitvoering van het toezicht door de inspectie.	PA [7-6-2006] Handhaving (30 300 XI, nr 6, 77, 94, 110; 20 300, nr. 13; 22 343, nr. 128, 132, 130)	Afgedaan met: UB [11-05-2007] Belevingsonderzoek VROM-Inspectie
Koelinstallaties op schepen	PA [7-6-2006] Handhaving (30 300 XI, nr 6, 77, 94, 110; 20 300, nr. 13; 22 343, nr. 128, 132, 130)	Afgedaan met: PA [30-08-2006] Handhaving VROM-regelgeving
Buisleiding Rotterdam	PA [7-6-2006] Handhaving (30 300 XI, nr 6, 77, 94, 110; 20 300, nr. 13; 22 343, nr. 128, 132, 130)	Afgedaan met: UB [29-08-2006] Schriftelijke informatie over de voortgang rond de toezeggingen, gedaan tijdens het Algemeen Overleg Handhaving op 7 juni 2006.
Gegaste containers	PA [7-6-2006] Handhaving (30 300 XI, nr 6, 77, 94, 110; 20 300, nr. 13; 22 343, nr. 128, 132, 130)	Afgedaan met: Kamerstuk 25 883, nr. 85, brief van stSZW over eindverslag inspectieproject gegaste containers
Export van loodaccu's	PA [7-6-2006] Handhaving (30 300 XI, nr 6, 77, 94, 110; 20 300, nr. 13; 22 343, nr. 128, 132, 130)	Afgedaan met: UB [23-06-2006] Export van loodaccu's naar Frankrijk
De Kamer zal informatie ontvangen over de rapporten van de VROM-Inspectie met betrekking tot de onderzoeken in Utrecht en Noord-Holland.	PA [30-8-2006] Handhaving VROM-regelgeving	Afgedaan met: PA [23-01-2007] Nota Ruimte 2e deel (29 435 nr. 165, 172, 174, 30 647, nr. 1, 2, 30 300 XI, nr. 132, VROM 06-695, 30 816, nr. 1, 30 800 D, nr. 6, 30 817 nr. 1)
U beantwoordt de laatste Kamervragen over de rol van het Ministerie van Justitie in casu het Openbaar Ministerie.	PA [12-10-2006] Schip Otapan	Afgedaan met: UB [08-02-2007] Informatie over de ontwikkeling in het dossier over de T.S. Otapan en beantwoording van de resterende vragen.
De minister zal de Kamer nader informeren over de aanpak van illegaal vuurwerk. In aanvulling op de beantwoording van de Kamervragen van het lid van Velzen.	PA [4-4-2007] Extern veiligheidsbeleid (27 801, nr. 44, 45, 46, 48, 49, 22 343, nr. 144, 29 383, nr. 67, 30 800 XI nr. 35, 76 en 79, 30 373, nr. 10, 26 018, nr. 5, 22 343, nr. 144)	Afgedaan met: UB [22-05-2007] Algemeen overleg over Externe Veiligheid van 4 april 2007
De Staatssecretaris van VROM is bereid de samenwerking tussen de overheden (SEPH's) met een financiële bijdrage te ondersteunen vanuit VROM tot 2007.	PA [4-7-2005] Wijziging wet milieubeheer Hoofdstuk 18, en wet verontreiniging oppervlakte wateren (29 711) en handhavingsstructuur (29 285)	Afgedaan met: Bijdrage decentrale handhavingsstructuur VI/BZ 2006337993
Publieksvoorlichting waterketenbeleid, met aandacht voor de voordelen voor de burger.	PA [11-10-2005] Waterketenbeleid (28 966, nr. 4)	Afgedaan met: Toezegging is vastgelegd in het bestuursakkoord Waterketen.
De minister geeft nog nadere informatie over de koper-/zilverionisatie ten behoeve van de legionellabestrijding	PA [29-05-2007] AO waterketen	Afgedaan met: UB [24-07-2007] Koper-zilverionisatie i.v.m. legionellapreventie in leidingwater
De Kamer wordt schriftelijk geïnformeerd over het tijdstip waarop de bedrijfslocatiemonitor van het RPB gereed zal zijn	PA [30-5-2007] Nota Ruimte (29 435, nr. 189, 172 en 174; 30 647, nr. 1; 30 800 XI, nr. 75 en 33)	Afgedaan met: per brief aan de TK. Deze brief is verzonden op 27 juni 2007.

Lopende toezeggingen

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
Nota Ruimte buitendijkse gebieden Medio 2005 komt het Rijk met een uitwerking in de vorm van een beleidslijn buitendijkse gebieden.	NO Nota RuimteKamerstukken II 2004–2005, 29 435, nr. 105	Er is sprake van drie beleidslijnen. Ten eerste de beleidslijn Grote Rivieren, deze is in februari 2006 aan de Tweede Kamer aangeboden. Daarnaast zijn er nog de beleidslijn Meren en Delta en de beleidslijn Kust. Naar verwachting worden de beide beleidslijnen oktober/november 2007 naar de Kamer gestuurd. De beleidslijn Meren en Delta heeft een relatie met de vraag of buitendijs bouwen in Almere mogelijk is. Voorwaarde voor het naar de Kamer sturen van deze beleidslijn is dan ook dat er duidelijkheid is over de mogelijkheid of de onmogelijkheid daarvan.
Wet- en regelgeving RO: uiterlijk 31 december 2006 publicatie in staatsblad: nieuwe Wro, de GEX en zo mogelijk ook invoeringswet Wro (indien medewerking TK/EK) Wet voorkeursrecht gemeenten in loop van 2007.	PA [16-11-2005] Begrotingsbehandeling VROM: eerste termijn bewindslieden/tweede en volgende termijnen.	De Wro is gepubliceerd in het staatsblad op 20 oktober 2006. De GREX, invoeringswet Wro en de Wvg liggen op schema voor publicatie in het staatsblad in 2007.
De minister zal de Tweede en Eerste Kamer op de hoogte houden van de voortgang van het «Adaptatieprogramma Ruimte en Klimaat» bij de behandeling van de VROM begroting en tussentijds in 2007, wanneer een tussenrapportage aan de Tweede Kamer zal worden aangeboden.	UB [8-11-2005] Uitwerking motie XXI-C	De concept-versie van de Nationale Adaptatiestrategie is mei 07 door de ministers van VROM en LNV, door de Staatssecretaris van V&W en door het bestuur van IPO, VNG en UvW vrijgegeven voor externe consultatie. Deze loopt tot de zomer. Na de zomer zal een aangepaste versie van de strategie voorgelegd worden aan de MR en beide Kamers. Parallel hieraan is het proces gestart om de Nationale Adaptatiestrategie te vertalen naar een eerste Nationale Adaptatieagenda, waarin concrete projecten zijn beschreven. Het streven is de agenda voorjaar 2008 af te ronden.
Verplichting voor Rijk/provincies/gemeenten om bij de voorbereiding van structuurvisies in overleg te treden met watersysteembeheerders. Dit dient geregeld te worden in de nieuwe Bro.	PA [8-2-2006] Wet Ruimtelijke Ordening (28 916)	Dit wordt geregeld in de nieuwe Bro. Deze wordt naar verwachting najaar 2007 aan de Raad van State aangeboden.
Voorziening treffen voor regelmatig terugkerende zomer-/schutters- en oogstfeesten in het nieuwe Bro.	PA [8-2-2006] Wet Ruimtelijke Ordening (28 916)	Deze toezegging wordt meegenomen in het Bro-traject. De Bro wordt naar verwachting najaar 2007 aan de Raad van State aangeboden.
Na 2 jaar evalueren van de planschaderegeling, uit de nieuwe Wro, in het bijzonder het percentage eigen risico van 2% (indien onvoldoende dient het percentage te worden aangepast).	PA [8-2-2006] Wet Ruimtelijke Ordening (28 916)	Twee jaar na de inwerkingtreding van de nieuwe Wro zal een evaluatie plaatsvinden.
Actieve informering van betrokken ambtenaren en bestuurders uit het land, ook voor wat betreft de figuur van de beheersverordening	PA [8-2-2006] Wet Ruimtelijke Ordening (28 916)	Deze toezegging wordt meegenomen in het Wro-wetgevingstraject. Dit traject zal begin 2008 zijn afgerond.
De minister zegt toe te komen met uitwerkingsregels bij de invoering terzake van de beheersverordening.	PA [17-10-2006] WRO	Deze toezegging wordt meegenomen in het Wro-wetgevingstraject. Dit traject zal begin 2008 worden afgerond.

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
De minister zegt toe in het kader van de invoeringswet/BRO de eventuele voorzieningen terzake van inspraak (evt. verantwoordingsplicht) nader te zullen bekijken.	PA [17-10-2006] WRO	Deze toezegging wordt meegenomen in het Wro-wetgevingstraject. Dit traject zal begin 2008 zijn afgerond.
De minister heeft toegezegd de definitie van het begrip belanghebbende in het kader van de Bro nader te bekijken.	PA [17-10-2006] WRO	Deze toezegging wordt meegenomen in het Wro-wetgevingstraject. Dit traject zal begin 2008 zijn afgerond.
De minister zegt toe in het Wro-wetgevingstraject het verplichte overleg met de waterbeheerder/de watertoets te zullen regelen.	PA [17-10-2006] WRO	Deze toezegging wordt meegenomen in het Wro-wetgevingstraject. Dit traject zal begin 2008 zijn afgerond.
In de AMvB ook grondgebonden kassen aan te wijzen als bouwplannen waarop het wetsvoorstel betrekking heeft.	PA [26-6-2006] Wijziging Wet Ruimtelijke Ordening inzake de grondexploitatie (30 218)	Deze toezegging is verwerkt in het Bro. Deze is op 3 mei 2007 gepubliceerd in de Staatscourant. Na aanpassing gaat het Bro naar de RvS voor advies. Na verwerking daarvan wordt het Bro en gepubliceerd in het Staatsblad (publicatie wordt verwacht begin 2008).
De competitiekosten gedurende 2 jaar toe te voegen aan de kostensoortenlijst, die bij AMvB zal worden vastgesteld.	PA [26-6-2006] Wijziging Wet Ruimtelijke Ordening inzake de grondexploitatie (30 218)	Deze toezegging is verwerkt in het Bro. Deze is op 3 mei 2007 gepubliceerd in de Staatscourant. Na aanpassing gaat het Bro naar de RvS voor advies. Na verwerking daarvan wordt het Bro al dan niet in overleg met de Kamer vastgesteld en gepubliceerd in het Staatsblad (publicatie wordt begin 2008 verwacht).
De competitiekosten zullen na twee jaar worden geëvalueerd (deze zijn gedurende 2 jaar toegevoegd aan de kostensoortenlijst die bij AMvB is vastgesteld).	PA [26-6-2006] Wijziging Wet Ruimtelijke Ordening inzake de grondexploitatie (30 218)	Na twee jaar zal een evaluatie worden uitgevoerd (juli 2010).
Bij de evaluatie na 2 jaar de rekenmethoden mee te nemen.	PA [26-6-2006] Wijziging Wet Ruimtelijke Ordening inzake de grondexploitatie (30 218)	Dit wordt meegenomen in de evaluatie.
Na de zomer 2007 is het onderzoek gereed naar de invloed van klimaatveranderingen op de ruimtelijke inrichting van Nederland (motie Van Bochove en Depla 30 800 XI, nr.10).	PA [23-1-2007] Nota Ruimte 2e deel (29 435, nr. 165, 172, 174; 30 647, nr. 1, 2; 30 300 XI, nr. 132, VROM 06- 695; 30 816, nr. 1; 30 800 D, nr. 6, 30 817 nr. 1)	Het onderzoek naar de invloed van klimaatveranderingen op de ruimtelijke inrichting van Nederland wordt uitgevoerd. De Kamer zal na het zomerreces worden geïnformeerd.
De Kamer én de Provinciale Staten zullen per brief worden geïnformeerd wat de visie van het Rijk is ten aanzien van de kernkwaliteiten in de Hoeksche Waard (Dit zal geschieden op moment dat de gebiedsvisie gereed is)	PA [23-1-2007] Nota Ruimte 2e deel (29 435, nr. 165, 172, 174; 30 647, nr. 1, 2; 30 300 XI, nr. 132; VROM 06- 695; 30 816, nr. 1, 30 800 D, nr. 6; 30 817, nr. 1)	De gebiedsvisie zal eind dit jaar klaar zijn. Begin volgend jaar wordt de gebiedsvisie naar de Tweede Kamer gestuurd. VROM en EZ zijn nauw betrokken bij de totstandkoming van de gebiedsvisie.
Het onderzoek uit februari 2006 naar functieveranderingen zal worden herhaald, omdat uit het onderzoek in 2006 bleek dat provincies en gemeenten nog weinig gebruik maakten van de ruimte-voor-ruimte-benadering en nog voor de zomer zal ik u per brief over de voortgang berichten conform de toezegging aan uw Kamer bij de begrotingsbehandeling van mijn ministerie eind vorig jaar.	PA [20-12-2006] Begrotingsbehandeling VROM (eerste termijn bewindslieden, tweede termijn Kamer en volgende termijnen)	De herhaling van het onderzoek is in volle gang. De aangegeven planning wordt gevolgd. Thans vinden er gebiedswerkshops plaats met de stakeholders in het kader van het onderzoek.

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
<p>Investerings in mitigatie en adaptatie/mogelijk maken van kleinere proefprojecten: samen met de natuurorganisaties en andere ministeries onderzoeken of dingen dubbel kunnen worden gedaan, of een pilot kan worden ondergebracht bij een deel van het beleid, bijvoorbeeld bufferbeleid. Nagaan wat wij kunnen doen om dit aspect een extra accent te geven.</p>	<p>PA [20-12-2006] Begrotingsbehandeling VROM (eerste termijn bewindslieden, tweede termijn Kamer en volgende termijnen)</p>	<p>het ministerie van VROM in overleg met de gezamenlijke natuurorganisaties (Natuurmonumenten, Vogelbescherming, Staatsbosbeheer, ARK-Natuurontwikkeling en De Waddenvereniging) bezig is na te gaan welke projecten geschikt zijn om te functioneren als pilot voor «natuurlijke klimaatbuffer», met als doel nog dit jaar over te gaan tot uitvoering van de pilots. De Natuurorganisaties zullen daarnaast door middel van een studie het concept «natuurlijke klimaatbuffers» verder uitwerken, zodat een systematischer inzicht wordt verkregen van de bijdrage van klimaatbuffers kunnen leveren aan een klimaatbestendige inrichting van Nederland.</p>
<p>Voor de zomer komt de minister met een toelichting waarin wordt ingegaan op de verdeling van verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen provincies, gemeenten en rijk in het ruimtelijk domein.</p>	<p>PA [27-3-2007] Kennismakings AO (Brief prioriteiten Milieu en Ruimte d.d. 26 maart 2007)</p>	<p>Brief gaat voor de zomer aan de tweede kamer</p>
<p>Voor de zomer komt de minister terug op hoe verder met MIRT</p>	<p>PA [27-3-2007] Kennismakings AO (Brief prioriteiten Milieu en Ruimte d.d. 26 maart 2007)</p>	<p>Het Kabinet komt op het MIRT terug in het beleidsprogramma.</p>
<p>De minister zal met de Tweede Kamer van gedachten wisselen over klimaatadaptatie in relatie tot woningbouwplannen, mede n.a.v. de bij de behandeling van de VROM-begroting aangenomen motie Bochove/ Depla</p>	<p>PA [11-4-2007] Grondbeleid (27 581, nr. 28)</p>	<p>Het onderzoek naar de invloed van klimaatveranderingen op de ruimtelijke inrichting van Nederland wordt uitgevoerd. De Kamer zal na het zomerreces worden geïnformeerd.</p>
<p>De minister zal de Tweede Kamer informeren over de voortgang van de projecten die in het kader van het Gemeenschappelijk Ontwikkelingsbedrijf (GOB) worden uitgevoerd.</p>	<p>PA [11-4-2007] Grondbeleid (27 581, nr. 28)</p>	<p>De Minister zal de Kamer begin juli informeren over de voortgang van de projecten die in het kader van het GOB worden uitgevoerd.</p>
<p>De minister zal de TK binnen 2 maanden (voor het reces) informeren over de aanpak van de pilots die worden opgezet om de werking van bestaande en nieuwe instrumenten in de praktijk te toetsen.</p>	<p>PA [11-4-2007] Grondbeleid (27 581, nr. 28)</p>	<p>Er worden voorbereidingen getroffen voor de uitvoering van deze toezegging. Op korte termijn ontvangt de Kamer een korte uitwerking van de aanpak van de pilots. De planning is om de Kamer te informeren voor het reces.</p>
<p>De minister zal de Kamer begin volgend jaar informeren over de eerste uitkomsten van de pilots die worden opgezet om de werking van bestaande en nieuwe instrumenten in de praktijk te toetsen.</p>	<p>PA [11-4-2007] Grondbeleid (27 581, nr. 28)</p>	<p>Eerst zal de opzet van de pilots worden uitgewerkt. Begin 2008 zal de Kamer worden geïnformeerd over de eerste resultaten.</p>
<p>Over twee jaar, in 2009, zal de minister een evaluatie uitvoeren van de werking van het instrumentarium en de Kamer informeren over de uitkomsten van deze evaluatie. De reiswijzer gebiedsontwikkeling zal worden betrokken bij deze evaluatie.</p>	<p>PA [11-4-2007] Grondbeleid (27 581, nr. 28)</p>	<p>De pilotprojecten die worden opgezet om het bestaande en nieuwe instrumentarium in de praktijk te toetsen zijn een eerste aanzet hiervoor. De minister zal op het uitvoeren van een evaluatie in 2009 terugkomen.</p>

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
De minister zal voor het zomerreces de Kamer nader informeren over de toepassing van een «ladder» bij de planning van bedrijventerreinen, dit mede op basis van overleg met decentrale overheden.	PA [11-4-2007] Grondbeleid (27 581, nr. 28)	Er zal een voortgangsbrief Werklandschappen naar de TK worden gestuurd (in navolging van de brief over Werklandschappen die in januari naar de TK is gestuurd. In deze brief wordt ook deze toezegging afgehandeld. Ook de Bedrijfslocatiemonitor komt hierin aan de orde. Dit alles conform toezegging van minister Cramer in het AO Nota Ruimte op 30 mei.
Voorjaar 2008 zal een nota met visie voor komende jaren op het gebied van architectuurbeleid, ruimte en cultuur verschijnen.	AO Architectuurbeleid, Ruimte en Cultuur	Architectuurnota wordt opgesteld en zal conform toezegging in het voorjaar van 2008 naar de Tweede Kamer worden gestuurd.
Bro wordt in september 2007 beoordeeld door de EK.	Behandeling Grondexploitatie-wet in EK.	De Bro wordt in september in de EK besproken tijdens de behandeling van de Grondexploitatiewet.
De Minister stuurt brief naar de EK inzake vragen van SP-fractie betreffende: <ul style="list-style-type: none"> – begrip anderszins verzekerd – faillissement ontwikkelaar met overeenkomst na verlening bouwvergunning – uitleg betekenis amendement Irrgang – GOB algemeen en de verkoop van gronden bij Almere – een lijstje met onderwerpen die t.z.t. bij de evaluatie van de Grondexploitatiewet aan de orde zullen komen (n.a.v. vragen Van den Oosten en Slagter) 	Behandeling Grondexploitatie-wet in EK	Dit zal gebeuren in de aanloop naar de voorbereiding van de behandeling van de Grondexploitatiewet in de EK.
De minister zal onderzoeken hoe gerealiseerde waardevermeerdering kan worden ingezet voor een bredere aanpak, bijvoorbeeld herstructurering, groen of sociale en culturele infrastructuur; dit in de geest van het amendement Irrgang, meer dan nu kan in de kostensoortenlijst.	Behandeling Grondexploitatie-wet in EK	Dit zal gebeuren in de aanloop naar de voorbereiding van de behandeling van de Grondexploitatiewet in de EK.
De minister neemt mee in de evaluatie van de Grondexploitatiewet: <ul style="list-style-type: none"> – Het punt van Van der Lans inzake een meerderheid van ontwikkelaars die contractueel meer biedt dan de kostensoortenlijst en criteria en een minderheid die op de «nuloptie» zit (algemeen verbindend verklaren van afspraken) – het punt van Van den Oosten of de publiekrechtelijke procesvoering niet te veel vertraging oplevert en of de gemeenteambtenaren dat wel aankunnen (tevens in voorbeeldprojecten meenemen) 	PA [22-5-2007] Wijziging Wet Ruimtelijke Ordening inzake grondexploitatie (30 218)	Dit zal gebeuren in de aanloop naar de voorbereiding van de behandeling van de Grondexploitatiewet in de EK.
De minister zal onderzoeken hoe beter inzicht kan worden verkregen in grondposities, uitgaande van beschikbare informatie en zonder (grote) verzwarende administratieve lasten (i.o.m. RPB/Kadaster)	Behandeling Grondexploitatie-wet in EK	Dit zal gebeuren in de aanloop naar de voorbereiding van de behandeling van de Grondexploitatiewet in de EK.
De minister zal een analyse opstellen van instrumentarium (financieel én juridisch) voor de herstructurering van bedrijventerreinen	PA [30-5-2007] Nota Ruimte (29 435, nr. 189, 172 en 174; 30 647, nr. 1; 30 800 XI, nr. 75 en 33)	In het najaar van 2007 stuurde de minister een brief over bedrijventerreinen naar de Tweede Kamer.

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
De Kamer ontvangt voor de zomer de eerste resultaten van de gesprekken met provincies en gemeenten en het plan van aanpak over «verrommeling». De SER-ladder en kwaliteitsteams zijn onderdeel van de gesprekken waarover de Kamer zal worden geïnformeerd	PA [30-5-2007] Nota Ruimte (29 435, nr. 189, 172 en 174; 30 647, nr. 1; 30 800 XI, nr. 75 en 33)	Deze toezegging is afgedaan per brief aan de TK. Deze brief is verzonden op 27 juni 2007.
De Kamer ontvangt voor de zomer informatie over de te volgen route ten aanzien van de studies en visies over de Hoeksche Waard.	PA [30-5-2007] Nota Ruimte (29 435, nr. 189, 172 en 174; 30 647, nr. 1, 30 800 XI, nr. 75 en 33)	UB [26 juni 2007] Afgedaan per brief aan de TK over alternatieve locaties Hoeksche Waard, 29 435 nr. 191.
De minister voor Wonen, Wijken en Integratie zal de evaluatie van de Woningwet 2003 in de zomer aan de Kamer aanbieden	PA [31-5-2007] Architectuurbeleid, ruimte en cultuur (30 906, nr. 1)	Conform de toezegging zal minister Vogelaar na de zomer 2007 (verwachting oktober 2007) de Tweede Kamer informeren.
De minister zal in samenspraak met de staatssecretaris voor Europese zaken een brief naar de Kamer sturen met een voorstel om de kamer te informeren over lopende Europese wet- en regelgeving.	PA [23-5-2007] Informele EU-ministersconferentie inzake ruimtelijke ordening (XXI-A, nr. 1)	In behandeling planning eind juni naar TK
De minister zal bij de ministers van RO van de andere EU lidstaten (laten) inventariseren in hoeverre en op welke wijze andere stedelijke regio's (bouw) problemen ondervinden door de luchtkwaliteitseisen, die voortvloeien uit de Richtlijn Luchtkwaliteit en de Kamer hierover informeren.	PA [23-5-2007] Informele EU-ministersconferentie inzake ruimtelijke ordening (XXI-A, nr. 1)	Planning brief begin juli naar de Kamer te zenden
De minister biedt de Kamer jaarlijks een actueel overzicht van lopende EU dossiers met ruimtelijke impact op basis van het jaarlijks Wetgevings- en Werkprogramma van de Europese Commissie, dat jaarlijks in november wordt gepubliceerd.	PA [23-5-2007] Informele EU-ministersconferentie inzake ruimtelijke ordening (XXI-A nr. 1)	Er wordt gewerkt aan de oprichting van een informeel netwerk dat tijdig initiatieven van de EU met mogelijke ruimtelijke impact moet gaan signaleren. Dit netwerk zal worden opgezet met deelnemers van andere departementen, de lagere overheden en andere partners in het werkveld van de ruimtelijke ordening. Dit netwerk zal zorgdragen voor het overzicht van dossiers met ruimtelijke impact dat aan de Kamer zal worden gestuurd.
Waddenzee. Zodra er meer bekend is over de stand van zaken met betrekking tot vergunningverlening voor de militaire activiteiten op Vlieland, naar verwachting medio 2005, zal de TK hierover geïnformeerd worden.	AO hoofdlijnen Waddenzeebeleid	Het ministerie van Defensie is nog drukdoende met het opstellen van een concept aanvraag om deze met VROM te bespreken. Hiervoor is op 21 mei 2007 een vooroverleg gepland. Een definitieve aanvraag zou wellicht deze zomer (2007) verwacht kunnen worden.
Toezegging WMS. Informeren TK	Handelingen Tweede Kamer 2001–2002, 25 september 2001 Wijziging van de Bestrijdingsmiddelenwet 1962 (implementatie Biocidenrichtlijn) (27 085), pag. 183–195.	Overleg met de EC staat gepland voor 5 juli 2007.
Toezegging Bouwstoffenbesluit. De TK zal te zijner tijd worden geïnformeerd over de uitkomsten van de inspanningen van de Europese Commissie voor harmonisatie van milieueisen, waaronder molybdeen.	TK AO jaren '90	Commissie is voorlopig nog niet zover en naar verwachting tot eind 2010 nodig. Daarna kan de TK pas geïnformeerd worden.

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
Milieuraad. De Stas heeft toegezegd de TK te zullen informeren over de uitkomst/voortgang van de Thematische Strategie van de Europese Commissie CAFE (Clean Air for Europe)	PA [09-12-2004] AO TK Milieuraad	Thematische Strategie is vastgesteld in juni 2006. Zowel Richtlijn Luchtqualiteit als herziening NEC-richtlijn zijn uitwerkingen van deze Thematische Strategie. Richtlijn Luchtqualiteit gaat nu voor 2e lezing naar EP. Wordt waarschijnlijk begin 2008 van kracht. Belangrijkste knelpunten nog voor NL: norm fijn stof en NO ₂ , zonder aanvullend uitstel zal NL waarschijnlijk niet tijdig overal aan alle normen kunnen voldoen. Dit legt druk op aanvullend nationaal beleid
Toezegging Besluit Landbouw. Zo mogelijk een deel van het 8.40-traject nog deze Kabinetsperiode realiseren, met inbegrip van de intensieve veehouderij. Hierbij nog bezien: onderscheid wel/geen IPPC-bedrijf.	PA [26-01-2005] AO TK Ontwerp-Besluit Landbouw	Thans verwerking inspraak op Besluit landbouw (tweede fase). Verwachte inwerkingtreding 1-6-2008 Vraag vanuit BSG is of dit niet aan de Kamer gerapporteerd moet worden?
TK informeren over de «differentiatie»-vorm waarvoor wordt gekozen (i.e. volgens welk mechanisme ontwikkelingslanden mee gaan doen aan klimaatbeleid, b.v. via een staged approach en of dat dan is op basis van BNP of CO ₂ /capita etc.) voordat NL dit uitdraagt in de EU.	PA [09-03-2005] AO Klimaat-beleid	Het IBO in maart 2006 van start gegaan en is in februari 2007 vastgesteld. Minister heeft ingestemd met hoofdlijnen van regeringsreactie op het IBO klimaatbeleid en de Nederlandse inzet in de internationale klimaatonderhandelingen. Interdepartementale afstemming is in gang gezet.
De door de regering nog te trekken conclusies over het rapport Alders m.b.t. het interbestuurlijk toezicht worden betrokken bij de evaluatie van de Wet handhavingsstructuur	PA [4-7-2005] Wijziging wet milieubeheer Hoofdstuk 18, en wet verontreiniging oppervlakte wateren (29 711) en handhavingsstructuur (29 285)	De evaluatie wordt momenteel voorbereid
Bij de evaluatie van de Wet handhavingstructuur wordt bekeken of er voldoende zicht op de uitvoering van de wettelijke voorschriften (de AMvB kwaliteitseisen) en de buitenwettelijke voorschriften (best practices etc. mogelijk is.	PA [4-7-2005] Wijziging wet milieubeheer Hoofdstuk 18, en wet verontreiniging oppervlakte wateren (29 711) en handhavingsstructuur (29 285)	De evaluatie wordt momenteel voorbereid.
Het kabinet komt met een beleidsverkennde notitie op het gebied van klimaat (aanpak lange termijn, adaptatie, verbreden in deelname en in thema's in de eigen organisatie, maar ook internationaal).	PA [7-9-2005] Debat Milieu, duurzaamheid en rentmeesterschap (25 946, nr. 5 en 28 240, nr. 31), eerste gedeelte PA [8-9-2005] Debat Milieu, duurzaamheid en rentmeesterschap (25 946, nr. 5 en 28 240, nr. 31), vervolg van 7 september	IBO in maart 2006 van start gegaan en is in februari 2007 vastgesteld. Minister heeft ingestemd met hoofdlijnen van regeringsreactie op het IBO klimaatbeleid en de Nederlandse inzet in de internationale klimaatonderhandelingen. Interdepartementale afstemming is in gang gezet.
Tijdens het debat over het klimaat speciale aandacht schenken aan het aan elkaar verbinden van dossiers, om te kijken of er win-win-situaties te vinden zijn en aan wat wel en niet onder Kyoto valt (bijvoorbeeld Kalimantan).	PA [7-9-2005] Debat Milieu, duurzaamheid en rentmeesterschap (25 946, nr. 5 en 28 240, nr. 31), eerste gedeelte PA [8-9-2005] Debat Milieu, duurzaamheid en rentmeesterschap (25 946, nr. 5 en 28 240, nr. 31), vervolg van 7 september	Beantwoording vindt plaats in de vorm van de regeringsreactie op het IBO klimaatbeleid 2007. Het IBO is in februari 2007 vastgesteld.

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
een keer in de twee jaar een duurzaamheidsverkenning, te bespreken tezamen met de Macro-economische verkenning	PA [7-9-2005] Debat Milieu, duurzaamheid en rentmeester-schap (25 946, nr. 5 en 28 240, nr. 31), eerste gedeelte PA [8-9-2005] Debat Milieu, duurzaamheid en rentmeester-schap (25 946, nr. 5 en 28 240, nr. 31), vervolg van 7 september	De duurzaamheidsverkenning «Nederland later» is gepubliceerd. Het deel «Nederland elders» volgt in september. De kabinetsreactie op «Nederland later» is in voorbereiding. Deze zal samen met de reactie op «Nederland elders» aan de TK gestuurd worden.
Na 2 jaar zal de staatssecretaris bezien of de bottom-up benadering voldoende oplevert en dan ook bezien hoe verder te gaan	PA [11-10-2005] Waterketen-beleid (28 966, nr. 4)	In de voortgangsrapportage die 9 februari naar de TK is gezonden wordt voorgesteld het geplande moment te verschuiven naar 2011 met een tussentijdse rapportage in 2009. Toezegging is vastgelegd in het bestuursakkoord Waterketen en kan daarmee afgevoerd worden.
Bij de evaluatie van het besluit kwaliteitseisen milieuhandhaving letten op een voldoende onafhankelijke gewaarborgde positie van toezichthouders.	PA [8-11-2005] Halfjaarlijks overleg herijking (29 362, nr. 44; VROM-05-852; 29 383, nr. 32 en 33)	De evaluatie wordt momenteel voorbereid.
Roetfilters: Bezien suggestie van dhr De Krom tot het verplichten m.b.t. occasions. Bezien of mogelijk is om binnen 10 jaar (2015) roetfilter voor alle auto's verplicht te stellen (n.a.v. opmerking lid Van der Ham).	PA [16-11-2005] Begrotings-behandeling VROM: eerste termijn bewindslieden/tweede en volgende termijnen.	Er wordt gewacht op de uitkomst van de beroepsprocedure. De verwachting was op z'n vroegst 2e kwartaal 2007, maar de beroepsprocedure loopt nog.
Onderzoek naar het effect van de traumahelikopter op de (nachtelijke) hinderbeleving.	UB [14-12-2005] besluit hefschroefvliegtuigen bij ziekenhuizen milieubeheer	De proefperiode van anderhalf jaar is gaande. Eind 2007 zal de informatie aan de TK verzonden worden.
Asbest: Nadat de Gezondheidsraad haar conclusies ten aanzien van de normering heeft geformuleerd, zal de staatssecretaris bezien of een inventarisatie naar asbest in gebouwen wenselijk is.	PA [24-11-2005] Asbest	De Gezondheidsraad geeft per brief aan dat eerst nog aanvullend onderzoek zal moeten plaatsvinden voordat geadviseerd wordt.
Afval: Bij de verkenning of afvalverwerkings-bedrijven ook onder algemene regels kunnen vallen, wordt bezien of de handhaving ervan ook onder provinciaal gezag kan vallen.	PA [20-12-2005] Verpakkingen en afval	Deze toezegging wordt afgehandeld in de 2de tranche herziening Algemene Regels. Deze tranche is gestart in mei.
De Staatssecretaris van VROM zal een oriënterend onderzoek uit laten voeren naar de stand van de techniek voor reiniging van zwem- en badwater (incl. alternatieven voor chloor) met als uitgangspunt een gelijke bescherming van de gebruiker. Uitkomsten van dit onderzoek kunnen in de toekomst mogelijk leiden tot aanpassing van het Besluit, zodat regelgeving geen belemmering oplevert voor het vervangen van chloor door innovatieve technieken.	Brief van Stas SZW, mede namens Stas VROM, aan de Tweede Kamer (TK, 2005–2006, 25 883, nr. 70).	Het KIWA-rapport zal worden gepresenteerd in april 2007 op een congres in het kader van het arbo convenant (georganiseerd door Sociale zaken i.s.m. VROM). In juli wordt dit rapport richting Kamer gezonden.
De TK zal een brief ontvangen over de uitkomsten van de trendanalyse die wordt uitgevoerd door COGEM, CBD en GR.	UB [22-6-2005] Trendmatige analyse van biotechnologische ontwikkelingen	De tweejaarlijkse Trendanalyse Biotechnologie wordt uitgevoerd. De rapportage wordt naar verwachting medio 2007 aan de TK verzonden.

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
De staatssecretaris zal onderzoeken hoe kennis en kunde over externe veiligheid gebundeld kan worden in regionaal georiënteerde adviesorganen of in een landelijk adviesorgaan ter ondersteuning van gemeenten.	PA [31-1-2006] Vervoer gevaarlijke stoffen	Door de commissie Hendriks is onder meer de conclusie getrokken dat het gemeenten veelal ontbreekt aan kritische massa om voldoende kennis over externe veiligheid op te kunnen bouwen. In de Toekomstagenda Milieu is dit punt ook opgenomen. Gezamenlijk met IPO en VNG is een project gestart, waarbij wordt nagegaan welke minimumeisen nodig zijn bij de organisaties die externe veiligheidstaken hebben om voldoende kwaliteit te kunnen leveren in termen van deskundigheid, continuïteit, tijdigheid en slagkracht. Dit wordt vastgelegd in een «maatlat». Het project wordt eind februari 2007 afgerond. Hierna nemen VNG en IPO het voortouw in een vervolgtraject.
Rapport ECN kernenergiecentrale Borssele: de Staatsecretaris VROM zal feiten en argumenten uit het ECN-rapport aan de Tweede Kamer ter beschikking stellen.	PA [18-4-2006] Borssele (vertrouwelijke stukken) PA [20-4-2006] Borssele (vertrouwelijke stukken)	De TK is geïnformeerd over de ondertekening van het convenant op 16 juni 2006. De TK zal nog nader worden geïnformeerd. Op 5 juli is in een brief aan de TK gerapporteerd over de stand van zaken m.b.t. de beveiliging van de KCB.
De Stas heeft toegezegd nader te bezien of gegevens uit het diepere grondwater gebruikt kunnen worden bij het toetsen aan de 50 mg/L grondwaternorm uit de Nitraatrichtlijn.	PA [31-8-2006] Toetsdiepte-onderzoek Nitraat (28 385, nr. 75)	Opdracht is verstrekt aan het RIVM en verwachting is medio 2007 de TK te kunnen informeren.
In verband met de randvoorwaarden voor nieuwe kerncentrales zal de staatssecretaris nog eens nagaan hoe de financiële zekerheidsstelling i.v.m. ontmanteling voor windmolens op zee en olieplatforms geregeld is.	PA [26-10-2006] Randvoorwaarden nieuwe kerncentrales (30 000, nr. 40)	Resultaten onderzoek naar de financiële zekerheden ontmanteling windmolens op zee en olieplatforms worden meegenomen met uitwerking randvoorwaarden financiële zekerheid kerncentrales.
De TK wordt schriftelijk geïnformeerd over de monitoring van de consequenties van het opengaan van de landsgrenzen (hoe, wat, wanneer krijgt de kamer welke gegevens, enz.)	PA [20-12-2006] Afvalverbranding en landsgrenzen (27 664, nr. 45)	De TK krijgt in september een brief over de monitoring.
De TK wordt schriftelijk geïnformeerd over het standpunt van VROM over Duurzaam Storten.	PA [20-12-2006] Afvalverbranding en landsgrenzen (27 664, nr. 45)	De TK krijgt in september een standpunt van VROM over duurzaam storten.
De TK wordt schriftelijk geïnformeerd over het beleidskader waaraan een eventueel stortverbod wordt getoetst.	PA [20-12-2006] Afvalverbranding en landsgrenzen (27 664 nr. 45)	De TK krijgt in september een brief over het beleidskader voor een eventueel absoluut stortverbod.
Het opstellen van een evaluatie van het kostenverhaalbeleid bij bodemsanering. Daarbij ook aangeven hoeveel zaken zijn afgerond en hoeveel zaken nog onderhanden zijn	PA [18-1-2007] Bodemsanering (30 015, nr. 11)	De conceptevaluatie is besproken; er wordt de laatste hand aan gelegd.
De stand van zaken weergeven in de discussie met het bedrijfsleven over het leveren van een bijdrage aan het saneren van verontreinigingen veroorzaakt vóór 1975 (ook buiten eigen bedrijfs-terreinen).	PA [18-1-2007] Bodemsanering (30 015, nr. 11)	Gebleken is dat de grote multinationale en beursgenoteerde ondernemingen liever geen afspraken vastleggen. In plaats daarvan geven zij de voorkeur aan het aanpakken van de problematiek, zonder daar veel ruchtbaarheid aan te geven. De stand van zaken in de discussie zal worden weergegeven in combinatie met de evaluatie van het kostenverhaalbeleid.

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
Een brief waarin uiteen wordt gezet welke normen worden voorgesteld t.a.v. de gehalten aan MTBE in bodem en grondwater en welke maatregelen genomen zullen worden om eventuele problemen aan te pakken.	PA [18-1-2007] Bodemsanering (30 015, nr. 11)	Er is een adviesaanvraag naar de TCB over het probleem in de waterwingebieden.
Informeren TK over de uitkomsten van een inventarisatie van verontreinigingen met MTBE in waterwingebieden	PA [18-1-2007] Bodemsanering (30 015, nr. 11)	Er is een adviesaanvraag naar de TCB over de problematiek in de waterwingebieden.
De Kamer informeren over de redenen waarom locaties met spoed gesaneerd moeten worden. Dit met het oog op het aanbrengen van een nadere differentiatie.	PA [18-1-2007] Bodemsanering (30 015, nr. 11)	In juli wordt de Kamer geïnformeerd.
Er zal een gesprek worden gepland met het gemeentebestuur van Onderbanken over de isolatiemogelijkheden in relatie tot piekniveau's. Tevens zal gevraagd worden naar inzicht in de oorspronkelijke bewoners.	PA [24-1-2007] Awacs NAVO-vliegbasis Geilenkirchen (30 800 X nr. 43)	Er zal bestuurlijk overleg plaatsvinden na het zomerreces.
De Kamer wordt geïnformeerd over de actuele vergunning van de luchthaven Geilenkirchen.	PA [24-1-2007] Awacs NAVO-vliegbasis Geilenkirchen (30 800 X nr. 43)	Wellicht zal DEF voor het zomerreces een voortgangsrapportage aan de Kamer sturen.
Speciale aandacht voor wat de Cie. Cramer zegt over mest als duurzame energiebron.	PA [20-12-2006] Begrotingsbehandeling VROM (eerste termijn bewindslieden, tweede termijn Kamer en volgende termijnen)	Binnenkort start LNV een onderzoek naar de vraag hoe grootschalige mestverbranding zich tot het toetsingskader verhoudt. Zodra de resultaten eind van dit jaar beschikbaar zijn worden deze aan ministers VROM en LNV voorgelegd.
Bespreken met minister van Financiën mogelijkheid tot openen «provocerende discussie» in Europa m.b.t. toepassing lager BTW-tarief voor energiebesparende producten.	PA [20-12-2006] Begrotingsbehandeling VROM (eerste termijn bewindslieden, tweede termijn Kamer en volgende termijnen)	De minister zal hierover contact opnemen met de Staatssecretaris van Financiën.
Afschrift van reactie staatssecretaris op De Groene Schatkist naar TK.	PA [20-12-2006] Begrotingsbehandeling VROM (eerste termijn bewindslieden, tweede termijn Kamer en volgende termijnen)	De brief aan de Stichting Natuur en Milieu is in voorbereiding en wordt in afschrift naar de Tweede Kamer gestuurd.
Toezenden van evaluatie van Groen Beleggen.	PA [20-12-2006] Begrotingsbehandeling VROM (eerste termijn bewindslieden, tweede termijn Kamer en volgende termijnen)	De evaluatie is afgerond en zal binnen een week bij de drukker aangeleverd worden. Aanbieding aan de TK volgt z.s.m. na het drukken van het rapport.
De staatssecretaris van VROM zegt toe serieus na te gaan of het zinvol is via een Google Earth-achtig systeem milieu informatie te verstrekken en te bezien hoe dit zich verhoudt tot de EU richtlijn Inspire. De ambtsopvolger van de staatssecretaris zal daar over enkele maanden de Kamer nader over rapporteren.	PA [20-12-2006] Begrotingsbehandeling VROM (eerste termijn bewindslieden, tweede termijn Kamer en volgende termijnen)	Inmiddels hebben gesprekken plaatsgevonden met het NIVR over de vraag hoe het nut van en de mogelijkheden voor een Google-Earth-achtig systeem voor natuur- en milieugegevens in beeld kunnen worden gebracht. Verwacht wordt over enkele maanden de Kamer in een brief op de hoogte te brengen van de resultaten van deze verkenning.

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
In overleg met de minister van EZ zal het Kabinet aan de kamer schriftelijk toelichten waar het is «misgegaan» met de palmoliestimulering en wat de oorzaken zijn geweest van het late ingrijpen. Daarbij zal worden teruggegaan tot de start in 1998. (Op verzoek Lid Van der Ham (D66) en Lid De Krom (VVD).	PA [20-12-2006] Begrotingsbehandeling VROM (eerste termijn bewindslieden, tweede termijn Kamer en volgende termijnen)	Met EZ vindt momenteel overleg plaats over de brief waarin het beleid ten aanzien van duurzame biomassa wordt toegelicht. Deze brief zal voor het zomerreces naar de TK worden gestuurd.
REACH: Eind 2007 zal ik u schriftelijk informeren over de wijze waarop in Nederland aan de handhaving van REACH invulling wordt gegeven. Daarbij zal in ieder geval worden ingegaan op: de daarvoor ontwikkelde handhavingsstrategie; de handhavingsorganisatie; de vraag in hoeverre in andere regio's in de wereld soortgelijke regelgeving als REACH geldt.	PA [8-2-2007] Wetsvoorstel REACH (30 600, nr. 2 en 7)	De ontwikkeling van de handhavingsstrategie en de handhavingsorganisatie loopt goed. Concepten worden komende weken besproken door directeurs van de VROM-Inspectie, VWA en AI. De regelgeving in andere regio's wordt meegenomen in een EU-project (zie brief SAS 2007014872 van 13 februari 2007).
REACH: Ik zal u regelmatig informeren over de voortgang van de implementatie van REACH in Nederland, waaronder tevens het voortschrijdend inzicht in de kosten die met uitvoering van REACH zijn gemoeid. Daarbij heb ik toegezegd 3 jaar na inwerkingtreding van REACH een evaluatie van de uitvoering van REACH in Nederland uit te voeren, waarvan de resultaten door Nederland kunnen worden ingebracht in Europees kader.	PA [8-2-2007] Wetsvoorstel REACH (30 600, nr. 2 en 7)	Op 1 juni is REACH in werking getreden.
In het wetsvoorstel Geluidhinder wordt een normenstelsel opgenomen, waarin de grenzen van wet nog aanvaardbaar is en wat absoluut niet meer zullen worden aangegeven.	PA [3-7-2006] Wijziging wet Geluidhinder (29 879)	De minister beraadt zich over de wijze waarop met het herzieningsproces van de Wet geluidhinder moet worden voortgegaan.
Via flankerend beleid zal geprobeerd worden die burgers te compenseren die buiten elke regeling dreigen te vallen maar wel een hoge geluidbelasting hebben.	PA [3-7-2006] Wijziging wet Geluidhinder (29 879)	De minister beraadt zich over de wijze waarop met het herzieningsproces van de Wet geluidhinder moet worden voortgegaan.
In het kader van de ontwerp-wet Geluidhinder zal de discussie over de nieuwe normstelling transparant gevoerd worden.	PA [3-7-2006] Wijziging wet Geluidhinder (29 879)	De minister beraadt zich over de wijze waarop met het herzieningsproces van de Wet geluidhinder moet worden voortgegaan.
In het wetsvoorstel Geluidhinder zal een eenduidig en handhaafbaar systeem van geluidsproductieplafonds worden voorgesteld.	PA [3-7-2006] Wijziging wet Geluidhinder (29 879)	De minister beraadt zich over de wijze waarop met het herzieningsproces van de Wet geluidhinder moet worden voortgegaan.
Het wetsvoorstel Geluidhinder zal voldoen aan de basiseisen die de EK heeft geformuleerd.	PA [3-7-2006] Wijziging wet Geluidhinder (29 879)	De minister beraadt zich over de wijze waarop met het herzieningsproces van de Wet geluidhinder moet worden voortgegaan.
De EK zal op de hoogte gehouden worden van de vorderingen van het wetsvoorstel Geluidhinder.	PA [3-7-2006] Wijziging wet Geluidhinder (29 879)	De minister beraadt zich over de wijze waarop met het herzieningsproces van de Wet geluidhinder moet worden voortgegaan.
Het IBO-onderzoek naar de langetermijnstrategie voor het klimaatbeleid zal samen met de kabinetsreactie en in samenhang met de mededeling van de Europese Commissie en de kabinetsreactie op het WRR-rapport over de lange termijn klimaatbeleid naar de Kamer worden toegezonden.	PA [14-12-2006] Milieuraad (VROM 06-842, 21 501-08, nr. 224 en 225, 30 175, nr. 21, 22 112, nr. 469 en 472, 28 240 nr. 66)	Het vorige kabinet heeft het onderzoek al naar de TK verzonden (19 februari), met de mededeling dat een inhoudelijke reactie overgelaten wordt aan het nieuwe kabinet. De voorbereiding van de kabinetsreactie zal binnenkort worden opgestart met het oog op toezending naar de TK voor de zomer.

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
De Staatssecretaris zal de Kamer de uitkomsten, met name met betrekking tot de sociaal-economische effecten, van het beleidsdebat over de opname van de luchtvaartsector in het emissiehandelssysteem toesturen.	PA [15-2-2007] Milieuraad	Aan deze toezegging is uitvoering gegeven doordat NL al op 29 jan. 2006 vragen heeft gesteld aan de Cie. over de impact assessment. Daarbij is nader informatie gevraagd over de sociaal-economische effecten. De Cie. heeft in reactie daarop verwezen naar het Impact Assessment. De Kamer wordt hierover nog geïnformeerd.
VROM zal, samen met LNV, aan het RIVM vragen of er een aanvullende onderzoeksvraag is te formuleren, naast de onderzoeksresultaten die er al liggen, waarmee meer helderheid zou kunnen komen over de oorzaken van de gewasschade Aalsmeer.	PA [10-4-2007] VAO gewasbeschermingsmiddelen en biocide en gewasschade Aalsmeer PA [29-3-2007] Gewasschade tuinbouwgebied Aalsmeer en het ontwerpbesluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden (30 300 XIV, nr. 91; 30 800 XIV, nr. 12; 30 474, nr. 21 en 23; 27 858, nr. 59; 21 501-08, nr. 234; 22 112, nr. 498)	VROM neemt contact op met LNV over de afhandeling van de toezegging.
VROM zal nagaan bij het Nederlands Centrum voor Beroepsziekten hoe het zit met de veronderstelde problematiek van gezondheidsklachten van medewerkers in de schoonmaakbranche vanwege het gebruik van schoonmaakmiddelen. Terugmelding aan de Tweede Kamer zal worden meegenomen in de terugkoppeling over de acties uit het Beleidsprogramma biociden.	PA [29-3-2007] Gewasschade tuinbouwgebied Aalsmeer en het ontwerpbesluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden (30 300 XIV, nr. 91; 30 800 XIV, nr. 12; 30 474, nr. 21 en 23; 27 858, nr. 59; 21 501-08, nr. 234; 22 112, nr. 498)	Neergelegd bij Sociale Zaken, zij nemen eventueel contact op met het NCB.
Schoon en zuinig : Een exemplaar van het sectoren rapport van ECN-MNP (wat elke sector bijdraagt aan project «schoon en zuinig») zal aan de TK worden gestuurd zodra het rapport gereed is.	Kamerstuk 2006–2007, 30 891, nr. 4	De rapporten die door ECN/MNP worden gemaakt zijn nog in concept. De rapporten zullen naar verwachting in de zomer definitief worden. Zodra de documenten definitief zijn worden ze naar de kamer gestuurd. In de periode totaan de zomer zal de ECN/MNP studie ook gebruikt worden om initiatieven en plannen uit de sector door te laten rekenen door ECN. Naar verwachting zijn alle plannen en initiatieven uit de sector in de zomer bekend.
De minister geeft schriftelijk antwoord op de vraag die is gesteld over de discussie tussen de Gasunie en de VNG m.b.t. zones rond buisleidingen.	PA [11-4-2007] Grondbeleid (27 581, nr. 28)	Het consequentieonderzoek naar de gevolgen van de risicoafstanden van aardgastransportleidingen voor de bebouwde omgeving wordt deze maand afgerond. De resultaten van het consequentieonderzoek zullen worden besproken met betrokken partijen: Gasunie, VNG en IPO. Dit overleg moet leiden tot afspraken over de aanpak van geconstateerde knelpunten, de te treffen maatregelen en de toedeling van kosten. De brief van de staatssecretaris van VROM van 9 februari a.s. geeft daarvoor de uitgangspunten.

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
De minister zal bekijken hoe bevordering van de burgerparticipatie bereikt kan worden. Hiertoe zal zij overleg plegen met VNG en IPO om te bepalen of de ervaringen op rijksniveau vertaald kunnen worden naar medeoverheden. Tevens zal zij bezien of een meldingsplicht ingevoerd kan worden. In september presenteert de minister beide mogelijkheden en presenteert ze haar eigen voorkeur voor een mogelijke versterking van de burgerparticipatie m.b.t. de Wro/Grondexploitatiewet. (EK-lid Meindertsma merkt op dat dit ook behandeld kan worden bij de Invoeringswet)	Behandeling Grondexploitatie-wet EK	De TK heeft bij brief van 6 juni 2007 feitelijke vragen gesteld over het ontwerp-Bro, zoals dat op 24 april 2007 bij de TK en de EK is voorgehangen. In de beantwoording van die vragen zullen voorstellen worden gedaan m.b.t. de vormgeving van burgerparticipatie bij ruimtelijke besluitvorming. Een afschrift van die beantwoording zal naar de EK worden gestuurd.
Legionella De Kamer krijgt een schriftelijke reactie op het voorstel van Vietsch om een verbod op open koeltorens in te stellen.	PA [23-5-2007] Handhaving (30 800 XI, nr. 85, 25 422, nr. 48, 49, 50; 28 089, nr. 16; 26 442, nr. 25 en 28, 29 279, nr. 45)	Vorbereiding beantwoording loopt nog.
Gegaste ladingen De Kamer wordt geïnformeerd over de beoordeling van de risico's voor milieu en gezondheid op basis van de recent uitgevoerde trendanalyse.	PA [23-5-2007] Handhaving (30 800 XI, nr. 85, 25 422, nr. 48, 49, 50; 28 089, nr. 16; 26 442, nr. 25 en 28, 29 279, nr. 45)	Vorbereiding beantwoording loopt nog.
Schrootverwerkende bedrijven. De Kamer krijgt een schriftelijke reactie op het al dan niet verlenen van bankgaranties aan schrootverwerkende bedrijven en de eventueel daaruit voortvloeiende concurrentievervalsing.	PA [23-5-2007] Handhaving (30 800 XI, nr. 85, 25 422, nr. 48, 49, 50; 28 089, nr. 16; 26 442, nr. 25 en 28, 29 279, nr. 45)	Vorbereiding beantwoording loopt nog.
Rookmelders De Kamer krijgt een brief over de verwerking van afgedankte, mogelijk radioactieve, rookmelders en het instellen van een mogelijk verbod.	PA [23-5-2007] Handhaving (30 800 XI nr. 85, 25 422, nrs. 48, 49, 50, 28 089, nr. 16, 26 442, nrs. 25 en 28, 29 279, nr. 45)	Vorbereiding beantwoording loopt nog.
Verduurzaamd hout. De Kamer krijgt n.a.v. de vragen van Poppe schriftelijke informatie over gewolmaniseerd hout	PA [23-5-2007] Handhaving (30 800 XI nr. 85, 25 422, nrs. 48, 49, 50, 28 089, nr. 16, 26 442, nrs. 25 en 28, 29 279, nr.45)	Vorbereiding beantwoording loopt nog.
Tarragrond: de Kamer wordt geïnformeerd over het onderzoek naar de kwaliteit van tarragrond; er zal onderzoek worden gedaan naar toetsingscriteria voor het behalen van 95% schone tarragrond; in dat onderzoek wordt de eis en toetsingscriteria voor minerale olie in grond en in baggerspecie betrokken.	PA [14-2-2007] Wetsvoorstel tot wijziging van de Wet Bodembescherming met het oog op nieuwe regels voor de toepassing van bouwstoffen, grond en baggerspecie (30 522)	Onderzoek door TNO loopt nog tot einde zomer, daarna gesprek met de tarrabranche.
De Minister stuurt de Kamer een uiteenzetting van de voorbereiding van de Nederlandse en Europese inzet voor de klimaatconferentie in Bali, zo mogelijk voor het zomerreces.	PA [24-5-2007] Milieuraad (22 112, nr. 498 fichenr. 6, 514 en 518)	Onderwerp wordt meegenomen in de kabinetsreactie op de IBO toekomstig klimaatbeleid. Conceptbrief aan de Kamer wordt op 21 augustus in de CDL besproken.

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
De Kamer zal nader geïnformeerd worden over het kabinetsstandpunt inzake de richtlijn emissiehandelssysteem luchtvaart.	PA [15-3-2007] Toewijzingsplan broeikasgasemissierechten (28 240, nr. 71; 29 565, nr. 21; 22 112, nr. 488)	De rapporten die door ECN/MNP worden gemaakt zijn nog in concept. De rapporten zullen naar verwachting in de zomer definitief worden. Zodra de documenten definitief zijn worden ze naar de kamer gestuurd. In de periode tot aan de zomer zal de ECN/MNP studie ook gebruikt worden om initiatieven en plannen uit de sector door te laten rekenen door ECN. Naar verwachting zijn alle plannen en initiatieven uit de sector in de zomer bekend. Een notitie met kernelementen is behandeld in de RDL van 15 mei 2007. Er wordt nu gewerkt aan een werkprogramma
De kamer zal (in een later stadium) worden geïnformeerd over de problematiek van de energie intensieve industrie.	PA [15-3-2007] Toewijzingsplan broeikasgasemissierechten (28 240, nr. 71; 29 565, nr. 21; 22 112 nr. 488)	De rapporten die door ECN/MNP worden gemaakt zijn nog in concept. De rapporten zullen naar verwachting in de zomer definitief worden. Zodra de documenten definitief zijn worden ze naar de kamer gestuurd. In de periode tot aan de zomer zal de ECN/MNP studie ook gebruikt worden om initiatieven en plannen uit de sector door te laten rekenen door ECN. Naar verwachting zijn alle plannen en initiatieven uit de sector in de zomer bekend. Een notitie met kernelementen is behandeld in de RDL van 15 mei 2007. Er wordt nu gewerkt aan een werkprogramma
Schoon en zuinig: de minister zal het ECN-MNP rapport over sectoren aan de Tweede Kamer sturen zodra het rapport gereed is.	PA [27-3-2007] Kennismakings AO (Brief prioriteiten Milieu en Ruimte d.d. 26 maart 2007) PA [21-3-2007] Toewijzingsplan broeikasgasemissierechten PA [15-3-2007] Toewijzingsplan broeikasgasemissierechten (28 240, nr. 71; 29 565, nr. 21; 22 112, nr. 488)	De rapporten die door ECN/MNP worden gemaakt zijn nog in concept. De rapporten zullen naar verwachting in de zomer definitief worden. Zodra de documenten definitief zijn worden ze naar de kamer gestuurd. In de periode tot aan de zomer zal de ECN/MNP studie ook gebruikt worden om initiatieven en plannen uit de sector door te laten rekenen door ECN. Naar verwachting zijn alle plannen en initiatieven uit de sector in de zomer bekend. Een notitie met kernelementen is behandeld in de RDL van 15 mei 2007. Er wordt nu gewerkt aan een werkprogramma
Vóór het einde van het zomerreces ontvangt de TK een brief over het eventueel verlengen van de compartimenteringsregeling. Daarvoor neemt de minister in ieder geval contact op met de provincies. Ze heeft aangegeven dat ze met de compartimentering de wens van de TK uitvoert, dat het in principe aan de TK is om op voordracht van provincies anders over te beslissen en dat eventuele schadeclaims bij de provincies worden neergelegd. De brief gaat op verzoek van het CDA ook in op «stromen» die op gang komen (welke ondernemers gaat er op voor- of achteruit als de compartimentering wordt voortgezet, welke mestrechten stijgen of dalen in waarde). M-VROM voegde nog toe dat milieuaspecten zullen worden betrokken en dat zal worden ingegaan op de wenselijkheid van aanpassing van het meststofbeleid.	PA [25-6-2007] Reconstructie Zandgebieden (30 800 XIV, nr. 101, 13 en 30 800 XI, nr. 82)	Vorbereiding beantwoording loopt nog.

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
Het Bestuursakkoord waarin inzicht wordt gegeven in de benchmark, samenwerking, opbouw van de kosten en monitoring wordt naar de Kamer gestuurd.	PA [29-05-2007] AO waterketen	Tekening van het Bestuursakkoord is voorzien op 5 juli
Het ijkmoment waterketenbeleid staat gepland voor 2009. De Kamer wordt vooraf geïnformeerd over de informatie die daarbij wordt verstrekt	PA [29-05-2007] AO waterketen	In DRAB zal aanpak op agenda staan i.v.m. ext. Afstemming.
De Minister zegt toe initiatieven te ondersteunen door gebruik te maken van goede erkenningen. Daarover wordt nog overlegd met de VNG. De Kamer wordt hierover geïnformeerd.	PA [29-05-2007] AO waterketen	In Bestuursakkoord Waterketen is opgenomen dat er vanaf 2007 in totaal € 4,3 miljoen beschikbaar is voor ondersteuning projecten. Projecten worden ingediend en indien deze bijdragen aan doelstellingen wordt ondersteuning toegezegd.
De Kamer wordt nader geïnformeerd over de gesprekken met de ketenpartners over een differentiatie van het tarief voor het gebruik van drinkwater	PA [29-05-2007] AO waterketen	In DRAB verband vindt inventarisatie plaats van alle reeds beschikbare kennis rond dit thema. Op basis daarvan zal vervolgtrajact worden ingevuld.
De Kamer wordt geïnformeerd over de CBS-prognose van de kosten en opbrengsten van rioolbeheer, zoals opgenomen in het StatLine programma	PA [29-05-2007] AO waterketen	Wordt voorbereid als onderdeel van brief over ijkmoment.
De Kamer wordt in 2009 in het kader van de lange termijnvisie geïnformeerd over innovatieagenda	PA [29-05-2007] AO waterketen	In DRAB zal aanpak op agenda staan i.v.m. ext. Afstemming
De Kamer ontvangt op basis van de informatie van de uitvoeringsorganisaties een standpunt van het kabinet over het opsporen van de resterende woningen met loden drinkwaterleidingen	PA [29-05-2007] AO waterketen	Loopt nog, geen relevante informatie te melden.
De stas zal zich inzetten om proefprojecten op het gebied van CO ₂ -opslag (Maasvlakte en het Noorden) binnen te halen	PA [15-2-2007] Milieuraad	Vindplaats toezegging is PA (15-2-2007) Milieuraad Uitwerking van deze toezegging komt terug in het in september te verschijnen werkprogramma schoon en zuinig. Daarmee samenhangend zijn/zullen er 2 intentieverklaringen met de regio worden getekend. Een intentieverklaring met het Noorden/Nuon in april(zie Nota 24/04/2007, Kvl2007040014) en één met regio Rijnmond in juli. Verwachting is dat met het verschijnen van het werkprogramma in september deze toezegging wordt afgehandeld.
De Kamer wordt geïnformeerd over de ervaringen met de proeven met de energiebox	Plenair wetgevingsdebat 20 december 2006	Najaar 2007 wordt de Kamer na uitkomsten van het Evaluatierapport geïnformeerd over het vervolg met de energiebox.
De Kamer wordt geïnformeerd over de relatie tussen afschaffing van de MEP en de opbrengst van het veilen/verkoop van emissierechten. Tevens zal ze worden geïnformeerd over de wijze van timing van uitbetaling van de tegemoetkoming voor het afnemerstarief MEP in 2006.	AO 15 juni 2006 w.o. toezegging inzake MEP	Door EZ afgehandeld d.d. 20 juni 2006, kenm. ET/ED/6045983
De Kamer informeren over de technische haalbaarheid van de Euro 6 norm.	AO Milieuraad	In augustus zal actie i.v.m.deze toezegging worden opgestart.

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
Biotechnologie. De staatssecretaris van VROM zal de TK blijven informeren over de beoordeling van markttoelatingen van ggo's waarvoor Nederland behandelend lidstaat is, inclusief een indicatie van de stemverhouding.	PA [19-4-2006] EU-standpunt inzake toelating van GGO's	Aan de hand van de agenda van de Milieuraad is dit in het AO Milieuraad in de TK in 2007 meerdere keren aan de orde geweest.
Biotechnologie. De staatssecretaris van VROM zal de TK informeren over de wijze waarop andere Europese landen omgaan met de milieutoets inzake genterapeutisch onderzoek bij mensen.	PA [19-4-2006] EU-standpunt inzake toelating van GGO's	De TK zal hierover eind 2007 worden geïnformeerd d.m.v. een brief inzake het rapport.
Biotechnologie. Voor het zomerreces zal er een debat worden gevoerd over biotechnologie	PA [18-4-2007] Biotechnologie (27 428, nr. 77 en 78, 22 112 - 470, nr. 2)	Het debat zal gevoerd worden aan de hand van de trendanalyse biotechnologie. Het kabinetsstandpunt op de trendanalyse is op 17 juli 2007 aan de TK aangeboden.
Bij de evaluatie van de Wet handhavingsstructuur wordt bekeken wat de VROM-inspectie onder invloed van die wet heeft moeten laten liggen bij gebrek aan capaciteit	PA [4-7-2005] Wijziging wet milieubeheer Hoofdstuk 18, en wet verontreiniging oppervlakte wateren (29 711) en handhavingsstructuur (29 285)	Het evaluatieverslag moet twee jaar na de inwerkingtreding van de Wet handhavingsstructuur worden uitgebracht. (3e kwartaal 2007)
Gegaste containers	PA [7-6-2006] Handhaving (30 300 XI, nr. 6, 77, 94, 110; 20 300, nr. 13; 22 343 nr. 128, 132, 130)	Op aangeven van Nederland hebben de Duitse autoriteiten in Hamburg hun controles geïntensiveerd. Hierdoor loopt het aantal gegaste containers in Hamburg sterk terug. Een gezamenlijk onderzoek naar gevaarlijke gassen in importcontainers is in uitvoering. De Belgische autoriteiten hebben interesse getoond. Zij gaan op dit moment na of extra controles in hun prioriteitstelling kunnen worden ingepast. De komende maanden worden een aantal onderzoeken op dit werkteerrein afgerond, waarvan de resultaten aan de Kamer zullen worden bericht. De stand van zaken van internationale samenwerking met België en Duitsland kan daarin worden meegenomen.
Strategische uitvoeringsnotitie handhaving. Nota wordt opgesteld in afstemming met onder andere de andere inspecties en behandelt per dossier de totale keten (taak- en verantwoordelijkheidsverdeling van alle betrokken partijen waaronder dus ook beleid, sanctiemogelijkheden, handhaafbaarheid van regelgeving, concrete voorstellen per dossier met de data waarbinnen acties moeten zijn afgerond, etc.). Gericht op domeinen, inclusief interbestuurlijk toezicht.	PA [23-5-2007] Handhaving (30 800 XI, nr. 85; 25 422, nr. 48, 49, 50; 28 089, nr. 16; 26 442, nr. 25 en 28; 29 279 nr. 45)	De nota is nog in voorbereiding.
Toezicht op gemeenten. De Kamer wordt per brief geïnformeerd over de gesprekken die de minister dan heeft gevoerd met IPO en VNG over o.a. de kennisbevoerdiging en de deskundigheid van de gemeentelijke handhavers (oa v.w.b. asbest), de aanpak om lacunes op te lossen, eventuele bundeling van gemeenten in regio's etc.	PA [23-5-2007] Handhaving (30 800 XI, nr. 85; 25 422, nr. 48, 49, 50; 28 089, nr. 16; 26 442, nr. 25 en 28; 29 279 nr. 45)	De brief is nog in voorbereiding.

Omschrijving	Vindplaats	Stand van Zaken
<p>Asbest. De Kamer krijgt een brief met daarin de resultaten van de gesprekken die de minister dan heeft gevoerd met de handhavende partijen over de asbestproblematiek (BV over het voorstel van Poppe om het opstellen van een asbestverwijderingplan bij saneringen opnieuw verplicht te stellen en over de mogelijkheid van het regelen van opleidingen voor asbestverwijderaars).</p>	<p>PA [23-5-2007] Handhaving (30 800 XI, nr. 85; 25 422, nr. 48, 49, 50; 28 089, nr. 16; 26 442, nr. 25 en 28; 29 279 nr. 45)</p>	<p>De brief is nog in voorbereiding.</p>
<p>De Kamer wordt geïnformeerd over de resultaten van de beoordeling door een onafhankelijke inspectiedienst van de wijze waarop de saneringswerkzaamheden van de Otapan zijn uitgevoerd.</p>	<p>PA [14-2-2007] Otapan</p>	<p>De saneringswerkzaamheden aan de Otapan zijn in de tijd iets uitgelopen. Voorts is een kennisgevingprocedure EVOA gestart en nog niet afgerond. De toezegging aan de Kamer wordt daarom op een later tijdstip nagekomen. De toezegging wordt nagekomen door beantwoording van de Kamervragen. Antwoorden zijn de lijn in.</p>

BIJLAGE 5. LIJST VAN AFKORTINGEN

AGS	Adviesraad Gevaarlijke Stoffen
ALARA	As low as reasonable achievable
ARC	Actieprogramma Ruimte en Cultuur
ARK	Programma Adaptatie Ruimte en Klimaat
BAG	Basisregistratie voor Adressen en Gebouwen
BANS	Bestuursakkoord Nieuwe Stijl
BCF	BTW-compensatiefonds
BEVI	Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen
BIRK	Subsidie Budget Investerings Ruimtelijke Kwaliteit
Bsik	Besluit subsidies investeringen in de kennisinfrastructuur
CDM	Clean Development Mechanism
CTB	College voor de Toelating van Bestrijdingsmiddelen
DURP	Digitale Uitwisseling in Ruimtelijke Processen
ECE	VN Economic Commission for Europe
EHS	Ecologische Hoofdstructuur
ET	Eenduidig Toezicht
ETS	Emission Trade System
EVOA	Europese Verordening voor de Overbrenging van Afvalstoffen
FES	Fonds voor Economische Structuurversterking
GBKN	Grootschalige Basiskaart Nederland
GGO's	Genetisch gemodificeerde organismen
GI	Geo-informatie
GOB	Gemeenschappelijk Ontwikkelingsbedrijf
HCFK	Zachte chloorfluorkoolstofverbindingen (Gehalogeniseerde zachte chloorfluorkoolstofverbinding)
IBT	Interbestuurlijk toezicht
Icaweb	Integrale crisisadvieswebsite
ICES/KIS	Interdepartementale Commissie Economische Structuurversterking/Kennisinfrastructuur
ILG	Investeringsbudget Landelijk Gebied
IMPEL	European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law
IMT	integrale milieutaakstellingen
INECE-netwerk	International Network for Environmental Compliance and Enforcement
IPE	Interdepartementale Programmadirectie Energietransitie
JI	Joint Implementation
LAP	Landelijk afvalbeheerplan
MAP	Milieu Actie Programma
MER	Milieu Effect Rapportage
MILO-project	Milieu in de Leefomgeving
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport
MKBA	Maatschappelijke Kosten-Baten-Analyse
MNP	Milieu en Natuur Planbureau
NEa	Nederlandse Emissieautoriteit
NLS	Nalevingsstrategie
NRB	Nederlandse Richtlijn Bodembescherming bedrijfsmatige activiteiten
NSL	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit
NSP	Subsidies Nieuwe Sleutelprojecten
PKB	Planologische Kern Beslissing

PSR	Projectstimuleringsregeling
QPS	Quarantaine- en Preshipment
QSR	Quality Status Report
REACH	Registratie, evaluatie en autorisatie chemische stoffen in EU op markt gebracht in hoeveelheid > 1 ton
REVI	Regeling externe veiligheid inrichtingen
RMNO	Raad voor Ruimtelijk, Milieu- en Natuuronderzoek
RPB	Ruimtelijk Planbureau
RWT	rechtspersonen met een wettelijke taak
SDE	Stimuleringsregeling Duurzame Energieproductie
SKB	Stichting Kennis-ontwikkeling en -overdracht Bodembeheer
SMOM	Subsidieregeling Maatschappelijke Organisaties Milieubeheer
SPADE	Stimuleringsprogramma agrobiodiversiteit en duurzaam bodemgebruik
StAB	Stichting Advisering Bestuursrechtspraak
TCB	Technische Commissie Bodembescherming
TopZO	Toezicht op Zelfstandige Organen
UNEP	VN Environment Programme
UNFCCC	VN Framework Convention on Climate Change
UPR	Urgentieprogramma Randstad
VHR	Vogel Habitat Richtlijn
VIDI	Vrom informatievoorziening digitaal
WABO	Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
WRO	Wet op de Ruimtelijke Ordening
ZBO	Zelfstandig Bestuurs Orgaan

BIJLAGE 6. TREFWOORDENREGISTER

Actieprogramma Ruimte en Cultuur 42, 177, 206
Adaptatieprogramma Ruimte en Klimaat 96, 190
Administratieve lasten 21, 22, 23, 81, 98, 106, 112, 173, 188, 193
Afval 25, 60, 74, 75, 78, 79, 80, 82, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 127,
137, 160, 163, 166, 167, 168, 169, 170, 173, 180, 181, 182, 183, 184, 185,
196, 197, 206
AGS 110, 118, 140, 206
Ammoniak 51, 53, 64, 65, 93, 180, 185
ARC 42, 206
Asbest 76, 103, 143, 163, 167, 170, 181, 182, 183, 196, 204, 205
BAG 111, 112, 113, 132, 133, 206
Bedrijven 5, 6, 7, 8, 9, 14, 16, 17, 21, 22, 30, 31, 45, 48, 53, 55, 61, 64, 83,
85, 88, 89, 92, 93, 98, 101, 102, 103, 105, 106, 107, 108, 148, 150, 164, 166,
167, 169, 171, 174, 175, 179, 180, 186, 189, 196, 201
Bedrijventerreinen 7, 8, 9, 10, 11, 39, 173, 175, 179, 180, 193
Bestuursakkoord Water 60, 203
Binnenvaart 45, 124, 170
Biobrandstoffen 16, 71, 73, 176
Biodiversiteit 7, 19, 20, 55, 62, 87, 96, 162, 164, 207
BIRK 26, 36, 37, 38, 41, 122, 123, 129, 130, 136, 177, 206
Bodemkwaliteit 19, 57, 58, 60, 118, 168, 183, 184
Bodemsanering 7, 17, 19, 57, 58, 59, 64, 66, 103, 125, 144, 181, 183, 197,
198
Bodemsysteem 57, 160, 162
Budget Investerings Ruimtelijke Kwaliteit (38, 41
Bufferzone 7, 9, 10, 35, 36, 37, 41, 43, 103, 136, 144
Buisleidingen 90, 93, 107, 129, 131, 200
Burgers 3, 5, 6, 7, 8, 10, 14, 17, 18, 21, 30, 31, 38, 45, 55, 74, 83, 85, 87, 98,
100, 101, 102, 105, 108, 164, 199
CDM 47, 48, 49, 206
Centraal wat moet 6, 7, 28
Centrumvorming 35
Chemische industrie 15, 104, 118
Coalitieakkoord 3, 24, 25, 26, 27, 47, 49, 78, 85, 117, 129, 132, 133, 176
Concurrentiepositie 8, 35, 102, 168, 169
Digitale Uitwisseling in Ruimtelijke Processen (31
Doorlichten pijplijn-projecten 96
Doorlichten wet- en regelgeving 96
Drink 103
Drinkwater 55, 60, 61, 65, 66, 103, 107, 129, 131, 141, 162, 164, 203
DURP 31, 33, 206
Duurzaam inkopen 6, 17, 87, 88, 89
Duurzame ontwikkeling 6, 55, 87, 105, 117, 140, 164
Economische kerngebieden 37, 166, 167, 168, 169
Eco 12, 19, 23, 28, 41, 42, 55, 59, 61, 62, 64, 78, 80, 103, 116, 118, 152,
153, 154, 156, 161, 164, 185, 206
EHS 55, 62, 63, 71, 162, 164, 206
Emissiehandel 14, 16, 17, 48, 54, 103, 147, 148, 150, 176, 200, 202
Energiebesparing 6, 8, 13, 15, 20, 45, 47, 48, 50, 88, 141, 143, 185
Energie 3, 6, 7, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 31, 34, 45, 47, 48, 50, 53,
54, 59, 71, 73, 78, 86, 87, 101, 103, 104, 115, 116, 117, 118, 128, 141, 152,
153, 155, 156, 161, 176, 186, 198, 202, 203
EU 15, 18, 20, 21, 45, 50, 52, 53, 57, 58, 67, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 76, 77,
78, 80, 81, 86, 88, 102, 114, 151, 159, 164, 166, 167, 168, 169, 173, 174, 176,
186, 194, 195, 198, 199, 204

EVOA 104, 106, 166, 167, 168, 169, 186, 205, 206
 Externe veiligheid 4, 17, 90, 91, 94, 103, 105, 118, 122, 129, 130, 137, 163, 167, 197, 207
 EZ 11, 26, 42, 45, 47, 87, 95, 128, 161, 164, 173, 179, 182, 188, 191, 199, 203
 FES 24, 25, 26, 27, 29, 36, 37, 38, 57, 68, 69, 91, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 135, 136, 138, 141, 144, 145, 177, 178, 181, 206
 Fijnstof 18, 45, 52, 53, 54, 69
 Frontoffice 103, 106, 107, 131
 Gebiedsontwikkeling 11, 13, 30, 31, 35, 36, 38, 96, 102, 117, 122, 178, 192
 Geluidhinder 18, 19, 67, 69, 100, 101, 102, 137, 162, 168, 170, 199
 Gemeenschappelijk Ontwikkelingsbedrijf 109, 116, 122, 132, 140, 192, 206
 Gewasbescherming 55, 64, 65, 104, 159, 166, 188, 200
 GGO 74, 75, 80, 81, 82, 104, 204, 206
 GOB 31, 32, 109, 110, 116, 117, 122, 132, 139, 140, 192, 193, 206
 Grensoverschrijdende samenwerking 31, 34
 Grondbeleid 32, 34, 39, 192, 193, 200
 Grondexploitatiewet 193, 201
 Handhaafbaarheid 98, 105, 204
 Hoofdinfrastructuur 36
 ILG 37, 41, 42, 43, 57, 62, 63, 64, 151, 162, 206
 Industrie 14, 15, 25, 26, 35, 45, 49, 52, 54, 58, 80, 84, 88, 104, 105, 107, 137, 147, 164, 180, 202
 Interbestuurlijk toezicht 22, 98, 107, 138, 161, 162, 163, 178, 195, 204, 206
 Internationaal 5, 20, 42, 45, 50, 78, 79, 80, 83, 84, 87, 98, 102, 104, 107, 113, 137, 156, 164, 185, 195
 Interreg 29, 135
 Kabinet 38, 40, 77, 93, 112, 177, 178, 179, 180, 186, 192, 195, 199
 Kennisontwikkeling en onderzoek 96
 Kernenergie 79, 104, 166, 167, 168, 169, 182, 197
 Ketenhandhaving 103
 Klimaatbeleid 31, 34, 48, 49, 50, 54, 121, 124, 195, 199, 201
 Klimaatbestendigheid 95, 96
 Klimaat 3, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 17, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 45, 46, 47, 48, 50, 51, 52, 54, 59, 72, 78, 87, 88, 91, 92, 95, 96, 102, 103, 105, 116, 121, 122, 123, 124, 129, 130, 136, 138, 145, 147, 160, 161, 164, 175, 176, 191, 192, 195, 201, 206
 Krachtige steden 35, 101, 102
 Kustvisie 96
 Kwaliteitsteams 11, 43, 194
 Landbouw 12, 16, 20, 45, 49, 52, 54, 55, 56, 57, 58, 62, 64, 65, 66, 80, 131, 136, 156, 159, 161, 162, 170, 186, 195
 Landelijk gebied 10, 35, 36, 41, 44, 57, 59, 62, 64, 66, 136, 162
 Leefomgeving 3, 6, 10, 11, 12, 17, 19, 23, 27, 28, 64, 67, 73, 77, 78, 83, 101, 102, 116, 117, 126, 129, 160, 161, 162, 164, 206
 LNV 11, 13, 42, 45, 47, 50, 55, 62, 64, 87, 95, 117, 118, 126, 161, 162, 163, 164, 183, 184, 185, 188, 190, 198, 200
 Luchtkwaliteit 7, 18, 21, 25, 26, 27, 52, 53, 67, 68, 69, 71, 72, 88, 101, 126, 127, 137, 162, 167, 168, 171, 176, 179, 181, 188, 194, 195, 206
 Luchtvaart 69, 72, 162, 163, 164, 166, 168, 176, 200, 202
 Maatschappelijke organisaties 11, 38, 45, 47, 87, 184, 207
 Markten voor duurzame producten 3, 6, 17, 85
 Marktpartijen 9, 11, 35, 39, 88, 116
 Mest 16, 55, 63, 64, 65, 125, 198, 202
 MKB 9, 11, 39, 40, 64, 84, 85, 88, 103, 137, 164, 206
 MNP 53, 85, 86, 109, 116, 132, 139, 145, 180, 200, 202, 206

Mobiliteit 6, 16, 17, 18, 31, 34, 53, 67, 68, 71, 72, 137, 162
 Monitoring 6, 29, 60, 61, 73, 82, 86, 88, 89, 111, 135, 153, 197, 203
 Montreal Protocol 51, 52
 Mooi Nederland 7, 31, 37, 38, 41, 58, 102
 Naleefindicator 101, 102, 105, 106
 Nationale Adaptatiestrategie 13, 96, 190
 Nationale landschappen 7, 9, 10, 35, 36, 38, 39, 41, 42, 44
 Nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur 35, 36, 102, 122
 Nationale stedelijke netwerken 35, 37, 38, 168, 169, 174
 NEa 5, 47, 148, 149, 150
 NEC 53, 54, 88, 89, 105, 195, 206
 Nieuwe Sleutelprojecten (NSP) 38
 Nota Ruimte 6, 7, 8, 9, 11, 12, 28, 29, 31, 34, 35, 38, 40, 44, 97, 135, 166,
 167, 168, 169, 171, 174, 175, 177, 178, 179, 189, 190, 191, 193, 194
 NSL 18, 52, 68, 69, 73, 171, 206
 Nucleair 27, 79, 104, 107, 129, 131, 167
 Ontkoppeling 72, 88
 Ozon 46, 51, 52, 103, 136, 161, 167, 168, 170
 Pilot 9, 13, 62, 96, 113, 192
 PKB Derde Nota Waddenzee 151, 154
 Planbureaus en adviesraden 34
 PM 69
 Primair toezicht 102, 138
 Radioactief 79, 80, 104, 106, 166
 Randstad 8, 12, 38, 39, 40, 168, 169, 174, 179
 RMNO 117, 118, 145, 207
 Roetfilter 18, 21, 71, 72, 73, 176, 196
 RPB 109, 110, 116, 139, 140, 145, 189, 193, 207
 Ruimteforum 31, 34
 Ruimtelijk ontwerpen met water 96
 Ruimtelijke afweging 13, 23, 28, 29, 30, 102, 121
 Ruimtelijke beleid 30
 Ruimtelijke kwaliteit 10, 30, 38, 44, 73, 206
 Schiphol 12, 38, 40, 41, 72, 73, 94, 118, 169
 Slimmere regels, minder lasten en betere uitvoering 85
 Stedelijke netwerken 35, 38, 40
 Stedelijke Vernieuwing 59, 161
 Stimuleringsprogramma Ruimte en Klimaat 11, 96
 Straling 51, 74, 75, 79, 80, 82, 102, 104, 127, 137, 160, 163, 166, 167, 168
 Toekomstagenda Milieu 57, 78, 197
 Toezichthouders 21, 22, 196
 Uitvoerbaarheid 98, 105
 Uitvoeringsagenda 28, 31, 34, 35, 178
 Urgentieprogramma Randstad 11, 12, 23, 38, 39, 207
 VenW 11, 13, 16, 19, 30, 42, 45, 47, 50, 55, 65, 70, 71, 72, 86, 95, 96, 118,
 123, 124, 129, 161, 162, 163, 164
 Verdroging 63, 96
 Vergroening 16, 17, 18, 72, 86
 Verkeer 12, 16, 18, 25, 26, 27, 45, 48, 49, 52, 54, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 101,
 103, 105, 126, 127, 158, 170, 177, 186
 Verrommeling 6, 7, 9, 41, 103, 194
 Verstedelijking 8, 9, 11, 13, 35, 39, 103, 117, 168, 169, 175, 178
 Verzuring 45, 46, 47, 52, 53, 54, 63, 64, 88, 136, 161
 VHR 55, 62, 63, 207
 Vitaal platteland 7, 35, 102

VN 20, 49, 52, 53, 83, 87, 107, 206, 207
Waddenfonds 2, 3, 5, 36, 37, 122, 136, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157,
172, 177
Water 7, 12, 13, 17, 23, 24, 35, 41, 55, 56, 57, 60, 61, 62, 64, 65, 66, 80, 88,
90, 95, 96, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 116, 118, 125, 136, 153, 154, 159,
160, 161, 162, 164, 166, 167, 169, 170, 171, 175, 180, 184, 189, 191, 195,
196, 197, 198, 203, 204
Watersysteem 55, 60, 190
Waterveiligheidsbeleid 96
Wet op de ruimtelijke ordening 30, 168
Wet voorkeursrecht gemeenten 30, 32, 190
Windenergie 15, 42
ZBO 3, 158, 159, 160, 207
Zuidplaspolder 8, 13, 39
Zuidvleugel 11, 38